

Romové a vztahy s Policií ČR v aktuálních podmínkách ve městě Brně

Bc. Michal Sroka

Diplomová práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michal Sroka**
Osobní číslo: **H150155**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Romové a vztahy s Policií ČR v aktuálních podmínkách ve městě Brně**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti života Romů, práce policie s národnostními menšinami a komunikace.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvalitativního výzkumu metodou polostrukturovaného rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BALVÍN, Jaroslav, Małgorzata Ewa KOWALCZYK a Łukasz KWADRANS. Situation of the Roma minority in the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia. Wrocław: Foundation of Social Integration Prom, 2011. ISBN 9788362969012.

COHN, Werner. Cikáni. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studie. ISBN 9788074190087.

JAKOUBEK, Marek a Lenka JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ. Romové a cikáni – neznámí i známí: interdisciplinární pohled. Voznice: Leda, 2008. ISBN 9788073351199.

KALEJA, Martin. Romové – otázky a odpovědi v českém a slovenském kontextu. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 9788074641756.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 9788026206446.

Vedoucí diplomové práce: **doc. PhDr. Mgr. Jaroslav Balvín, CSc.**

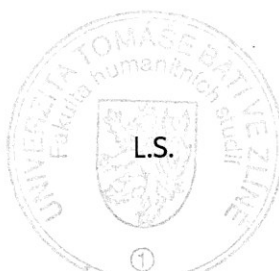
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **22. listopadu 2016**

Termín odevzdání diplomové práce: **20. dubna 2017**

Ve Zlíně dne 22. listopadu 2016

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 17.3.2017

Be. Štob. MVM

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybného projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRACT

V předkládané diplomové práci jsou hlavním objektem našeho zájmu Romové, Policie ČR a vzájemné vztahy. V teoretické části práce představujeme u Romů zásadní problémy v kontextu sociální pedagogiky, okolnosti příchodu do ČR, původ vzniku oslovení Rom a vztahy s majoritní společností. U Policie ČR představujeme její hlavní úkoly, činnosti, povinnosti, nezastupitelnou úlohu v oblasti prevence kriminality a projekty zaměřené na zlepšení vzájemných vztahů s Romy. V praktické části práce jsou primárním zájmem Romové a vztahy s Policií ČR v Brně, kdy v kvalitativní části za účelem podpory validity výsledků empirického šetření využíváme konceptu triangulace metod a zdrojů, v kvantitativní části představujeme výsledky výzkumu zaměřeného na shromáždění názorů Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách na činnost Policie ČR, kterého se zúčastnilo 4448 romských respondentů.

Klíčová slova: Romové, Policie ČR, vzájemné vztahy, postoje, zkušenosti

ABSTRACT

In this thesis are the main object of our interest in Romani people, police and relationships. The theoretical part presents major problems for Romani people in the context of social education, the circumstances of their arrival in the Czech Republic, the origin of addressing Romani people and relations with the majority. At present the Czech Police's main tasks, activities, after-obligations. These, irreplaceable role in crime prevention and projects aimed at improving relations with Romani people. The practical part of primary concern Romani people and relationships between them and the Police of the Czech Republic in Brno, when the qualitative part to support the validity of the research results, we use the concept of triangulation of methods and sources in the quantitative section presents the results of research aimed at gathering views of Roma living in socially excluded localities on the activities of the Czech police, which was attended by 4448 Roma respondents.

Keywords: Romani people, Police of the Czech republic, relationships, attitudes, experience

Své poděkování chci vyjádřit doc. PhDr. Mgr. Jaroslavu Balvínovi, Csc. za odborné a obětavé vedení, trpělivost, cenné připomínky, rady i pomoc při vypracování diplomové práce.

Dále chci poděkovat paní Mgr. Monice Tannenbergerové, PhDr. za inspirativní nasměrování, všem účastníkům výzkumného šetření a své rodině, která mě neustále podporovala. Především své manželce Zuzance a dcerám Adélce a Amálce za pochopení a jejich nesku-tečnou trpělivost.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	14
1 K TEORETICKÝM VÝCHODISKŮM.....	15
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY	15
1.2 TUZEMSKÉ, ZAHRANIČNÍ A CIZOJAZYČNÉ PRAMENY	19
1.3 VZTAH TÉMATU K SOCIÁLNÍ PEDAGOGICE.....	23
2 ROMOVÉ V ČR A V REGIONÁLNÍCH PODMÍNKÁCH MĚSTA BRNA.....	27
2.1 K SOCIÁLNĚ PEDAGOGICKÝM TÉMATŮM	27
2.2 ROMOVÉ V BRNĚ.....	35
2.3 O ROMSKÉ IDENTITĚ.....	41
2.4 VZTAHY SE SPOLEČNOSTÍ.....	46
3 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY.....	52
3.1 POLICEJNÍ PRÁCE.....	52
3.2 KODEX POLICEJNÍ ETIKY	55
3.3 PREVENCE KRIMINALITY	58
3.4 PROJEKT ASISTENT PREVENCE KRIMINALITY	68
II PRAKTICKÁ ČÁST	72
4 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU A POJETÍ VÝZKUMU	73
4.1 KVALITATIVNÍ ČÁST.....	74
4.1.1 Cíle výzkumu	74
4.1.2 Výzkumné otázky.....	74
4.1.3 Výzkumný soubor a metody sběru dat.....	75
4.2 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	78
4.2.1 Shrnutí a závěry.....	106
4.3 KVANTITATIVNÍ ČÁST	113
4.4 ANALYTICKÁ ČÁST - CELÁ ČR.....	116
4.4.1 Jaká je Policie v současnosti?	116
4.4.2 Jaká by měla Policie být v budoucnu?	136
4.4.3 Ideální činnost Policie	142
4.5 ANALYTICKÁ ČÁST - JIHMORAVSKÝ KRAJ.....	150
4.5.1 Závěr - shrnutí Jihomoravský kraj	166
4.5.2 Shrnutí hlavních zjištění a závěry celá ČR	167
5 SHRUTÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI A DISKUSE.....	174
5.1 DOPORUČENÍ.....	177
ZÁVĚR	180
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	182

SEZNAM POUŽITÝCH PŘÍRUČEK A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ.....	190
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	193
SEZNAM ZÁKONŮ A NAŘÍZENÍ.....	194
SEZNAM GRAFŮ.....	195
SEZNAM MAP.....	198
SEZNAM TABULEK.....	199
SEZNAM PŘÍLOH.....	200

ÚVOD

Romové, kterých v Evropě žije téměř dvanáct milionů, jsou národnostní skupinou, která je ze strany většinové společnosti nejvíce segregována. K těmto tezím není třeba žádných speciálních výzkumných šetření, postačí nám, když otevřeme téma Romové v rodinách, ve školách, či mezi nejrůznějšími skupinami obyvatelstva. Bez nadsázky lze konstatovat, že většina zúčastněných se bude o romské populaci vyjadřovat negativně, mnozí bez nějakých výraznějších zkušeností z reality (Gulová, 2012).

Policie ČR se při své práci setkává s lidmi, kteří byli vychováni v různých prostředích, v různých podmínkách a za různých okolností nejen v České republice, ale i za jejími hranicemi. Setkává se s lidmi, kteří žijí své životy podle zcela jiných pravidel, než bylo ve střední Evropě donedávna běžné. Současnou Českou republiku tak můžeme chápat jako multikulturní společnost, ve které různí jednotlivci i skupiny uplatňují rozličné životní strategie, nestejně hodnotové stupnice a rozmanité víry. A však i v rámci multikulturní společnosti je nezbytné dodržovat jednotný soubor pravidel, zákonů a povinností. Právní a institucionální kontext multikulturní společnosti by ovšem měl mít takový charakter, aby nedocházelo ke znevýhodňování osob na základě jejich skupinové či individuální odlišnosti. Policie by měla nejen dohlížet na dodržování rovnosti jedinců v kontextu nediskriminující občanské společnosti, ale měla by také umět adekvátně přistupovat k osobám, které se od většinové společnosti tak či onak odlišují (Jakoubková Budilová, 2005).

Hlavním podnětem k psaní diplomové práce na dané téma jsou situace, ve kterých bývají Romové v Brně k Policii ČR mnohdy nedůvěřiví, nesdílní a odměření, na některé situace reagují slovy: „Vás stejně naše problémy nezajímají, i kdybychom Vám něco řekli, tak nám stejně nebudete věřit, protože jsme Romové,“ a někdy by se se svými problémy policii rádi svěřili a chtěli by je z její strany řešit, ale často od toho následně z neznámých důvodů ustoupí, přičemž uvádí, „že se nic nestalo a nic řešit nechtějí.“

V úvodu teoretické části práce se věnujeme teoretickým východiskům a vztahu práce k sociální pedagogice. V následující části se zaměřujeme na stěžejní problémy Romů v České republice v kontextu sociální pedagogiky, zabýváme se historií a okolnostem příchodu Romů do České republiky, a jejich usídlením ve městě Brně. V souladu s romskou identitou se pozastavujeme nad významem oslovení Rom - Cikán, kde popisuje-

jeme první zkušenosti Romů s tehdejším četnictvem, následně Veřejnou bezpečností. Zabýváme se vzájemnými vztahy mezi Romy s majoritní společností, kdy následně navazujeme na vztahy Romů s Policií ČR. V poslední teoretické části se věnujeme náplni práce Policie ČR, kodexu policejní etiky, filozofii policejní práce ve smyslu Community policing, která je spjata s prevencí kriminality, a u níž je možné uplatnit profesní kompetence sociálního pedagoga. Zmiňujeme se zde také o speciálních policejních preventivních, ze kterých je vzhledem k naší práci významný policejní Specialista na práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách. V závěru teoretické části představujeme nejúspěšnější program v oblasti prevence kriminality Asistent prevence kriminality.

Cíle teoretické části práce:

- zmapování klíčových romských problémů v kontextu sociální pedagogiky,
- seznámení s okolnostmi příchodu Romů do České republiky a jejich usídlením ve městě Brně,
- seznámení s rozdíly v užívání oslovení Rom - Cikán,
- definování zásadních problémů Romů s majoritní společností a Policií ČR,
- zdůraznění úlohy prevence kriminality, u které je možné uplatnit profesní kompetence sociálního pedagoga,
- představení možných nástrojů, důležitých pro zlepšení vzájemné spolupráce a vztahů mezi Romy a Policií ČR.

Navazující praktická část práce je rozdělena na část kvalitativní a kvantitativní. V kvalitativní části realizujeme vlastní kvalitativní výzkum (Hendl, 2005), u kterého za účelem podpory validity využijeme konceptu triangulace metod a zdrojů dat (Švaříček a Šedřová, 2014, s. 202). Jako výzkumný problém si stanovujeme:

- Uzavřenost Romů vůči Policii ČR

Hlavním cílem kvalitativního výzkumu je porozumět výzkumnému problému:

- Příčiny uzavřenosti Romů vůči Policii ČR v Brně

Dílními cíli výzkumu je zjistit:

- Jak vnímají Romové v Brně Policii ČR a jaké s ní mají zkušenosti?
- Jak vnímá Policie ČR Romy v Brně a jaké má s nimi zkušenosti?

- Jak vnímají odborníci na romskou problematiku vztahy mezi Romy a Policií ČR v Brně?

Vzhledem k použité triangulaci zdrojů realizujeme sběr dat u třech skupin účastníků výzkumu. První skupinu tvoří Romky a ženy, které měli za svého partnera Roma, nebo žili dlouhodobě v romské komunitě, u kterých sběr dat probíhal v ženské věznici v Opavě za pomoci využití výzkumných metod hloubkových polostrukturovaných rozhovorů a analýzy dokumentů. Druhou skupinu tvoří brněnští policisté ČR, u kterých je výzkumné šetření realizováno za využití výzkumných metod ohniskové skupiny (Morgan, 2001) a analýzy dokumentů. Třetí skupinu tvoří brněnští odborníci na romskou problematiku s mnohaletými zkušenostmi z této oblasti, u kterých probíhalo výzkumné šetření metodami hloubkových polostrukturovaných rozhovorů a analýzou dokumentů. Nashromážděná data všech skupin jsme analyzovali pomocí přístupu Zakotvené teorie s využitím základní analytické techniky otevřeného kódování (Strauss a Corbin, 1999).

V kvantitativní části se zabýváme analýzou a interpretací výsledků reprezentativního sociologického výzkumu, který na základě zadání Policejního prezidia ČR realizovala v roce 2015 společnost Augur Consulting. Cílovou skupinu výzkumu tvoří vzorek 4 448 romských respondentů starších 15 let, žijících v sociálně vyloučených lokalitách v rámci celé ČR.

Hlavní cíle kvantitativního výzkumu:

- shromáždění názorů Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách na činnost Policie ČR,
- shromáždění názorů a podnětů na změnu a zkvalitnění činnosti Policie ČR v souvislosti se zaváděním policejních specialistů pro práci s minoritní skupinou Romů.

Vzhledem k tématu práce se při prezentaci výsledků výzkumu zaměříme na oblast Jiho-moravského kraje, kde se výzkumu zúčastnilo celkem 377 romských respondentů, a v jehož krajském městě Brně dochází k největší koncentraci Romů.

Cíle praktické části práce:

- na základě analýzy nashromážděných dat odvození teorií, nebo vysvětlení daného fenoménu,
- hlubší zaujetí tohoto sociálního procesu, formujícího lidskou interakci,
- zmapování vzájemných vztahů mezi Romy a Policií ČR v Brně,
- zmapování příčin nedůvěřivosti, nesdílnosti, odměřenosti a uzavřenosti Romů vůči Policii ČR v Brně,
- představení veřejnosti doposud nezveřejněné výsledky kvantitativního výzkumu společnosti AUGUR Consulting.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 K TEORETICKÝM VÝCHODISKŮM

V následující úvodní kapitole se zaměříme na objasnění některých zásadních pojmů vztahujících se k romské etnické menšině, majoritní společnosti a Policii ČR, se kterými se v naší práci budeme setkávat. Dále zde uvedeme základní tuzemské, zahraniční a cizojazyčné prameny literatury, které se touto oblastí zabývají. V závěru kapitoly uvedeme vztah tématu naší práce k sociální pedagogice.

1.1 Základní pojmy

V této části objasníme terminologii a některé základní pojmy, se kterými se budeme v následujících kapitolách setkávat, a které nám usnadní orientaci v oblasti problematiky Romů a jejich vztahů s majoritní společností.

Diskriminace - nejčastěji se jí nazývá poškozování příslušníků nějaké skupiny jednáním, které má úřední povahu. Diskriminace se dopouští lékař, který odmítne ošetřit nemocného, úředník, který odmítne vydat stavební povolení, číšník, který odmítne obsloužit hosta, soukromý zaměstnavatel, který nepřijme zaměstnance jen proto, že je Rom (Říčan, 1998, s. 71). Tato definice byla stanovena Evropskou unií ve směrnici rady 2000/43/EC, provádějící zásah rovného zacházení s lidmi bez ohledu na rasový nebo etnický původ. Tato směrnice rozděluje diskriminaci do několika oblastí. Přímá diskriminace - pokud je s jednou osobou zacházeno méně příznivě než s osobou jinou ve srovnatelné situaci z důvodu rasového nebo etnického původu. Nepřímá diskriminace - situace, kdy zdánlivě neutrální postavení, kritérium nebo postup určitým způsobem znevýhodňuje osoby určitého rasového nebo etnického původu v porovnání s jinými osobami, pokud není dané ustanovení, kritérium nebo postup objektivně opodstatněn legitimním cílem a prostředky pro dosažení tohoto cíle jsou patřičné a potřebné. Diskriminace, k níž dochází v důsledku obtěžování, je nežádoucí jednání týkající se rasového nebo etnického původu za účelem nebo následkem snížení důstojnosti osoby a vytvoření zastrašujícího, nepřátelského, potupného nebo urážejícího prostředí (Jakoubková Budilová, 2005, s. 9-10).

Etnikum - skupina lidí, kteří mají společný původ, obvykle společný jazyk a sdílejí společnou kulturu. Souhrnně lze říci, že každé etnikum se vyznačuje svou vlastní etnicitou (souhrn kulturních, rasových, jazykových a teritoriálních faktorů, historických osudů a

představ o společném původu, formujících etnické vědomí člověka, jeho etnickou identitu. V praxi je etnikum (etnická příslušnost) často ztotožňována s kategorií „národnost“ (Průcha, 2011, s. 24).

Inkluze - tímto pojmem je označováno „zapojení“. Původní definice tohoto pojmu byla užívána v oblasti vzdělávání a její podstatou je rovný přístup ve vzdělávání všem bez ohledu na fyzické, intelektuální, emocionální, sociální, jazykové nebo jiné podmínky (Průcha, Walterová a Mareš, 1995, s. 85).

Integrace - soužití jednotlivců ze dvou nebo více skupin s odlišnými kulturními vzorci, pravidly chování, stupnicemi hodnot, které umožňuje jednotlivcům náležejícím do jakékoli z těchto skupin ponechat si svoje specifika, a zároveň zaručuje členům všech těchto skupin rovnoprávné postavení (nedochází tedy k diskriminaci členů některé skupiny (Jakoubková Budilová, 2005, s. 10).

Kultura - specifická soustava idejí, hodnot, norem, stylů života a způsobů řešení běžných životních problémů, které sdílejí příslušníci dané skupiny, nebo také jako osvojená perspektiva, prostřednictvím které příslušníci skupiny vnímají a chápou své prostředí, vytvářejí pocit vlastního světa a osvojují si konkrétní zvyky a jiné konvence (Navrátil, 2003, s. 19). Podle Murphyho (1998, s. 32) je kultura celistvý systém významů, hodnot a společenských norem, kterými se řídí členové dané společnosti a které prostřednictvím socializace předávají dalším generacím (Murphy, 1998 cit. podle Průcha, 2011, s. 35).

Menšina - označuje skupinu, která má vůči jiné (většinové) skupině specifické vztahy. V literatuře, ale také v běžné mluvě jsou menšinou označováni např. imigranti, lidé s postižením, homosexuálové, členové určitých politických, jazykových nebo náboženských skupin a někdy se setkáváme i s tím, že jsou za menšinu považovány také ženy (Navrátil, 2003, s. 16).

Multikulturní výchova - prostřednictvím vzdělávacích programů usiluje o způsobilost lidí chápat a respektovat i jiné kultury než svou vlastní, eliminovat nebo oslabovat etnické či rasové předsudky. Má značný praktický význam vzhledem k vytváření postojů vůči imigrantům, příslušníkům jiných národů, kultur, ras apod. (Průcha, Walterová a Mareš, 2001, s. 129).

Prevence - soubor opatření zaměřených na předcházení nežádoucím jevům. Rozlišuje se na primární (celá sledovaná populace), sekundární (rizikovní jednotlivci a skupiny), terciární (minimalizace následků nebo pokračování nežádoucích jevů u jedinců, u nichž se nežádoucí jev vyskytl). V pedagogice je velmi důležitá např. prevence násilného jednání, užívání návykových látek a vzniku závislostí, v školní praxi i prevence úrazů aj. (Průcha, Walterová a Mareš, 2001, s. 178).

Prevence kriminality - představuje pokus eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započítím nebo před jejím pokračováním. Zahrnuje veškeré aktivity směřující k páchání trestných činů, k snižování jejich výskytu cestou zamezení páchání nebo neutralizací příčin a podmínek vzniku trestných činů (kriminogenních faktorů). Patří sem opatření, jejichž cílem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí nebo působením na potencionálního pachatele a oběti trestných činů (Zapletal, 2008, s. 8).

Předsudky - názory a postoje jednotlivců i společenských skupin, které odrážejí jejich neobjektivní, většinou negativní vztahy k jiným lidem a jevům. Jsou součástí *kulturních vzorců*. Školní vzdělávání a výchova může některé z nich vytvářet či utvrzovat, naopak není většinou schopna nežádoucí předsudky odstraňovat, ačkoli se to v teoretických pedagogických koncepcích často proklamuje (Průcha, Walterová a Mareš, 2001, s. 186). Z psychologického hlediska to jsou zvláštní hodnotící postoje se specifickou vlastností, že jde o postoje předpojaté (neopírají se o objektivní znalosti osob či jevů, k nimž se vztahují, jsou to subjektivní úsudky, většinou velmi emočně nasycené). V případě předsudků lidé věří něčemu, co se dozvěděli od jiných osob, i když si mohou být vědomi, že dané hodnocení nemusí platit všeobecně. Pro vznik a vývoj předsudků jeho rozhodující prostředí, v němž jednatel od dětství vyrůstá (Průcha, 2011, s. 59-61).

Rasismus - souhrnné označení pro takové jednání, které překračuje pouhé vnímání rasových odlišností a přetváří se v nepřátelské aktivity vůči příslušníkům jiné rasy, jež se projevují v diskriminaci, v agresivním chování (verbálním nebo fyzickém) či násilím (Průcha, 2011, s. 39). Za rasismus lze považovat situace, kdy averze přerůstá v nenávistná slova a činy, když jsou Romové či jiní „barevní“ šikanováni, když se jim neposkytne policejní ochrana před násilím, když se ozývají vystěhovat požadavky vystěhovat Romy (kam?), když jsou označovány za podřadnou rasu, když se píšou ony známé protiromské nápisy. I

tehdy, když je takovéto jednání vyprovokováno špatnou zkušeností s Romy, musíme je označit za rasismus (Říčan, 1998, s. 66). O rasismu se tedy může mluvit jen tam, kde dochází k přímému ohrožování jedné rasové skupiny ze strany jiné rasové skupiny (Průcha, 2011, s. 39).

Rom - tento termín postupně nahradil do té doby užívaného termínu Cikán či v hovorové češtině Cigán. V současné době je plně politicky korektní označení Rom. Pojem Rom je dle současného domácího i mezinárodního úzu souhrnným označením pro příslušníky etnických (subetnických) skupin nejen v českých zemích, ale i po celém světě (Ševčíková, 2008, s. 29). Podle našich zákonů jsou Romové příslušníky romského národa, romské národnostní menšiny, což znamená, že za Romy je možno považovat pouze ty osoby, které se k romské národnosti hlásí (Sekyt, 2004, s. 189).

Romství - vlastnost nositele romské kultury v tom nejširším slova smyslu. Charakterizují je znalost některého z dialektů romštiny, romského etnolektu češtiny či jiného evropského jazyka, kulturní návyky, znalost rodinných tradic, uspořádání hierarchie rodiny a rodu, uznávané a odmítané hodnoty, specifická rodinná výchova a rodinné vzdělávání, systém odměn a trestů, způsob komunikace, způsob orientace v čase a prostoru, vztah k okolí, k věcem, k přírodě, k lidem vlastním i cizím, stereotypy vnímání, posuzování a jednání, předsudky, pověry i víra. Je to vlastnost, kterou jedince získává narozením v romské rodině a následným ztotožněním se s její hodnotovou orientací. Je spojováno s antropologickými rysy a je do značné míry záležitostí citu, kterým Rom poznává, kdo je má, a kdo ne. Je možno je ztratit (např. dlouhodobým pobytem v dětském domově, odmítnutím) a nelze je snadno získat např. přiřazením, přihlášením se k romství (Sekyt, 2004, s. 191-192).

Sociální vyloučení - mezi skupiny, které se považují za ohrožené sociálním vyloučením, patří zvláště osamělí rodiče, mladí manželé s dětmi, dlouhodobě nemocní a zdravotně postižení, lidé v penzi a svébytnou kategorii pak tvoří etnické a další menšinové skupiny. Jedinci z takovéto skupiny mají omezené šance uspět ve světě, k jehož podstatným hodnotám úspěch paradoxně patří (Navrátil, 2003, s. 15).

Stereotypy - zautomatizovaný pevný sled činností, který od osoby, jež jej provádí, nevyžaduje detailní promyšlení, sledování kvality prováděné činnosti a vyhodnocování úspěšnosti. Lze je také charakterizovat jako vnímání členů společenské skupiny, jako by byli

všichni stejní, a jednání s příslušníky této skupiny, jako by se nevyznačovali žádnými jinými než skupinovými charakteristikami (Průcha, Walterová a Mareš, 2001, s. 229).

Segregovaná edukace - oddělené vzdělávání žáků odlišujících se od svých vrstevníků. Rozlišujeme 1. oddělování rasové (etnické), 2. opak integrovaného vzdělávání - oddělování žáků zdravotně nebo jinak znevýhodněných (Průcha, Walterová a Mareš, 2001, s. 210).

1.2 Tuzemské, zahraniční a cizojazyčné prameny

K vypracování teoretické části práce jsme čerpali především z literatury a výzkumů z oblasti romské problematiky, z dokumentů týkajících se vzájemných vztahů mezi Policií ČR a etnickými menšinami, a z literatury a projektů z oblasti prevence kriminality, na jejichž realizaci má Policie ČR ve spolupráci se státními a nestátními organizacemi významný podíl.

Tuzemské prameny

Za podstatné autory tuzemské literatury, zabývající se romskou problematikou a vztahy s majoritou, v návaznosti na vztahy s Policií ČR, můžeme považovat prof. PhDr. Pavla Říčana a Pavla Navrátila.

Prof. PhDr. Pavel Říčan, CSc., - S Romy žít budeme - jde o to jak: současná situace, kořena problémů, naděje budoucnosti. Autor je vědecký pracovník Psychologického ústavu AV ČR a český psycholog se specializací na oblast psychologie osobnosti, vývoje a klinickou psychologii. V této knize se zabývá dějinami romského národa, zmapováním putování Romů z Indie přes kontinenty až do Evropy, historii Romů na Slovensku, Moravě i v Čechách. V souladu s tématem naší diplomové práce je pro nás podstatná kapitola pojednávající o vymezení úskalí soužití většinové společnosti v ČR s Romy, vzájemných vztazích Romů mezi většinovou společností a Policií ČR, a především o příčinách romské kriminality.

Pavel NAVRÁTIL a kol. - Romové v české společnosti: jak se nám spolu žije a jaké má naše soužití vyhlídky. V této knize se nabízí pohled na problémy ve vztazích mezi Romy a majoritou z hlediska konceptu sociálního vyloučení. V roce 2001 u nás proběhl

bezprecedentní výzkum o životě Romů a jejich vzájemných vztazích s majoritou v podmínkách deseti měst, na jehož základě podávají autoři aktuální obraz situace Romů u nás a vztahů, jež k nim mají jejich spoluobčané i jež mají oni ke svému okolí. Autoři vychází z přesvědčení, že pohled na Romy jako na sociálně vyloučenou skupinu umožňuje věrohodněji zachytit povahu obtíží a dává tak nové impulzy pro hledání vhodných nástrojů na řešení situace.

K další odborné literatuře, která upravuje vztahy mezi národnostními etnickými menšinami a Policií ČR, patří publikace **Příprava policistů v otázkách národnostních a etnických vztahů**, kterou vydala **Policejní akademie ČR**. Tento sborník referátů obsahuje mimo jiné referáty na téma postojů k Romům a dalším národnostním skupinám, přípravě policistů v otázkách národních etnických vztahů či přípravě policistů v otázkách rasismu.

Následným velmi užitečným pramenem, který se zabývá vzájemnými vztahy mezi Romy a Policií ČR, je publikace autorky **Lenky Budilové Jakoubkové - Policista v multikulturním prostředí**. V této publikaci jsou prezentovány základní informace vztahující se k romské populaci v České republice, k cizincům pobývajícím na území ČR a k některým náboženským vyznáním, se kterými se můžeme na území ČR setkat. Cílem je poskytnout policistům pomůcku pro výkon jejich povolání v multikulturním prostředí české společnosti.

Za velmi významnou autorku, která se zabývá projekty a programy směřované k romské etnické menšině a prevenci kriminality, považujeme ředitelku odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR **Mgr. Jitku Gjuričovou**. V naší práci jsme použili publikaci autorky s názvem **Na okraji: Romové jako objekt státní politiky**, která obsahuje několik doporučení pro přípravu programů zaměřených na zlepšení existenčních poměrů sociálně deprivovaných romských komunit a jejich členů, a je přednostně určena realizátorům preventivních programů měst zapojených do Komplexního součinnostního programu prevence kriminality na místní úrovni.

Z oblasti prevence kriminality, kde je při její realizaci velmi důležitá úloha Policie ČR, je velmi cenná kniha autorů **Chalupová Kateřina, Michaela Štefunková a Jaroslav Šejvl - Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky**. Tato publikace přináší poněkud širší pohled na problematiku prevence, v přiměřeném rozsahu tuto problematiku zpracovává a zpřístupňuje ji tak pedagogickým pracovníkům. Cílem je nabídnout čtenáři

možnost základní orientace v této oblasti a za tímto účelem přináší pohled různých pojetí a koncepcí prevence kriminality v zahraničním i domácím kontextu.

Dalším důležitým tuzemským pramenem, který se zabývá tématem naší práce, je studie archiváře Archivu Moravské galerie v Brně **Mgr. Tomáše Zapletala - Přístup totalitního státu a jeho bezpečnostních složek k romské menšině v Československu**, která je součástí **Sborníku Archivu bezpečnostních složek 10/2012**. Prameny této studie jsou archivní fondy centrální, ministerské, Státní i Veřejné bezpečnosti, Sbírký rozkazů a nařízení, a také situační zprávy Zemského velitelství SNB v Praze. Tato studie souhrnně pojednává o tématu bezpečnostních složek a romského obyvatelstva v období tzv. totalitního státu. Nejedná se o studii o Romech (ti byli „pouhým“ sekundárním objevem autora zájmu), ale soustřeďuje na aparát ministerstva vnitra a jemu podřízené složky. Sleduje utváření a postupné proměny přístupu bezpečnostních složek vůči Romům a všímá si rovněž jejich postihu.

Závěrem části tuzemských pramenů uvádíme dokumenty, projekty a programy, které upravují vztahy mezi Romy a Policií ČR, a ze kterých jsme čerpali data a důležité informace pro naši práci:

- Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2015 - 2017,
- Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020,
- Zavádění policejních specialistů pro práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách,
- Asistent prevence kriminality.

Zahraniční prameny (přeložené)

COHN Werner - Cikáni (přeložil Marek Jakoubek) - autor v této publikaci představuje svůj provedený výzkum v Americe, kde se mimo jiné zmiňuje o vyhledávání Romů pro své rozhovory. Protože slyšel, že zdejší Romové mají problémy se zákonem, rozhodl se oslovit policii s žádostí o jejich kontakty pro jeho rozhovory. Ta v té době měla mnoho policejních zpráv (na jejich základě vyšel Mitchellův článek z roku 1955) o podvodných metodách předpovídání budoucnosti Romy. Na základě získaných informací se mu poda-

řilo získat mnoho jmen s adresami, díky čemuž objevil svého dlouholetého informátora pro jeho následný výzkum.

MAPPES-NIEDIEK Norbert - Chudáci Romové, zlí Cikáni: co je pravdy na našich předsudcích (přeložila Veronika Patočková) - tento německý novinář (zabývající se problematikou jihovýchodní Evropy) se v této knize zabývá otázkou vzájemných vztahů Romů a majoritní společností, kdy se primárně zaměřuje na oblast předsudků. V jedné z kapitol se pozastavuje nad otázkou: „Zda mají Romové větší sklony k trestné činnosti než jiní?“ Zde mu poskytuje informace ministerský náměstek a šéf policejního oddělení pro schengenský prostor v Rumunsku (v zemi s největším počtem Romů v Evropě), který s tvrzením, že ano, nesouhlasí. Uvádí, že podle jeho zkušeností se Romové na mnoha závažných a rozšířených trestných činech (jako je korupce či hospodářská trestná činnost) vůbec nepodílejí. Vyvrací se zde také veřejné mínění, že 80 % všech vězňů v Maďarsku tvoří Romové.

Závěrem této části zahraničních přeložených pramenů nelze také opomenout jednoho z nejvýznamnějších romských vědců **Prof. Dr. Ian Hancocka**. Ten přednáší na Texaské univerzitě v americkém Austinu, je ředitelem tamějšího Romského archivu a dokumentačního centra, a napsal okolo 180 publikací o romské historii, romském jazyce a romských právech. Od sedmdesátých let 20. století se aktivně věnuje boji za práva Romů v USA i ve světě. Ve své knize **Země utrpení - dějiny otroctví a pronásledování Romů** (přeložili Karolína Ryvolová a Helena Sadílková) popisuje, jak předpojatě se s Romy nakládá v neromských společnostech, a to v celé Evropě a Severní Americe. Pokouší se zde naznačit historický původ tohoto proticikánského postoje a důvod jeho přetrvávání do současnosti. Ian Hancock se narodil v roce 1942 v Anglii, kdy v Evropě stále ještě zuřila druhá světová válka. V této souvislosti v závěru dodává: „Dodnes děkuji Bohu, že dopustil, aby se moji rodiče zavčas vystěhovali z Maďarska, takže jsme nezažili holocaust“ (Hancock, 2001, s. 187).

Cizojazyčný pramen

Za významného autora z oblasti romské problematiky považujeme polského etnologa a uznávanou autoritu **Adama Bartosze**, který se studiu romské kultury věnuje již několik desítek let a patří k zakladatelům prvního muzea romské kultury na světě v polském Tar-

nowě. Ve své knize **Nie bój się cygana** se v úvodu zabývá negativními postoji majoritní společnosti k Romům, kdy následně v celkem patnácti kapitolách postupně odkrývá čtenáři zákoutí světa Romů, které odkrývá velmi citlivě nejen s láskou k romské kultuře, ale současně s nadhledem. Bartoszovo vidění totiž není jen pohledem výzkumníka, který se někde zastaví na pár dní, aby posuzoval a odsuzoval. On s nimi žije a s jejich kulturou se ztotožňuje. Dle jeho slov poznal Romy, ne však natolik, aby mohl pochopit odlišnost jejich kultury a přijmout ji. Protože zjistil, že se s Romy stále častěji identifikuje, odvážil se napsat tuto knihu, která se ve velké míře zrodila z jeho osobních zkušeností. Co se týče informací a objektivitu vyprávění, tak záběr multirozměrnosti knihy splňuje všechny náročné požadavky přírodovědeckých věd, ač není psaná vědeckým jazykem, a nevyhýbá se místy ani gustu anekdoty. Pro některé čtenáře může být tato kniha podaným zajímavým rozměrem k pochopení romské komunity, pro naši práci tuto knihu využijeme především v kapitole pojednávající o romské identitě.

1.3 Vztah tématu k sociální pedagogice

Sociální pedagogika je aplikované odvětví pedagogiky, které se zabývá výchovným působením na rizikové a sociálně znevýhodněné skupiny mládeže a dospělých (Průcha, Walterová a Mareš, 1995, s. 203), jako vědecká disciplína pedagogiky nabízí hledání identity prostřednictvím prožitků a vztahů, umožňuje se realizovat v čase a prostoru. Je životní pomocí (Bakošová, 2001), zaměřuje se na sociálně znevýhodněné nebo ohrožené skupiny, ke kterým patří ženy samoživitelky, děti a mládež bez plnohodnotného rodinného zázemí, lidé s odlišnou sexuální orientací, migrující cizinci, představitelé různých menšin a Romové (Kaleja, 2012).

S vyvíjející se situací ve společnosti prodělává tento obor neustálý vývoj, který je způsoben stále se vyvíjející situací ve společnosti. A to jednak vlivem společenských změn souvisejících s technizací a globalizací světa, a jednak nárůstem sociálních témat a patologií, které musí společnost řešit z různých úhlů (Němec, 2004 cit. podle Kaleja, 2012, s. 104). Koncepce sociální pedagogiky se tak měnila v průběhu jednotlivých historických etap z důvodu aktuálních potřeb společnosti. V sociální pedagogice převažuje výchova, péče a pomoc, významnou roli hraje pro ohrožené skupiny, v kontextu romského etnika

v současných podmínkách České republiky umocněně (Bakošová, 2005b cit. podle Kaleja, 2012, s. 104).

První výrazné humanistické postoje vůči Romům se začaly objevovat ve druhé polovině 20. stol., kdy se k nim „mení postoj, silnie trend posilňovať prevenciu a sociálnu kontrolu, ktoré by zabránili konfliktom a obmedzili možnosti prekročovania verejného poriadku. Tak vznikla sociálna prevencia založená na prístupe zlu a nešťastiu radšej predchádzať ako ho trestať“ (Bakošová, 2005, s. 165).

Sociálně pedagogická práce v kontextu romského etnika spočívá v přínosu svých teoretických poznatků do praktických zkušeností a potřebné pomoci potřebným, vyzdvižení pozitivních stránek a objektivních (kritických) interpretací stinných stránek konkrétních jedinců a pomoci k vlastní objektivní sebereflexi, úsilí o integraci pomoci celé společnosti (i pomoci již integrovaných Romů), narovnávání sociálního znevýhodnění plynoucího ze samotné podstaty etnicity, nabídky a podpory otevřené komunikace mezi majoritou a minoritou, kladení požadavků aktivního a opravdového zapojení dotčeného etnika (Kaleja, 2012).

Pojetí sociální pedagogiky je možné v našich podmínkách shrnout způsobem, že se jedná o pedagogiku prostředí objasňující vztah výchovy a prostředí, zabývající se otázkou výchovy a vzděláváním člověka, výchovy jako pomoci všem věkovým kategoriím a odchylek sociálního chování (Bakošová, 1994).

Pro společnost má sociální pedagogika klíčové funkce vzdělávací (vytváří různé vzdělávací programy, nabízí kurzy k rekvalifikaci za účelem zvýšení vzdělanostní úrovně nebo podpory zaměstnatelnosti), informační (zajišťuje informační a konzultační agendu potřebným), společenskou (poukazuje na důležitost respektování společensky uznávaných norem a jejich význam), profylaktickou (usiluje o eliminaci negativních jevů a jejich dopadů na osobnost jedince, ale i celou společenskou jednotku), kulturní (předává kulturní vzorce a interpretuje kulturní komunikační kanál menšiny majoritě a většiny minoritě), preventivní, kdy se orientuje se na společensky ohrožené a sociálně vyloučené a znevýhodněné skupiny (Kaleja, 2012, s. 103-104).

Ve většině uvedených funkcí sociální pedagogiky (vzdělávací, informační, společenská, profylaktická) je možné spatřit mnoho společných činností spojených s úkoly Policie ČR,

především ve funkci preventivní. Povinnost Policie ČR zabývat se prevencí kriminality je dána zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, kde se v § 2 uvádí, že je jejím úkolem „předcházet trestné činnosti“. Dalšími interními právními normami se následně stanovuje, že předcházení trestné činnosti je úkolem celé policie, zejména služby pořádkové policie, služby cizinecké policie a služby kriminální policie a vyšetřování (Žurovec, 2012, s. 51).

Policejní činnost při předcházení trestné činnosti koordinují pověřeni policisté a zaměstnanci policie, kteří při plánování, tvorbě a realizaci koncepce prevence kriminality vychází nejen ze zákonů, ale také ze Strategie prevence kriminality,¹ která se přijímá usnesením Vlády ČR. V rámci primární prevence se současní preventivně informační koordinátoři územních odborů zabývají návštěvami náhodně vybraných škol či skupin obyvatelstva, v rámci sekundární prevence kriminality se zaměřují na skupiny ohrožené trestnou činností. Mezi tyto skupiny patří mládež, senioři, handicapovaní občané nebo etnické menšiny.

Romská etnická menšina je i v 21. století zařazována do jedné z nejnižších sociálních tříd v české společnosti. Svými sociopatologickými jevy a existenčními problémy (bytová problematika, nezaměstnanost, nízká míra vzdělanosti) si vytváří sociální stigma a s ním spojený nižší společenský status. Sociální pedagogika (jako vědecká disciplína) si v kontextu romského etnika klade za cíl vychovávat, socializovat, resocializovat, redukovat, restrukturalizovat, eliminovat, pomáhat a integrovat, pro romské etnikum tak hraje významnou roli (Kaleja, 2012).

Česká republika jako ústavní stát je založena na principu suverenity lidu, politickém pluralismu, volné soutěži politických stran, reprezentaci vzešlé z voleb, principu dělby moci a sociálních jistotách. S těmito principy se dále pojí ústavně zakotvená zásada ochrany menšin a jejich legitimních zájmů. Sociální pedagogika má nezastupitelnou úlohu nejen v celoživotní dráze člověka a v procesu kultivace, ale především v utváření „vztahů k sobě samému, k jiným lidem a k vnějšímu světu“ (Bakošová, 2001, s. 128).

---

¹ Strategie prevence kriminality se vytváří na několikaleté následující období dopředu na základě vyhodnocení výsledků strategie za období předchozí. V současné chvíli se vychází ze Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 (2016).

Pro práci policie ve vztahu k problematické multikulturní společnosti jsou podstatné hodnoty a principy obsažené v právním řádu ČR. K těmto principům uvádíme princip „vázanosti zákonem“ a princip „etnické neutrality“. Podle principu vázanosti zákonem je povinností policie ČR při výkonu její pravomoci a její veškeré činnosti řídit se zákonem, v jehož mezích se musí odehrávat. Tento obecný princip platí také ve vztahu k menšinám a jejich příslušníkům. Princip etnické neutrality vyplývá z faktu, že Policie ČR je policií státu, který je založen na občanském principu, na „rovnosti všech bez ohledu na to, že jsou fakticky příslušníky většiny nebo menšiny a musí při výkonu své pravomoci zachovávat v tomto ohledu neutrální stanovisko“ (Jakoubková Budilová, 2005, s. 6).

V širším pojetí se sociální pedagogika jako vědní disciplína zaměřuje na problémy patologického charakteru, marginálních skupin, částí populace ohrožených ve svém vývoji, potenciálně deviantně jednajících, ale především na celou populaci ve smyslu vytváření souladu mezi potřebami jedince a společnosti, na utváření optimálního způsobu života v dané společnosti. Z pohledu životní praxe soustřeďuje a dále rozvíjí teoretické poznatky pedagogických, společenských, ale i vědních disciplín. Zaměřuje se na každodenní život jedince, analyzuje jeho životní situace a navozuje takové změny v sociálním prostředí, které napomáhají optimálnímu rozvoji osobnosti a „minimalizují rozpor mezi jedincem a společností“ (Kraus, 2001, s. 77).

2 ROMOVÉ V ČR A V REGIONÁLNÍCH PODMÍNKÁCH MĚSTA BRNA

Romové v České republice mají z významné části své kořeny na Slovensku. Je možné tak konstatovat, že „romský“ problém byl vždy problémem „československým“. Velmi významným, možná zásadním, limitem a fenoménem pro řešení celé problematiky byly po roce 1970 existence dvou republik s rozsáhlou samostatností a s vlastními, později jen na slovenské straně, politickými centry. Toto centrum mělo značný vliv na federální orgány. Problematika Romů byla v obou republikách do značné míry odlišná. Zatímco problém Romů měl být minimálně pro intenzivní migraci spíše „federálním problémem“, řešen byl na každé straně podle republikových představ a bez účinné spolupráce (Socioklub, 1999).

V čase, kdy se slovenské orgány zabývaly likvidací romských osad s katastrofálními životními podmínkami, v českém prostředí narůstal problém do jiné dimenze. Zatímco jedním z hlavních programových cílů řešení problematiky Romů na Slovensku byla likvidace jejich osad a chatrčí s tím, že se tak vytvářela nová bydliště na vyšší úrovni, avšak opět jen romská, Česká republika se musela především vyrovnávat s přísunem Romů zcela nepřipravených na bydlení v běžných městských podmínkách.

2.1 K sociálně pedagogickým tématům

V české společnosti, ve společnosti vůbec, se hovoří o Romech generalizovaně. Lidé romské etnikum nediferencují, a mnohdy nemají ani ponětí o tom, že jich existují různé skupiny, které se vyznačují různou charakteristikou. Romské etnikum je tak vnímáno homogenně, ačkoliv je uvnitř tohoto etnika heterogenita významná. Problémy se odvíjí od hodnot etnika, se kterými souvisí celá řada faktorů. Jedná se například o bydlení, vzdělání, zaměstnání a celkové společenské fungování (Kaleja, 2012).

Bydlení

Z různých celoplošných průzkumů vyplývá, že většina majoritní společnosti Romy považuje za nepřizpůsobivé, nechce s nimi žít, nepřeje si je mít za sousedy, a obecně je vnímá negativně. Takový je obraz romského etnika nejen v České republice, ale i jinde ve světě. Můžeme uvést např. Slovensko, Rumunsko, Bulharsko, Makedonie atd. Z hlediska zmi-

ňovaných nesrovnalostí, nejasností a metodologických nepřesností, je právě problémem zmiňovaná nediferenciace. Pokud se ptáme na Romy v obdobných šetřeních v kontextu vzdělání, bydlení či zaměstnání, tak má společnost za to, že se ptáme na Romy, jež se vyznačují charakteristikou sociálně vyloučených lokalit či lokalit ohrožených sociálním vyloučením. Tedy jinak řečeno, obdobně zaměřená šetření jsou šetřením o společnosti a jejího vztahu k Romům s touto charakteristikou.

Sociální vyloučení zamezuje rovnoměrnému přístupu obyvatelům, žijícím v sociálně vyloučených lokalitách, ke zdrojům, pozicím a příležitostem. Ztráta bydlení, která postihuje jednotlivce a celé domácnosti, vede ke vzniku sociálně vyloučených enkláv, a je trvalým ohrožením pro ty, kteří se už obyvateli takové enklávy stali (Analýza, 2006).²

Pro lepší představu, čím je sociální vyloučení vymezeno, uvádíme (kromě indikátorů menší míra dobrovolných aktivit, nízké vzdělání obyvatel, horší zdravotní stav populace, nižší střední délka života, vyšší podíl obyvatel bez bankovních účtů, vyšší podíl přečinů a trestných činů) indikátor „větší počet přelidněných bytů“ (Navrátil, 2003, s. 35), který koresponduje se zjištěním Analýzy (2006), a podle které se ztížený přístup ke kvalitnímu bydlení pojí právě se sociálním vyloučením.

Pokud bychom chtěli vystopovat kořeny této problémové situace, museli bychom se vrátit zhruba do 50. let 20. století., kdy „v poválečném období bylo potřeba osídlit pohraniční oblasti, odkud bylo odsunuto německé obyvatelstvo, a získat pracovní sílu pro zemědělství a průmyslové podniky. Za tímto účelem bylo organizovaně přesídlováno romské obyvatelstvo ze slovenských romských osad“ (Jakoubková Budilová, 2005, s. 25). Podle soupisu z let 1947/1948 byly nejprve osazovány příhraniční oblasti, později i města. Vysoké počty Romů byly zjištěny na Chebsku, Plzeňsku, Kladensku, Ústecku a Mostecku, Královéhradecku a Pardubicku, v Praze a okolí, v Brně a Olomouci.

K romské bytové problematice uvádíme příklad z města Český Krumlov. Zde bydleli Romové především v bytech situovaných do historického centra města, které se však po roce 1989 stávaly velmi lukrativními (Davidová, 2004). Tyto byty pomalu přecházely ze státního sektoru do soukromého, přičemž státním sektorem dříve tolerované neoprávněné

---

² Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti (2006).

užívání bytu nebylo již novými majiteli tolerováno, kdy tak začínali romské podnájemníky z bytů pomalu vytěšňovat. Často využívali špatné orientace Romů v zákonech, především pak v nízké gramotnosti, kdy jim byly předkládány nevýhodné smlouvy a většina způsobů však nebyla zcela legálních (Višek, 2002). Jednalo se např. o poskytnutí smlouvy na dobu určitou, nabídnutí náhradního bydlení, které však nebylo na srovnatelné úrovni, použití výhrůzek nebo slíbení odměny v případě samotného dobrovolného vystěhování (Jakoubková Budilová, 2005). Tímto způsobem docházelo k vytláčování romských rodin z lukrativních bytů a byly jim přidělovány náhradní byty v lokalitách s často vysokým podílem romského obyvatelstva (Analýza, 2006).

„Gádžovští majitelé domů budou užívat všemožných forem uplácení a nátlaku, aby se Romů zbavili, protože jim to umožní zvyšovat nájemné. Tam, kde se to nepodaří a nájemné zůstane stejné nebo dokonce poklesne, budou se naopak přestěhovávat lidé sociálně slabí, zejména Romové. Tyto domy budou ovšem postupně chátrat, protože se nevyplatí do nich investovat“ (Říčan, 1998, s. 65).

K dalším způsobům, kterými docházelo ke vzniku sociálně vyloučených lokalit, bylo nastěhování Romů do holobytů z důvodu neplacení nájemného nebo přirozené stěhování do těchto lokalit. Byty v těchto lokalitách z důvodu vysoké koncentrace romského obyvatelstva ztrácely na ceně, a díky tomu byly Romům finančně snáze dostupné. Tímto způsobem vznikala v České republice celá řada sociálně vyloučených lokalit, kde je charakteristickým znakem bytů jejich přelidněnost (Navrátil, 2003).

Příkladem může být zřejmě nejznámější sídliště Chanov v Mostě, které vzniklo důsledkem nesprávného řešení bytového problému Romů, a které je dodnes se dvěma tisíci obyvateli nejproblémovějším sídlištěm.³ V souvislosti s likvidací starého Mostu, kde tehdy žilo 3500 Romů, vzniklo za minulého společenského režimu nesprávným rozhodnutím izolované sídliště se školou a restaurací, kde jsou nuceny žít rodiny s vyšší životní úrovní s rodinami méně adaptabilními pohromadě, z čehož vznikají zákonitě mnohé problémy, stále narůstající (Davidová, 1997, s. 22).

---

³ Název Chanov, který je ve skutečnosti povětšinou známý pouze v souvislosti s nechvalně proslulým sídlištěm, je ve skutečnosti název malé obce, v jejímž sousedství bylo nové sídliště na konci 70. let postaveno (Haušild, 2008, s. 87).

Podle studie V. Sekyta (2004) se na špatném bydlení, mimo jiné, vážnou měrou podílí „romství“. Velké romské rodiny již jen přirozeným provozem domácností přetěžují systém domu, v němž bydlí. Časté setkání příbuzných, oslavy, zpěv, hudba a tanec, ale i hádky, to vše jsou činnosti jen málo vhodné do činžovních domů a paneláků. Proto není divu a netřeba hledat rasismus v tom, když sousedé vykonávají nátlak na vystěhování těchto nájemníků. A pokud se mají přistěhovat jiní, brání se peticemi. „Rodinná solidarita je brzdou získávání a urychlovačem ztracení bytů, romská nevzdělanost je protějškem bezohledného jednání majitelů domů“ (Jakoubek, 2009, s. 84).

Vzdělávání

Jádrem problému vzdělávání romských dětí je společenské postavení romské komunity ve většinové společnosti. Jako každá etnicky rozlišitelná komunita, která byla z historických a sociálních důvodů vytlačena na okraj společnosti, tak i Romové zaujímají apriorně negativní, obrannou pozici vůči většinové společnosti, a integrují se na bázi výrazných etnických zvyklostí, jazyka a rasových znaků. Předsudky a negativní zkušenost na straně většiny i romské menšiny jsou zdrojem vzájemné nedůvěry, která poznamenává sociální komunikaci mezi jedinci obou skupin již od útlého věku. A mnohdy se projevuje skrytým i otevřeným nepřátelstvím. Ani škola, bohužel, není pro většinu romských dětí místem, které by považovaly za přátelské. Romský žák je v českých školních podmínkách pojímán jako žák ze skupiny se sociálním znevýhodněním, do které spadají žáci pocházející z prostředí sociálně nebo jazykově a kulturně odlišného od prostředí, ve kterém vyrůstají žáci pocházející z majoritní populace (Socioklub, 1999).

Z mnohých zkušeností většina šestiletých romských dětí neuspěje v Základním Jiráskově testu školní zralosti nikoliv z důvodu mentálního handicapu, ale z důvodu naprosto odlišného pojetí výchovy v romské rodině, které nedává romskému dítěti takový základ, který učitel v první třídě u dětí automaticky předpokládá. Tak vzniká mezi nimi nedorozumění, které se časem prohlubuje. Romské dítě je zvyklé účastnit se rozhodování spolu s ostatními, pokud vyvstane nějaká otázka, každý k tomu řekne své slovo a všichni jsou vyslyšeni. Od nikoho se neočekává, že by měl úkol vyřešit sám. Naopak. Kdyby chtěl někdo rozhodnout sám, ostatní by se na něj dívali nedůvěřivě a pohrdavě, a byl by tak považován za sobce, protože se Romové vždy dělili nejen o chleby, ale i o názory. Ve

škole se najednou chce po dítěti, aby pracovalo samostatně, nenapovídalo a nenechalo si napovídat.

„Dítě vychované ke společnému rozhodování je tím úplně vyvedené z míry, protože ho trestají za něco, za co bylo doma chválené, a naopak je ve škole chváleno za něco, co by se doma nelíbilo“ (Demeter, 1993, s. 112).

Nízké vzdělání je u Romů považováno jako jeden z nejhlavnějších a nejdůležitějších problémů, vzdělávání tedy lze považovat za jeden z prvků sociální inkluze Romů do společnosti (Urban, 2011), z tohoto důvodu je hodnoceno jako klíčová oblast integrace Romů do majoritní společnosti (Slivka, 2008).

Důraz na vzdělání, coby nutný nástroj práce s Romy, položila také Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách ve svém základním dokumentu,⁴ ve kterém se klade důraz na potřebnou „předškolní přípravu a výchovu, respektive včasnou péči“. Vzhledem k tomu, že vzdělání stále nepatří na přední příčky v zájmu Romů, respektive „Romové si cení vzdělání mnohem méně než gádžové, je péče v této oblasti jednou z nejdůležitějších priorit“ (Říčan, 1998, s. 113). Pokud si uvědomíme, že u Romů povětšinou převládá nedokončené základní vzdělání, či velmi často vzdělání v pomocných či praktických školách, do kterých jsou velmi často překládány již v první třídě základní školy, je možnost zaměstnat tuto cílovou skupinu velmi malá.

Zásadní problém tkví v tom, že škola jako instituce získala nedůvěru jak u romských žáků, tak především u rodičů, bez jejichž podpory nemá učitel romských dětí naději na úspěch (Říčan, 1998). Dá se říct, že nedůvěra vůči škole se stala jakýmsi dědičným faktorem, který rodiče současných dětí získali od svých rodičů. Ti ve své podstatě povětšinou školu navštěvovali velmi ojedinele, díky čemuž neměli možnost získat pozitivní vztah k této instituci, natož pak pozitivní obraz školy předat svým dětem (Davidová, 2004).

Podle Šotolové (2001) zůstává také problematická skutečnost, že se předává současným romským dětem negativní vztah ke škole častým přerazováním do pomocných či speciálních škol z důsledku špatného prospěchu (Šotolová, 2001). Tendence přerazovat romské děti do zvláštních škol způsobila, že mnohé z těchto škol mají v současné době více než

---

⁴ Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách (2008, s. 4).

polovinu žáků romských, byť je jejich posláním vzdělávat děti mentálně retardované. „Tento dosud obecně platný trend ve výchově a vzdělávání romských dětí, který je do velké míry vynucen společenským tlakem, je diskriminující“ (Socioklub, 1999, s. 336).

Řádově se jedná o desítky těchto „menšinových škol“, především ve velkých městech se značnou hustotou romského obyvatelstva, které ovšem nikdo za menšinové nepovažuje, a tudíž je jako menšinové nezohledňuje. Vřazování romských dětí do zvláštních škol je však zatím stále jedinou možností poskytovanou státem, jak pomoci romským dětem přežít trauma školního neúspěchu v základní škole běžného typu. Ovšem za cenu snížení nároků na vědomosti a s tím do budoucna spojenými omezenými možnostmi na profesní uplatnění. Podle Čecha a Vykoukalové (2004) je tak jednou z hlavních podmínek školní úspěšnosti romských žáků nejen přijímání vzdělání Romů jako prostředku svého vlastního osobnostního rozvoje a společenské integrace, vlastní zaujetí pozitivního přístupu ke vzdělání tak, aby vzdělávání nechápali jako nutné zlo, které je jim vnucováno majoritní společností. Ale také požadavek, aby každý romský občan měl možnost uplatnit své právo na vzdělání, které odpovídá jeho možnostem a schopnostem (Čech a Vykoukalová, 2004, s. 111).

Zaměstnání

Život bez pravidelného zaměstnání je jedním z hlavních rysů sociálního vyloučení a zároveň jedním z hlavních zdrojů potíží osob žijících v těchto podmínkách. Dospělí většinou nemají stálou práci, a ti, kterým je dnes přes třicet a více, ji ztratili na začátku transformace při snižování stavů v továrnách a stavebních podnicích. Později už práci nenašli, protože se radikálně změnily podmínky na trhu práce a klesla poptávka po nekvalifikované pracovní síle. Silnou konkurenci v této oblasti tvoří také dělníci z východu, především z Ukrajiny. Jejich děti a ostatní z mladších generací už po základní škole žádnou práci nenašli, nebo ji nehledali, protože znají jen život ze sociálních dávek. Mužům se nevyplatí shánět zaměstnání, protože při nízké kvalifikaci si nemohou vydělat více, než je životní minimum jejich domácnosti, čímž samozřejmě postrádají motivaci. K té uvádíme názorný příklad „národní romské strategie“ v Maďarsku, kde je důležitým motivačním nástrojem pevně stanovený program zaměstnanosti. „Kdo se do něj přihlásí, dostává od obce jednoduché práce, za které pobírá měsíčně sto padesát eur. To je o šedesát eur více, než

kolik činí sociální dávky a znamená to celkem čtyřicet procent navíc. Pořád je to však méně, než zákonná minimální mzda. Kdo se do tohoto programu nepřihlásí nebo je z něj kvůli špatnému chování vyloučen, ztrácí na celé tři roky nárok na sociální podporu“ (Mappes Niediek, 2013, s. 37).

V souvislosti s mírou nezaměstnanosti Romů uvádíme odhad dle statistik Ministerstva práce a sociálních věcí z roku 2003, kdy Romové tvořili zhruba třetinu registrovaných nezaměstnaných. A to i přes to, že jejich podíl na celkové populaci jsou pouze tři procenta (Slivka, 2008). Což lze považovat za více než alarmující. Míra nezaměstnanosti Romů se odvíjí od dosaženého vzdělání a od důležitosti sociální sítě, umožňující zaměstnání získat. Romové mají tyto sociální sítě zúžené většinou právě na vlastní komunitu, která sice může čítat velké množství osob, ale stále se jedná o stejnou až homogenní skupinu, potýkající se s podobným problémem, nezaměstnaností. Přístup sociálně vyloučených Romů k adekvátnímu zaměstnání je tedy i z tohoto důvodu často znesnadněn.

Negativní vliv může mít i skutečnost časté diskriminace ze strany majoritního zaměstnavatele (Sirovátka, 2003). „Místo, aby si zaměstnavatel ověřil solidnost uchazeče, např. vyžádáním posudku z předchozího pracoviště, prostě Roma odmítne“ (Říčan, 1998, s. 37). Toto paušalizující hodnocení ze strany majoritní společnosti, zesilované negativními informacemi médií, nepříznivě ovlivňuje přístup zaměstnavatelů k zaměstnání příslušníků tohoto etnika.

V častých případech hrají ale také zásadní roli následující znevýhodňující charakteristiky romských pracovníků:

- a) nekvalifikovanost a nespolehlivá pracovní morálka s výraznou pracovní územní fluktuací,
- b) nelegální a společností odmítané způsoby obživy (krádeže, prostituce atd.) vedoucí ke zvyšování kriminality a snižování pocitu bezpečnosti,
- c) záporný vztah k majetku, charakterizovaný často negativním přístupem ke vžitě tradiční kultuře bydlení,
- d) určité nehygienické a zdravotní podmínky, ve kterých žijí a které jsou z hlediska života majoritní společnosti obtížně akceptovatelné (Socioklub, 1999, s. 352).

Stejně jako v oblasti bydlení Jakoubek (2009) v souladu se studií Sekyta (2004) uvádí, že „vysoká romská nezaměstnanost není způsobena pouze rasismem potencionálních zaměstnavatelů, špatně nastaveným systémem sociálních dávek a konkurencí cizinců na trhu práce, ale rovněž vlastností Romů, které si oni jinak vysoce cení - romstvím“ (Sekyt, 2004 cit. podle Jakoubek, 2009, s. 84). Některé prvky tohoto romství jsou tak v přímém protikladu s tím, co česká společnost považuje za nezbytné vlastnosti dobrého pracovníka. Zaměstnavatelé se sice skutečně dopouštějí diskriminace, když negativní zkušenost s jedním, dvěma, či více romskými pracovníky zobecňují na ostatní. Jejich chování je však v tomto ohledu s ohledem na výše zmíněné jinak naprosto racionální (Jakoubek, 2009).

Závislosti

Závislosti, respektive užívání návykových látek, vznikají v častých případech jako reakce na sociální vyloučení (Wilkinson a Marmot, 2003). Již z této definice můžeme předpokládat, že Romové, coby skupina sociálním vyloučením nejvíce postižená, či nejvíce ohrožena (Analýza, 2006), bude určitým způsobem k těmto závislostem náchylná. Míru přítomnosti drogových a nedrogových závislostí již v minulosti sledovala řada výzkumů, pro názornost uvádíme výzkum koordinovaný španělskou nadací Fundación Secretariado Gitano v rámci sítě Sastipen (Nesvadbová, Šandera a Haberlová, 2009), který proběhl v sedmi evropských zemích (Španělsko, Portugalsko, Řecko, Slovensko, Rumunsko, Bulharsko a Česká republika).

Výsledky z výzkumu provedeného v České republice ukázaly, že z celkového souboru 677 zkoumaných romských osob ve věku 16 a více let jich 28 % mělo první zkušenosti s kouřením ve věku 13 let a méně, 40 % začalo s kouřením ve věku mezi 14 a 15 lety, 60 % kouří denně, 9 % kouří, ale ne denně. Co se týká požívání alkoholu, tak 5 % mělo první zkušenosti s alkoholem ve věku 13 let a méně, 69 % přiznává konzumaci alkoholu ještě před dosažením zletilosti, 39 % Romů začalo požívat alkohol mezi 15 a 16 lety. Z celkového souboru 677 zkoumaných romských osob požívá alkohol pravidelně 60 % mužů a 50 % žen (Nesvadbová, Šandera a Haberlová, 2009, s. 55-61). Z výzkumu je tedy patrné zjištění, že konzumace návykových látek (kouření, alkohol) jsou v romském souboru časté. Konzumace alkoholu, nikotinu a drog převážně stoupala s ohledem na zhoršu-

jící se socioekonomickou situací obyvatel, kdy nejvyšší konzumace těchto látek převládala právě ve skupině těch nejdeprimovanějších.

„Kouření a alkohol ve spojitosti s konzumací nelegálních drog, mohou být častější, právě v prostředí, kde se ve zvýšené míře objevuje socioekonomická deprivace obyvatel, tedy v sociálně vyloučených romských lokalitách“ (Wilkinson a Marmot, 2003, s. 38). To může být jedním z vysvětlení, proč je konzumace nikotinu, alkoholu, případně nelegálních drog zastoupena v takové míře u obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Může se jednat o řešení, respektive únik z problematické situace, kterou sociální vyloučení svým obyvatelům přináší.

Za důležité a přínosné se zde považujeme zmínit o provedené studii Akademií věd České republiky, která proběhla ve spolupráci s univerzitou v Kentucky pod vedením profesora Marka Blatného. Ve studii se zkoumalo chování romských i neromských žáků v několika základních školách (Brno, Jihlava, Ostrava) se zaměřením na to, jak pozitivní a negativní výchova, ale i sebekontrola žáků, ovlivňuje jejich problémové chování. Konkrétně v tom, jestli a jak moc pijí alkohol, jestli kradou či porušují školní řád. Dle profesora Blatného se jedná o unikátní a na české poměry inovativní studii, protože bere v úvahu kulturní a sociální kontext výchovy dětí, navíc bourá stereotypy o romské menšině.

Z výsledků analýzy, které jsou však v rozporu s poměrně rozšířeným negativním postojem k romské mládeži, vyplývá nejen fakt, že pokud děti vyrůstají ve srovnatelném rodinném zázemí, tak je vidět, že delikvence není znakem romského etnika, ale je to dané prostředím, z kterého vycházejí. Ale také zjištění, že „nebyly nalezeny žádné rozdíly v užívání alkoholu, krádežích a školních přestupcích mezi romskými a českými žáky navštěvujícími stejné školy.“ Ministryně práce a sociálních věcí ČR Michaela Marksová tak vzhledem k výsledkům tohoto výzkumu zdůrazňuje, proč se „vyplatí aktivně bojovat proti sociálnímu vyloučení“ (Kabátová, 2016).

2.2 Romové v Brně

V této kapitole se budeme věnovat historickému pozadí a okolnostem příchodu a pobytu Romů v Brně a blízkém okolí, kde je pro porozumění současné situace sociálního vylou-

čení významné období po druhé světové válce, kdy do města přichází skupiny Romů ze Slovenska.⁵ Brno se stalo prvním místem zastavení se na území Moravy několika migračních vln, které sem přicházely za pracovními nabídkami. „Volná pracovní místa a byty, které byly k dispozici v českých zemích, znamenaly pro některé Romy záchranu před holou bídou, pro mnohé další příležitost k podstatnému zvýšení životní úrovně“ (Říčan, 1998, s. 25). V závěru kapitoly zveřejníme číselné údaje o Romech ve městě Brně.

Příchod Romů

Romové začali pronikat do střední a západní Evropy ve větší míře od začátku 15. století a to v důsledku tureckého náporu na Byzanc. Jednalo se o jednotlivé skupiny, na jejichž přítomnost na Moravě a ve městě Brně odkazuje výskyt jména či názvu „Czikán“. Např. ve 14. století působil ve Starém městě v Brně městský písař jménem Jan Czikán. Z roku 1466 se dochovala zpráva o romském kovářství a železářství v Německém Brodu (dnes Havlíčkův Brod), Romové tak měli být v této době známí jako výrobci zbraní, o dva roky později (v roce 1468) přitáhl do Brna uherský král Matyáš Korvín.

Od počátku 16. století výnosy panovníků nařizují vyhoštění romských skupin z jednotlivých zemí, což souviselo s ovládnutím střední a části jižní Evropy Habsburky. Na Moravě se roku 1538 usnesl brněnský a olomoucký sněm, který rozhodnul o vyhánění Romů. V roce 1697 prohlásil Leopold I. svým skriptem Romy za psance, a tak je mohl kdokoli beztretně zabíjet. Jednou z výjimek bylo v roce 1698 povolání kováře Štěpána Daniela hrabětem Kounicem z jednoho statku z Uher, a usídlení romské rodiny na předměstí Uherského Brodu. Tato rodina byla „tolerována“ a nevztahovaly se na ni protiromské nařízení.

---

⁵ Základním pramenem při zpracování této části textu byly sbírkové fondy Muzea romské kultury v Brně. Nejvíce nápomocný byl text historika Michala Schustera a dále především archiválie výstavy „Hledání domova“ - Rodas amaro than, Romové - tradice a současnost, kterou uspořádalo Muzeum romské kultury a Moravské zemské muzeum v Brně v pavilónu Anthropos od 29. dubna do 30. listopadu 1999 (kurátorem výstavy byla PhDr. Eva Davidová, Csc.) a výstavy „Romové ve městě Brně“, jejíž vernisáž proběhla 18. listopadu 1998 v Křížové chodbě Nové radnice na Dominikánském náměstí. Jednalo se o výsledek projektu „Výzkum romského osídlení Brna a okolí“ zahájeného v roce 1997, který shromažďoval dokumenty a fotografie, které jsou součástí sbírkového fondu Muzea romské kultury.

„Konec pronásledování Romů v českých zemích přinesla vláda Marie Terezie a Josefa II., jejichž likvidační snahy se ve všech částech Rakouska postupně přechýlily v pokusy o řízenou asimilaci“ (Gjuričová, 1999, s. 8). Jejich reformy podporovaly násilnou asimilaci Romů prostřednictvím praktik jako odebrání dětí, zákazu provozovat hudbu, obchodovat s koňmi, mluvit romským jazykem či nosit tradiční oděv. Asimilační program nebyl prosazován plošně, probíhal především v Uhrách, částečně na Moravě, v Čechách vůbec ne.

„Nejlépe se usazování Romů dařilo na jižní Moravě, kde byli také úspěšně vzděláváni. Aspoň někteří z nich však odolali asimilačnímu tlaku a zůstali Romy“ (Říčan, 1998, s. 16).

Na jižní a jihovýchodní Moravě vzniká povícero tzv. cikánských táborů (osad) v polovině 19. století, nebyly však součástí obcí, ale stály izolovaně. A to na jejich okraji, periferii města nebo na sporném katastrálním území. Zkrátka tam, kde to bylo ze strany okolí Romům dovoleno a tolerováno. Na území dnešního Brna se Romové objevovali nejprve v okrajových čtvrtích, což dokládají zápisy na matrikách v Komíně a v Komárově. Zprvu se zřejmě jednalo o kočovné nebo polokočovné Romy, kteří se následně postupně usazovali. V rámci tohoto osídlení zaznamenáváme dva starobylé rody, Danielů a Holomků. Ve Velkém Brně, včetně předměstí, žijí Romové od 19. století. Větší komunity se usazovaly v Husovicích, Maloměřicích a Černovicích, kde vznikla osada, ze které pochází doklad z roku 1890 o přítomnosti 17 Romů z rodu Danielů.

Rok 1918 zpočátku neznamenal pro Romy žádnou změnu, stále však přetrvávaly potíže se začleňováním se do společnosti, a stále platily zákony a nařízení habsburské monarchie. Od počátku 20. let se objevují petice venkovských obcí, které žádají zvláštní zákon upravující postavení Romů. Následně vzniká zákon č. 117/1927 Sb., o potulných cikánech, který umožňoval soupis Romů. Ti dostávali po zapsání cikánskou legitimaci namísto průkazů totožnosti a podléhali tak evidování četnickou pátrací ústřednou v Praze. Byl jim zakázán vstup na území hlavního města Prahy, na některá jiná území, mimo jiné také na území Velkého Brna.

„Policejní ředitelství v Brně napočítalo v roce 1936 proti tzv. potulným cikánům celkem 138 zásahů“ (Identifikace, 2008, s. 10).⁶ V té době byli Romové nejvíce usazeni v Maloměřicích, Obřanech, Nových Černovicích, Žebětíně a Kohoutovicích. Tento zákon také umožňoval provádět asimilaci prostřednictvím odebrání dětí od rodin a jejich umístování do výchovných ústavů, což stát zrušil až v roce 1950.

Poválečné období znamená pro romské etnikum v českých zemích bod nula, nový počátek, který utváří nevelká skupina původního romského obyvatelstva přeživšího holocaust. „Ze 4870 českých Romů, kteří byli transportováni do nacistických koncentračních táborů, přežilo pouze 583 mužů a žen“ (Zapletal, 2012, s. 16).

Kromě nich se vrátilo do svých domovů několik romských rodin a jednotlivců, kteří se skryli v příhraničí na západním Slovensku. A jedni z dalších, kterým se podařilo uprchnout a skrývat se na území protektorátu. Ať už v odboji mezi partyzány nebo u českých přátel, případně se díky úplatkům vyhnuli deportaci. Do Brna se po válce vrátili jednotlivci z řad „původních“ usedlých moravských a německých Romů, původní populaci tak v poválečném období vystřídal skupiny Romů přicházející ze Slovenska.

Brno se stalo vstupní branou na území Moravy a Čech, kterou procházeli nebo se v ní usídlovali Romové nejdříve z osad východního ze Slovenska, poté jižního Slovenska s početnou vlnou Romů maďarských. Důvodem migrace, následně řetězového charakteru s povahou živelného procesu, se stala nabídka pracovních příležitostí a možnost ubytování po německém či židovském obyvatelstvu. Davidová (2004) dodává, že hlavní příčinou a motivací k přesídlování Romů byla často vedle získání zaměstnání a možnosti vyšších výdělků především touha po bydlení v jiném prostředí, kde nebudou tak koncentrováni jako v romských osadách, a kde podle jejího názoru očekávali i lepší společenské postavení. „Tento důvod se pro jejich spontánní, živelnou a dobrovolnou migraci stal obvykle ještě více rozhodující než podmínky ekonomické“ (Davidová, 2004, s. 147).

Podle Pavelčíkové (2008) byl popudem kromě zmiňovaného také Dekret prezidenta republiky č. 88/1945, o všeobecné pracovní povinnosti. „Tuto povinnost bylo jen obtížně

---

⁶ Identifikace sociálně vyloučených lokalit a zpracování jejich mapy ve městě Brně (2008).

možno plnit na Slovensku, jež po válce trpělo ekonomickou krizí spojenou s nedostatkem pracovních příležitostí“ (Pavelčíková, 2008, s. 68).

Evidenci Romů vedly jednotlivé úřadovny veřejné bezpečnosti v obvodech, v květnu 1946 bylo v Brně evidováno asi 100 Romů ze Slovenska, na přelomu roku 1946/1947 jich podle hlášení policejních úřadoven zde žilo již 227. V létě roku 1947 již soupis Romů uvádí počet 420 a v celém obvodu kriminální oblastní úřadovny v Brně pak celkem 1338. Brněnští Romové tak činili 32 % z celkového počtu zaevidovaných Romů moravských.

V roce 1958 stát zareagoval na nelepšící se situaci podporou asimilačního přístupu represemi, jejichž cílem bylo narušit dosavadní životní způsoby Romů. Vznikl tak zákon č. 74/1958 Sb., o trvalém usídlení kočujících osob, který směřoval k likvidaci kočovného života, na konci roku byla platnost rozšířena i na osoby vedoucí polokočovný život. V únoru roku 1959 proběhly soupisy osob označených za kočovníky a téhož roku proběhla jednorázová akce likvidace kočovného a polokočovného způsobu života.

„Pracovníci VB měli pro každou osobu starší 15 let vyplňovat třídílný evidenční štítek, zjistit totožnost a osobu daktyloskopovat“ (Zapletal, 2012, s. 51).

Kromě štítků vyhotovovala VB i daktyloskopické karty se zevrubným podpisem, které byly podkladem pro možnou identifikaci osob, které se nemohly prokázat platnými doklady. U sporných případů docházelo navíc k fotografování. Romové tak získávají nálepkou „sociálně-patologických sociálních skupin“, které nejsou schopny vést běžný způsob života, a musí být „násilně asimilovány skrze přerušení tradičního způsobu života“ (Identifikace, 2008, s. 12).

V roce 1965 vládní usnesení č. 502 usiluje o likvidaci nežádoucích soustředění, což vedlo sociálně a hygienicky nevyhovující romské osady k rozptýlení po celém území státu. Ačkoliv bylo na Slovensku zlikvidováno několik romských osad, tento administrativní zásah skončil v roce 1968 neúspěchem a asimilace skončila přesunutím problémů na jiná místa.

Jelikož asimilace nepřinesla očekávané výsledky, začíná se od počátku 70. let prosazovat spíše strategie společenské integrace prostřednictvím vládního usnesení č. 279 z roku 1970. Vzniká vládní komise pro „otázky cikánských obyvatel“ a integrace je přenesena na národní výbory, které jsou kompetentní pro výkon lokální sociální politiky. Pokud

národní výbory uvádějí věrohodné statistiky, tak v průběhu dalších dvaceti let vzrostl počet Romů v Brně trojnásobně, je však nutné zohlednit přirozený přírůstek populace z předchozích migračních vln. K větší migrační vlně ze Slovenska do Brna došlo pravděpodobně v rozmezí let 1970-1975.

Romové v transformující se společnosti

Zásadní změna přichází s rokem 1989 a v průběhu 90. let, kdy česká společnost prochází transformací, která se rozšiřuje prostřednictvím přílivu dalších slovenských Romů a velmi silně postihuje (nejen) brněnskou romskou populaci.

„Listopad 1989 byl i v životě českých Romů velkým předělem. Přinesl jim navíc svobodu užívat svého jazyka a pěstovat svou národní kulturu. Brzy se však ukázalo, že Romové zatím nedokážou nových možností dostatečně využít. Jejich situace se ve svém celku nezlepšila, došlo naopak k markantnímu zhoršení“ (Říčan, 1998, s. 29).

Stále evidentnější je koncentrace vyloučených osob zejména v prostoru, který získává nálepkou „brněnského Bronxu“. Na některých místech se objevují symptomy anomie, chudoby, nezaměstnanosti, nevyhovujícího bydlení, delikvence, závislosti na sociálních podporách, destabilizace rodin, výskytu návykových látek, hráček závislosti a životních způsobů vzdálených těm majoritním. A to vše v kontrastu k okolní dynamicky se konstituující společnosti blahobytu. Rozšíření označení „Bronx“ poukazuje na vnímání vzniklého fyzického a sociálního prostoru jako nevyhovujícího, nebezpečného, anomického, který obývají občané vesměs „nepřizpůsobiví“ či podléhající sociální patologii. Označení je tak působivé, že ho za své přijali i mnozí obyvatelé tohoto místa a identifikovali se s ním. Zmíněný prostor poukazuje nejen na výskyt vážných sociálních problémů, ale také na sebereprodukující se „past chudoby.“

Závěrem této části se nabízí otázka: „Čím to je, že i přes značný tlak na asimilaci do neromského světa si Romové uchovali a udrželi si tak silnou kulturu?“ Jelikož nám současný stav našich vědomostí neumožňuje odpovědět na tuto otázku jednoduše a přesně, odpověď bude spočívat spíše v úhlu pohledu, než v předložení faktů. Cohn (2009) se domnívá, že „Cikáni a jim podobné skupiny se udrželi proto, že naše kultura je potřebuje“ (Cohn, 2009, s. 48). Jinými slovy: „Z nejrůznějších důvodů existuje společenská potřeba únikové cesty, a Cikáni, či spíše jejich beletristická podoba, jsou k takovému úniku

vhodným prostředkem“ (Hancock, 2001, s. 144). Jejich způsob života poskytuje řešení některých našich problémů a v každé generaci se k nim někteří neromové připojují, protože jsou přitahováni jejich základními hodnotami. Obdobně se někteří Romové, kterým život nevyhovuje, přidávají k neromům a výsledná selekce členů romské skupiny pak znamená posílení odlišné romské kultury.

Romové v Brně v číslech

Odhady počtu Romů žijících v současné době ve městě Brně se liší, stanovují se v rozmezí 15 000 - 20 000 osob. Z toho se počty sociálně vyloučených pohybují v rozmezí 5 000 - 12 000 osob. Podle Analýzy (2006) je v celé České republice počet romských obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách 60 000 - 80 000. Brněnských vyloučených Romů by pak bylo něco mezi 8 % - 15 % z celkového odhadovaného počtu.

Podle zprávy situace ve městě Brně odpovídá typologicky výskytu relativně velkých velkoměstských lokalit. Pro ně je charakteristický relativně lepší fyzický stav lokalit, budovy vlastní nejčastěji více vlastníků, lokality jsou tvořeny uzavřeným blokem domů, částí ulice, čtvrti či sídliště, je v nich relativně nižší koncentrace romských obyvatel, relativně časté jsou problémy s kriminalitou a závislostmi. V obci působí více než jedna nezisková organizace věnující se romské problematice a dětem bývá dostupná alespoň jedna škola, na které působí asistent pedagoga.

V podkladové studii Imricha Vašečky (Sociálně potřební v romské menšině, 2000), vypracovanou pro Magistrát města Brna, se uvádí, že odhady počtu Romů v Brně vychází z jejich evidování před rokem 1989, kdy ve městě pobývalo cca 6000 Romů. Odhad v roce 2000 se pohybuje v rozmezí 10 000 - 12 000 osob. Nejvyšší uváděný odhad za město Brno pochází z roku 2000, kdy městská hygienická stanice z tohoto roku uvádí údaj 13 000 - 18 000 trvale hlášených Romů a dalších 3 000 - 4 000 hlášených k přechodnému pobytu (Identifikace, 2008).

2.3 O romské identitě

Pojem identity razil kolem poloviny našeho století významný euroamerický psychoanalytik Erik H. Erikson. Od té doby pojem zdomácněl v řadě oborů a vešel i do běžné řeči.

Erikson sám tento pojem nikdy přesně nedefinoval, užíval ho především k označení určité celostní kvality duševního a duchovního života.

Identitu je možné chápat jako „personifikační metaforu užívající představy, že skupina je individuem, osobou, jež si sama sebeuvědomuje, ví, co chce, má k sobě určitý vztah“ (Říčan, 1998, s. 83). Skrze identitu chápeme, hodnotíme a zařazujeme nejen sebe, ale také všechny okolo nás. Je nestálá a mění se, nemá pouze jednu dimenzi a skládá se tak z mnoha vrstev (Moree, 2008).

Identitu můžeme dělit na osobní nebo národní. Osobní identita je něco, co člověk naléhavě potřebuje. Mít ji, znamená vědět, kdo jsem a jaký jsem, kam patřím, co chci, co dokážu, na co spoléhám, čemu věřím. Národní identita může být velkou oporou osobní identity a její pevnou součástí, posiluje jí, jestliže se ke svému rodu hlásí ti, kteří patří ke společenské elitě této země. Každá identita znamená mimo jiné odlišnost od někoho jiného, vědomí odlišnosti, jako základ identity, může být spojeno s tolerancí a otevřeností. Důležitým výrazem je samozřejmě i slovo, kterým se příslušníci daného národa sami označují, tzv. autonym či etnonym (Říčan, 1998).

Příslušníci různých romských skupin byli v době pronásledování a putování do všech koutů světa vzájemně spojováni solidaritou a vzájemným pochopením, pochopením vytěsňených na okraj společnosti. Právě vymezování se vůči majoritě, která byla a je vnímána Romy jako nepřejícná a nepřátelská, bylo paradoxně jedním z momentů posilujících nebo spoluvytvářejících romskou identitu.

O romské identitě pojednává doktor Emil Ščuka na 17. setkání Hnutí R v Pardubicích v prosinci v roce 2000, který z pozice prezidenta představuje Mezinárodní romskou unii. Ta byla založena v roce 1971 a jako nejstarší romská organizace v Evropě má status v mezinárodní Organizaci spojených národů. Mezinárodní romská unie dala Romům symboly, které Romové dodnes berou jako běžné. Užívají je nejen Romové, ale jsou uznávány a respektovány také mezinárodní veřejností.

„Bylo to na prvním ustávajícím kongresu v Londýně, kde Romové přijali svoji vlajku, svoji hymnu, svůj název národa a požádali Evropu i svět, aby se nám oficiálně říkalo Rom, nikoliv gypsi, cikán, zigeuner, cigán“ (Ščuka, 2000, s. 24).

Romská mezinárodní unie se také začala profesionálně starat o romský jazyk, který začala modifikovat, unifikovat a všichni odborníci na romský jazyk, lingvisté se scházeli v encyklopedické a jazykovědní komisi a spolupracovali na standardizaci romského jazyka.

Muzeum romské kultury jako prostředek rozvoje identity Romů

Muzeum romské kultury vzniklo z iniciativy romské inteligence, romistů a romských příznivců počátkem roku 1991, kdy hlavním záměrem bylo dokumentovat a provádět záchranný výzkum a dokumentace tradiční, klasické romské kultury a zároveň dokumentovat a prezentovat kulturu současnou. Přestože jeho potřeba jako odborné a kulturní instituce, která by dokumentovala rozvoj národního uvědomění po roce 1989 a shromažďovala neodvratně mizející doklady tradiční romské kultury a života Romů, byla chápána jako nanejvýš nutná, nepodařilo se toto muzeum v tehdejší ekonomické situaci jako státní instituci prosadit (Lázničková, 1997).

Muzeum je klasicky rozděleno do nejrůznějších sbírkových fondů a sbírá vše, co se týká romské kultury. Patří sem fotografie, audionahrávky folklóru, hudebních audioprojevů, videonahrávky, filmy, trojrozměrné předměty, staré dokumenty, listiny, plakáty apod. (Raichová, 2001). V současné chvíli narůstá spolupráce s vysokými školami, zejména při výchově budoucích pedagogů, svůj zájem projevují také střední školy, které chtějí žáky seznámit s historií Romů, jejich tradičními rodinnými vazbami a specifickými způsoby života. Muzeum se snaží být sociálně vnímanou a vzdělávací kulturní institucí, z tohoto důvodu se vzdělávací aktivity muzea soustředí především na podporu dialogu mezi různými skupinami.

Mezi nejpočetnější návštěvnickou skupinu patří organizované školní skupiny, které tvoří především neromští žáci a studenti, kteří přicházejí s často negativními předsudky a zažitými stereotypy o Romech a jejich kultuře. Role lektora je proto velmi obtížná, z pohledů žáka je často vnímán jako ten, který stojí na druhé straně bariéry. Důležité je si vytvořit kladný vztah se studenty a teprve poté se stávají vzdělávací programy přínosnými. Všechny programy jsou strukturovány tak, aby podněcovaly studenty k vzájemné komunikaci a spolupráci.

V průběhu práce s dětmi si pracovníci muzea uvědomili jeden z mnohých z mnohých problémů dětí z okolí muzea, jejich docházení do segregovaných škol. Tyto školy jsou z 90 % navštěvovány romskými žáky ze sociálně znevýhodněných lokalit, kteří velmi často postrádají motivaci pro pokračování na vyšší stupně škol. Právě tento problém byl impulzem pro pracovníky k podání grantové žádosti s názvem „Segregace romských žáků“ a díky grantu z organizace Roma Education Fund se podařilo umístit vybrané děti do škol mimo znevýhodněné lokality v Brně. V rámci tohoto projektu jsou v muzeu zaměstnáni dva mentoři, kteří pomáhají dětem s učivem a komunikují s rodinami a učiteli.

Podstatná část muzejních aktivit je spojena s tématem romského holocaustu v době 2. světové války, jehož výzkum a dokumentace je prováděna muzejním historikem od dob založení muzea. Lektorské oddělení společně s historikem nabízí mimo jiné také přednášky o romském holocaustu, na které bývají (pokud je to možné) pozváni pamětníci holocaustu, kteří se studenty o tomto tématu diskutují. V jiných případech se studentům promítá dokumentární film (Křížová a Schuster, 2011, s. 136-138).

Cikán nebo Rom?

Národnostním skupinám, žijícím na okraji společnosti, z nichž některé kočují, mluví cizím jazykem a mají bronzovou barvu pleti, říkali ostatní buď Cikáni, nebo Egyptané.⁷ Slovo Cikán pochází pravděpodobně z řeckého Athinganoi (nedotknutelní). To však nemusí znamenat, že by byli předci Romů nedotknutelní jako lidé v Indii, kteří nepatřili k žádné kastě, ale výraz možná souvisí s tureckou sektou athinagů.

Není tedy zcela jasné, jak Romové ke svému jménu přišli. Slovo Cikáni je ve formě atigani poprvé doloženo roku 1385 z Rumunska. Kromě němčiny ho také v nizozemštině a v severských jazycích, v italském zingari a francouzském tziganes a dále ve všech východoevropských jazycích. „Egyptany“ je možné rozpoznat v anglickém slově gypsies, francouzském gitans a španělském gitanos (Mappes Niediek, 2013).

---

⁷ Ve slovnících se jako synonymum termínu Cikán uvádí: „Tulák, dobrodruh, lhář, podvodník, zloděj. Jelikož je ve společnosti v každém případě stereotyp cikánského života velmi zakořeněn, sloveso „cikánit“ ve smyslu „lhát, klamat, podvádět“ velice často užívají lidé, které by ani ve snu nenapadlo říci „ten ale židí“ (Cohn, 2009, s. 18).

Ze zahraničních autorů, kteří se zabývají genezí užívání označení Cikán/Rom, lze uvést uznávaného polského etnologa Adama Bartosze, který se tímto zabývá ve své knize *Nie bój sie cygana* v kapitole *Rrom - to brzmi dumnie* (1994, s. 63-68). Vzhledem k tématu naší práce se blíže seznámíme s užíváním oslovení Cikán/Rom na základě studie autora Tomáše Zapletala (2013), která souhrnně pojednává o tématu bezpečnostních složek a romského obyvatelstva v období tzv. totalitního státu. Nejedná se o studii o Romech, kteří byli „pouhým“ sekundárním objevem autorova zájmu, ale soustřeďuje se na aparát ministerstva vnitra a jemu podřízené složky, sleduje utváření a postupné proměny přístupu bezpečnostních složek vůči Romům a všímá si rovněž jejich postihu.

Při studiu romské historie, ať už v obecném českém kontextu či v materiálech bezpečnostních složek, nalézáme několik odlišných termínů, jakými je romská menšina v dobovém jazykovém úzu označována. Jsou jimi Romové, Rómové, Cikáni anebo cikáni. Cikáni anebo cikáni je tradiční označení romské menšiny v českém prostředí a jeho nejčastěji užívaná forma psaná s malým písmenem (nejčastěji uváděný v období 1945 - 1989) odráží chápání romské menšiny jako sociální vrstvy většinového obyvatelstva, nikoli jako označení svébytného národa. Je to výraz, jímž jsou dobově označováni lidé žijící určitým způsobem života a vykonávající určitá specifická zaměstnání.

Termín tedy není primárně užíván pro národ, který by se zakládal na etnické příslušnosti a společném jazyku. Pojmenováním cikáni jsou například označováni i komedianti, brusiči nožů anebo dráteníci národnosti české, slovenské, německé nebo jiné. Veškerá československá legislativa, ať už prvorepubliková anebo poválečná, pracuje s tímto termínem a často jej i v tomto smyslu jednoznačně vykládá. Ani „lidově-demokratický“ režim Československa padesátých let, kromě krátkého období váhání, oficiálně neuznal Romy jako národnostní menšinu. Romové obdrželi status „národnostní skupiny“, což fakticky znamenalo kontinuitu s chápáním Romů v období první československé republiky. Termín cikáni tak zůstal zakonzervován do let dalších a setkáváme se s ním až do pokročilé normalizace.

Určitou proměnu v letitém přístupu znamenala 60. léta dvacátého století. Období politického uvolnění přineslo Romům možnost vytvořit si vlastní společenskou organizaci Svaz Cikánů - Romů (výše zmíněná). Spolu s bohatou činností této organizace vstupuje do českého veřejného prostoru tradiční termín cikáni, transformovaný do označení „národ-

nostní skupiny“ jako národa. Na počátku 70. let se kromě termínu Cikán (který se zdál spíše negativní, hanlivý, urážlivý a pejorativní) objevuje termín Rom, kteří začali používat sami Cikáni a sympatizanti romské kultury (Bartosz, 1994, s. 65).

„Slovem Rom označují Romové ve svém jazyku sami sebe, navíc od roku 1971 byl tento termín přijat zástupci různých romských skupin celého světa jako obecné označení všech, často jazykově i kulturně odlišných, romských subetnických skupin“ (Zapletal, 2012, s. 14).

Toto označení proniká na přelomu šedesátých a sedmdesátých let i do oficiálního jazyka centrálních úřadů státní správy. Proces je sledovatelný při jednání Vládního výboru pro otázky cikánského obyvatelstva, fungujícího od poloviny šedesátých let, a později v agendě Vládní komise pro otázky cikánského obyvatelstva, která na počátku sedmdesátých let Vládní výbor nahradila. Na mezirezortních jednáních těchto úřadů je užíváno slovo Rom (někdy zapisováno Róm), což dokládají oficiální zápisy a dokumenty. Objevuje se sice méně často než do této doby tradiční pojem cikán/Cikán, avšak v materiálech některých rezortů je užíván vcelku konsekventně.

V práci věnující se bezpečnostnímu aparátu je však nutno poznamenat, že zástupci ministerstva vnitra po celou dobu existence socialistického Československa k užívání termínu Rom/Róm nepřšli. Až do konce osmdesátých let se tak setkáváme s obraty „obyvatelstvo cikánského původu“, „cikánské obyvatelstvo“ a samozřejmě „cikáni“. Určitá proměna je patrná pouze při psaní velkého počátečního písmena, které se sporadicky objevuje koncem sedmdesátých a v osmdesátých letech. Další proměna v užívání těchto termínů je zřejmá až v roce 1990, kdy se dbá na psaní slova Cikán vždy s velkým písmenem a současně rozšiřující se užívání termínu Rom. Také bezpečnostní složky již v následujících letech přecházejí v oficiálních dokumentech k důslednému užívání slova Rom/romský.

2.4 Vztahy se společností

V posledních letech se do popředí pozornosti společnosti dostala tzv. romská otázka, tedy problém soužití etnické romské menšiny s českou majoritní společností. Vzájemné soužití je pocíťováno jako konfliktní z obou stran, které však nevzniklo nově. Pouze to, co bylo v minulé společnosti administrativními mechanismy utlumeno, se dostalo na povrch spo-

lečenského dění a současně některé probíhající společenské procesy romskou problematiku dále zvyrazňují (Sak, 1995).

Přítomnost národnostních menšin je v každé společnosti provázána napětím, kterého je zdrojem odlišná národní zkušenost, obavy o zachování identity a často rozporné zájmy a potřeby. Majoritní společnost vnímá potřeby minorit jako marginální, nevýznamný a mnohdy i uměle vytvořený problém. Naproti tomu členové minority postojí většinového společenství pocitují jako aroganci, intoleranci a útlak, kterému přispívá fakt, že podle historických a etnografických analýz Romové nikdy nebyli považováni za rovnocenné příslušníky české společnosti či právoplatné občany českého státu (Šimíková, 2003).

Veškeré rozdíly mezi Romy a majoritní společností jsou dány vzájemně se lišící mentalitou, rozdílným průběhem a zejména rychlostí ontogeneze psychosomatického vývoje, rozdílnou historickou zkušeností, rozdílným jazykem, způsobem sociální komunikace a odlišným kulturním dědictvím. Tyto determinanty vyčleňují Romy jako samostatnou a zcela vyhraněnou entitu (Ševčíková, 2003).

Následné chronické napětí, propukající občas „v otevřené nepřátelství“, protiklad očekávání a reality, je zdrojem latentního konfliktu (Říčan, 1998). Ten se může za určitých společenských podmínek změnit v konflikt otevřený, někdy dokonce existenční až existenciální. Vyvrcholením interetnické nesnášenlivosti je násilí, jehož cílem jsou anonymní reprezentanti etnicky odlišných skupin obyvatelstva (Gjuričová, 1999).

Veřejné mínění

V souvislosti s romskou komunitou je často rozšířen stereotyp, že Romové zneužívají sociální dávky a služby sociální pomoci. Realita a zkušenosti terénních sociálních pracovníků bývají však odlišné. Mnozí Romové, nejčastěji z důvodu své nevzdělanosti, neinformovanosti a sociální izolace, neumějí využívat všech možností poskytovaných systémem státní sociální pomoci, a nedosahují takového řešení své situace, které tento systém potenciálně umožňuje. K této situaci velmi často přispívá vzájemná nedůvěra mezi klienty romské komunity a institucemi, respektive jejich pracovníky (Šimíková, 2003).

“Romové vcelku vnímají gádže a jejich instituce jako nepřátelské, mají obecný pocit ohrožení, neidentifikují se s politickým systémem, cítí se jako občané druhé kategorie“ (Říčan, 1998, s. 61).

Odborné studie a praktické zkušenosti sociálních pracovníků a lidí, pracujících se sociálně vyloučenými romskými klienty, tento názor ale demytizují. Mareš (2001) např. uvádí, že i když se většinou soustřeďuje pozornost spíše na problém „zneužívání sociálních dávek“, studie ukazují důležitost pozornosti věnované i otázkám jejich „neužívání“. Nečerpání dávek totiž postihuje ty nejchudší a jde tak o bariéru přesunutí jistého, i když nepříliš početného, segmentu populace z reálné do latentní chudoby. Bariéra bránící čerpání sociálních dávek tak může prohlubovat deprivaci i sociální exkluzi těch nejchudších (Mareš, 2001, cit. podle Šimíková, 2003, s. 71).

Zásadní problém s Romy vykazují také výsledky kvalitativního a kvantitativního výzkumu STEM⁸ vypracovaného pro Ministerstvo vnitra v roce 2010, který byl proveden na reprezentativním souboru 2056 obyvatel České republiky starších 15 let. Jedním z hlavních cílů výzkumného projektu bylo „prozkoumat vztah obyvatel k menšinám žijícím v naší republice a zjistit, jaký je rozdíl v pohledu na menšiny u celé široké veřejnosti, a u lidí, kteří mají blízko k pravicově extremistickým skupinám.“ Z jeho výsledků vyplývá, že česká veřejnost má k menšinám diferencovaný vztah, nejlépe hodnotí Slováky, které nevnímá ani jako cizí menšinu, bez problémů přijímá židovské a německé skupiny a nemá ani velké výhrady vůči homosexuálům. „Zásadní problém však má s Muslimy a zejména s Romy.“

Problém negativních předsudků a stereotypů vyústěných v diskriminaci

Podmínky integrace Romů do společnosti, chování a reakce okolí ke vztahu k Romům spočívají ve velké míře v nevědomosti, v předsudcích a negativních stereotypech, které se během staletí ve společnosti vytvořily (Šotolová, 2000). Oboustranná předpojatost, antipatie, nedůvěra, nevráživost až projevy rasové diskriminace směrem k Romům, je spojena jak se současnou i předchozí historickou zkušeností, tak zejména s rozdílností hodnotových orientací příslušníků té které skupiny.

---

⁸ NOVÁK, Pavel, 2011. *Ministerstvo vnitra zmapovalo postoj veřejnosti k extremismu* In: Ministerstvo vnitra České republiky [online]. ©2011 [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-zmapovalo-postoj-verejnosti-k-extremismu.aspx>.

Vzhledem k zobecňování kriminálních projevů části Romů a záporným výrazným postojům, je mnohdy znesnadněna cesta ke správnému soužití lidí těchto dvou odlišných kultur, či je dokonce s potřebnou mírou tolerantnosti a minimem vzájemné úcty uzavřena. Na straně druhé pak u Romů zákonitě vyvolávají obranné mechanismy a často i záporné reakce, které jsou mnohdy příčinou sociálně patologických jevů. Někteří jsou navíc tím zaháněni do další společenské izolace, svým způsobem daleko závažnější než předchozí, takže dochází k určitému začarovanému kruhu.

Rasové předsudky a etnocentrismus je možno chápat jako problém sociální i jako problém psychologický. Je známo, že každý pokus o změnu postojů a názorů dospělého člověka vyvolává celou řadu problémů. Ty nejsou čisté psychické povahy, ve skutečnosti k nim patří specifické změny v životních podmínkách, druhu práce a v celé společnosti (Palovčíková, 1995). Praktickým vyústěním stereotypů a předsudků v konání lidí je diskriminace, která je definována jako „nerovné chování vůči jednotlivcům na základě jejich příslušnosti k určité sociální kategorii, případně zvýhodňování či znevýhodňování celé sociální kategorie“ (Hnilica, 2010, s. 18).

Dodnes se vyskytují problémy společensky stigmatizující diskriminace Romů způsobenou zákazem či znemožněním vstupu do kaváren, na taneční zábavy či do jiných veřejných místností, bez ohledu na značnou rozdílnost Romů. A pokud se nesetkají s pochopením či podáním pomocné ruky, nastupují často tzv. „projevy obranného mechanismu“, nebo naopak, začnou se za svůj romský původ stydět a neidentifikují se s ním z důvodu stigmatizace. Řada z nich se stále více distancuje od tzv. špatných či tzv. „špinavých“ Romů, ženy a dívky si někdy odbarvují vlasy na světlo, někteří Romové žádají o změnu svého příjmení, aby neznělo typicky romsky, mladí muži dokonce v případě interetnického sňatku přejímají jméno manželky. Vychází-li tyto snahy po změně z pocitů společenské méněcennosti v souvislosti se svým romským původem, za který se mnozí stydí či se ho dokonce snaží popírat, je to jev nedobrý (Davidová, 1997).

Dnes můžeme konstatovat, že Romové se v naprosté většině cítí v naší majoritní společnosti jako cizinci, kteří neuznávají naše hodnoty a normy, osud a demokracie je jim lhostejný, ve státní moci vidí spíše nepřítele než ochránce. Převzali pouze konzum jako dominantní životní zájem, nikoli však vzorce soustavné, plánovitě, disciplinované aktivity, jež jsou v majoritní společnosti tradičně respektovanou cestou k realizaci tohoto zájmu.

Romové vcelku vnímají českou majoritní společnost a jejich instituce jako nepřátelské, mají obecný pocit ohrožení, neidentifikují se s politickým systémem, cítí se jako občané druhé kategorie (Říčan, 1998, s. 61).

Při poznávání a interakci s romskou komunitou je třeba vedle pohledů z pozice majoritní společnosti usilovat i o vhléd, o pohled z optiky romské identity. Ve srovnání s českou populací žije romský jedinec v naprosto odlišném sociálním časoprostoru, jeho sociální pole je nejen jiné, ale má pro něj i jiný význam (Sak, 1995). Podle Šotolové (2000) je třeba rozšiřovat poznatky o etnologii, historii, kultuře a jazyce Romů, protože znalost určitých historických souvislostí je základním předpokladem pro pochopení současné situace.

Romové a Policie ČR

Nepřítelem číslo jedna byl pro Romy tradičně policista (žandár, četník). Pomoci při vyšetřování, které se týká jiného Roma, by byla zrada, ať se dopustil čehokoli. V současné době se však již můžeme setkat se stížnostmi, že romská solidarita upadá. Dříve totiž neexistovalo, aby Rom Roma udal policistům. Pokud nelze uniknout trestu, může rodina rozhodnout, že někdo jiný než skutečný pachatel na sebe vezme vinu a půjde do vězení. Ostatně pobyt ve vězení není pro Roma vždycky hanbou. Je to spíš něco jako být zajat nepřítelem a mladý muž, který ještě nebyl zavřen, je někdy považován za málo mužného.

Příznačný romský způsob úniku popisuje Hübschmannová (1993) následujícím způsobem. Menšina neustále pronásledovaná, vystavěná opětovným genocidním pokusům ze strany majority, byla nucena hledat nerozmanitější způsob úniku, úkrytu, obrany. Jedním z nich bylo matení stop, znepřehledňování identity. Proto ze třiceti Horváthů v jedné osadě má dvacet zaspáno křestní jméno Janů, z dvaceti Demetrových je deset oficiálně vedeno gádžovským jménem Marie. Může se dokonce stát, že mají stejné křestní jméno dva sourozenci. Přitom oficiálního jména se užívá mezi Romy minimálně, obvykle je neznají ani blízcí přátelé. Romové si říkají jménem neoficiálním, případně užívají přezdívku. Ochrana před represivní mocí se někdy spatřuje v romštině, jež má pak funkci „tajného jazyka“. Proto není vždy samozřejmé, že Romové ocení snahu gádžů přiblížit se jim tím, že se naučí romsky (Hübschmannová, 1993 cit. podle Říčan, 1998, s. 63).

Lze konstatovat, že v současných českých podmínkách se Romové potýkají nejen s problémem negativních předsudků, stereotypů a nedůvěry vůči majoritní společnosti či institucím, ale také k Policii ČR. Ta musí být při plnění svých úkolů nejen na vysoké etické a profesionální úrovni, ale také nesmí být nositeli diskriminace a negativních etnických předsudků. Reálný stav tomu ale však vždy bohužel neodpovídá, a to nejen u nás v České republice, ale i jinde ve světě (Urbanová, Krejčí, 1995).

Podle Palovčíkové (1995) je však bláhové očekávat, že předsudky u policistů odstraníme. Je však nezbytné dosáhnout, aby byli v problémových situacích schopni adekvátně reagovat bez ohledu „na subjektivní postoje“ (Palovčíková, 1995, s. 46).

Problém předsudků a nedůvěry Romů k Policii vyplývá z následujícího výzkumu, zveřejněného v dubnu roku 2016.⁹ Z výsledků tohoto výzkumu je patrné, že celkem 57 % Romů má mínění, že se k nim policie chová hůř než k ostatním obyvatelům, čtvrtina s tímto nesouhlasí. Dvě třetiny dotázaných prohlašují, že policisté mají vůči Romům předsudky. Nedůvěru Romů z romských ghett k policii má 45 % Romů, z čehož plyne, že v policii mají Romové nižší důvěru než ostatní obyvatelé Česka, kterých policii věří asi tři pětiny. Analýzou a interpretací výsledků tohoto výzkumu se více budeme zabývat v praktické kvantitativní části.

---

9 DENIK. CZ. *45 procent Romů z ghett nedůvěřuje policii, má prý předsudky* [online]. ©2016 [cit. 16-12-26]. Dostupné: http://www.denik.cz/z_domova/45-procent-romu-z-ghett-neduveruje-ceske-policii-20160405.html.

3 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Policie ČR je v současném pojetí v rámci České republiky nejvýznamnější policejní službou vůbec, neboť na rozdíl od dalších policií (např. obecní, vojenská) je zřizována jako ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky, který plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti na celém území našeho státu. Je zřízena zákonem České národní rady ze dne 21. června 1991, tedy státem, odtud pramení zavádějící označení „státní policie“ (Němec, 1996).

Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra ČR a tvoří ji Policejní prezidium ČR, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Zákon zřizuje 14 krajských ředitelství policie, jejich územní obvody se shodují s územními obvody čtrnácti krajů České republiky. Jednotlivé útvary policie zřizuje na návrh policejního prezidenta ministr vnitra ČR.

U Policie ČR působí služba pořádkové policie; zásahová a pohotovostní jednotka; poříční a železniční oddělení; policejní potápěči; služební kynologie a hipologie; služba kriminální policie a vyšetřování; kriminalisticko - technická a znalecká služba; služba dopravní policie a dopravní policie na dálnicích; služba pro zbraně a bezpečnostní materiál; operační střediska; služba cizinecké policie a cizinecké policie na mezinárodních letištích; letecká služba; pyrotechnická služba; ochranná služba - ochrana prezidenta republiky a ochrana ústavních činitelů; útvar rychlého nasazení (Vokuš, 2010, s. 3).

3.1 Policejní práce

Policisté a zaměstnanci Policie ČR jsou při plnění úkolů policie povinni dodržovat pravidla zdvořilosti a dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní. V případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, jehož odstranění spadá do úkolů policie, je policista ve službě a zaměstnanec Policie České republiky v pracovní době povinen provést úkon v rámci své pravomoci nebo přijmout jiné opatření, aby toto ohrožení nebo porušení odstranil. Policista má povinnost takto postupovat i v době mimo službu, je-li bezprostředně ohrožen život, zdraví nebo svoboda osob, je-li ohrožen majetek, anebo pokud došlo k útoku na tyto hodnoty (Vokuš, 2010, s. 12).

Mezi nejvýznamnější oprávnění policisty, které mu zákon k plnění jeho úkolů umožňuje, patří omezení osobní svobody. Osoba omezená policistou na svobodě nesmí být podrobena krutému nebo ponižujícímu zacházení a nesmí s ní být zacházeno způsobem, který nerespektuje lidskou důstojnost. Za podmínek stanovených zákonem je policista oprávněn např. odebrat věc, odebrat zbraň, hrozí-li nebezpečí, že jí bude neoprávněně užito k násilí nebo pohrůžce násilím, zastavit dopravní prostředek a provést jeho prohlídku anebo použít technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla.

Policista je také oprávněn vstoupit bez souhlasu uživatele do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek a provést tam potřebné úkony nebo jiná opatření, jestliže věc nesnese odkladu a vstup tam je nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti (Vokuš, 2010, s. 18).

Významným oprávněním policisty v zájmu prevence domácího násilí je vykázaní osoby z bytu nebo domu společně obývaného s osobou ohroženou jejím útokem. Pokud lze důvodně předpokládat, že tato osoba se dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat ji nejen ze společného obydlí, ale i jeho bezprostředního okolí.

Při zákroku je policista oprávněn použít za podmínek stanovených zákonem donucovací prostředek a zbraň, k jejichž používání byl vycvičen. Mezi donucovací prostředky patří např. chvaty a údery, obušek, služební pes, zásahová výbuška nebo varovný výstřel. Při použití donucovacího prostředku policista dbá na to, aby nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání. Při použití zbraně je policista povinen dbát nutné opatrnosti, aby zejména neohrozil život jiných osob a co nejvíce šetřil život osoby, proti níž zákrok směřuje.

Policisté jsou při své práci povinni respektovat ustanovení nejjobecnějších předpisů tvořících ústavní pořádek. Při aplikaci policejního či trestního práva se nesmí dostat do rozporu s ustanoveními Ústavy České republiky a Listiny základních práv a svobod¹⁰, a analogickými ustanoveními mezinárodních smluv o lidských právech (Pospíšilová, 2008).

---

¹⁰ Ústava čl. 1, odst. 1 a 2; čl. 2, odst. (3) a Listina základních práv a svobod čl. 1; čl. 2, odst. 1 až 3; čl. 3, odst. 1 a 3; čl. 4, odst. 1 až 4; čl. 10, odst. 1 až 3; čl. 24; čl. 25, odst. 1;

Filozofie policejní práce podle zásady Community policing

Prevence kriminality, spolupráce Policie ČR se zainteresovanými orgány a veřejností při zajišťování bezpečnosti a zejména při předcházení trestné činnosti není v policejní práci ničím novým, profesionální a zároveň k veřejnosti vstřícný výkon policejní práce, který se opírá o ochotu veřejnosti podílet se na věcech veřejných, se dnes jednotně označuje anglickým termínem „Community policing“ (Policie ČR, 2017).

Podstatou policejní práce podle této zásady je kladení důrazu na místní znalost a ukotvenost policisty v lokalitě, ve které slouží. Cílem všech policejních postupů, které z této filosofie vycházejí, je zapojit veřejnost do policejní práce takovým způsobem a v takové míře, aby se zvýšila její efektivita, a zapojit policistu do veřejného života takovým způsobem a v takové míře, aby se zvýšila jeho prestiž.

Jednotlivé postupy jsou založené na spolupráci policie, veřejnosti, samosprávy a místních organizací a institucí, na otevřené partnerské komunikaci, sdílení společných problémů v oblasti kriminality a hledání a přijímání společných řešení. Všechny tyto postupy jsou zaměřené na předcházení škodám a následkům kriminálního a rizikového chování nebo předcházení recidivě takového chování. Partnerská spolupráce je založená na hledání společných cílů a společných cest, jak těchto cílů dosáhnout. Opatření, která všechny spolupracující subjekty přijímají, jsou buď dlouhodobá, zaměřená na zmírnění setrvalých problémů, anebo krátkodobá, vyžadující rychlé a okamžité řešení aktuálně vzniklého ohrožení (Pospíšilová a Veselá, 2008).

Základní východiska a principy:

- kriminalita není pouze věcí policie, policisté ji nemohou řešit sami. Kriminalitu vnímají jako součást prostředí a systematicky omezují prostor pro její vznik a projevy,
- policie je služba veřejnosti, proto se policisté občanů ptají, co od nich očekávají a potřebují,
- policisté jsou schopni včas rozpoznat veřejné problémy, které mají vazbu na bezpečnostní situaci, navrhují a hledají jejich řešení,
- i drobná opatření mají na kriminalitu a pocit bezpečí rozhodující vliv a policisté je nepodceňují,

- lidé se cítí dobře a bezpečně tam, kde se mohou vzájemně spolehnout jeden na druhého,
- práce policisty je hodnocena podle výslednosti a podle schopnosti pojmenovávat problémy, navrhopvat jejich řešení a přijímat za ně svůj díl odpovědnosti,
- policista pomáhá občanům k svépomoci a věci řeší především problémově, nejen případ od případu. Problém se nejlépe řeší tam, kde vzniknul, těmi, kteří rozumí a chtějí ho řešit a tehdy, když je zvládnutelný (Pospíšilová a Veselá, 2008, s. 59),
- za bezpečnost a veřejný pořádek není odpovědna pouze policie, nýbrž celá veřejnost. Instituce a občané přijímají i díky tomuto policejnímu přístupu svůj díl odpovědnosti za kvalitu života v místě svého bydliště. Hodnoty aktivní občanské společnosti tak postupně nahrazují přetrvávající lhostejnost občanů k věcem veřejným,
- v okrsku vykonává pěší hlídku stále stejný policista, který se stará o jeho bezpečnost (občan osobně zná svého policistu). Policie vede své partnery k společnému řešení trestné činnosti a současně usiluje o eliminaci příčin jejího výskytu (prevence předchází represí),
- policie pravidelně informuje veřejnost o bezpečnostní situaci a při plánování své činnosti bere pravidelně v úvahu potřeby a očekávání občanů vyjádřené pravidelnými průzkumy spokojenosti, je službou veřejnosti (Policie ČR, 2017).

3.2 Kodex policejní etiky

Policisté musejí nejenom znát pravomoci, jež jim svěřuje zákon, ale musejí si být také vědomi jejich potenciálně škodlivých důsledků. Svou činnost tak musí vykonávat v naprostém dodržování zákona a za správného a přiměřeného využívání pravomocí. Značná část toho, co se dodnes napsalo o policii, se zabývá popisy, jak se chovala nebo jak by reagovala v různých situacích. Až na občasné morální aspekty je tu tendence spíše odsouvat stranou otázku: „Jak by policie měla jednat? Jakými hodnotami a normami by se měla v moderní demokratické společnosti práce policie řídit?“

Základ tohoto rámce činnosti policie pokládají stanovení Evropského policejního kodexu. I když přijetí Kodexu policejní etiky je pouze první etapou procesu směřujícího k vytvoření společných norem v oblasti policie, bez jeho přijetí není šance na úspěch. Položením

základů policejních etických norem kodex policejní deontologie může ulehčit definování etických problémů, poskytnout možnost jejího lepšího chápání a odhalování, hlubší analýzu a ulehčit jejich řešení. Kromě toho nutí promyslet ty institucionální hodnoty, které police chrání a za pomoci kodexu může pomoci zformulovat některé individuální normy chování, založené na prestiži příslušnosti k policejní organizaci. Tento aspekt je důležitý zejména pro nové policisty, kteří nemusí od začátku vědět, jaké jsou základní hodnoty určující a regulující jejich práci. Navíc policejní kodex se svými normami může stát prostředkem regulace vnitřního uspořádání policie, což je jeden z podstatných rysů Evropského policejního kodexu (Dufková, 2005).

Etický kodex Policie České republiky

Příslušníci Policie České republiky, vědomi si svého poslání, spočívajícího ve službě veřejnosti, založeného na úctě a respektu k lidským právům, vyjadřují následující principy, jež chtějí sdílet a dodržovat.

[1] Cílem Policie České republiky je:

- a) chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti,
- b) prosazovat zákonnost,
- c) chránit práva a svobody osob,
- d) preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji,
- e) usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti.

[2] Základními hodnotami Policie České republiky je:

- a) profesionalita,
- b) nestrannost,
- c) odpovědnost,
- d) ohleduplnost,
- e) bezúhonnost.

[3] Závazkem Policie České republiky vůči společnosti je:

- a) prosazovat zákony přiměřenými prostředky s maximální snahou o spolupráci s veřejností, státními a nestátními institucemi,

- b) chovat se důstojně a důvěryhodně, jednat se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním a respektovat jejich důstojnost,
- c) uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony,
- d) při výkonu služby jednat taktně, korektně a vhodně uplatňovat princip volného uvážení,
- e) používat donucovacích prostředků pouze v souladu se zákonem; nikdy nezačínat s žádnou osobou krutě, nehumánně či ponižujícím způsobem,
- f) nést odpovědnost za každou osobu, která byla omezena Policií České republiky na osobní svobodě,
- g) zachovávat mlčenlivost o informacích zjištěných při služební činnosti,
- h) zásadně odmítat jakékoliv korupční jednání, netolerovat tuto protizákonnou činnost u jiných příslušníků Policie České republiky, odmítnout dary nebo jiné výhody, jejichž přijetím by mohlo dojít k ovlivnění výkonu služby,
- i) zásadně se vyhýbat jakémukoliv jednání, které by mohlo být střetem zájmů.

[4] Závazkem vůči ostatním příslušníkům Policie České republiky je:

- a) usilovat o otevřenou a partnerskou spolupráci,
- b) dbát, aby vztahy byly založeny na základě profesní kolegiality, vzájemné úcty, respektování zásad slušného a korektního jednání; jakékoliv formy šikany a obtěžování ze strany spolupracovníků či nadřízených jsou vyloučeny,
- c) netolerovat ani nekrýt podezření z trestné činnosti jiných příslušníků Policie ČR a trestnou činnost neprodleně oznámit; stejně tak netolerovat ani jiné jejich protiprávní jednání či jednání, které je v rozporu s Etickým kodexem Policie České republiky.

[5] Osobním a profesionálním přístupem příslušníků Policie České republiky je:

- a) nést osobní odpovědnost za svoji morální úroveň a svůj profesionální výkon,

- b) chovat se bezúhonně ve službě i mimo ni tak, aby důstojně reprezentovali Policii České republiky svým jednáním, vystupováním i zevnějškem (Vokuš, 2010, s. 14-15).

Z ustanovení etického kodexu zcela jednoznačně plyne, že i vůči občanům sociálně vyloučeným, z nichž mnozí jsou nebo byli kriminálně aktivní, jsou policisté povinni chovat se bez předsudků, plně respektovat jejich důstojnost, poskytnout jim veškerou pomoc k dosažení jejich práv. Policista nemůže takovým lidem tykat, chovat se k nim jinak nezdořile, natož aby v jakémkoli případě přicházelo v úvahu použití fyzického násilí jindy, než to zákon předpokládá.

Policisté by si měli být plně vědomi, že policejní násilí není nic neobvyklého ve světě ani u nás, ale že právě v sociálně vyloučeném prostředí dramaticky snižuje šance policie získat a udržet si důvěru. Lidé ze sociálně vyloučeného prostředí jsou totiž a priori přesvědčeni, že policejní násilí je selektivní a cíleně se zaměřuje na sociálně vyloučené (Pospíšilová, 2008, s. 41).

Každý příslušník Policie ČR, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie ČR, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života (Vokuš, 2010, s. 15).

3.3 Prevence kriminality

Kriminalita je jev, s nímž se téměř denně setkáváme prostřednictvím medií, či na vlastní „kůži“. Do boje s tímto nežádoucím fenoménem, který ohrožuje bezpečnost jednotlivců i společnosti jako celku, je zapojena celá řada nestátních i státních institucí, mezi nimiž zastává prvořadé místo Policie ČR.

V oblasti předcházení trestné činnosti policie dbá především na rozvoj vztahu a důvěry veřejnosti k ní, protože v demokratickém a právním státě je tato otázka mimořádně důležitá, a pro její činnost má klíčový význam. Tam, kde veřejnost policii nedůvěřuje, nemůže policie řádně plnit své základní funkce, vyplývající z příslušných zákonů a nařízení (Tomášek, 1997).

Policie si uvědomuje, že spolupráce a důvěra veřejnosti však nevzniká sama od sebe. Je budována dlouhodobě a závisí zejména na korektním chování a jednání policistů, proto

snahou všech policistů musí být ještě větší přiblížení policie veřejnosti. A to tak, aby ji chápala jako ochránce věcí veřejného zájmu, a jako službu pro občany, která spočívá v ochraně životů, majetku a každodenního pořádku. To se podaří pouze tehdy, když Policie ČR bude své úkoly plnit podle potřeb ve spolupráci se samosprávou, státními i nestátními institucemi a občanskými sdruženími, a bude zaměřena nejen represivně, ale i preventivně (Žurovec, 2012).

Krajská ředitelství policie tak v souladu se zásadou Community policing uzavírají s obecními, městskými a krajskými úřady koordinační dohody. Podstatnou součástí těchto dohod jsou preventivní opatření s projekty, při jejichž zpracování poskytuje Policie ČR nezbytnou odbornou podporu a podílí se na jejich uskutečňování. Začleňování prevence kriminality do generelu rozvoje obcí a spolupráce mezi orgány státní správy, samosprávy, Policií ČR, občany a nevládními organizacemi, jsou podle Zapletala (2008) stěžejní prostředky k dosažení hlavního cíle prevence kriminality, kterým je „snížování míry a závažnosti trestné činnosti na straně jedné, a zvyšování pocitu bezpečnosti na straně druhé“ (Zapletal, 2008, s. 45).

„Podstatou preventivních opatření je tak zvýšení pocitu bezpečí a důvěry k Policií ČR, takové policii, která je ochotna a schopna zasáhnout v případě potřeby, a tedy pomáhá a chrání“ (Žurovec, 2012, s. 52).

Na programy prevence kriminality bylo v letech 2012 až 2015 poskytnuto celkem 230 787 000 Kč, značná část z těchto prostředků byla vyčleněna na realizaci programů zaměřených na komplexní přístup v sociálně vyloučených lokalitách. Tyto prostředky byly nejvíce alokovány do krajů, které jsou sociálním vyloučením, kriminalitou i celkovou rizikovostí nejvíce postiženy (Ústecký, Moravskoslezský, dále třeba Liberecký a další).¹¹

---

¹¹ Předkládací zpráva Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012-2015 (2012, s. 2).

Oblasti prevence kriminality a jejich dělení podle stupňů

V současné době spadá problematika prevence kriminality primárně pod resort Ministerstva vnitra ČR do oblasti Bezpečnost a prevence. Prevence kriminality je zde definována jako: „Soubor nerepresivních opatření, tedy veškeré aktivity, vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty, směřující k předcházení páchaní kriminality a snižování obav z ní, patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejich následků“ (Štefunková, 2012, s. 37-38). A to buď prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí, nebo působením na potencionálního pachatele a oběti trestných činů. Spadá sem opatření sociální a situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoci obětem trestných činů.

V užším slova smyslu lze prevenci kriminality chápat jako: „Soubor nejrůznějších aktivit mimotrestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jeho zmenšení“ (Novotný a Zapletal, 2008, s. 183). Jedná se tedy o působení na faktory kriminality, na příležitosti a podněty k páchaní trestných činů, o působení na potencionálního pachatele a potencionální oběti a o vytváření zábran proti páchaní trestných činů.

V odborné literatuře se setkáváme s různým pojetím a dělením prevence kriminality, tyto rozdíly zejména pramení z toho, co tím pádem pod pojmem prevence kriminality zahrnují (Štefunková, 2012). Preventivní aktivity se podle Novotného a Zapletala (2008, s. 184) třídí podle:

- obsahového zaměření (oblast): sociální » situační » viktimologická
- okruhu adresátů (stupeň): primární » sekundární » terciární

Sociální prevence

Zahrnuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace, a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, jež jsou považovány za klíčové příčiny páchaní trestné činnosti. Napomáhá při pochopení a osvojování si pozitivních společenských norem, hodnot, respektu k ostatním lidem a jejich majetku. Usiluje o to, aby jednali v rámci akceptovaných pravidel společenského soužití. A to jak ti, kteří

nemají s dodržováním společenských norem problémy, tak i ti, kteří již některé normy či hodnoty společnosti narušují.

Prostřednictvím edukace a socializace pomáhá hlavně mladým lidem odolávat negativním tlakům ze strany vrstevníků a okolí odmítnout delikventní a asociální vzorce chování (Štefunková, 2012). Sociální prevence je orientována na takové sociální kriminogenní jevy, jako jsou prostituce, alkoholismus a jiné toxikomanie, nezaměstnanost, chudoba, záškoláctví, extremistické skupiny, kasina, bezdomovci (Novotný a Zapletal, 2008).

„Sociální prevence povzbuzuje prostřednictvím opatření prosociální chování nejčastěji cílové skupiny z oblasti sociální, ekonomické, zdravotní, trhu práce a vzdělávání, se zvláštním důrazem na děti a mládež.“¹² Policisté za nimi přicházejí obvykle přímo do škol, často také na dopravní hřiště a během letních prázdnin do dětských táborů.

Jinými důležitými cílovými skupinami jsou senioři nebo jednotlivé skupiny účastníků silničního provozu, například chodci, cyklisté nebo řidiči motocyklů. Každý rok probíhají stovky preventivních akcí na území celé republiky, které policie buď sama organizuje, nebo se na jejich organizaci podílí (Vokuš, 2010, s. 74).

V souvislosti s realizacemi jednotlivých preventivních projektů na zařízeních školského systému je nutno podotknout, že policista na školy a školská zařízení vstupuje jako policista - odborník, a žáky i pedagogy je vnímán jako velmi atraktivní a žádaný prvek ve výuce. K hlavním cílům působení policejních preventistů patří navození vzájemné důvěry, seznámení dětí s činností policie a jejími pravomocemi, poukázání na kriminogenní faktory ve společnosti ovlivňující chování jedince, či formování jejich postojů a chování. V neposlední řadě je pak žádoucím a užitečným cílem žákům poskytnout relevantní informace a přispět tak ke snížení kriminality zvyšováním jejich právního vědomí (Štefunková, 2012).

Situační prevence

Jejím zájmem je především majetková trestná činnost a vychází z toho, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Krimi-

---

¹² Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012-2015 (2012, s. 7).

nogenní podmínky se snaží minimalizovat opatřením fyzickým, režimovým a technickou ochranou. Lze sem zahrnout např. hlídaná parkoviště, chráněné objekty, dozor o přestávkách ve škole, bezpečnostní kontroly na letištích, kamerové systémy, policejní hlídky v rizikových městských čtvrtích atd. (Štefunková, 2012).

Podle Novotného a Zapletala (2008) se situační prevence zaměřuje na odstraňování kriminogenních situací, na omezování příležitostí ke spáchání trestných činů a na zvyšování rizika dopadení pachatele. Opatření situační prevence mají převážně charakter technický, organizační a administrativní. Snižují kriminalitu tak, že zabezpečovacími prostředky kriminální aktivitu znemožní nebo znesnadní, že policii umožní kriminální aktivitě zabránit nebo ji alespoň pachateli prokázat či minimalizovat prospěch z ní plynoucí (Novotný a Zapletal, 2008, s. 191-193).

Viktimologická prevence

Je založená na konceptech bezpečného chování, diferencovaného s ohledem na různé kriminální situace a psychickou připravenost ohrožených osob. V praxi se jedná o skupinové i individuální zdravotní, psychologické a právní poradenství, trénink v obranných strategiích a propagaci technických možností ochrany před trestnou činností, projekty zaměřené na ochranu možných obětí kriminality (Štefunková, 2012).

Koncentruje se na využití viktimologických poznatků, které mnohdy mají svůj význam pro prevenci kriminality a lze je uplatnit při tvorbě preventivních programů. Podstatou viktimologické prevence je tak především její informační moment, orientuje se především na potencionální a skutečné oběti trestných činů, svou činnost zaměřuje na osvětovou a poradenskou (jak se vyhýbat kriminogenním situacím, popř. jak se v nich chovat), na vštěpování obecných a speciálních zásad ochrany ohrožených osob a jejich majetku (Novotný a Zapletal, 2008).

Osoby a skupiny s vyšším rizikem viktimizace jsou též vybavovány vhodnými prostředky, nebo se jim dostává i výcviku v příslušných sebeobránných technikách i v psychologickém působení na útočnicka v době hrozícího nebezpečí (Zapletal, 2008).

Primární prevence

Jedná se především o výchovné, vzdělávací, osvětové, volnočasové a poradenské aktivity zaměřené zejména na nejširší veřejnost, které probíhají v rodinách, ve školách, v lokálních společenstvích. Policie ČR plní v tomto stupni roli základní osvěty, jak se má občan chovat, aby se nestal obětí trestné činnosti. Realizuje preventivní policejní přednášky ve školských zařízeních, upozorňuje nájemníky na uzamykání domovního vchodu, apeluje na používání zámku na kola či pořádá různé mediální kampaně (Štefanková, 2012).

Podle Zapletala (2008) je primární prevence „nepřímou strategií prevence kriminality“, omezování kriminality tedy není jejím výslovně stanoveným a hlavním cílem (Zapletal, 2008, s. 25). Její preventivní působení se nezaměřuje na předem stanovený okruh osob či na určité sociální skupiny, ale necíleně se orientuje na nejširší společnost (instituce a občany), která se dosud nemusela dostat do kontaktu s trestnou činností. Nejširší uplatnění nachází v oblasti sociální, kde převážně optimalizuje životní podmínky (zvláště sociální, ale i materiální) a pečuje o fungování oněch prosociálních aktivit, které vedou k vhodné socializaci jedinců a pozitivnímu vývoji společnosti jako mnohvrstveného celku.

Patří sem opatření směřující k dosažení vyšší kvality života celé společnosti (všech občanů, ať již státu, regionu či obce, což má nepřímý význam i pro eliminaci kriminogenních faktorů), výchovné, vzdělávací, osvětové a poradenské aktivity zaměřené na nejširší veřejnost, přičemž obzvláštní pozornost je věnována pozitivnímu ovlivňování dětí a mládeže (Zapletal, 2008).

Sekundární prevence

Zaměřuje se na skupiny s existujícím rizikem, že se stanou oběťmi trestné činnosti, zejména z důvodu charakteru jejich povolání (obsluha čerpacích stanic, pracovníci nočních zábavních podniků, poštovní doručovatelé, řidiči MHD, pracovníci bezpečnostních složek), z důvodu příslušnosti či častějšího kontaktu s okrajovými skupinami obyvatel (drogově závislí, bezdomovci), nebo přímo delikventním prostředím. Předpokladem rozvíjení sekundární prevence je mimo jiné schopnost společnosti adekvátně rozpoznat a prognózovat problémy. Jedná se o včasnou identifikaci oblastí s aktuální či hrozící vyso-

kou kriminalitou, stejně tak o včasnou identifikaci potenciálních pachatelů a obětí (Štefunková, 2012).

Cílem je dosáhnout intervence dříve, než dojde ke spáchání trestného činu. Konkrétně vymezené by měly být též příslušné sociálně-patologické jevy (např. alkoholové a drogové závislosti, záškoláctví, gamblerství, vandalismus, interetnické konflikty).

Preventivní opatření z oblasti sekundární prevence se týkají ve velké míře mládeže (nezřídka zasahují do sféry volného času), z tohoto důvodu je při zjišťování problémových situací klíčová úloha školy. Těžiště sekundární sociální prevence tak spočívá v cílově zaměřené činnosti informační a poradenské a v specializovaných aktivitách z oblasti sociální péče, vykonávaných prostřednictvím poraden, linek důvěry, sociálních pracovníků, výchovných poradců ve školách, protidrogových koordinátorů (Zapletal, 2008, s. 26).

Terciární prevence

Spočívá v resocializaci kriminálně narušených osob (sociální a rodinné poradenství, pracovní uplatnění, rekvalifikace, pomoc při získávání bydlení atd.) a v komplexní pomoci skutečných obětí. Cílem terciární prevence je snížit riziko, že se osoba stane opakovaně obětí trestného činu (psychologické poradenství), a „udržet dosažených výsledků předchozích intervencí a rekonstrukce sociálního prostředí“ (Štefunková, 2012 s. 39).

Podle Zapletala (2008) se terciární prevence zabývá předcházením kriminální (resp. viktimologické) recidivě, kdy se orientuje na jednice a skupiny, kteří se již v minulosti dopustili trestné činnosti, a na osoby, které se již v minulosti staly oběťmi trestných činů. Teda na ty segmenty společnosti, které kriminalitou tak či onak již zasaženy byly (Zapletal, 2008, s. 26).

Speciální preventisté u Policie ČR

Povinnost prevence kriminality vychází z legislativního zázemí pro další specialisty v řadách policie, kterým nutnost prevence stanovuje vnitřní předpis v podobě závazného pokynu policejního prezidenta. Pro názornost uvádíme následující policejní specialisty a oblasti jejich specializací:

- trestná činnost páchaná mládeží a trestná činnost páchaná na mládeži,

- extremismus,
- drogová problematika,
- práce s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách.

Specialisté na trestnou činnost páchanou mládeží a trestnou činnost páchanou na mládeži

Tito policisté jsou zařazeni na odborech obecné kriminality služby kriminální policie a vyšetřování. Centrální celorepublikovou úroveň představují specialisté na pracovišti Policejního prezidia, dalšími úrovněmi jsou krajská a územní pracoviště při krajských správách a útvarech s územně vymezenou působností ředitelství Policie ČR. Povinnost specialistů na všech úrovních zaměřovat se na prevenci kriminality dětí a mládeže byla uložena Závazným pokynem policejního prezidenta č. 8 ze dne 21. ledna 2002, kterým se upravuje systém práce a postupy příslušníků Policie ČR při odhalování a dokumentování kriminality dětí a trestné činnosti páchané na mládeži. Tito specialisté spolupracují v rámci předcházení a odhalování trestné činnosti na problematice mládeže spolupracují s dalšími organizacemi působícími v oblasti péče o děti, např. výchovné, probační, charitativní, vzdělávací a zájmové (Květenská, 2008).

Specialisté na extremismus

Také těmto kriminalistům, specializujícím se na boj s extremismem, byla dána povinnost preventivních aktivit Závazným pokynem policejního prezidenta (č. 100 ze dne 6. června 2002), kterým se upravuje činnost příslušníků Policie České republiky na úseku boje proti extremistické kriminalitě. Linie extremismu byla zřízena v roce 1996 a je vedena v každém územním odboru či městském ředitelství na 1. oddělení Kriminální policie.

Pod pojmem extremismus se rozumí souhrn „verbálních, grafických, fyzických a jiných aktivit, zpravidla s ideologickým podtextem, vyvíjených jedincem nebo skupinou osob zaměřených na předem určené cíle, společenské uspořádání a principy zakotvené ústavou a zákony, proti parlamentně demokratické formě vlády a humanitním principům“ (Železný, 1997, s. 57).

Nutnou podmínkou extremismu je skutečnost, že útočí i nelegálními prostředky a při jejich aktivitách dochází k narušování veřejného pořádku, napadání osob a poškozování

majetku, kdy tato jednání naplňují znaky skutkových podstat trestných činů či přestupků. Mezi extremisty je možno zařadit kriminální činnost skupin skinheads, vlajkonošů sportovních klubů, náboženských sekt.

Specialisté na drogovou problematiku

Kriminalistům na drogovou problematiku stanoví za úkol se podílet na preventivních opatřeních závazný pokyn policejního prezidenta č. 102 ze dne 2. září 2003, kterým se upravuje činnost Policie České republiky v souvislosti s drogovou kriminalitou. Protidrogová centrála na národní úrovni se podle tohoto pokynu podílí na projektech prevence drogové kriminality a navrhuje celorepubliková preventivní opatření. Hlavní prioritou při řešení užívání drog v ČR podle nově koncipované Národní strategie protidrogové politiky je ochrana veřejného zdraví (Květenská, 2008).

Specialisté na práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách

Činnost těchto policejních specialistů byla zahájena v listopadu 2014 na základě projektu „Zavádění policejních specialistů v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v sociálně vyloučených lokalitách“, který byl zaveden v rámci Programu CZ14 (Spolupráce v rámci Schengenu a boj proti příhraniční a organizované trestné činnosti, včetně nezákonného obchodování s lidmi a migrace zločineckých skupin).

Gestorem tohoto projektu je Ředitelství služby pořádkové policie policejního prezidia ČR, které má na jeho financování 20 % podíl na celkovém rozpočtu 16 562 500 Kč, zbylých 80 % z celkového rozpočtu je spolufinancován z finančních mechanismů Norska (Vlček, 2015). Inspirací tohoto projektu byli zkušenosti Policejního sboru Slovenské republiky, kde byl institut tzv. policejních specialistů pro práci s komunitami zaveden v rámci základních útvarů pořádkové policie v roce 2006.

V České republice je realizován v období 2014 - 2016 a reaguje na potřeby komplexnějšího řešení stávajících bezpečnostních rizik v sociálně vyloučených lokalitách.¹³ Z tohoto důvodu jsou policejní specialisté pilotně zaváděni ve strukturálně zatížených regionech se

---

¹³ Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2015 - 2017 (2015, s. 26).

zvýšeným počtem sociálně vyloučených lokalit v Moravskoslezském, Karlovarském, Olomouckém a Ústecké kraji, ze kterých bylo celkem vybráno a proškoleny 40 policejních specialistů (35 mužů, 5 žen). Dále bylo proškoleny 10 policejních manažerů a 15 styčných důstojníků pro menšiny ze všech Krajských ředitelství Policie ČR (Vlček, 2015).

Čtyři specialisté jsou Romové, což má podle Toráka (2016) své výhody, ale i úskalí: "Já jsem měl jako policista romského původu zpočátku potíže ze všech stran. Z vlastní komunity, kde někteří, hlavně ti zapojení do organizované trestné činnosti mi začali vyhrožovat a chtěli mě i zabít. Měl jsem i potíže ze strany většinové společnosti, kde převládal názor, že policie a Romové jsou dva různé póly, které nejdou dohromady. Jak je to možné, že Rom je policista?" (Torák, 2016 cit. podle Bílá, 2016).

Účel projektu:

- zapojení do společných nástrojů EU,
- plnění závazků z mezinárodních smluv a dohod,
- implementace Policie ČR na rostoucí společenskou diverzitu,
- vybavení policistů znalostmi a kompetencemi,
- posílení schopnosti Policie ČR řešit problémy s Romy v sociálně vyloučených lokalitách.

Hlavní cíle projektu:

- předcházení kriminalitě a protispolečenským jevům,
- pomoc obětem trestných činů vzájemná informovanost,
- právní pomoc a import práva do sociálně-vyloučených lokalit,
- vypracování výchozí komplexní analýzy současného stavu na území ČR,¹⁴
- zabezpečení koordinace činností (zejména mezi Ředitelstvím služby pořádkové policie, Úřadem služby kriminální Policie ČR, Ministerstvem vnitra ČR, orgány státní správy a samosprávy a neziskovými organizacemi a dalšími pomáhajícími subjekty),

---

¹⁴ Výsledky této zprávy budeme analyzovat a interpretovat v praktické části práce.

- zefektivnění činnosti útvarů Policie ČR v oblasti práce s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách (zlepšení vzájemných vztahů),
- eliminace sociálního vyloučení,
- integrace romské menšiny (Vlček, 2015).

Podle Kužely (2016) je však ze všeho nejdůležitější, že tento projekt vyslal velice silný signál romské menšině, že česká policie se opravdu snaží o dialog. „Komunikace a porozumění je zásadním nástrojem při získávání vzájemné důvěry, která se hledá mezi lidmi velmi dlouho a velmi lehce se ztrácí.“ Proto se musí těmto speciálním policistkám a policistům dát více prostoru na její vytvoření (Kužel, 2016 cit. podle Bílá, 2016).

3.4 Projekt Asistent prevence kriminality

Projekt Asistent prevence kriminality, který je součástí Programu Úsvit, je realizován odborem prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR na základě pilotního projektu v sociálně vyloučené lokalitě Chanov v Mostě zavedeného v roce 2009. V následujících letech byly realizovány podobné projekty i v dalších sociálně vyloučených lokalitách v rámci České republiky, v roce 2010 již aktivně působilo celkem 38 asistentů prevence kriminality na území deseti měst v Ústeckém, Moravskoslezském a Středočeském kraji, v roce 2011 se počet asistentů rozrostl na 104 působících v sedmnácti městech (Pecina, 2013, s. 27).

Na základě kladných hodnocení pilotního projektu ze strany samospráv obcí, v nichž je program realizován, vypracovalo následně Ministerstvo vnitra tříletý individuální projekt Asistent prevence kriminality, který byl v březnu 2011 podpořen z prostředků EU na základě Operačního programu lidských zdrojů a zaměstnanosti (Strategie, 2012, s. 25).¹⁵

Do roku 2015 byl projekt Asistent prevence kriminality financován současně ze dvou zdrojů. Z dotačního Programu prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR a ze strany Úřadu práce ČR. Ten přispívá na podporu zaměstnanosti asistentů prevence kriminality v rámci aktivní politiky od roku 2014, kdy v tomto roce poskytl příspěvky na mzdy asistentů v celkové výši 6 309 921 Kč. V roce 2015 (kdy bylo asistentů 297) se celková výše příspěvku vyšplhala na částku 18 757 508 Kč. V roce 2016 vznikl třetí finanční zdroj, a

---

¹⁵ Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012-2015.

sice možnost čerpání příspěvku z Evropského sociálního fondu v rámci operačního programu - Zaměstnanost, výzvy na podporu sociálního začleňování a na koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (Nováková a Beránková, 2016).

Cíle a obsah projektu

Pro projekt Asistent prevence kriminality byly stanoveny tyto cíle:

- snížení počtu spáchaných trestných činů i přestupků (protiprávního jednání obecně) v sociálně vyloučené lokalitě,
- zvýšení pocitu bezpečí obyvatel v sociálně vyloučené lokalitě,
- zajištění vymahatelnosti práva a posílení subjektů garantujících jeho dodržování (veřejná správa, Policie ČR, obecní policie),
- motivace k zaměstnání pro osoby dlouhodobě nezaměstnané a obtížně zaměstnatelné obývající sociálně vyloučené lokality,
- zvýšení pracovních a sociálních kompetencí, zvýšení vzdělání, zajištění praxe a zaměstnanosti pro osoby dlouhodobě nezaměstnané a obtížně zaměstnatelné obývající sociálně vyloučené lokality,
- vytvoření nových pracovních míst, nalezení zaměstnání pro minimálně 20 % účastníků projektu,
- podpora sociální integrace, zvýšení sociálního statutu, prevence a eliminace sociálního vyloučení,
- posílení vnitřní koheze a pozitivních vzorců chování v rámci rodin v sociálně vyloučených lokalitách prostřednictvím zajištění zaměstnání pro dospělého člena rodiny,
- prevence sousedských sporů, bagatelní a latentní protiprávní činnosti, kterou Policie ČR a obecní policie v rámci sociálně vyloučených lokalit obtížně řeší,
- prevence rasově motivovaných sporů a extremistických projevů,
- změna negativního pohledu majoritní společnosti na osoby sociálně vyloučené (Jiránek, 2011).

Asistent prevence kriminality je zaměstnancem samosprávy zařazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Asistent není ani strážníkem ani čekatelem, ale plní úkoly, které nejsou podle zákona o obecní

policii svěřeny výhradně strážníkům nebo čekatelům. Cílovou skupinu projektu tvoří etnické menšiny a osoby z jiného sociokulturního prostředí, vzhledem k lokalizaci projektu do tzv. romských sociálně vyloučených lokalit, ji tvoří Romové. Z tohoto důvodu by asistent měl mít dobrou znalost prostředí dané sociálně vyloučené lokality a vztahů mezi jejími obyvateli.

Asistent prevence kriminality se podílí na činnosti v oblasti:

- prevence kriminality,
- přispívání ochrany a bezpečnosti osob a majetku,
- provádění dohledu nad veřejným pořádkem a dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích,
- pochůzkové služby pod vedením Městské policie,
- aktivního působení na problémové rodiny, jejichž členové jsou častými pachateli přestupků proti veřejnému pořádku,
- zprostředkování informací mezi sociálně vyloučenými lokalitami a Městskou policií a Policií ČR (Jiránek, 2011).

Projekt Asistent prevence kriminality byl velmi kladně ohodnocen nejen ředitelkou odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra Jitkou Gjuríčovou na setkání asistentů prevence kriminality s pracovníky odboru prevence kriminality v prosinci 2012 v budově Ministerstva vnitra, kde uvedla, že: „Projekt Asistent prevence kriminality považuje za jeden z neúspěšnějších programů, který byl za posledních 17 let v oblasti prevence kriminality spuštěn“ (Novák, 2012), ale jeho úspěšnost dokládá také Předkládací zpráva Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 - 2020. Ze zprávy vyplývá, že v rámci projektu Asistent prevence kriminality působilo v roce 2015 již 175 asistentů v 58 městech celé ČR, a s finanční podporou Ministerstva vnitra vyšší než 22 mil. Kč je považován za nejvýznamnější a neúspěšnější projekt Programu prevence kriminality (Předkládací zpráva, 2016, s. 2).¹⁶

---

¹⁶ Předkládací zpráva Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016-2020.

Závěr

Je jistě diskutabilní, jak efektivní je prevence v rukou státu. V žádném případě tato diskuze nezbavuje stát a zejména policii povinnosti zabývat se prevencí sociálněpatologických jevů. Nutno podotknout, že v minulosti se preventivním aktivitám důležitý význam nepřikládal a jako jediný možný prostředek k potlačení kriminality byla upřednostňována represe. Také dnes zůstává preventivní působení policistů navzdory pevnému místu v legislativě a interních předpisech mnohdy v praxi nesnadno realizovatelné. Úkoly plynoucí z jejich funkcí leckdy tyto aktivity neumožňují, ve většině případů je důvodem časová náročnost jejich služby a uchování anonymity. I přes tyto okolnosti zaznamenalo preventivní působení policistů v posledních letech velkého rozkvětu, prevence ruce v ruce s represí vede ke snížení nápadu trestné činnosti a v současnosti se tak prevence stává neodmyslitelnou součástí každodenní policejní praxe.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU A POJETÍ VÝZKUMU

Rozhodujícím podnětem pro vymezení výzkumného problému, důležitého pro zkoumání v této práci, jsou skutečnosti, ve kterých se jako policista ČR, včetně některých svých kolegů, mnohdy ocitáme při vzájemném kontaktu s Romy v Brně v situacích, kdy k nám bývají nedůvěřiví, nesdílní a odměření, na některé situace reagují slovy: „Vás stejně naše problémy nezajímají, i kdybychom Vám něco řekli, tak nám stejně nebudete věřit, protože jsme Romové,“ a někdy by se se svými problémy policii rádi svěřili a chtěli by je z její strany řešit, ale často od toho následně z neznámých důvodů ustoupí, přičemž uvádí, „že se nic nestalo a nic řešit nechtějí.“

Na základě těchto skutečností jsme si stanovili výzkumný problém:

- Uzavřenost Romů vůči Policii ČR v Brně

Vzhledem ke specifikům cílové skupiny a cíli výzkumu, kterým je tento sociální proces hlouběji prozkoumat, pochopit a více mu porozumět, jsme si zvolili výzkum kvalitativní (Hendl, 2005), protože jeho posláním je porozumět lidem v sociálních situacích (Disman, 2002, s. 289).

Dalším podnětem byl článek v tisku vztahující se ke vztahům mezi Romy a Policií ČR s názvem: „45 procent Romů z ghett nedůvěřuje Policii, má prý předsudky“, který byl uveřejněn dne 5. 4. 2016.¹⁷ Protože se nám podařilo prostřednictvím vzájemného kontaktu s Policejním prezidiem ČR výsledky tohoto výzkumu získat, a následně nám jejich uveřejnění v práci bylo schváleno,¹⁸ rozhodli jsme se tyto výsledky v práci analyzovat a následně interpretovat. Vzhledem k tomu, že téma naší práce je z oblasti vztahů brněnských Romů a Policie ČR, a z celého Jihomoravského kraje je v Brně největší koncentrace Romů, kterých se tohoto výzkumu za tento kraj zúčastnilo celkem 377, blíže se zaměříme na výsledky za tento kraj. Praktická část je tak rozdělena na část kvalitativní a kvantitativní.

---

¹⁷ ČTK. 45 procent Romů z ghett nedůvěřuje policii, má prý předsudky. In: Deník. cz [online]. ©2016 [cit. 16-12-26]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/45-procent-romu-z-ghett-neduveruje-ceske-policii-20160405.html.

¹⁸ Součást přílohy.

Cíle praktické části práce:

- na základě analýzy nashromážděných dat odvození teorií, nebo vysvětlení daného fenoménu,
- hlubší zaujetí tohoto sociálního procesu, formujícího lidskou interakci,
- zmapování vzájemných vztahů mezi Romy a Policií ČR v Brně,
- zmapování příčin nedůvěřivosti, nesdílnosti, odměřenosti a uzavřenosti Romů vůči Policii ČR v Brně,
- představení veřejnosti doposud nezveřejněné výsledky kvantitativního výzkumu společnosti AUGUR Consulting.

4.1 Kvalitativní část

Ve kvalitativním výzkumu jsme za účelem podpory validity využili konceptu triangulace metod a triangulace zdrojů dat (Švaříček a Šed'ová, 2014, s. 202). Triangulace, jakožto kombinace metod, účastníků výzkumu či jiných okolností souvisejících s výzkumem, se doporučuje zejména k zajištění vyšší kvality výsledků získaných kvalitativním výzkumem (Zháněl, 2014, s. 39).

4.1.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem kvalitativního výzkumu je porozumět výzkumnému problému:

- Příčiny uzavřenosti Romů vůči Policii ČR v Brně

Dílčími cíli je zjistit:

- Jak vnímají Romové v Brně Policii ČR a jaké má s ní zkušenosti?
- Jak vnímá Policie ČR Romy v Brně a jaké má s nimi zkušenosti?
- Jak vnímají odborníci na romskou problematiku vztahy mezi Romy a Policií ČR v Brně?

4.1.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka (HVO):

HVO: Jaké jsou možné příčiny uzavřenosti Romů vůči Policii ČR v Brně?

Dílní výzkumné otázky (DVO):

DVO 1: Jak vnímají Romové v Brně Policii ČR?

DVO 2: Jaké zkušenosti mají Romové v Brně s Policií ČR?

DVO 3: Jak vnímá Policie ČR Romy v Brně?

DVO 4: Jaké zkušenosti má Policie ČR s Romy v Brně?

DVO 5: Jak vnímají odborníci na romskou problematiku vztahy mezi Romy a Policií ČR v Brně?

4.1.3 Výzkumný soubor a metody sběru dat

Vzhledem k realizované triangulaci dat a zdrojů, jsme si výzkumný soubor rozdělili na tři skupiny záměrných účastníků výzkumu. Všichni účastníci výzkumu byli předem podrobně seznámeni s důvodem a cílem výzkumného šetření a s etickými zásadami při nakládání se získanými daty, zejména se zaručením dodržení anonymity. Od všech účastníků výzkumu byl s účastí a zveřejněním výsledků z výzkumného šetření v naší práci vyjádřen souhlas (Švaříček a Šed'ová, 2014, s. 46)

Romové

První skupinu tvoří Romky a ženy, které měli za svého partnera Roma, nebo žili dlouhodobě v romské komunitě. U této záměrné skupiny romských účastníků výzkumu jsme realizovali sběr dat v Opavské ženské věznici v období od začátku října do konce listopadu roku 2016.¹⁹

Primárním záměrem bylo provést výzkumné šetření metodou hloubkových polostrukturovaných rozhovorů, ke kterému jsme si připravili soubor 24 otázek.²⁰ Otázky byly sestaveny tak, aby zde byl zachycen nejen běžný život těchto účastnic výzkumu, ale aby především dosáhly našich cílů. Během prováděného výzkumu jsme se však setkali s těmito komplikacemi.

---

¹⁹ K provádění výzkumů v těchto typech zařízení je nutný souhlas ředitele věznice, který je součástí přílohy.

²⁰ Součást přílohy.

V těchto typech zařízení platí přísný zákaz pořizování jakýchkoliv obrazových a zvukových záznamů, proto bylo velice zdlouhavé a obtížné tyto rozhovory na místě přepisovat. Dále se ukázalo, že pro samotné účastnice výzkumu je vzhledem k citlivému tématu příznivější zvolit na připravené otázky k rozhovoru způsob volných písemných odpovědí. Z tohoto důvodu byly na místě provedeny celkem 3 hloubkové polostrukturované rozhovory s využitím metody sněhové koule (Miovský, 2006), a další 4 účastnice výzkumu projeví svůj zájem zúčastnit se výzkumu metodou analýzy produktů člověka, konkrétně písemných materiálů ve formě osobních dopisů (Gavora, 2010, s. 209).²¹

Celkem se výzkumného šetření v této skupině zúčastnilo 7 žen, jejichž zrealizované rozhovory a osobní dopisy byly následně přepsány do textové podoby (Švaříček a Šed'ová, 2014, s. 41)²², a které jsme si následovně setřídili a označili zkratkami (R1 - R7).

(R1) - Agáta, věk 38 let, v romské komunitě v Brně se pohybuje 34 let, důvod trestu odnětí svobody/délka: drogy/3 roky, maření výkonu úředního rozhodnutí/14 měsíců

(R2) - Marcela, věk 38 let, Romka, v Brně žije 34 let, důvod trestu odnětí svobody/délka: loupežné přepadení/2,5 roku

(R3) - Andrea, 31 let, v Brně žije 31 let, v romské komunitě v Brně se pohybuje 31 let, důvod trestu odnětí svobody/délka: manipulace a jiné nakládání s omamnými látkami a jedy na úrovni mezinárodního rozsahu/12 let

(R4) - Božena, 32 let, v romské komunitě v Brně se pohybuje 25 let, důvod trestu odnětí svobody/délka: majetková trestná činnost/2,5 roku

(R5) - Petra, 50 let, v romské komunitě v Brně se pohybuje 30 let, důvod trestu odnětí svobody/délka: 4x za výrobu, distribuci a prodej metamfetaminu/poprvé 3 roky, podruhé 20 měsíců, potřetí 2 roky, počtvrté 4 roky

(R6) - Barbora, 31 let, Romka, v Brně žije 31 let, důvod trestu odnětí svobody/délka: drogy, krádeže/6 let

(R7) - Denisa, 40 let, Romka, v Brně žije 37 let, důvod trestu odnětí svobody/délka: 4x spoluúčast na krádežích/2 roky

---

²¹ Za zajímavou považujeme uvést skutečnost, že žádné z účastnic výzkumu nebylo známo povolání výzkumníka - policista ČR.

²² Součást přílohy.

Nyní patrně vyvstane otázka: „Proč realizovaný výzkum mezi odsouzenými Romkami z Brna ve věznici?“ Jedna z možných odpovědí může znít, že tato skupina se v minulosti nepochybně do styku s Policií ČR dostala, tudíž by nám vzhledem k tomuto mohla sdělit důležité informace pro náš výzkum.

Policie ČR Brno

Výzkumné šetření u Policie ČR v Brně probíhalo celkem na dvou obvodních odděleních v období od začátku února do konce března roku 2017, kde byl dle jejich jednotlivých vedoucích oddělení dostačující ústní souhlas. Názvy těchto obvodních oddělení zde z důvodu zachování anonymity a dodržení etiky psaní diplomových prací záměrně neuvádíme.

Pro sběr dat byla zvolena metoda ohniskových skupin, které se využívají jako samostatné metody za účelem hlavního zdroje údajů, nebo jsou používány jako doplňkový zdroj údajů (Morgan, 2001, s. 14). Dále byla použita analýza interních textových dokumentů Policie ČR (Miovský, 2006, s. 98).

První ohniskové skupiny se celkem zúčastnilo 8 policistů, celá diskuse probíhala na základě předem připraveného souboru 17 otázek²³ v prostorách jednoho z místních obvodních oddělení v délce cca 45 minut. Otázky k rozhovoru byly sestaveny tak, aby dokázaly přinést nejen odpovědi na naše výzkumné otázky, ale aby také byly schopny zjistit orientaci policistů v oblasti romské problematiky, a získat tak jejich ucelený pohled policistů na tuto etnickou menšinu. Tato skupina byla složena ze 4 policistů z oddělení hlídkové směny s délkou služebního poměru u Policie ČR od 2 do 8 let, a ze 4 policistů se svěřenou územní působností s délkou služebního poměru u Policie ČR od 5 do 12 let. Průběh celé diskuse byl zaznamenán na diktafon a následně byla provedena transkripce do textové podoby.

Stejně jako při sběru dat u romských odsouzených žen, také zde jsme setkali s mírnými, snad i předpokládanými potížemi. A sice s tím, že se policisté nebyli schopni ve společné diskusi k většině otázek otevřeně vyjádřit. A to nejen z důvodu citlivého tématu, ale také obav o možném vyzrazení jejich identity, a to i pod zárukou mlčenlivosti. Z tohoto důvo-

---

²³ Součást přílohy.

du se nám také zde projevil zájem zúčastnit se výzkumu způsobem volných písemných odpovědí na připravené otázky k původním ohniskovým skupinám. Následující sběr dat tedy probíhal metodou analýzy produktů člověka, konkrétně písemných materiálů od 14 policistů ve formě anonymních osobních dopisů a e-mailů (Gavora, 2010, s. 209). Cílem se tedy našeho výzkumného šetření v této skupině zúčastnilo 22 policistů, které jsme si označili zkratkami (P1 - P22).

Odborníci dlouhodobě se zabývající romskou problematikou ve městě Brně

Sběr dat u této záměrné skupiny celkem 3 odborníků dlouhodobě zabývajících se romskou problematikou ve městě Brně probíhal metodami analýzy dokumentů a hloubkových polostrukturovaných rozhovorů. Všechny 3 rozhovory byly provedeny postupně za využití metody sněhové koule (Miovský, 2006) v prostorách Muzea romské kultury v Brně v únoru roku 2017, čtvrtý rozhovor jsme použili z autorovy bakalářské práce z roku 2015 s názvem „Romové jako cílová skupiny terénní sociální práce“, ve kterém jsme dohledali a použili podstatné informace vztahující se k některým cílům této práce. Vzhledem k použití části rozhovoru účastníka výzkumného šetření z naší bakalářské práce, jsme si odborníky v této skupině označili zkratkami (O1 - O4).

(O1) - muž, věk 50 -60 let, v oblasti romské problematiky ve městě Brně se pohybuje více než 25 let

(O2) - žena, věk 40-50 let, v oblasti romské problematiky ve městě Brně se pohybuje více než 18 let

(O3) - muž, věk 50-60 let, v oblasti romské problematiky ve městě Brně se pohybuje více než 5 let, zaměstnanec Magistrátu města Brna

(O4) - účastník výzkumu použitý z bakalářské práce

4.2 Analýza a interpretace dat

Nashromážděná data, získaná pomocí uvedených metod, jsme analyzovali pomocí přístupu Zakotvené teorie za využití základní analytické techniky otevřeného kódování (Strauss a Corbin, 1999). Jedná se o část analýzy, která se zabývá označováním a kategorizací pojmů pomocí pečlivého zkoumání údajů a ve které přiřazováním klíčových slov či sym-

bolů k částem textu umožňujeme snadnější a rychlejší práci s těmito částmi (Miovský, 2006, s. 219-220). Během tohoto procesu zvažujeme naše vlastní a cizí domněnky o jevu, což nás vede k novým objevům. V průběhu otevřeného kódování jsou údaje rozebrány na samostatné části a pečlivě studovány, porovnávají se zjištěné podobnosti a rozdíly, a také jsou kladeny otázky o jevech v údajích reprezentovaných (Strauss a Corbin, 1999, s. 43).

Na základě této analýzy dat jsme následně vytvořili kategorie, jejichž názvy jsou odvozené od pojmů, které se v průběhu analýzy objevovaly, a které byly pro danou kategorii specifické. Vzhledem k využití triangulaci zdrojů dat jsme jednotlivé kategorie přiřazovali do vytvořených skupin a) Romové, b) Policie ČR a c) Odborníci dlouhodobě se zabývající romskou problematikou ve městě Brně.

Otevřené kódování (kategorizace)

a) Romové

Při analýze rozhovorů a textových dokumentů této skupiny vyvstaly 3 následující kategorie.

Kategorie č. 1 - Kontakt s policií (pojmy: pozitivní x negativní zkušenosti, nedůvěra)

Tato kategorie je pro nás zajímavá zejména v tom smyslu, že nám popisuje zkušenosti Romů s policisty.

Při zatýkání a před umístěním do CPZ (cely předběžného zadržení) nebo vazební věznice uvádí (R1 - R4), že se k nim policie chovala slušně, všechno podstatné jim srozumitelně vysvětlila, (R4) bylo bez problémů umožněno řešit vše prostřednictvím svého právníka. (R3) k tomuto dodává (zatýkána za manipulaci s návykovými látkami v mezinárodním rozsahu): „Policie přišla ke mně domů s příkazem k zatčení, chovali se slušně. Po domovní prohlídce mě nechali vzít si základní věci a odvezli na stanici k výslechu.“

(R5) do výkonu trestu sama nikdy nenastoupila, byl na ní vždy proveden zásah pomocí složek URNA (útvary rychlého nasazení). K prvnímu zásahu sděluje: „Když mě URNA zatýkala, byl v domě i můj 14 letý syn, a i když drogy nejsou násilný, nýbrž závažný trestný čin, policie pochybila a i syn se ocitl v poutech a s černým plátěným pytlím na hlavě...“

(R6) sama také nikdy do VTOS dobrovolně nenastoupila, a při jejím zatýkání se k ní policie chovala arogantně a s prvky rasismu. (R2) však upřesňuje, že k ní se policie chovala slušně jen u druhého zatýkání. U prvního, kdy řídila pod vlivem návykových látek (drog) v době, když měla navíc platný zákaz řízení, s ní policie jednala stylem: „Drž ‚piču - pičo‘ zfetovaná, jsi feťačka...!!! A když jsem se s nima hádala, tahali mě poutama a řvali, že je nezajímám a že na mě není nikdo zvědavej...!!!“ (R2).

Při vyšetřování a výslechu se k (R1) chovali arogantně a s nátlakem na její výpověď, u (R3) probíhalo vyšetřování nenásilně, pouze ze začátku byl mírný psychologický nátlak od vyšetřující kapitánky, která se chovala povýšen. S urážkami se nesetkala, spíše by to nazvala zaujatostí vůči některým východním národům. (R6) musela strpět výhrůžky, rasistické chování a urážky.

(R7) uvádí, že policie kolikrát věděla, že lže, ať nezapírá: „Ale já si jela svou písničku. Když jsem fetovala a udělali zátah na Vietnamce, tak s nama mluvili jak s odpadama, kolikrát zazněly i rasistické narážky...“ (R7).

(R4) žádný negativní přístup nezaznamenala.

S žádostí o pomoc či radu se na Policii v minulosti obrátili (R6, R7) v případech, kdy se jednalo o fyzické napadání ze strany partnerů, v případě (R3) se jednalo o fyzické napadání ze strany propuštěných z VTOS. Ta v této souvislosti oceňuje rychlý příjezd policie na místo a okamžité řešení dané situace. (R7) s touto souvislostí oceňuje institut vykázaní, který byl na 10 dní z jejího bydliště přítel vykázan. (R6) dodává, že byla těhotná a její bývalý přítel, olašský Rom, ji týral. Když se jí narodil syn, utekla od přítele se synem k jejím rodičům, a on ji z tohoto důvodu udal na Policii pro únos dítěte.

„Na policii si na mě vymýšlel další věci, a policie věřila jemu, než mě, že mě týral... Nevěřili mi, a udělali to tak, že mi odebrali syna a on ho dostal do péče. Od té doby je nenávidím a nevěřím jim!!!“ (R6). Každý policista má však jiný přístup, když byla (R7) odsouzena podruhé, tak ji policista řekl, že je jí škoda a během zadržení ji také uklidňoval. „A pokud jsem nevyskakovala, tak na mě nebyli zlí...“ (R7).

Negativní zkušenost s policií popisuje (R2), která šla nahlásit změnu svého telefonního čísla. Tehdy ji policista řekl, že ten „nový telefon určitě musela ukrást, protože jsou všichni Cikáni stejní...“ (R2). S žádostí o pomoc či radu se na policii neobrací kvůli zku-

šenosti jejich rodičů s vykradenou restaurací a předpokládanému výsledku - pachatel neznámý (R1). Když (R3) volala policii, tak ji nikdy nepomohla, shodně dodává (R6): „Když jsem potřebovala pomoc, tak mi nepomohli, ale byli proti mně“ (R6).

Také (R7) vypráví svou negativní zkušenost s policií, když si jela se svou těhotnou známou koupit drogy, a přistihla je policie. „Policajt hodil mou těhotnou kamarádku na zem a málem by do ní kopl, ale byl tam můj chlap. Nic u ní nenašel, jen jí pohrdal“ (R7).

S žádostí o pomoc a radu policie z okruhu blízkých osob (R5) se v prvním případě obrátila její známá z důvodu krádeže automobilu, kdy ji bylo po nějaké době sděleno, že byla věc odložena. V druhém případě se jednalo o domácí násilí, kdy opilý manžel napadal slovně i fyzicky manželku, později i děti. „Díky Policii byl nakonec případ vyřešen soudně, na základě policejních protokolů o provedeném opakovaném zásahu...“ (R5). V dalším případě napadal fyzicky matku (R5) soused, a policie to oznámila přestupkové komisi, kde za to soused dostal peněžitou pokutu.

U obyčejných Romů se přestupky řeší mezi sebou (R5), na policii se nic neudává: „Protože víme, že policie stejně nic nevyřeší, a taky proto, že jsme pro ně ne Romové, ale špinaví Cikáni“ (R6). K tomu dodává (R2): „Ani Cikánky nechodí své partnery udávat... Tehdy by zakročila jeho rodina, kvůli dětem...!!!“

(R4) je však přesvědčena, že ženy v romské komunitě poslouchají muže na slovo, protože to vnímají jako běžnou věc. „Proto policii nevolají, protože jim to přijde normální, že jsou fyzicky napadány...“ (R4).

„Spíš než policii volají Romové záchranku, když někdo vytáhne nůž...“ (R5). Proto policie většinou přijíždí až na zavolání lékařů zdravotnické záchranné služby. K tomu, že Romové volají policii minimálně, podle (R3) přispívá také zkušenost, že: „Policie je proti nim většinou rasisticky zaujatá,“ a dodává: „Např. no jo, zase Cikáni, a bývá to často!!!“ A co policisté umí dobře??? Výslechy!!! Za to je chválím!!! (R3).

Kategorie č. 2 - Postoje (pojmy: pozitivní x negativní přístup, předsudky, stereotypy, averze)

V této kategorii nalézáme pojmy související s charakteristikou policie podle účastnic výzkumu, jejich celkovým přístupem a způsobem vnímání této složky.

Podle (R1) je úkolem policie doslovně Pomáhat a chránit, a dokud se nezajímá o její osobu, zaujímá k ní neutrální postoj. Ze strany policie by ocenila opravdový zájem pomoci Romům a více by si jí vážila, kdyby znala romské tradice, zvyky, kulturu a kdyby ovládala romský jazyk. (R2) na policii nesnáší jejich nespravedlnost, omezování osobní svobody spojené s umístěním do vězení, bezcitnost, a to, jak policie Romy odsuzuje. Více by si jí vážila, kdyby znala romské tradice, zvyky, kulturu, navíc by se tak mohla zlepšit vzájemná spolupráce (R3). A kdyby policie ovládala romský jazyk, měla by (R2) lepší pocit, že ji policie vnímá a poslouchá ji. Z policie má strach, neumí s nimi mluvit a nemá k ní cit. Uvítala by větší slušnost ze strany policie (i když dodává, že je to vzájemný, někdy mají policajti pravdu), to, ať s ní policie jedná normálně jako s člověkem. Když je člověk slabší myslí, ať na něho netlačí, a když jim člověk nevyhoví, tak ať mu nevyhrožují. Aby tu práci dělala s citem a rozumem, aby si té práce vážila, protože je to dar od Boha a policisté jsou podle ní vyvolení andělé.

(R3) chápe policii jako orgán, který by měl vyšetřovat kriminalitu v zemi, napravovat nedostatky v systému a pomáhat spravedlivě ublížené straně, pokud tam došlo k porušení zákona či přestupku. Ale jestli tomu tak skutečně je, neví, protože jí policie nikdy nepomohla a podle jejího názoru to je „bezohledné komando, páchající škody“. Dále zastává názor, že se policie velmi nerada pouští do akcí týkajících se Romů. Např. se policie chlubí: „Rozprášili jsme drogový gang skládající se z česko-albánských osob, takoví jsme frajeři...!!!“ Ale že v tom gangu jsou začleněni i Romové, to už nikde zveřejněno není!!! Také by uvítala ráznější řešení konfliktů v domácím násilí. Ne, že násilník opustí místo na několik hodin a jakmile policie odjede, vrátí se. Ale měl by být umístěn hned do CPZ, i když uznává, že: „Policisté nemají jednoduchou práci, protože pokud nedojede alespoň k přestupku, nic dělat nemohou a pak má velmi těžké zjistit, kde je vlastně pravda,“ a dodává: „Protože Romové jsou, byli, a budou komplikovaní...“ (R3).

Kladně vnímá policii (R4), podle které je jejím úkolem eliminovat páchaní trestné činnosti a měla by být občanům oporou. Policistu chápe jako osobu, která chrání zákon, zajišťuje pořádek a bezpečnost. Každý policista je podle jejího názoru jiný, práci policie si váží, protože jsou lidé, kteří ji opravdu potřebují. „Změnit bych chtěla spíš zákony, než chování policistů...“ (R4).

Jako státní složku dobře seštrhaných lidí, kteří se snaží každodenně zabraňovat páchání krádeží, přepadení a ostatním trestným činům., které jsou neslučitelné se zákonem, a státní složku, která hledá viníky dopravních nehod a snaží se pomáhat občanům, co pomoc eventuálně potřebují, vnímá policii (R5).

Opačného názoru je (R6), podle které je tady policie proto, aby chránila a pomáhala, ale ani jedno podle její zkušenosti nedělá. Vnímá ji jako zlo, protože když potřebovala pomoc, tak jí nepomohli, a byli navíc proti ní. K možnosti lepší vzájemné spolupráce uvádí, že by se policie měla zlepšit, a to většina a ve všem: „Protože není problém u Romů, ale u policie!!! Romové se totiž chovají tak, jak policie k nim.“ Dále uvádí, že by policie neměla být arogantní, neměla by Romy napadat, vyhrožovat jim, měla by více při nich stát, měla by pomáhat a chránit všechny a neměla by mezi lidmi dělat rozdíly. Závěrem dodává: „Měla by se zamyslet a jet podle zákona a nic neporušovat... A to mám hlavně na mysli, nenechat se podplácet!!!“ (R6).

Podle (R7) policie člověka „buzeruje“, vychutnává si svou práci, a s tím spojené postavení, nepomáhá tak jak má, a často Romy odbývá. Z policie cítí dobro a zároveň strach. A to především proto, že nedělala dobrý věci: „Proto, když potkám na ulici policistu, tak se ho bojím“ (R7). Dokázala by si policie více vážit, kdyby znala romské tradice, zvyky, kulturu, a kdyby si více hleděla své práce a byla více lidská, aby se jí Cikáni nebáli a mohli za ní jít (R7).

Tuto kategorii uzavřeme „zajímavou“ zkušeností s policií (R2), která uvedla, že policisté jsou bezcitní, „falešní zmrdi a lháři“, kteří chtějí profitovat jen ve svůj prospěch. „Když konfiduješ, tak tě pustí a vrátí ti fet, nebo ti na něj dají. Venku mi kvůli ‚fetu‘ telefonují, aby ho ode mě mohli koupit, a pokud prý budu mluvit, dostanu od nich pokutu 50 000 Kč...!!!“ (R2).

Kategorie č. 3 - Konflikt se zákony (pojmy: drogy, kriminalita, obyčejní x olašští Romové)

V této kategorii představíme zásadní problémy Romů se zákony, které charakterizují romskou kriminalitu. Za hlavní problém, spojený s kriminalitou Romů v Brně, považují všichni účastníci výzkumu (R1 - R7) drogy a jejich lehkou dostupnost, s tím spojené užívání a distribuci.

„Pouliční rvačky a hádky mezi jednotlivými rodinnými klany, které prodávají heroin nebo pervitin, to je v posledních letech to, co způsobuje vysokou kriminalitu u všech Romů, krádeže a ‚kapsařina‘ jsou až na druhém místě...“ (R5).

Podle (R6) žijí Romové jenom z podpory, protože jim nikdo nechce dát práci, a to pak člověku nezbyvá nic jiného, než aby prodával drogy nebo kradl. Podle jejího názoru je v České republice velký rasismus, a pak se není čemu divit, že jsou Romové takoví, jací být nechtějí. Sama žádné kamarády nemá, všechno to jsou pouze známí a samí narkomani.

„U nás v Brně se hodně prodává heroin, ale většinou ho prodávají olašští Romové (Vlachárny),“ a dodává: „Znám to podle sebe, za ten paragraf sedím...“ (R6).

(R2) uvádí, že hodně Cikánů (i ti největší zloději) je zahořklých cikánským životem a hledá si práci, chybí jim ale naděje. Cikáni neřeší rozumem, ale řeší srdcem, a tak se vracejí k fetu a myslí si, že mají sebevědomí. Ale ztrácejí se, mají vztek na ženy, děti a Čechy. „Vracejí se do kriminálu, odkud jsou rozdivočejší, a nakonec spadnou do starých kolejí...“ (R2).

Všechny účastnice výzkumu se také shodly na tom, že distribuce drog, podle (R2) převážně u mladších ročníků (ti starší žijí čestně, normálně, umí se chovat a je to i vidět), je u Romů v Brně jedním z hlavních zdrojů příjmů, především Romů olašských. S těmi se obyčejní Romové stýkají převážně jen při přebírání drog k užívání, ale hlavně k jejich další distribuci (R2, R3, R4). Jinak se vzájemně nestýkají, podle názoru (R1) kvůli jiným životním pravidlům a způsobu žití. Obyčejní Romové je vnímají jako negramoty a zlé lidi, kteří obyčejnými Romy pohrdají a nemají žádnou pokoru. Pokud není po jejich, tak jsou agresivní.

„U nich je to vše o penězích... Mají svého krále, který je myslím z Ostravy a jmenuje Bilko, ale stejně ho nerespektují, protože ‚bere‘...“ (R7). Obyčejní Romové Olašské Romy nesnáší kvůli odlišné mentalitě, hlouposti, povýšenosti. „Vlach se cítí jako Al Capone, jako těžká mafie, a v tom žije...“ (R2).

„Mám pocit, že obě skupiny mezi sebou soupeří při obchodování s drogami, a že obyčejní Romové mají strach z olašských!!!“ (R4). Olašští Romové působí jako větší menšina, než obyčejní Romové, a dokazují všem, že jsou na tom finančně lépe než ostatní.

V drogové oblasti mají docela dobře propracovaný systém. Jeden člověk rodiny jede ve většině případů do Prahy a nakoupí tam od Albánců heroin. „Doma pak ostatní členové olašské rodiny heroin naředí a naporcují, a rozdají to mezi další členy rodiny, aby to prodávali. Ruku v ruce s tímto ‚podnikáním‘ jde prostituce...“ (R5).

Podle (R3) policie velmi dobře ví, ve kterých domech a v kterých ulicích se drogy ve velkém prodávají a dodává: „A do teď se nic neděje, žádný zátah, nic...“ (R3). K tomu uvádí svou zkušenost z restaurace, kde seděl policista mimo službu, a v podstatě přímo naproti němu prodával olašský Rom u automatu heroin. „Policista se opije, odejde, a nic se neděje???“ Závěrem dodává: „Z takového zástupce státního orgánu má mít člověk respekt, když trestnou činnost ve velkém nechá být, a menší zlo postihuje???“ (R3).

b) Policie ČR

Při analýze rozhovorů a textových dokumentů v této skupině vyvstaly tyto 4 kategorie:

Kategorie č. 1 - Znalost romské etnické menšiny (pojmy: oslovení, původ, hodnoty)

Policisté se při kontaktu s Romy velmi často dostávají do situací, ve kterých si kladou otázku: „Jak je máme vlastně označovat, abychom se nedopouštěli něčeho neetického a něco tím neporušovali?“ Mezi označením Cikán a Rom je podobný významový vztah jako mezi slovy Němec a Deutscher. Slovem Rom se příslušníci skupiny označují sami ve svém jazyce, slovem Cikán je označují ostatní. Stejně jako Němec je i označení Cikán slovem pocházejícím z našeho jazyka.

Označení Rom přijal první mezinárodní kongres Romů v roce 1971 jako oficiální název příslušníků romského etnika. Do tohoto roku se tedy Romové nazývali Romy jen mezi sebou, ostatní je označovali slovy svého jazyka, navíc slovo Cikán dostalo časem negativní význam (tulák, kočovník, lhář). Rom je tedy oficiální korektní označení pro příslušníka této skupiny a policisté mají povinnost to respektovat. Mezi sebou nemusejí být nutně politicky korektní, ale na veřejnosti je to nezbytně nutné.

V naší výzkumné skupině policistů se v největší míře používá označení „Cigán“ (P1, P3, P4-P9, P12-P13, P15, P20-P22), označení „Cikán“ používá (P2, P4, P11, P15, P18) a politicky korektní „Rom“ používá (P4, P16, P19). K tomuto (P11) uvádí, že když s Romy jedná, tak jim na základě vlastní zkušenosti oslovení Cikán nevádí a (P10) k tomu dodá-

vá: „Bylo mi řečeno přímo od jedné Romky, že takto se opravdu nazývají a neuznávají, když je někdo nazývají Romové...“ (P10). Na základě svých zkušeností (P9, P15) uvádějí, že Romové se sami mezi sebou často oslovují výrazem Cigán. Z pracovního hlediska se však policisté ve většině případů shodují na označení Rom, například v úředních dokumentech nebo oslovení na veřejnosti.

Velká shoda se objevuje u názoru o původu Romů. Podle (P3-P7, P10, P12, P15, P16, P20) se jedná o kočovný národ, který je původem z Indie, k dalším pravděpodobným zemím mohou být Rumunsko (P1, P8), Asie (P9, P14), Albánie (P11), Egypt (P18) a podle (P2, P19) k nám Romové přišli obecně z jihovýchodních zemí.

Za největší a nejdůležitější hodnotu Romů považuje celkem 17 policistů (P1-P4, P6-P11, P14, P16-P22) rodinu a soudržnost uvnitř romské komunity (P10), kdy podle (P6) mají Romové v tomto směru sociální citění na poměrně vysokém stupni, k čemuž (P22) dodává: „Od někoho vím, že se rodina stará o Roma až do jeho smrti a nezavrhne ho...“ (P22). Jako další největší hodnotu Romů uvádí (P7) romské tradice, a podle (P5) je pro Romy nejdůležitější zábava, kterou mají v krvi. Podle (P12) je nejdůležitější: „Pohodlí, přísun alkoholu a drog, to vše nejlépe zdarma a s donáškou až k posteli...!!! Potom si myslím, že by mohli být spokojení...“ (P12).

Kategorie č. 2 - Postoje (pojmy: stereotypy, předsudky, averze)

Přestože mají postoje dočasný charakter, mohou být velmi stabilní a u vyhraněných postojů se posílí spíše ty, které již byly vytvořeny. Nejčastějším termínem, ve spojitosti s pojmem postoj, je termín předsudek a stereotyp. Obecně vzato lze říci, že předsudky pomáhají obhájit zjevnou či skrytou diskriminaci a mnozí autoři se obvykle shodují na tom, že předsudky jsou iracionálně založené postoje či postoje afektivně zdůrazněné, jejichž typickou součástí jsou prvky averze a hostility. Stereotypy lze chápat jako zkratkovitě představy o osobách a skupinách, přičemž tyto zkratkovité představy jsou připisovány všem jednotlivcům patřícím k dané skupině, jedná se tedy o iracionálně a afektivně založené posuzování lidí. Tyto jevy a prvky nacházíme také v naší výzkumné skupině policistů.

Při spatření skupinky postávajících Romů na ulici napadne (P1, P7, P19) jako první myšlenka, že se zde flákají, prodávají drogy (P1, P7), nebo čekají na svou případnou oběť,

kteřou by „okradli a získali peníze“ (P3, P7, 13). Podle (P6) nemají co na práci a je to součástí jejich běžného chování: „Postávat, flákat se, nebo vymýšlet, kde a co odcizit, nebo kam to jít zastavit...“ (P6). Policisté (P12, P15) si v těchto případech instinktivně zkontrolují své věci a peněženku, (P12) se dále dívá, jestli zde nekolují drogy, a zda není někdo z této skupinky v pátracích evidencích Policie ČR. Pečlivě pozoruje, jestli tyto skupinky někoho neobtěžují, v případě, že by tomu tak bylo, tak by okamžitě zasáhl. „Protože vím, že tyto skupiny bezdůvodně napadají třeba důchodce nebo ženy...“ (P12).

Policista (P22) v těchto situacích spatřuje jen samé problémy, protože podle něho tak Romové jen čekají na jakoukoliv příležitost, jak něco nebo někoho okrást, a dodává: „Myslím, že každý člověk by v této situaci měl být maximálně opatrný, člověk si nemůže být jistý, co od nich čekat...“ (P22).

Policista (P10) v této souvislosti uvádí svou zkušenost, kdy skupinka Romů v případě, že vidí menší počet osob, než jsou oni sami, tak většinou vede z jejich strany k provokaci, a uvádí: „Velmi často jsem slýchal, nemáš cigaretu, kolik je hodin...?“ což přechází v eskalaci: „Nemáš peníze??? Dej mi peněženku a telefon nebo dostaneš!!!“ a dále dodává: „Pokud se ale ukáže, že z nich napadení nemají strach, případně se začnou intenzivněji bránit, Romové se stahují...“ (P10).

Kategorie č. 3 - Charakteristika Romů (pojmy: drogy, krádeže, sociální dávky, lež)

V této kategorii se budeme zabývat charakteristikami Romů na základě názorů policistů. Podle (P1) se jedná o absolutně nepotřebnou sortu naší dnešní společnosti, které se nedá absolutně věřit, protože neustále lže, jejichž hlavním příjmem jsou sociální dávky. Potýká se s nedostatkem financí a drog, nebo je naopak charakteristická výrobou a distribucí drog.

Podle (P2) se jedná o skupinu s nedostatkem financí, u nichž je velké procento členů „závislých na drogách“ a je pro ni typické časté lhaní.

Podle (P3) se jedná o zloděje, co vymýšlí jak, kde, co a koho okrást nebo ošidit. Hlavním příjmem financí je „organizovaný zločin spojený s distribucí drog“, dalšími příjmy jsou zisky z krádeží a sociální dávky.

Podle (P4) se jedná o skupinu, u které členové žijí z „prodeje drog“, sociálních dávek, z roznášení novin a z různých „fušek“ po stavbách.

„Největším problémem je drogová problematika spojená se závislostí s užíváním i distribucí“ (P4). Nejčastějším problémem této temperamentní skupiny jsou předsudky jak ze strany okolí, tak ze strany policie.

Podle (P5) se jedná o skupinu, jejichž členové nepracují, kradou, lžou, požívají alkohol a „užívají drogy“.

Podle (P6) je to skupina, jejichž hlavním příjmem je „distribuce pervitinu“, dále sociální dávky, zisky z krádeží a prostituce. S tím souvisí typický problém tzv. „začarovaného kruhu“: „Distribuce pervitinu » užívání pervitinu » krádeže » prostituce » distribuce pervitinu »...“ (P6).

Podle (P7) jsou Romové temperamentní nepracující skupina s vysokým počtem uživatelů drog, které považuje za „ždímače“ státu, a kteří mají největší problémy se zákonem a s předsudky ze strany majoritní společnosti. Jejich hlavním zdrojem příjmů jsou distribuce drog, sociální dávky a zisk z odcizeného zboží.

Podle (P8) jsou Romové paraziti sociálního systému s neschopností zařadit se do naší společnosti, jejichž hlavním příjmem jsou sociální dávky, zisky z „prodeje drog“ a krádeží. Spousta mladých Romů je závislých na návykových látkách, podílí se jak na jejich výrobě, tak na jejich distribuci.

Podle (P9) jsou Romové skupinou s pevnými vazbami na širokou rodinu a s přístupem k životu spočívajícím v přesvědčení, že se o ně postarají „druzí“. K hlavním příjmům patří sociální dávky a zisky z drobných krádeží. Žijí přítomností a nestarají se o to, co bude za týden nebo za měsíc. Pro značnou část Romů, především mladé generace, je typická „závislost na pervitinu“, která je způsobena především tím, že jsou snadnou kořistí pro dealery. A to z důvodu, že zanedbávají školní docházku, poflakují se po ulicích a nemají tak pevný denní řád a povinnosti, z čehož plyne značné množství volného času a nuda.

Podle (P10) jsou Romové skupinou, která žije převážně ze sociální podpory a z příjmů ze spáchané trestné činnosti, spojené s „drogami“, krádežemi, vloupáním a loupežnými pře-padeními. Dále jsou charakterističtí vzájemnou soudržností, nedůvěřivostí vůči většině, jednoduchostí, hlučností, a svou nechotou se začlenit do společnosti, k čemuž uvádí:

„Přijde mi, že už po delší dobu Romové odmítají se dále vzdělávat, případně si zajistit lepší budoucnost, než jejich rodiče, kteří jen přežívají na podpoře a vidí, že bez snahy a vůle se o ně stát postará...“ (P10). K hlavním problémům Romů patří nezaměstnanost a drogová problematika, a to z následujícího důvodu: „S drogami má zkušenost velká část Romů, děti v tom vyrůstají, a jsou tak přímo ovlivňovány tím, jak je jejich rodiče konzumují, nechodí do školy, pak do práce, nudí se, a začínají zkoušet nové věci a páchat trestnou činnost, nebo užívat drogy,“ a dále uvádí příklad na pervitinu a snadnému přístupu kvůli jeho nízké ceně: „Dávka se dá sehnat do 150 Kč a účinek drogy může být dlouhý, což je lákavější, než například marihuana...“ (P10).

Podle (P11) jsou Romové skupinou, která žije především z dávek státní sociální podpory, přídatků na děti a zisků z krádeží, které utrácí za „drogy“. Tato skupina se nejčastěji potýká s problémy předsudků a stereotypů ze strany většinové společnosti, charakteristické jsou pro ni lež (kterou mají danou od narození), hlučnost ve skupině, a velký počet nezaměstnaných členů. „Někteří by třeba i rádi pracovali, snažili se, ale jsou Cikáni, tak jim většina ani nedá šanci...“ (P11).

Policista (P12) vnímá Romy jako skupinu obyvatel, která k nám přišla v rámci historického kočování z Indického poloostrova, pravděpodobně za lepším životem, a do dnešního dne se jí nepodařilo do majoritní společnosti začlenit. „Proto by měli zkusit od táhnout zpět, třeba by tam byli spokojenější!!! Cikány začlenit nejde, nemají zájem, musí k tomu přijít sami, do té doby by měli bydlet v ghettech za městem a neobtěžovat slušné pracující obyvatelstvo ČR...“ (P12). Romy charakterizuje jako skupinu, která vysává státní sociální systém, páchá na území ČR trestnou činnost (především drogového, majetkového a násilného charakteru), jejichž hlavním příjmem jsou výnosy z této trestné činnosti a sociální dávky, a skupinu, která absolutně odmítá hodnoty většinové společnosti. Dále vnímá Romy jako samé lháře, stále se ohánějící diskriminací, kteří jsou schopni udělat pro svůj prospěch cokoliv. Typické je pro ně hlučné chování, neschopnost se začlenit do normálního života, nezájem o platné společenské normy, věčný „bordel“ a smrad, nechů k práci, škála nakažlivých nemocí, prostituce, různé formy závislostí (alkohol, hraní automatů) a „drogy“. Ve vztahu k drogové problematice Romů uvádí: „Pod pojmem romská drogová problematika si lze představit klasického Cikána, protože jich 90 % začíná s drogami před 15 rokem života...“ a dále dodává: „Většina jsou ale pouze koncovými

uživatelé, protože nemají dostatečnou inteligenci a trpělivost nějaké drogy uvařit nebo vypěstovat...“ (P12).

Podle (P13) jsou Romové nepřizpůsobiví, nevzdělaní a nevzdělavatelni občané, kteří samotní vnímají nerovný přístup ze strany majoritní společnosti, což může být následkem neschopnosti začlenit se a respektovat její nastavená pravidla. Jejimi častými problémy jsou nedostatek finančních prostředků, nadměrné užívání drog a závislost, kriminalita, vysoká nezaměstnanost a nevyhovující prostory pro bydlení. Hlavními zdroji příjmů Romů jsou zisky ze spáchané trestné činnosti a zisky v podobě nadměrného čerpání sociálních dávek, na základě zneužívání sociálního systému.

Podle (P14) lze Romy charakterizovat jako skupinu řádně nevzdělaných, nevychovaných a hlučných „bordelářů“, kteří se cítí neustále diskriminováni a proto to všem dokola „předhazují“. K jejich hlavním zdrojům příjmů patří, kromě sociálních dávek, výnosy z nelegální trestné činnosti. K nejčastějším problémům romské komunity patří finanční tíseň, která na sebe nabaluje spoustu jiných problémů, a drogy, k čemuž dodává: „Většina Romů bere různé drogy, aby tak mohla uniknout do jiné reality...“ (P14).

Podle (P15) jsou Romové velmi aktuální skupinou s minimálním rozhledem do budoucnosti, jejichž členové jsou při vystupování příliš hluční, „nadutí“, arogantní vůči ostatním občanům ČR, milující svoji rodinu a bezstarostný hýřivý životní styl, a aktivně se podílejí na růstu kriminality v místě bydliště. K jejich hlavním zdrojům příjmů patří sociální dávky, invalidní důchody, příspěvky na bydlení, brigády „na černo“, příjmy z drobného prodeje odcizeného zboží, příjmy ze zakládání firem a následného čerpání půjček prostřednictvím tzv. „bílého koně“, a příjmy z výroby a prodeje pervitinu. S čímž souvisí jejich problémy s drogami a následnými nemocemi: „Na území městské části Brno-Sever je 90 % Romů do čtyřiceti let drogově závislých a šíří mezi sebou nakažlivé choroby, jako A.I.D.S., žloutenku typu A/C, nebo svrab...“ (P15).

Podle (P16) lze Romy charakterizovat jako hlučnou skupinu, která žije převážně v rámci své komunity, což je následkem problémů se začleněním do majoritní společnosti. Pro tuto skupinu jsou hlavním zdrojem příjmů čerpání sociálních dávek ze státního sociálního systému, práce „na černo“, výnosy z trestné činnosti a distribuce drog. K čemuž doplňuje:

„Toto etnikum nemám spojeno pouze s distribucí drog u hl. nádraží a na Cejlu, ale s drogovou problematikou obecně...“ (P16).

Podle (P17) jsou Romové uzavřenou minoritní skupinou obyvatel s neschopností se socializovat po řadu generací, kteří jsou hrdí na to, jací jsou, nechtějí se měnit, a zároveň to jací jsou, dávají za vinu majoritní společnosti. Jako nejčastější problém, se kterým se Romové potýkají, uvádí diskriminaci: „Člověk vidí Roma, a hned ho zaškatulkuje jako Cigána, který krade, zneužívá dávky a fetuje...“ (P17). U Romů jsou typickými hlučností; nepořádnost; problematická socializace; při běžné komunikaci výrazná gestikulace spojená se zvyšováním hlasu až křikem; lež, prezentovaná jako jednoznačná pravda s úmyslem vlastního prospěchu. K hlavním zdrojům příjmů lze uvést sociální dávky; invalidní důchod; zisky z drobných krádeží a zisky z prodeje a distribuce drog. S čímž souvisí „drogová problematika“ u Romů: „Jak vím z práce u policie, tak začínají s tvrdými drogami klidně i ve 12 letech, jednají bez rozmyslu a ohledu na budoucí následky...“ a dále dodává: „Jsou schopni udělat pro okamžité ukojení své touhy a potřeby cokoliv, drogy často čímkoliv ředí a prodávají je mezi Romy dál, bez ohledu na možné zdravotní následky...“ (P17).

Podle (P18) jsou Romové skupinou s velmi rozvinutou fabulací, jejichž hlavním zdrojem příjmů jsou zisky z trestné činnosti a sociální dávky, i když existují výjimky, které podnikají, nebo pracují v trvalém pracovním poměru. Ke specifikaci zdrojů příjmů z trestné činnosti lze uvést skutečnost, že si velice dobře osvojují věci a dovednosti, které jim přinesou zisk, či cokoli jiného. „Takže v současné době patří do jejich repertoáru i drogy, ať už uživatelského, či distributorského...“ a dále uvádí: „Společně s vietnamským etnikem se velkou měrou podílejí na šíření toxikomanie v ČR“ (P18). Romy lze charakterizovat jako skupinu s neustálým přesvědčením v tom, že jim celý svět ubližuje, a proto se pořád ráda lituje; hlučnou skupinu, která má potřebu až nutnost vyjít z každého problému jako ublížený a nevinný; „vyžírkové“, kteří z jejich pohledu stále nemají dostatek sociálních dávek, pozornosti a tolerance; kočovný národ, k čemuž byli donuceni jejich potřebou „žít po svém“, tedy krást a nepracovat, k čemuž dodává: „A to přetrvává dodnes, i když nyní tak nemigrují, protože dostávají sociální dávky...“ (P18).

Podle (P19) jsou Romové skupinou s mizivou snahou přizpůsobit se majoritnímu stylu života, spojenému s prací a obvyklým činnostem, typickým pro majoritní společnost. Lze

ji tedy charakterizovat jako svérázný národ, který se nechce odpoutat od svých „špatných“ tradic a zvyků. Tato skupina se nejčastěji potýká s problémy předsudků ze strany majoritní společnosti, rasismem, špatným sociálním zázemím a kriminalitou. K hlavním zdrojům příjmů lze uvést čerpání sociálních dávek, sběr surovin a „prodej drog“.

Podle (P20) jsou Romové skupinou, která žije svůj život stylem „ted' a tady“, a která se nejčastěji potýká s problémy spojené s nezaměstnaností, stigmatizací, vyloučením z majoritní společnosti, neschopností samostatného života a závislostí na pomoci druhých. Členy této skupiny lze charakterizovat jako osoby se silně emotivním sklonem k teatralnosti, které žijí často v široké rodině, jejichž hlavou je nejstarší muž, který ji řídí a všichni jsou mu podřízeni. K této ústřední hlavě směřují veškeré oficiální finance (dávky, mzdy), a on je pak přerozděluje podle potřeby. K hlavním zdrojům příjmů lze uvést sociální dávky, zisky z kapesních krádeží, sběr železného šrotu a „drogy“. V souvislosti s drogovou problematikou je pro Romy typické: „Vzájemné krytí mezi sebou, nákup, prodej a užívání již od školního věku...“ (P20).

Podle (P21) lze Romy charakterizovat jako nepřizpůsobivou skupinu, která si myslí, že jim nic nehrozí, nemusí pracovat a postačí jim, když budou mít hromadu dětí a čerpat na ně sociální dávky. K jejich hlavním zdrojům příjmů patří sociální dávky a krádeže. Typické je u nich jejich „žravost“, negramotnost, „drzá“ mládež a „závislost na drogách“ už od mladého věku.

Podle (P22) jsou Romové pro majoritní společnost zbytečnou skupinou lidí, která charakteristická svojí hlučností, nepracovitostí, nevhodným chováním ve společnosti a ničením všeho, co jí stát dal. K hlavním zdrojům příjmů patří dávky od státu, nelegální činnost a obchod s drogami, k čemuž dodává: „Mezi Romy se s drogami hodně obchoduje, z tohoto důvodu se dostanou k drogám už jako mladí a pak do toho spadají...“ (P22).

Závěrem této kategorie uvádíme čistě hypotetický odhad procentuálního počtu Romů policií omezených na osobní svobodě, kteří byli současnými uživateli drog, nebo měli s drogami alespoň vlastní zkušenost. Policisté uvádí následující čísla: (P1) 98 %; (P2) 40 %; (P3) 50 %; (P4) 50 %; (P5) 94 %; (P6) nedokáže uvést, ale většina tuto skutečnost sama doznává; (P7) 99 %; (P8) 90 %; (P9) si netroufá odhadovat, jejich podíl je však znatelně vyšší, než v populaci ostatních národností žijících na území ČR; (P10) 85 %;

(P11) 50 %; (P12) 90-100 %; (P13) 90 %; (P14) 90 %; (P15) 98 %, (P16) 50 % uživatelé a 90 % zkušenosti; (P17) 95 % příležitostní uživatelé, 50 % pravidelní uživatelé, 30 % těžce závislí uživatelé; (P18) 80 %; (P19) 46 %; (P20) netuší, ale vzhledem k tomu, že jich pár mělo žloutenku a sami se k užívání drog doznali, tak uživatelé byli; (P21) 60 - 70 %; (P22) 80 %.

Kategorie č. 4 - Vzájemná komunikace (pojmy: respekt, důvěra x nedůvěra, odlišný přístup)

Tato kategorie nám popisuje služební přístup policie k Romům, vzájemnou komunikaci a celkový názor policistů na respekt a důvěru Romů k policii. Ze skupiny 22 policistů je celkem 13 policistů (P1 - P5, P7, P9, P13, P15 - P17, P21, P22) přesvědčeno, že Romové mají k policii respekt, (P9) upřesňuje, že pouze za podmínek, když policista ukáže patřičný důraz a převahu, a podle (P21) policii respektují pouze starší Romové. Dalších 5 policistů (P6, P7, P10, P12, P18) zastává názor, že Romové polici nerespektují, k čemuž (P6) doplňuje: „Tato skupina má z policie v určitých situacích strach, ale respekt tváří tvář uniformě jí ještě schází...“ (P6). K tomu dodává (P12): „Romové respekt k policii absolutně nemají, protože ví, že je policie svázána legislativou ČR... Respekt mají pouze ze svých interních zákonů a pravidel...“ (P12).

V oblasti názorů na důvěru Romů k policii se celkem 9 policistů (P3, P4, P7, P10, P11, P14, P16, P18, P20) domnívá, že Romové policii nedůvěřují, kdy (P20) dodává: „Důvěra je svázána situací, kdy jsme pro Romy výhodou, nikoli trestem...“ (P20). 2 policisté (P13, P15) se domnívají, že Romové policii důvěřují.

Patrná je rozdílnost mezi úkony a zákroky policie s Romy, nebo s běžnými občany. S Romy je toto jednání ve většině případů specifické svou odlišností (P4, P10, P12, P14), neformálností (P7, P8, P15), důrazností (P12, P18, P19), problematičností (P13). Proto je nutné si podle (P2, P3, P11) držet od Romů větší odstup, a z důvodu časté trestní recidivy a drogové závislosti dbát oproti běžným občanům zvýšené opatrnosti (P12, P17). Převládá tvrzení, že Romové jsou při komunikaci s policií vlivem emocí hlasití a ukřičení, nekultivovaní, více gestikulují rukama a často skáčou do řeči (P2, P3, P7, P8, P10, P12, P17, P18, P20). Proto, aby Rom respektoval a poslouchal pokyny policistů, tak musí být komunikace ze strany policisty důraznější, hlasitější a úsečnější (P12, P18), protože pokud Rom z komunikace neucítí autoritu, tak si policista vytváří „hlasitý problém“ (P15).

K tomu dodává (P12): „S Cikány je potřeba mluvit nahlas, dokazovat jim svoji nadřazenost, a vystupovat vždy z pozice autority a síly... Protože v případě projevu slabosti, je vždy narušen průběh zákroku!!!“ (P12).

Podle (P7) mohou Romové kvůli své příslušnosti vnímat policii jako ty, kteří je „šikanují“, otravují a „buzerují“ (P8, P9, P14, P17). To může být dáno tím, že v případě namátkové kontroly osob, nebo na místě, kde došlo k protiprávnímu jednání a Romové se tam nacházejí, jsou vždy pro policii ti podezřelí (P2, P3, P7, P9). Proto při oslovení policistou automaticky očekávají, že budou z něčeho podezírání a ihned přechází do defenzivy typu: „A co jsem udělal??? Koho jsem zabil???“ (P9). Což může být snahou oslabit policistovu koncentraci a možnost tak získat potřebné informace, nebo úspěšně dokončit potřebné úkony, k čemuž (P6) dodává: „V těchto případech si zachováváme profesionální tvář, jinak to nejde, protože když jich je víc, okamžitě reagují na vše, co se jich dotýká!!!“ (P6).

Kvůli skutečnostem, kdy policie vnímá Romy kvůli své romské příslušnosti pod vlivem předsudků a předchozích zkušeností jako „lumpy a darebáky“ (P6, P17, P21), policii nedůvěřují, a nedůvěru pocítují také ze strany policie vůči nim (P5). Ta může být dána skutečností, kdy Romové v drtivé většině policii lžou (P1, P2, P8, P9, P11, P12, P16, P17, P19, P21, P22), k čemuž (P19) uvádí: „Romové často vědomě lžou, a když zrovna říkají pravdu, tak jim pak nikdo nechce věřit, což může být příčinou nedůvěry policie k Romům...“ (P19).

Při jednání policistů s Romy se podle (P2, P6, P13, P17, P20, P22) u některých objevují významné rozdíly v přístupu k romské osobě, který dodává: „Někteří na ně mají velkou alergii, tak jim dávají zabrat...“ (P2). Podle (P13, P20, P22) je chování kolegů vůči Romům občas odměřené, nadřazené, neadekvátní, urážlivé, arogantní až agresivní. K tomu (P22) uvádí: „Myslím, že 90 % policistů je proti Romům vysazenější, což se projevuje hlavně na výši částky na pokutách, arogancí až agresivním chováním...“ a dodává: „Něméně si za to můžou většinou sami, svým chováním...“ (P22), nebo jak uvádí tím, že: „Mají často značnou trestní minulost a jsou to recidivisté...“ (P17).

S tím souvisí další zásadní rozdíl, který se projevuje v případech blokového řízení, k čemuž (P2, P6, P13, P22) uvádí: „V případě blokového řízení je Romům oproti běžným

občanům vždy automaticky ukládána vyšší částka blokové pokuty, často ta nejvyšší možná...“ (P2, P6, P13, P22).

Závěrem této kategorie uvádíme zjištění, kdy policisté (P5, P12) uvedli, že v případě, kdyby se na ně obrátil Rom s nějakým problémem, prosbou o pomoc a radu, tak by jim v tomto nevyhověli. „Nikdy se na mě žádný Cikán nestihl obrátit, protože problémy Cikánů mě nezajímají, a nechci s nimi mít nic společného. V případě prosby to většinou končí po dvou slovech, protože je zarazím slovy, že mě to nezajímá...!!!“ (P12).

c) Odborníci dlouhodobě se zabývající romskou problematikou ve městě Brně

Při analýze rozhovorů a textových dokumentů v této skupině vyvstaly tyto 4 kategorie:

Kategorie č. 1 - Vzájemné vztahy mezi Romy a PČR (pojmy: předsudky, důvěra x nedůvěra)

Na vztazích mezi Romy a policisty mají významný podíl vzájemné předsudky, stereotypy a nedůvěra. V oblasti předsudků je možné konstatovat, že policista je na tom srovnatelně stejně, jako Rom. V tom smyslu: „Že když jde policista v uniformě po ulici, tak vůči němu mají ostatní lidi předsudek, tak jako vůči Romovi...“ (O1). U policisty je však zásadní odlišná věc v tom, že pořád pracuje s problémovou skupinou pachatelů a stává se vůči této skupině podezřavý. Předsudečné chování policistů tak přirozeně vyplývá z toho, že jsou romští pachatelé s určitým činem takto spojeni.

„Policista, když pořád pracuje se stejnou skupinou problémových Romů, tak vždycky může k tomu zobecnění sklouznout... Je to jednodušší a nesklouznout je minimálně pracnější...“ (O1).

Stejný názor zastává (O2) která uvádí, že když je policista dlouho na ulici a řeší neustále dokola samé negativní věci, potkává samé lháře a slušné lidi méně, tak to musí být policista s osobností a s nadhledem, aby si řekl: „Ano, potkávám se pořád dokola jen s tou samou skupinou, která má nějaké problémy, ale pořád tady jsou takoví ti normální nebo slušní...“ a dodává: „Policista může narazit na 120 ‚darebáků‘ a lhářů, ale ten 121. v tom může být nevinně...!!! Nepochybně je to ale velmi těžké...“ (O2).

Tento problém se ovšem vyskytuje na obou stranách. V této souvislosti lze Romy rozdělit do několika skupin. Jednou skupinou, převážně starší generací Romů, jsou ti, kteří mají

z policie strach, protože je pro ně něco, co je spojeno s represí a budí respekt. Pak to je skupina, která přebírá informace typu „někde slyšel“, a tak to ve skutečnosti je. Další skupinou jsou Romové, kteří s policií nechtějí mít nic společného, protože cokoliv ji sdělovat se považuje za udání, a to se mezi sebou nedělá. A poslední skupinou jsou ti, kteří s policií zažili špatnou zkušenost, spojenou např. s jejich neprofesionálním chováním.

S touto souvislostí uvádí (O2) příklad, kdy si policie od Romů žádá arogantním a pohrdavým způsobem občanský průkaz a pak mnohdy začne před nezúčastněnými osobami nahlas diktovat jejich osobní údaje. „Ale pak zase přijdou chlapíci, kteří jsou úplně v pohodě, mají nadhled, a ještě udělají nějaký ten ‚fórek‘... A to je opravdu o něčem jiném, protože tak má policie tisíckrát větší šanci se k něčemu dobrat...“ (O2).

Také v oblasti nedůvěry lze konstatovat, že se jeví na obou stranách jako vzájemná. Pokud bychom se chtěli vrátit do období holocaustu v době 2. světové války, tak právě odsud může u starších generací pocházet zakořeněná nedůvěra v policii. Tehdy četnictvo vytvářelo seznamy pro transporty Romů do koncentračních táborů, a i když dostalo od některých Romů veškeré své šperky a peníze jen proto, aby je na tento seznam neuvedli, i přesto tak učinili.

V současné době může podle (O1) k nedůvěře Romů k policii přispívat skutečnost, která je spojena s neochotou některých Romů s překonáváním překážek. Ti ve výdrži v překonání vzniklé překážky selhávají. Daný prostor si „otukávají“, a pokud nevnímají z druhé strany nějakou velkou podporu a ochotu, nesetkají se s ní hned od začátku, tak to vzdávají.

„Romové potřebují nějaký vztah, aby mohli spolupracovat, a to v práci s policisty není úplně tak snadné, policista nemá tolik času, aby se tomu věnoval...“ (O1).

Z důvodu nedůvěry tak dávají Romové přednost institucionální pomoci před pomocí od policie. Což může být také dáno vlivem minulého režimu. Romové si tak navykli na to, že nemají být v tomto směru aktivní a že má za ně vše řešit úřad, nezisková instituce atd. Stejným způsobem řeší různé vzájemné spory mezi sebou. Než aby si udělali zle mezi sebou, tak to nechají za ně řešit instituce, protože mezi sebou chtějí mít dobré vztahy. Jako příklad můžeme uvést četné události z oblasti domácího násilí. Když se už žena rozhodne řešit domácí násilí (a to se stává velmi zřídka, že by ženy nahlásily na policii své

partnery), tak ve chvíli, kdy policie zahájí úkony, tak se žena proti policii postaví a začne svého partnera obhajovat.

Podle (O1) mohou toto jednání způsobit následující faktory:

- žena to nechce řešit, nechce si dělat zle, protože je to partner (manžel) a otec jejich dětí,
- žena se nechce vystavit tomu, že partnera (manžela) udá,
- žena nechce mít výčitky z toho, že partner (manžel) se v některých situacích brání a policie pak musí proti němu fyzicky zasáhnout.

„S domácím násilím to je povětšinou tak, že když se někdy nenechají od nahlášení odraďit a nahlásí to, tak to pak zase stahují... To je u Romů mnohem citlivější záležitost, než u většinové společnosti...“ (O1).

Obecně lze konstatovat, že na vztazích Romů s policií se odráží také skutečnost, že dříve chodili romské a většinové děti společně do škol a dospělí někdy pracovali společně. Vzhledem k romským gheťům chodí v Brně romské děti pouze do romských škol, a mezi dospělými vznikají romské firmy. Romové tak jsou v kontaktu pouze s Romy a většinová společnost se pak stává v jejich očích nepřátelská.

„Vzhledem k tomuto lze předpokládat, že to do budoucna vytvoří další problém...“ (O1).

Vliv na vzájemné vztahy má také skutečnost, že Romové, včetně těch co nežijí kriminálním životem, se nachází mimo společnost v tom smyslu, že ve velké míře pracují nelegálně, např. z důvodu exekucí. Z tohoto důvodu uvádají veškeré vazby a Romové jsou tak nuceni hledat různé nelegální kličky a zvykají si na to, že se kvůli hlavnímu zdroji příjmu musí pohybovat v legitimním prostředí, a hledat cestu nestandardní metodou.

„Jejich první nápad vždycky je, jak to udělat na hraně, než aby šli tou normální cestou, protože mají pořád pocit, že to normálně nejde... A když se tak pohybují celý život, tak si na to zvyknou a často lžou, a pak se stává, že tomu co řeknou, sami uvěří a dokáží se pak kvůli tomu ještě hádat...!!!“ (O1).

V kontextu vzájemných předsudků nelze opomenout negativní vliv médií, která za účelem větší zajímavosti často uvádí neúplné informace, čímž dochází k celkovému zkreslení události. A to tak jak na straně Romů, tak na straně policie. „A to posiluje vzájemnou averzi a nenávisť...!!!“ (O3).

Závěrem této kategorie lze uvést zajímavý poznatek, týkající se postojů olašských Romů majoritní společnosti a k policii. Podle (O3) je pro olašské Romy důležité a zásadní to, jak s „gádžem“ nebo policistou vyběhnout. „Matky to učí svoje děcka už jako malé, od narození, to je jejich zásadní cíl výchovy, jak vyžrát na ‚gádžovi‘, a hlavně na policii, to je pro ně prioritní...“ (O3).

Kategorie č. 2 - Spolupráce mezi Romy a PČR (pojmy: policejní asistence, asistent prevence kriminality, školení policistů, romština)

Původní myšlenka vzájemné spolupráce přišla Anglie, kam se jezdilo v době začátků inspirovat. Zájem na spolupráci mezi Romy a policií v ČR v Brně začal v roce 2006 a ze začátku byl intenzivní a velmi užitečný. V rámci jednoho z několika projektů se vydefinovala skupina policistů, kteří na policejní škole v Brně procházeli různými školeními. Součástí školení byla také výuka romštiny, která se zde zavedla na základě projektu spojeného se zaváděním speciálních tříd pro Romy. Tito vyškolení policisté se pak setkávali jednou za měsíc s asistenty prevence kriminality a pracovníky neziskových organizací, kdy volně diskutovali na téma vzájemných vztahů.

„Bylo to vnímáno jako zprostředkování pomyslného mostu a odstraňování vzájemných negativních předsudků, které jsou jedním z největších problémů vzájemných vztahů...“ (O1).

V souvislosti s výukou romštiny u policie (O2) dodává, že měla jeden z užitečných efektů ve chvíli, kdy policie přistihla Romy v neočekávané situaci. „V okamžiku, kdy se objeví policajt, tak se Romové začínají mezi sebou bavit romsky, a to se pak dozvíte věci...“ (O2).

Prvním zásadním projektem v Brně, zaměřeným na vzájemnou spolupráci, odbourávání vzájemných předsudků, a na získávání vzájemné důvěry mezi Romy a Policií ČR, byla služba „Romské policejní asistence ve městě Brně“. Poskytování této služby bylo zahájeno na základě smlouvy, která byla uzavřena dne 15. 9. 2006 mezi organizacemi Drom, romské středisko a Občanským sdružením Vzájemné soužití. Jednalo se o jednu ze služeb projektu „Klíč ke změně“, jehož realizátorem a příjemcem dotace ESF v ČR bylo Občanské sdružení Vzájemné soužití, které se policejní asistencí zabývalo již od roku 2003 a pod jehož kompetence spadala hlavní koordinace a řízení.

Hlavním cílem tohoto evropského projektu bylo:

- usnadnit obyvatelům sociálně vyloučených lokalit kontakt a komunikaci s policií,
- zlepšovat vztahy mezi policií a obyvateli těchto lokalit,
- eliminovat kriminalitu, při níž se obyvatelé sociálně vyloučených lokalit stávají oběťmi trestné činnosti, a kriminality, kterou sami páchají.

Prvními asistenty Policejní asistence v Brně byly dvě romské policejní asistentky pod vedením koordinátorky. V rámci této služby bylo poskytováno odborné právní poradenství pro klienty, a byla poskytována v úzké spolupráci s Policií ČR v lokalitách Brno-sever, Brno-jih, Brno-střed. Policejní asistentky byly vybrány na základě výběrového řízení, následně absolvovaly odborný zácvik na předem vytipovaných obvodních odděleních Policie ČR Brno-sever, Brno-střed, Brno-Komárov, a zúčastnily se akreditovaného „Vzdělávacího programu Drom pro terénní sociální pracovníky“.

K nejčastějším řešeným problémům patřily problémy spojené s domácím násilím, zneužíváním drog, lichvou, krádežemi, loupežnými přepadeními, podvody, přestupky proti veřejnému pořádku, výtržnictvím, stížnostmi na práci policie. K nejčastějším úkonům, spojeným se spoluprací s Policií ČR, bylo zprostředkování kontaktů klientů pro policii, doprovod klienta na policii, pomoc při doručování písemností, účast na preventivních aktivitách (akce ve školách a v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež), nebo společné občůzky.

Během více než desetiletého působení prošel tento preventivní program, realizovaný střediskem DROM, romské středisko několika změnami v názvu. Od původního názvu Policejní asistence, přes nejznámější název Asistent prevence kriminality po stávající Asistence obětem trestné činnosti, který v současnosti nabízí:

- poradenství (informace o právech a povinnostech, rady, jak postupovat při řešení problémů a jak těmto problémům předcházet),
- pomoc s listinami (vysvětlení obsahu soudních, policejních a úředních obsílek, pomoc se sepsáním trestního oznámení, pomoc při sepisování různých žádostí),
- zprostředkování kontaktu a podporu při jednání s institucemi (např. policie, sociální odbor, škola, probační a mediační služba, soud, věznice atd.) - včetně doprovodu,

- kontakt na další služby, které mohou pomoci při řešení problému (např. organizace zabývající se pomocí obětem domácího násilí, trestné činnosti, zneužívání drog atd.).

Spolupracujícím institucím v rámci svého programu nabízí tyto služby:

Policii ČR:

- vyhledávání klienta Policie ČR (poškozený, svědek, pachatel) v terénu,
- předávání informací od Policie ČR (obsílka, termín výsledku apod.),
- vytipování svědků trestné činnosti v terénu,
- doprovod klienta na výslech/podání vysvětlení u Policie ČR,
- zprostředkování komunikace (vč. překladu z/do romštiny),
- upozorňování na výskyt trestné činnosti v lokalitě,
- zprostředkování kontaktu se zákonnými zástupci dětí a mladistvých,
- poskytování informací klientovi Policie ČR o možných rizicích spojených se současným způsobem života a snižování těchto rizik.

Orgánu sociálně právní ochrany dítěte:

- vyhledávání klienta OSPODu (zákonný zástupce, dítě) v terénu,
- předávání informací od OSPODu klientovi (obsílka, termín výsledku apod.),
- doprovod klienta na OSPOD,
- jednání v zájmu klienta při kontaktu s OSPOD,
- zprostředkování kontaktu klienta OSPODu s návaznými službami (terénní programy, odborné soc. poradenství atd.),
- prevenci „útěkářství“ dětí a mladistvých v ústavní péči (komunikace s rodinou),
- poskytování informací klientovi OSPOD o možných rizicích spojených se současným způsobem života a snižování těchto rizik.

Školám:

- zprostředkování kontaktu se zákonnými zástupci žáků se závažnými výchovnými problémy (termín výchovné komise, předávání informací atd.),
- doprovod zákonného zástupce na jednání se školou (výchovná komise apod.),
- jednání v zájmu zákonného zástupce žáka se školou,
- prevenci závažných případů záškoláctví (komunikace s rodinou),

- poskytování informací zákonným zástupcům žáků o možných rizicích spojených se současným způsobem života a snižování těchto rizik.

Probační a mediační službě:

- vyhledávání klienta PMS v terénu,
- doprovod klienta na PMS,
- zprostředkování kontaktu klienta OSPODu s návaznými službami (terénní programy, odborné soc. poradenství atd.),
- poskytování informací klientovi PMS o možných rizicích spojených se současným způsobem života a snižování těchto rizik.

V současnosti působí v Brně celkem 8 romských asistentů prevence kriminality. Dva asistenti jsou zaměstnanci romského střediska DROM, romské středisko, další dva asistenti jsou zaměstnanci Městské policie statutárního města Brna, a další čtyři asistenti jsou určeni pro Úřady práce městských částí Brno-střed a Brno-Sever.

Podle (O1) však obecně u projektů nastávají problémy po skončení jejich časového období, jejichž průběh je závislý na finančních dotacích, bez kterých spolupráce kolabuje. „Když projekt skončí a nejsou tam další kontinuální vazby, tak se to celé rozpadá...“ (O1).

Podstatný dopad na další vzájemnou spolupráci mají také personální změny u policie, jelikož nově nastupující ředitel nebo vedoucí nemusí mít na řešení této problematiky takové kompetence a zájem, jako předchozí. Proto je důležitá nejen podpora celostátní úrovně, ale především úrovně lokální, na té nejnižší úrovni. Aby se setkávali nejen vyšší důstojníci od policie s řediteli institucí, ale také řadoví policisté s Romy.

„Ztrácí pak význam, když si o tom šéfové jen povykládají, odkývají si to, a řadoví policisté se o tom mnohdy ani nedoví...“ (O1).

Kategorie č. 3 - Konflikt se zákony (pojmy: drogy, domácí násilí)

Podle (O1 – O4) je zásadním a aktuálním problémem Romů v Brně drogová problematika.

„Drogy, u kterých se prolíná dealerství s užíváním, jsou aktuálně velký průšvih, protože nám do toho zapadá čím dál víc lidí, a čím dál víc mladších...!!! (O1).

Což má souvislost se specifíkem Romů, které je dáno tím, že když užívají drogy rodiče, tak užívá i dítě. A pro 30 letého Roma není úplně nestandardní jev, když v životě nepracoval jiným způsobem, než v souvislosti s drogami. Vzhledem k tomuto faktu uvádí (O3) situaci, kdy v rodině obvykle užívají drogy i tři pokolení. S užíváním drog začínají rodiče, u kterých jejich děti vidí, že užívají, a začnou je užívat také. A když tito pak mají své děti, tak ti zase vidí užívání drog u svých rodičů a prarodičů, a vnímají to pak jako běžné, a nepřipadá jim na tom nic divného. Proto má významný vliv na tomto nežádoucím jevu nastavení rodinných norem.

„Když dítě žije v rodině, kde jeden bratranec bere, druhý bratranec bere, sestřenice bere, otec si vezme..., to pak dítě vůbec neví, že normální lidi chodí do práce, protože všichni žijí v té jedné komunitě a lokalitě, kde nikdo do práce nechodí a chodí na sociálku... To je pak pro ně norma!!!“ (O3).

Podle (O1-O4) jsou původcem distribuce drog v Brně olašští Romové, pro které je tento lehký přísun finančních zdrojů a způsob obživy typický.

„Dříve obchodovali s koňmi, akorát už teď jen vyměnili sortiment za drogy...!!! Je to takový zavedený multimarketing, kdy se na tom podílí celá rodina, včetně dětí...“ (O1).

Důvodem může být také skutečnost, že typické krádeže jsou čím dál obtížnější, a jakmile mají u sebe nějaké množství drog, které hned prodají, tak to jsou obecně pro Romy rychle vydělané peníze a oproti riskantním krádežím obrovský zisk. Podle (O2) ale vzniká zásadní problém tehdy, když nezůstanou pouze u distribuce drog, ale někteří začnou drogy sami ve velké míře užívat. U olašských Romů to přitom bylo donedávna úplné tabu, které znamenalo vyloučení z jejich komunity.

„Jenomže peníze jsou peníze, pro olašské Romy hodnota na prvním místě, a prostřednictvím drog zjistili, že je to veliký finanční zdroj, který si jen tak nenechají vzít!!!“ (O3, O4). A proto z nich mají obyčejní Romové strach: „Jít s nimi do konfliktu se nevyplácí, tady opravdu funguje vyhrožování, msta a jiné podobné věci... A kdyby na ně něco policii nahlásili, tak se před nimi nemají ani kam schovat...Což může mít za následek uzavřenost Romů k policii...“ (O2, O4).

Podle (O1 - O3) lze uvést několik typů rodin, které se setkávají s problematikou užívání drog. Jedním z nich to jsou podle (O1, O2) starší rodiče dětí, kteří si z počátku nechtějí

připustit, že by mohli být jejich děti uživatelé drog. A pokud se rozhodnou tuto situaci zcela výjimečně řešit, tak se s žádostí o pomoc obrací pouze na neziskové organizace, protože „policii v tomto nevěří“ (O1).

Dalším typem rodičů jsou to podle (O2) rodiče, u kterých se jedná o tzv. „vícegenerační“ záležitost, kdy jsou uživatelé sami rodiče, jejich děti a nyní jsou závislostí na užívání ohroženi jejich vnoučata. A zde nastává problém v případě, že rodina chce problém s užíváním drog dětí nebo vnoučat řešit. Podle (O2) totiž v současné chvíli neexistuje v Brně ani okolí žádné zařízení, které by se věnovalo závislým dětem.

„Ve chvíli, kdy má dítě v sobě nějakou látku, tak ho nikam nepřijmou a vzniká problém, kam s ním???“ a dále dodává, že v současné době mělo vzniknout zdravotnické školské zařízení se zaměřením na tento problém v Račicích, kvůli komplikacím s nemovitostí byl však tento záměr zastaven (O2). Na tuto situaci reaguje (O1), který uvádí, že vzhledem ke zhoršující se situaci v oblasti drogové problematiky v brněnském „BRONXU“ byl před nedávnem iniciován vznik lékařské Ambulance, která by přímo spolupracovala s některou z neziskových organizací, a vše by se vzájemně prolínalo s Asistenty kriminality a terénními sociálními pracovníky. Celý tento záměr je ovšem v současné chvíli ve fázi příprav.

Dalším typem rodiny lze podle (O3) uvést tzv. „zdravou“ rodinu, která by chtěla tuto situaci řešit vystěhováním z problémové lokality do lokality jiné, aby do toho jejich děti „nesklouzli“. V těchto situacích však doplácí na tyto problematické rodiny, kdy se mnohdy setkávají s diskriminací. „Někdo si dá požadavek na bydlení z Cejlu třeba do ‚Kéniku‘, a před tím, než se tam chce nastěhovat, tak už je tam proti tomu připravena z pěti baráků petice...“ (O3).

Užívání drog považuje (O1, O2, O3) za jádro problémů vzájemných vztahů mezi Romy a policií, protože většina romské kriminality je spojena s návykovými látkami.

„Na základě toho, že je užívají, pak páchají trestnou činnost, protože na to samozřejmě potřebují finance...“ (O4). K tomu (O2) dodává, že jakmile začne Rom užívat drogy, tak začíná okamžitě páchat trestnou činnost kvůli penězům na potřebnou dávku. A čím větší dávky potřebuje, tak tím potřebuje více peněz. „Od toho se pak automaticky všechno odvíjí, krádeže, kriminalita, prostituce...“ (O2, O3).

Svou zkušenost dodává (O3), který uvádí, že před několika týdny spáchal uživatel drog krádež na 93 letém dědovi o berlič, který mu z ruky vytrhl příruční taštičku s peněženkou a podtrhl mu tím zároveň jednu berli, čímž upadnul na zem. „A to je ten ‚fet‘, oni nehledí, vidí jen příležitost jak získat peníze na dávku...“ (O3).

Podle (O1, O2) je dalším problémem také snadný přístupem k drogám ve vězení. Podle nich nejsou ojedinělé případy, kdy romský uživatel drog dobrovolně podstoupil úspěšnou odvykací kúru, po které se na základě jiných problémů se zákonem dostal do vězení. Po návratu z výkonu trestu však opět drogy užíval, protože k nim měl ve vězení snadný přístup.

„Kluci, o kterých třeba vím, že začínali s drogami doma a pak se dostali do kriminálu, tak když z něho pak vyšli, tak na tom byli ještě hůř než doma...!!!“ (O2).

Stejně jako u skupiny romských žen, také zde jsme se během výzkumného šetření setkali s názorem, že mohou být někteří policisté do romské drogové problematiky v Brně zapleteni a být její součástí. A to podle (O3) v tom smyslu, že mohou mít z dealerství nějaké provize nebo ho jednoduše přehlíží.

„Zřejmě tam ty vazby nějaké budou, ale to je taková věc, která se dá těžko nějak dokazovat... Jsou to jenom lidi, a nejde přece jen předpokládat, že tam všichni budou na straně zákona...!!! Tady se ty drogy asi fakt úplně neodstraní, ale spíš se to musí hlídat, aby to se to nespustilo ještě víc, než je to teď...!!!“ (O1).

Kategorie č. 4 - Specifika romské komunity (pojmy: soudržnost, individualita)

Když už se Romové na policii obrátí s problémem, tak je to podle (O2) většinou v tzv. afektu, zejména v situacích, kdy se jedná o fyzické napadání mezi partnery. A problém pak nastává ve chvíli, kdy to policie musí své strany řešit. To pak Romové přestávají spolupracovat a uvádí, že se nic nestalo.

„Bývá to dáno tím, že se ženy nechají zastrašit, nebo se to prostě u Romů nedělá, ‚bonzovat‘ na svého manžela...“(O2).

I samotní pracovníci neziskových organizací se mnohdy dostávají do situací, kdy jsou svědkem fyzického napadání mezi partnery. A když chtějí zasáhnout, tak jim většinou hrozí fyzické napadení paradoxně ze strany napadané ženy, nebo tím dostávají napadanou

ženu ještě do závažnější situace, protože se jí někdo zastal a přítel jí ublíží o to víc. Muži jsou v tomto směru neoblomní a spíše než psychické týráním hned používají vulgarity a fyzické napadání. A s tím souvisí skutečnost, že některé romské ženy vnímají bití ze strany mužů jako normální jev.

„Protože když muž dělá scény, tak některé ženy v tomto ohledu bývají spokojené, a když ji uhodí, tak on je přece ten pravý muž, který ji miluje, a on by pro ni i zabil...“ (O2).

Romské ženy v těchto situacích mužům více odpouští, ovšem jsou situace, kdy se žena opravdu bojí a policii zavolá. Jedná se o vyhocené situace, kdy jde o život, nebo o děti. K tomu uvádí (O3), že Romové se na policii obracejí jen ve vážných případech.

„A to když už teče krev a volá nějaká Romka, že ji napadl přítel, ale pak to stejně nechce hlásit, protože mu nechce dělat problémy, dělat si problémy v rodině, a taky nechce, aby si šel sednout a vzala tak dětem otce...“ (O3). A podle (O2) dohání ženu také výčitky, když policie z místa vykáže, a pak ho po chvíli zase vpouští domů.

„Soudržnost je u Romů v tomto směru jiná, to se u romských rodin nedělá, nechat partnera, nebo dokonce otce svých dětí vykázat či ho nechat zavřít, to jsou opravdu výjimky“ (O2).

V souladu s romskou soudržností se objevuje další zvláštní jev, který se týká přebírání odpovědnosti uvnitř romské komunity za protiprávní činy pachatele osobou, která tento čin nespáchala. Může se tak stát v případech, kdy se jedná o mladistvého, který nemá doposud u policie žádné záznamy, a odpovědnost za jeho jednání vezme na sebe osoba, která byla v minulosti několikrát trestána. Nebo jak uvádí v souvislosti s drogovou problematikou (O1).

„Když muž přijde z kriminálu, tak se to pak hodí třeba zase na někoho jiného, třeba na manželku, tak jak u Romů zvykem, že to někdy odsedí někdo jiný...“ (O1).

Závěrem této kategorie je v kontextu romských specifik vhodné zmínit jejich problematiku s neschopností individuality, na kterou nejsou podle (O1) připraveni. Pro představu lze uvést příběh jednoho Roma, který začal celkem úspěšně podnikat. Zhruba po dvou letech ho ale jeho rodina stáhla zpátky, protože „oni nepracují“. On neodolal tomu, že se musí starat o manželku a svoje děti, ale zbytek rodiny chtěl od něho také podporu, takže chodil do práce a dělal na všechny.

„Logika věcí je celá takhle postavená, ale ten princip tak bohužel funguje, že rodina je na prvním místě...“ (O1).

4.2.1 Shrnutí a závěry

Hlavním cílem kvalitativního výzkumu bylo zmapovat možné příčiny uzavřenosti Romů vůči Policii ČR, vzájemné vztahy mezi Romy v Brně a Policií ČR, a zodpovědět na následující hlavní a dílčí výzkumné otázky:

Hlavní výzkumná otázka (HVO):

HVO: Jaké jsou možné příčiny uzavřenosti Romů vůči Policii ČR v Brně?

Dílčí výzkumné otázky (DVO):

DVO 1: Jak vnímají Romové v Brně Policii ČR?

DVO 2: Jaké zkušenosti mají Romové v Brně s Policií ČR?

DVO 3: Jak vnímá Policie ČR Romy v Brně?

DVO 4: Jaké zkušenosti má Policie ČR s Romy v Brně?

DVO 5: Jak vnímají odborníci na romskou problematiku vztahy mezi Romy a Policií ČR v Brně?

Na základě provedeného výzkumného šetření a analýzy získaných dat jsme dospěli k následujícím zjištěním, které budeme uvádět v každé skupině u každé výzkumné otázky jednotlivě.

Romové

DVO 1: Jak vnímají Romové v Brně Policii ČR?

Podle zjištěných údajů chápou Romové policii jako ozbrojenou složku, která má za úkol pomáhat a chránit; vyšetřovat kriminalitu v zemi; napravovat nedostatky v systému; spravedlivě pomáhat ublížené straně v případě porušení zákona; eliminovat páčání trestné činnosti; být oporou občanům; zabraňovat páčání krádeží, přepadení a ostatních nezákonných trestných činům; hledat viníky dopravních nehod; pomáhat občanům, kteří potřebují pomoc; chránit zákon; zajišťovat pořádek a bezpečnost.

Ve velké míře převládají na policii negativní názory, kdy policie plní minimum výše uvedeného; nelze ji důvěřovat, proto se není možné na ni obrátit s problémy a žádostmi o pomoc. Vyskytují se názory, že je policie bezohledné komando, páchající škody; nepomáhá jak má; některými je vnímána jako zlo, které „buzeruje“; je zapletena do drogové mafie. Objevuje se také ale pozitivní názor, kdy policie jedná oprávněně a proti některým Romům zaslouženě, problém tak bývá spíše na straně zákonů.

Ve velké míře je vytýkána arogance; nespravedlnost; omezování osobní svobody spojené s umístěním do vězení; bezcitnost; odsuzování; faleš; vyhrožování; napadání Romů; dělání rozdílů; uplácení. Vyskytují se pojmy úcta; strach; dobro; názor, že problém je na straně policie, protože se Romové chovají k policii tak jak policie k nim. Byla by více ceněna, kdyby znala romské tradice; zvyky; kulturu; ovládala romský jazyk; měla by opravdový zájem pomoci Romům; byla více slušná a lidská; dělala svou práci s citem.

DVO 2: Jaké zkušenosti mají Romové v Brně s Policií ČR?

Při kontaktu s policií se vyskytují pozitivní i negativní zkušenosti. V případě omezování osobní svobody se vyskytují pozitivní zkušenosti na základě charakteristických pojmů: slušné chování; srozumitelné vysvětlení; umožnění zkontaktování právníka; umožnění vzít si základní věci po domovní prohlídce; slušné chování v případě druhého zatýkání; slušný přístup ze strany policie v případě slušného chování Roma. V některých případech se vyskytují negativní zkušenosti na základě pojmů; arogance; prvky rasismu; vulgarismy; rasistické chování a urážky; zaujatost; výhrůžky; rasistické nářky; neúcta.

V oblasti poskytnutí pomoci se vyskytují pozitivní zkušenosti spojené s uspokojujícím vyřešením fyzického napadání, a s rychlým příjezdem policie na místo a okamžitého řešení situace v případě fyzického napadání. Negativní zkušenosti se vyskytují ve formě předsudků a stereotypů; nedůvěry; neoprávněného podezírání; odbytí; neschopností pomoci; pohrdání; zaujatostí; časté skutečnosti-pachatel neznámý nebo „nikdy nic“ stejně nevyřeší. Při výslechu se objevují pozitivní zkušenosti, ale také negativní ve formě pojmů: arogance; nátlak; povyšování.

Shrnutí:

Zásadní pozitivní pojmy: slušný přístup ze strany policie v případě slušného chování Roma, rychlý příjezd na místo fyzického napadání a jeho rychlé vyřešení

Zásadní negativní pojmy: předsudky, nedůvěra, arogance, vulgarismy, urážky, pohrdání

Policie ČR

DVO 3: Jak vnímá Policie ČR Romy v Brně?

Většina účastníků výzkumu považuje původ Romů v Indii, odkud k nám kočovali za lepšími podmínkami. Většina policistů se shoduje, největší hodnotou Romů je rodina, po ní následují tradice, zvyky a zábava. Nejčastějším oslovením této skupiny je Cigán, následuje Cikán, na posledním místě je oslovení Rom. V úředních dokumentech se však vždy používá oslovení Rom.

K nejčastějším pojmům typickým pro Romy patří: nepotřebná sorta naší společnosti; neustálá lež; sociální dávky jako hlavní příjmy; výroba, užívání a distribuce drog; velká závislost na drogách; zisky z krádeží a loupežných přepadení; zisky z prodeje drog; potýkáni se s předsudky a stereotypy ze strany majoritní společnosti a policie; nezaměstnanost; prostituce; „ždímači“ státu“; „paraziti“ sociálního systému; neschopnost a neochota zařadit se do majoritní společnosti; velký počet mladistvých uživatelů drog; pevné vazby na širokou rodinu; život v přítomnosti bez starostí z budoucnosti; zanedbávání školní docházky; soudržnost; nedůvěra k majoritě a policii; nevzdělanost; hlučnost; časté ohánění se diskriminací; násilná trestná činnost; odmítání hodnot většinové společnosti; nezájem o platné společenské normy; nechť k práci; škála nakažlivých nemocí; nepřizpůsobivost; nerespektování společenských pravidel; nevyhovující prostory pro bydlení; zneužívání sociálního systému; nevychovanost; arogance vůči majoritě; bezstarostný hýřivý životní styl; aktivní podíl na růstu kriminality v místě bydliště; invalidní důchody jako zdroj hlavních příjmů; život převážně v rámci své komunity; nelegální práce; neschopnost socializace po řadu generací; lež, prezentovaná jako jednoznačná pravda, s úmyslem vlastního prospěchu; velký podíl na šíření toxikomanie; neustálé přesvědčení v jejich ubližování ze strany majority; špatné sociální zázemí; sběr surovin; vyloučení z majoritní společnosti; závislost na pomoci druhých; silná emotivnost; teatrálnost; čerpání dávek na velký počet dětí; nigramotnost; ničení státního majetku.

DVO 4: Jaké zkušenosti má Policie ČR s Romy v Brně?

Ve vztahu respektu Romů k policii převládá u policistů názor, že Romové z policie respekt mají, ve většině případů je však nutné přistupovat odlišným přístupem než k ostatním skupinám. Samotní policisté se shodují na názoru, že Romové policii nedůvěřují. Při jednání s Romy je patrná rozdílnost mezi úkony a zákroky policie, než s běžnými občany, kdy jsou u Romů typické: neformálnost; důraznost; problematičnost; držení většího odstupu; zvýšená opatrnost z důvodu trestní recidivy nebo užívání drog; hlasitost a ukřičenost v projevu; nekultivovanost; výraznější gestikulace; skákání do řeči; nutnost vstupování z pozice autority a síly.

Někteří policisté připouští, že je mohou Romové vnímat kvůli romské příslušnosti, jako složku, co je „šikanuje“, otravuje a „buzeruje“, což je dáno skutečností, že v případě námatkové kontroly osob, nebo na místě, kde došlo k protiprávnímu jednání a Romové se tam nacházejí, jsou vždy pro policii ti podezřelí. Kvůli skutečnostem, kdy policie vnímá Romy kvůli své romské příslušnosti pod vlivem předsudků a předchozích zkušeností jako „lumpy a darebáky“ policii nedůvěřují, a nedůvěru pocítují také ze strany policie vůči nim. Ta může být dána skutečností, kdy Romové v drtivé většině policii lžou.

Při jednání s Romy se u některých kolegů policistů naší výzkumné skupiny objevují významné rozdíly v přístupu oproti ostatní občanům, který je odměřený; nadřazený; neadekvátní; urážlivý; arogantní až agresivní. Objevují se také rozdíly ve výši částek ukládaných pokut z důvodu romské příslušnosti, u dvou policistů se vyskytuje odmítnutí rady a pomoci.

Shrnutí:

Zásadní pozitivní pojmy: rodina jako nejvyšší hodnota Romů

Zásadní negativní pojmy: předsudky, stereotypy, nedůvěra, drogová závislost, lež, averze, zneužívání sociálního systému, nepřizpůsobivost, diskriminace, odměřenost, nadřazenost, neadekvátnost, urážení, arogantní až agresivní chování, rozdíly v částkách při ukládání pokut kvůli romské příslušnosti, porušování etického kodexu Policie ČR.

Odborníci dlouhodobě se zabývající romskou problematikou ve městě Brně

DVO 5: Jak vnímají odborníci na romskou problematiku vztahy mezi Romy a Policií ČR v Brně?

Na vztazích mezi Romy a policisty mají významný podíl vzájemné předsudky, stereotypy a nedůvěra. V oblasti předsudků je však u policie zásadní odlišná věc v tom, že pořád pracuje s problémovou skupinou pachatelů a stává se vůči této skupině podezřívavá. Před-sudečné chování policistů tak přirozeně vyplývá z toho, že jsou romští pachatelé s určitým činem takto spojeni.

Romskou stranu lze v oblasti předsudků rozdělit do několika skupin. Jednou skupinou, převážně starší generací Romů, jsou ti, kteří mají z policie strach, protože je pro ně něco, co je spojeno s represí a budí respekt. Pak to je skupina, která přebírá informace typu „někde slyšel“, a tak to ve skutečnosti je. Další skupinou jsou Romové, kteří s policií nechtějí mít nic společného, protože cokoliv ji sdělovat se považuje za udání, a to se mezi sebou nedělá. A poslední skupinou jsou ti, kteří s policií zažili špatnou zkušenost, spojenou např. s jejich neprofesionálním chováním.

Také v oblasti nedůvěry lze konstatovat, že se jeví na obou stranách jako vzájemná, první počátky nedůvěry Romů k policii je možné nacházet v období holocaustu. Problém v oblasti nedůvěry k policii může být ale také na romské straně, z důvodu neochoty a slabou výdrž s překonáváním překážek. Romové, pokud nevnímají z druhé strany nějakou podporu a ochotu hned na začátku, tak to vzdávají. Aby mohli spolupracovat, potřebují nějaký vztah, a to v práci s policisty není úplně tak snadné, policista nemá vždy tolik času, aby se tomu věnoval.

V kontextu vzájemných předsudků nelze opomenout negativní vliv médií, která za účelem větší zajímavosti často uvádí neúplné informace, čímž dochází k celkovému zkreslení událostí na obou stranách, což posiluje vzájemnou averzi a nenávisť.

Z důvodu nedůvěry dávají Romové přednost institucionální pomoci před pomocí od policie, což může být také dáno vlivem minulého režimu. Romové si tak navykli na to, že nemusí být v tomto směru aktivní, protože za ně vše řeší úřad nebo neziskové instituce. Stejným způsobem řeší různé vzájemné spory mezi sebou, protože nechtějí mít mezi sebou špatné vztahy a dělat si zle, s čímž souvisí další skutečnosti např. v oblasti domácího

násilí. Když už se žena rozhodne řešit domácí násilí, tak ve chvíli, kdy policie zahájí úkony, tak se žena proti policii postaví a začne svého partnera obhajovat. Toto jednání mohou způsobit následující faktory: žena to nechce řešit, nechce si dělat zle, protože je to partner (manžel) a otec jejich dětí; žena se nechce vystavit tomu, že partnera (manžela) udá; žena nechce mít výčitky z toho, že partner (manžel) se v některých situacích brání a policie pak musí proti němu fyzicky zasáhnout. Domácí násilí a fyzické napadání je také nejčastější důvod, kdy se Romové na policii obrací, avšak ve většině případů až v situacích, kdy došlo ke zranění.

V oblasti zlepšování vztahů a vzájemné spolupráce lze zmínit zahájení služby Romské policejní asistence ve městě Brně v roce 2006 romským střediskem DROM, které v rámci projektu „Klíč ke změně“ zahájilo ve stejném roce preventivní program Policejní asistence, následně Asistence prevence kriminality, nyní preventivní program Asistence obětem trestné činnosti.

V problematice vztahů mezi Romy a policií má své místo také typicky romská soudržnost uvnitř své komunity a přebírání odpovědnosti za protiprávní činy pachatele osobou, která tento čin nespáchala.

HVO: Jaké jsou možné příčiny uzavřenosti Romů vůči Policii ČR v Brně?

Na základě provedené triangulace zdrojů jsme se dopracovali k výsledkům, které nám potvrzují shodu u všech třech zkoumaných skupin v oblasti drogové problematiky, vzájemné nedůvěry a předsudků.

Jako nejzásadnější problém se jeví drogová problematika, spojená s užíváním, výrobou, distribucí a prodejem drog. V této oblasti se vyskytují následující typy rodin. Jednou z nich to jsou starší rodiče dětí, kteří si z počátku nechtějí připustit, že by mohli být jejich děti uživatelé drog. A pokud se rozhodnou tuto situaci zcela výjimečně řešit, tak se s žádostí o pomoc obrací pouze na neziskové organizace, protože policii v tomto nevěří.

Dalším typem jsou rodiče, u kterých se jedná o tzv. „vícegenerační“ záležitost, kdy jsou uživatelé sami rodiče, jejich děti, a nyní jsou závislostí na užívání ohroženi jejich vnoučata. A zde nastává problém v případě, že rodina chce problém s užíváním drog dětí nebo vnoučat řešit, protože v současné chvíli v Brně ani okolí neexistuje žádné zařízení, které by se věnovalo závislým dětem.

Posledním typem jsou tzv. „zdravé“ rodiny, které chtějí tuto problematiku řešit vystěhováním z problémové lokality do lokality jiné, ti ale v těchto situacích doplácí na tyto problematické rodiny, kvůli kterým se setkávají s diskriminací ze strany majoritní společnosti.

Dalším vyskytujícím se jevem v oblasti drogové problematiky je skutečnost, kdy původcem výroby, distribuce a prodeje drog v Brně, jsou olašští Romové. Ti mají tuto záležitost stále ve své moci a je pro ně hlavním zdrojem příjmů, kterého se nenechají jen tak vzdát. Proto se obyčejní Romové v případech, kdy mají snahu tuto problematiku řešit, setkávají ze strany olašských Romů s agresivitou, výhružkami a mstou, a mají z nich strach. A vlivem toho, že nemají možnost se před nimi nikam ukrýt a policii nedůvěřují, tak se dostávají do začarovaného kruhu.

V případech, kdy se rozhodnou pro odvykání ze závislosti na užívání, dostávají se někteří do dalšího problému v případě jejich umístění do výkonu trestu odnětí svobody. Ve věznicích není ojedinělý snadný přístup k drogám, a proto opět snadno propadají v závislosti na užívání drog.

Za **jádro problémů vzájemných vztahů** mezi Romy v Brně a Policií ČR lze tedy považovat **drogovou problematiku**, spojenou s **užíváním, výrobou, distribucí a prodejem drog**. Ta je v častých případech spojena s **dalším pácháním trestné činnosti**, následkem čehož se policie stále častěji dostává do kontaktu se skupinou problémových lidí, kvůli kterým se u policie vytváří nediferencované postoje ve formě **předsudků a stereotypů**, s prvky **averze** k ostatní romské etnické menšině.

Na základě provedeného výzkumného šetření pomocí využití metody triangulace zdrojů dat můžeme učinit závěry, které nám odpovídají na hlavní výzkumnou otázku:

(HVO) Jaké jsou možné příčiny uzavřenosti Romů vůči Policii ČR v Brně?

- Drogová problematika spojená s užíváním, výrobou, distribucí, prodejem drog
- Vzájemné předsudky a stereotypy
- Vzájemná nedůvěra
- Strach obyčejných Romů z Romů olašských
- Negativní zkušenosti s policií
- Soudržnost uvnitř romské komunity

4.3 Kvantitativní část

V následující části jsme se zabývali analýzou a interpretací výsledků kvantitativního výzkumu provedeného společností AUGUR Consulting s. r. o., zadaného Policejním prezidiem České republiky, který probíhal v období od července do listopadu roku 2015. Výsledky tohoto výzkumu jsou uváděny v přehledné podobě grafických, mapových, tabulkových výsledků a souvisejících textových komentářů, a měly by sloužit k nastavení parametrů, metodiky a standardů pro výkon služby policejních specialistů pro práci s minoritní skupinou Romů a vytvoření profilu policejních specialistů.

Hlavní cíle výzkumu:

- shromáždění názorů Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách na činnost Policie ČR,
- shromáždění názorů a podnětů na změnu a zkvalitnění činnosti Policie ČR v souvislosti se zaváděním policejních specialistů pro práci s minoritní skupinou Romů.

Výzkumná metoda

Východiskem kvantitativního metodologického přístupu je uplatnění dotazníkového šetření. Podkladem pro dotazování je zadavatelem Policií ČR připravený a schválený zjišťovací nástroj – dotazník²⁴ s uzavřenými zjišťovacími otázkami, doplněnými o pět tzv. volných otázek (bez nabízených variant odpovědí). Zjišťovací otázky jsou v dotazníku doplněny o sociálnědemografické položky, které umožňují následné uplatnění všech relevantních statistických procedur. Dotazování bylo provedeno „face to face“ technikou sběru dat, jedná se tedy o přímé dotazování mezi tazateli AUGUR Consulting a respondenty. Zápis odpovědí probíhal formou PAPI (papír, tužka).

Pilotáž dotazníku, která byla základním východiskem zahájení terénní fáze sběru dat, byla uskutečněna na vzorku 30 respondentů – Romů v lokalitě Brno, Bratislavská ulice. Na základě pilotáže byl dotazník vhodně doplněn o některé položky a následně zadavatelem schválen.

---

²⁴ Součást přílohy.

Velikost výběrového souboru a způsob jeho výběru

Cílovou skupinu tvoří výlučně Romové²⁵ žijící v sociálně vyloučených lokalitách v rámci celé České republiky starší 15 let. Výběrový soubor byl stanoven zadavatelem (Policie ČR) na 5 000 respondentů, výběr jednotek probíhal se zohledněním kvótního výběru. Kvóty byly také stanoveny zadavatelem.²⁶

Sběr dat je uskutečněn vždy v pěti a více lokalitách každého kraje. Cílem je dotazovat vždy nejméně 30 respondentů z každé sociálně vyloučené lokality, případně vyčerpávající počet respondentů žijících v dané lokalitě, případně v daném kraji. Respondenti jsou dále v rámci dotazování identifikováni z hlediska věku, pohlaví, velikosti sídla, typu bydlení, délky pobytu v lokalitě a počtu osob žijících ve společné domácnosti.

NON RESPONSE (odmítnutí dotazování ze strany respondentů, které bylo v různých lokalitách odlišné). V průměru za celou ČR se však jednalo odhadem až o 60 % všech oslovených respondentů (tzn., že 60 % respondentů odmítlo na dotazování participovat).

Ke spolupráci na dotazování bylo osloveno až 8 000 Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách, celkem bylo uskutečněno 5 021 interakcí s respondenty.

V řadě případů respondenti souhlasili s dotazováním, ale v průběhu dotazování odmítli dále odpovídat, předčasně rozhovor ukončili apod.²⁷ Jednalo se o dotazníky²⁸, které nemohly být do statistického zpracování zahrnuty. Po vstupní kontrole dotazníků a vyřazení neúplných bylo dále statisticky pracováno s finálním souborem 4 448 respondentů. Z pohledu AUGUR Consulting se i tak jedná o značně naddimenzovaný, výběrový soubor a výsledky je možné vnímat, i se zohledněním způsobu výběru a sběru dat, jako vysoce reliabilní.

Organizace sběru dat a zajištění validity výsledků

Na sběru dat se podílelo celkem 148 pracovníků, jednalo se především o stálé spolupracovníky – tazatele z tazatelské sítě AUGUR Consulting, ale také o tazatele, kteří byli ke

---

²⁵ Jednalo se nejen o osoby, které se za Romy samy považují, ale také o osoby, které jsou za Romy považovány svým okolím.

²⁶ Jednalo se o všechny kraje včetně hlavního města Praha, v každém kraji cca 350 respondentů, minimálně pět SVL v každém kraji V každé SVL minimálně 30 respondentů.

²⁷ Hlavním důvodem bylo tematické zaměření výzkumu (názory na policii).

²⁸ Jednalo se o 573 dotazníků.

spolupráci oslovení a proškolení speciálně pro účely realizace tohoto projektu. Velmi důležití však byli spolupracovníci externí, kteří pomáhali pracovníkům AUGUR Consulting zajišťovat koordinaci sběru dat, oslovovat Romy přímo v sociálně vyloučených lokalitách ke spolupráci a zajišťovat také supervizi terénní fáze sběru dat. Na organizaci a supervizi sběru dat se podílelo více než 80 osob a organizací.

Tazatelé měli k dispozici řadu podpůrných materiálů včetně podrobné instruktážní brožury se všemi náležitostmi a informacemi, jak dotazování realizovat. Mezi nejdůležitější komunikační partnery, se kterými byly konzultovány zásadní otázky, patřili mj. krajsí koordinátoři pro romské záležitosti¹, pracovníci odborů sociálních věcí příslušných obcí, ve kterých existují sociálně vyloučené romské lokality, a pracovníci neziskových organizací působících v rámci jednotlivých SVL a zabývajících se problematikou sociální inkluze.

Empirické šetření se odehrávalo v přirozeném prostředí cílové skupiny, přímo ve vybraných SVL. V některých případech se jednalo o lokality se soukromou vlastnickou strukturou bydlení. V návaznosti na potřebu zajištění validity a reliability zjištění však bylo nezbytné dotazování uskutečnit i např. v prostředí těch ubytoven, kde ze strany majitele nebyl o spolupráci příliš zájem.

Kritická místa sběru dat

Vzhledem k náročné cílové skupině a plošně i početně rozsáhlému výzkumnému empirickému šetření počítala společnost AUGUR Consulting s kritickými místy projektu. Kritickým místem bylo např.:

- tematické zaměření výzkumu, které bylo ze strany některých respondentů vnímáno s určitým despektem, případně s obavami z porušení anonymity šetření. Opakovaně bylo potřeba respondenty ujistit, že dotazování je zcela anonymní,
- vysoký NON RESPONSE byl způsoben nejen tématem výzkumu (policie), případně obavou Romů z porušení anonymity jejich odpovědí, ale také obecně nezájmem cílové skupiny (Romové) participovat na aktivitách podobného charakteru,
- kritickým místem byla také absence základního počtu jednotek, tzn. Romů žijících v jednotlivých vyloučených lokalitách, pro následné reálné stanovení počtu výběrových souborů (počtu dotázaných Romů v krajích a jednotlivých SVL),

- před formulací designu výzkumu absentovaly také údaje o předpokládaném NON RESPONSE, které by umožnily reálněji precizovat kvótní požadavky na počty respondentů v jednotlivých krajích a případně i jednotlivých sociálně vyloučených lokalitách.

I přes výše uvedená kritická místa, která se sběrem dat u velmi složité cílové skupiny souvisela, se podařilo seskupit velmi početný a kvalitně strukturovaný výběrový soubor. Sběr dat probíhal ve spolupráci s celou řadou aktérů v sociální oblasti na úrovni krajské a obecní samosprávy a v úzké spolupráci s celou řadou neziskových i příspěvkových organizací, které s cílovou skupinou Romů v jednotlivých lokalitách aktivně pracují. V řadě případů tyto organizace pomohly obrazně řečeno „otevřít dveře“ k cílové skupině v jednotlivých lokalitách a dotazovat i respondenty, kteří by jinak s tazateli AUGUR Consulting na sběru dat z výše uvedených důvodů nespolupracovali a na otázky dotazníku neodpověděli.

4.4 Analytická část - Celá ČR

V rámci analytické části jsou prezentovány zásadní poznatky a výstupy, které vyplývají z terénní fáze sběru dat. Cílem bylo v rámci této zásadní kapitoly zprostředkovat pouze ty výstupy výzkumu, které bezprostředně souvisí se zadáním. V návaznosti na využití výsledků a současně pro jejich přehlednost jsme si dovoluili závěrečnou zprávu strukturovat do logických tematických celků. V první kapitole 4.2.1.1. zprostředkováváme informace a data, která charakterizují míru důvěry respondentů v policii a další související postoje názory dotázaných. V kapitolách 4.2.2–8. dokumentujeme osobní, nebo zprostředkované zkušenosti respondentů s prací policie. V kapitole 4.3. následně prezentujeme zpětnou vazbu, jaká by měla policie být v budoucnu, aby odpovídala představám respondentů.

4.4.1 Jaká je Policie v současnosti?

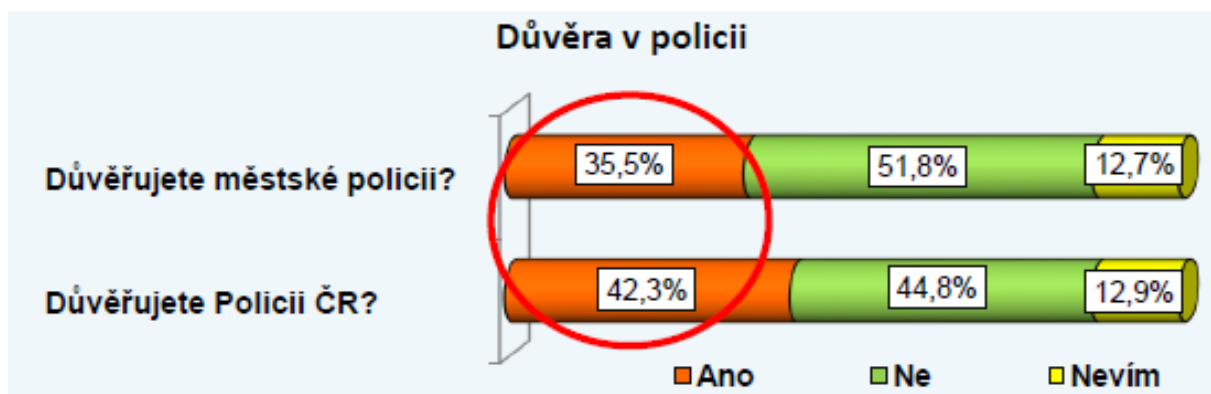
Důvěra v Policii

Jak vyplývá z analýzy výsledků, míra nedůvěry respondentů²⁹ v Policii ČR a v městskou policii³⁰ je u obou hodnocených složek vyšší než míra důvěry. Výsledky se však liší. Za-

---

²⁹ Romové žijící v sociálně vyloučených lokalitách, dále jen SVL.

tímco Policii ČR důvěřují více než dvě pětiny respondentů (42,3 %), tak policii městské důvěřuje pouze 35,5 % dotázaných. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 1.

Graf č. 1: Důvěra v policii

Je však potřeba konstatovat, že celková míra důvěry respondentů (Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách) v policii je výrazně nižší, než je tomu u celkové populace občanů ČR, jak vyplývá např. z výzkumu, který realizovala společnost STEM³¹: „Policii dnes důvěřuje 60 % veřejnosti a v posledních letech pozorujeme stálou tendenci růstu důvěryhodnosti této instituce.“ U Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách je tedy důvěra v policii (obecně) zhruba o pětinu (cca 20 %) nižší než u celkové populace občanů České republiky.

Současně je potřeba na základě zkušeností konstatovat, že míra důvěry obyvatel ČR v Policii ČR bývá vyšší než míra důvěry obyvatel ČR v policii městské. Společnost AUGUR Consulting měla možnost uskutečnit v minulosti výzkumy v oblasti prevence kriminality na místní úrovni v desítkách měst různé velikosti a téměř ve všech případech byla práce městské policie hodnocena obyvateli hůře (v některých případech výrazně hůře) než práce Policie ČR. Výše uvedená zjištění a konstatování mají celou řadu důvodů a vysvětlení, mj.:

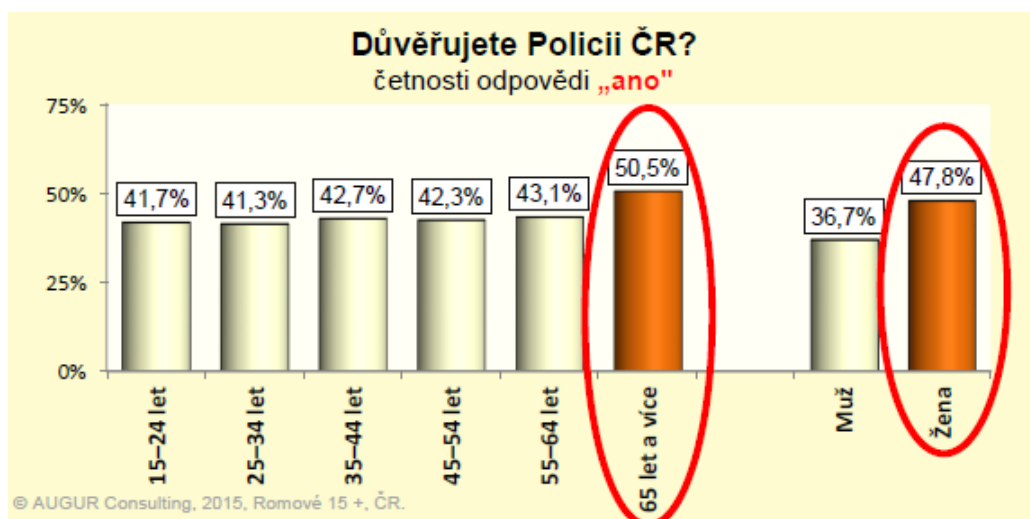
³⁰ Předpokládáme, že se respondenti vyjadřovali k městské policii v místě svého bydliště. Městská policie byla zařazena do zjišťování jako tzv. referenční položka k Policii ČR.

³¹ Citovaný výzkum STEM byl proveden na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let ve dnech 6. až 16. ledna 2015. Respondenti byli vybráni metodou kvótního výběru. Na otázky odpověděl soubor 1 081 respondentů. Zdroj: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/duvera-v-policii-a-armadu-mirne-klesla-presto-je-nadale-vysoka/1272159>.

- členové městských policií vstupují do kontaktu a interakcí s obyvateli konkrétních měst podstatně častěji než příslušníci Policie ČR, a to nejen preventivně, ale často také represivně. Jedná se především o pořádkové pokuty za nejrůznější přestupky (nedovolené parkování, přestupky proti občanskému soužití, dopravní přestupky atd.),
- historicky neměly městské policie zákonem stanovené stejné pravomoci jako Policie ČR. Městské policie neřešily trestněprávní skutky, ale pouze přestupky. Městské policie byly v minulosti také často technicky hůře vybavené než Policie ČR a tato nižší image dlouhodobě přetrvává. Tyto a řada dalších důvodů se podílí na negativnějším hodnocení městských policií obyvateli příslušných obcí, měst a lokalit oproti Policii ČR.

Zatímco ve věkové skupině 65 a více let důvěřuje Policii ČR 50,5 % respondentů a městským policiím 50,4 % respondentů, u nejmladší věkové kategorie 15–24 let je to pouze 41,7 % respondentů, kteří důvěřují Policii ČR, a 33,3 % respondentů důvěřující policiím městským. Policiím (obecně) důvěřují více ženy než muži. Policii ČR důvěřuje 47,8 % žen, ale pouze 36,7 % mužů. Městským policiím pak důvěřuje 40,4 % žen a 30,5 % „mužů“.

Důvěru v Policii ČR a městskou policii podle věku a pohlaví respondentů dokumentují následující grafy č. 2 a 3.

Graf č. 2: Důvěra Policii ČR ve vztahu k vybraným sociodemografickým ukazatelům.

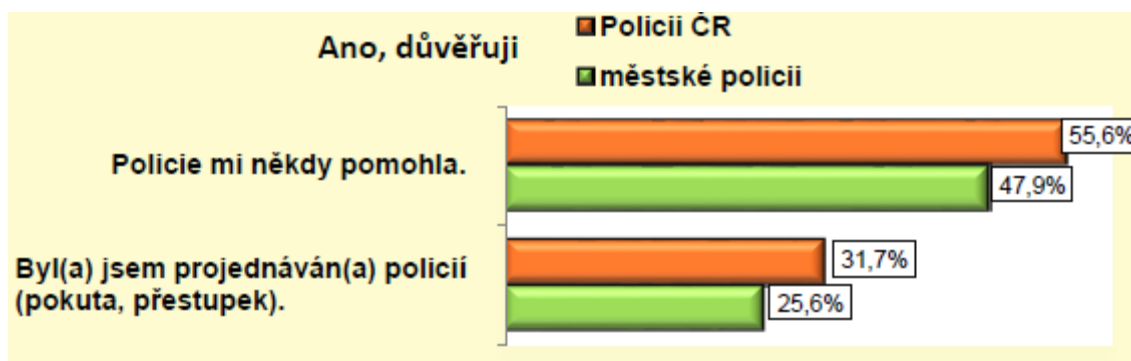

Graf č. 3: Důvěra městské policii ve vztahu k vybraným sociodemografickým ukazatelům.

Míra důvěry v policii má také souvislost s osobní zkušeností respondentů s policií:

- u respondentů, kteří byli nějakým způsobem **policí „projednávání“ (pokuta, přešůpek apod.)**, byla identifikována **výrazně nižší míra důvěry** v policii než u respondentů, kteří policií tímto způsobem projednávání nebyli,
- u respondentů, kterým **policie někdy pomohla**, byla identifikována **výrazně vyšší míra důvěry** než u těch dotázaných, kterým policie nikdy nepomohla.

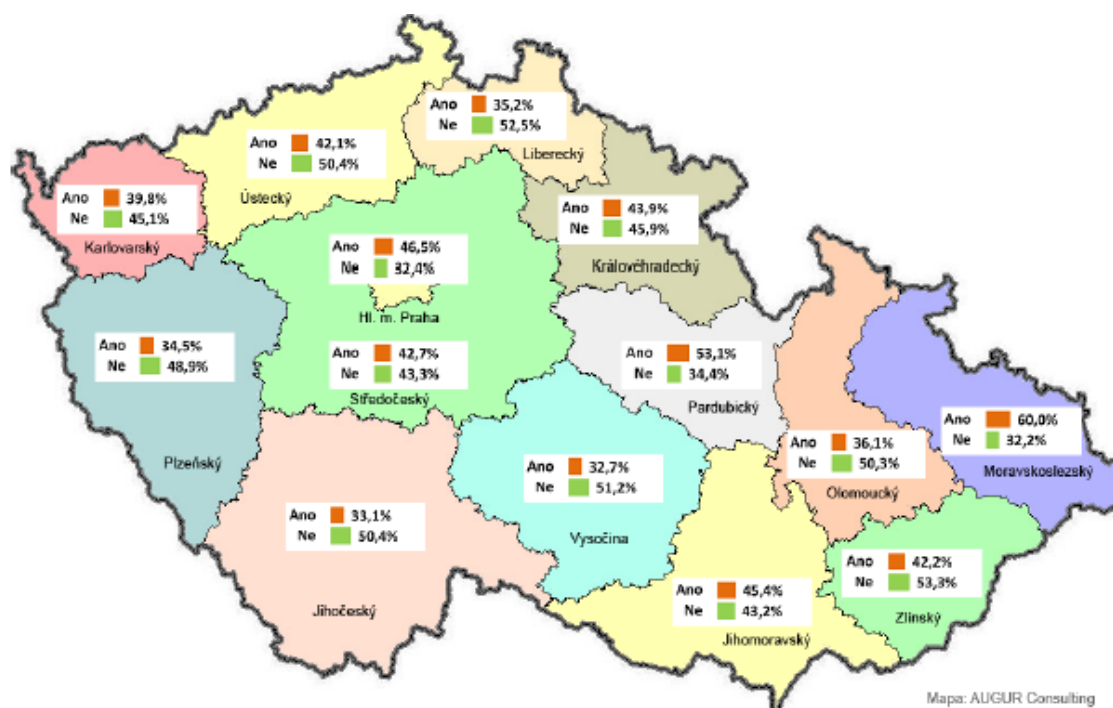
Z analýz tedy vyplývá, že osobní zkušenost respondentů s policií se bezprostředně podílí na míře jejich důvěry v policii. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 4.

Graf č. 4: Důvěra v Policii ČR a v městskou policii podle zkušenosti respondentů.

Míra důvěry v policii souvisí také např. s krajem, ve kterém respondenti žijí. Míru důvěry v policii jsme v dalších mapových a grafických resultátech spojili primárně s důvěrou respondentů v Policii ČR.

Jak dokumentuje následující mapa č. 1, **vyšší míru důvěry v Policii ČR projevují Romové žijící v kraji Moravskoslezském, dále pak v kraji Pardubickém, hlavním městě Praha, Jihomoravském a Královéhradeckém kraji. Nižší míru důvěry v Policii ČR pak projevují respondenti z kraje Zlínského, Libereckého, Jihočeského, Ústeckého, Olomouckého a Kraje Vysočina.**

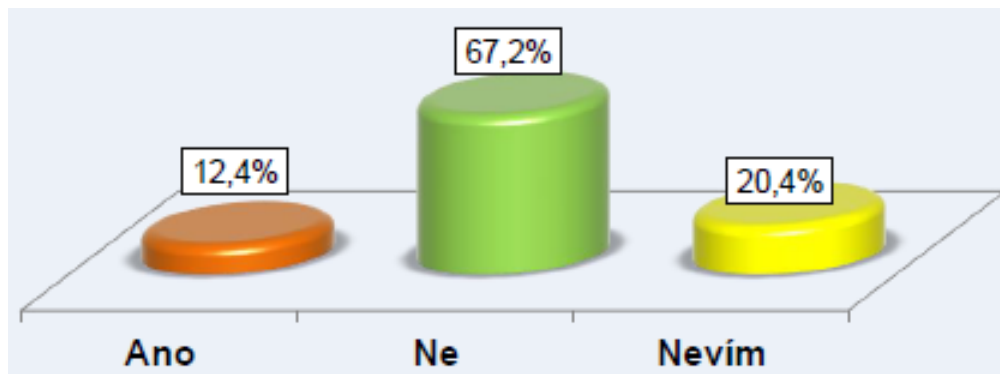

Mapa č. 1: Důvěřujete Policii ČR? (Podle krajů)

Spontánní hodnocení policie ze strany Romů

Pouze více než desetina dotázaných Romů žijících v SVL (12,4 %) se domnívá, že policie Romům obecně důvěřuje. Naproti tomu více než dvě třetiny (67,2 %) dotázaných Romů uvedly, že policie obecně Romům nedůvěřuje, a více než pětina dotázaných (20,4 %) použila variantu odpovědi „nevím“. Výsledky jsou pro názornost dokumentovány v grafu č. 5.

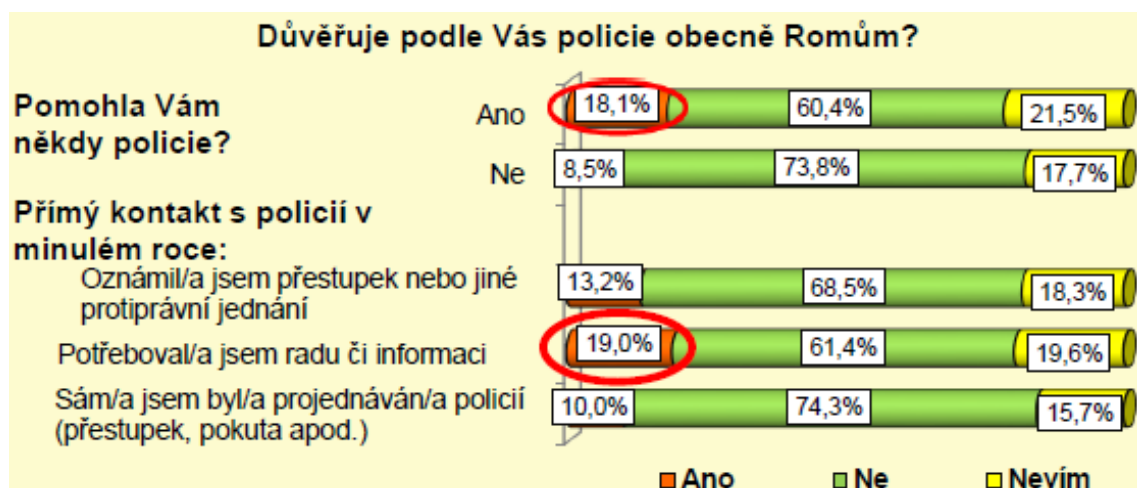

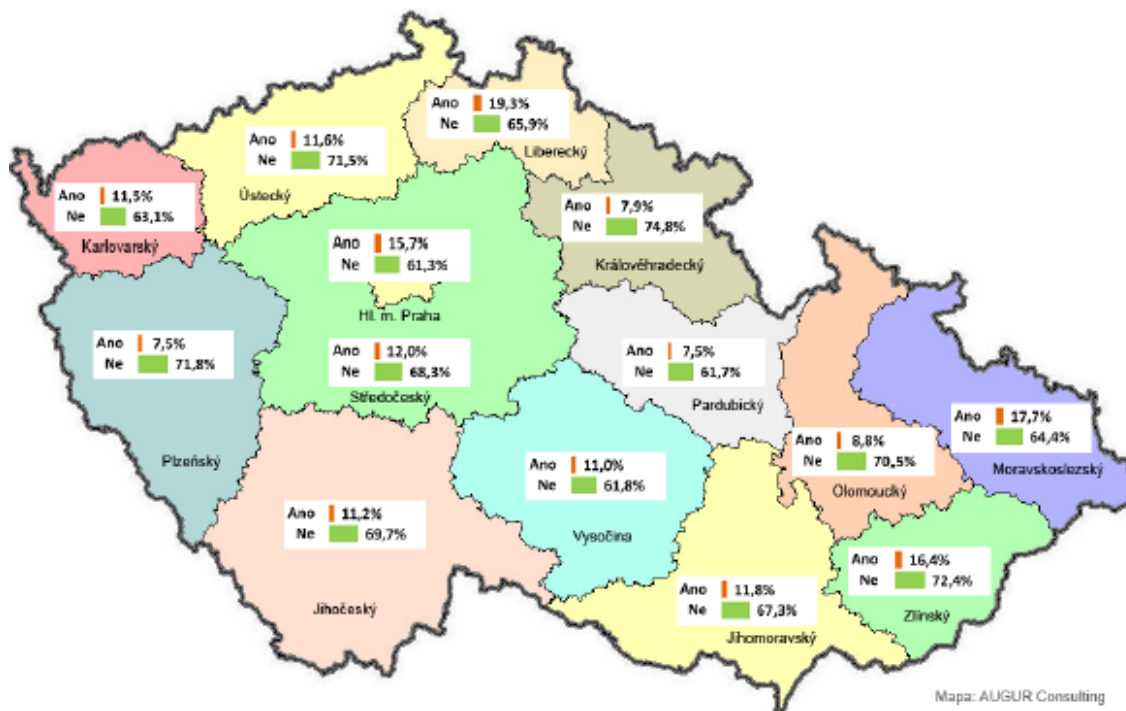
Graf č. 5: Důvěřuje podle Vás policie obecně Romům?

Jak vyplývá z hlubší analýzy, výsledky se zásadněji neliší podle sociálnědemografických charakteristik zkoumané populace. Výsledky se neliší podle věku ani pohlaví respondentů a nemají výraznější souvislost ani s velikostí obce, ve které se SVL nachází.

Určitou mírnou souvislost lze nalézt při korelaci s kraji a se zkušeností respondentů s policií. U těch respondentů, kterým policie někdy pomohla nebo kteří od policie potřebovali radu či informaci, je vyšší podíl těch, kteří uvádí, že policie Romům obecně důvěřuje. Názorně výše uvedená konstatování dokumentuje graf č. 6 a mapa č. 2.

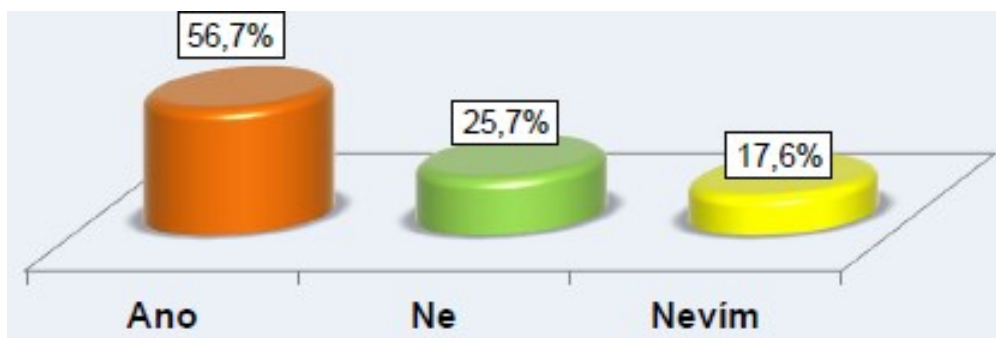

Graf č. 6: Důvěřuje podle Vás policie obecně Romům? (Podle zkušeností respondentů s policií)

Mapa č. 2: Důvěřuje podle Vás policie obecně Romům? (Podle krajů)

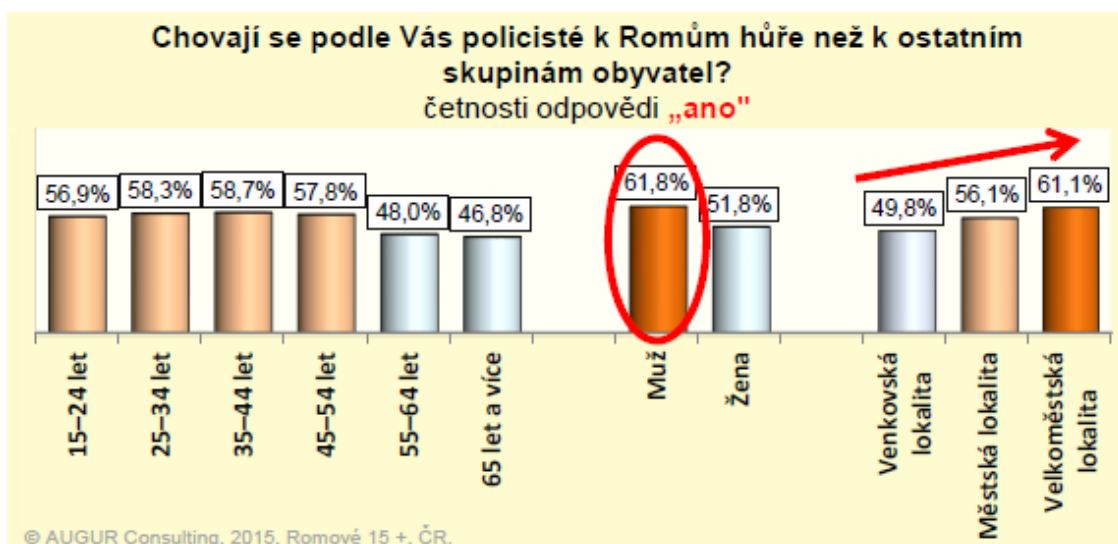
Jak dále vyplývá z analýzy výsledků, **více než polovina dotázaných Romů (56,7 %) uvedla, že se policie chová k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel. Více než čtvrtina dotázaných (25,7 %) však s tímto názorem nesouhlasí a téměř pětina respondentů (17,6 %) využila odpověď „nevím“.** Výsledky jsou pro názornost dokumentovány v grafu č. 7.

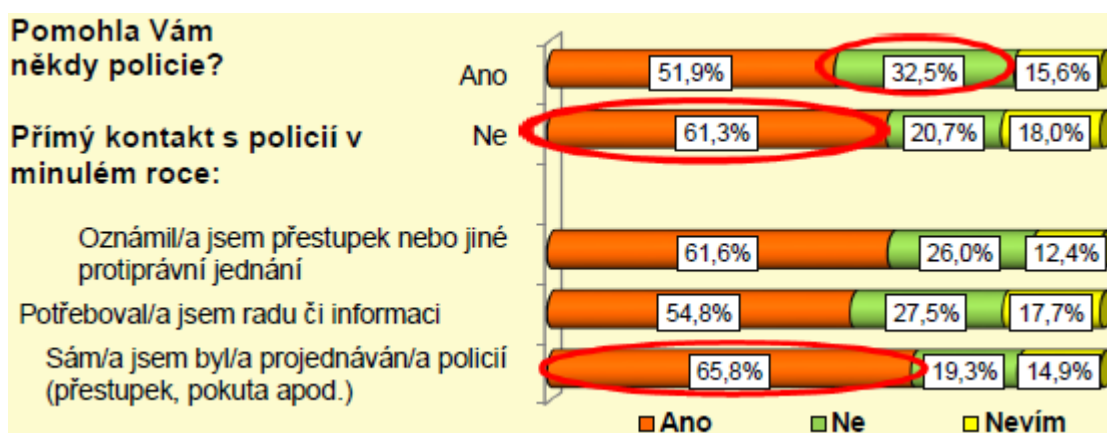
Graf č. 7: Chovají se podle Vás policisté k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel?

Výsledky mají souvislosti se sociálnědemografickými znaky zkoumané populace. Muži (61,8 %) častěji než ženy (51,8 %) uvádí, že se policisté chovají k Romům hůře než k

ostatním skupinám obyvatel. Také všechny mladší věkové skupiny Romů (od 15 let do 54 let) zastávají častěji názor, že se policie chová k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel. Starší věkové kohorty (od 55 let) tento názor zastávají v menší míře. Zajímavá je korelace s velikostí obce, ve které respondenti žijí. Zatímco ve velkoměstských SVL se více než tři pětiny dotázaných (61,1 %) domnívají, že se policie chová k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel, ve venkovských SVL zastává stejný názor pouze 49,8 % dotázaných Romů. Názorně výsledky, se zohledněním sociálnědemografických charakteristik vzorku dotázaných respondentů, dokumentuje následující graf č. 8.

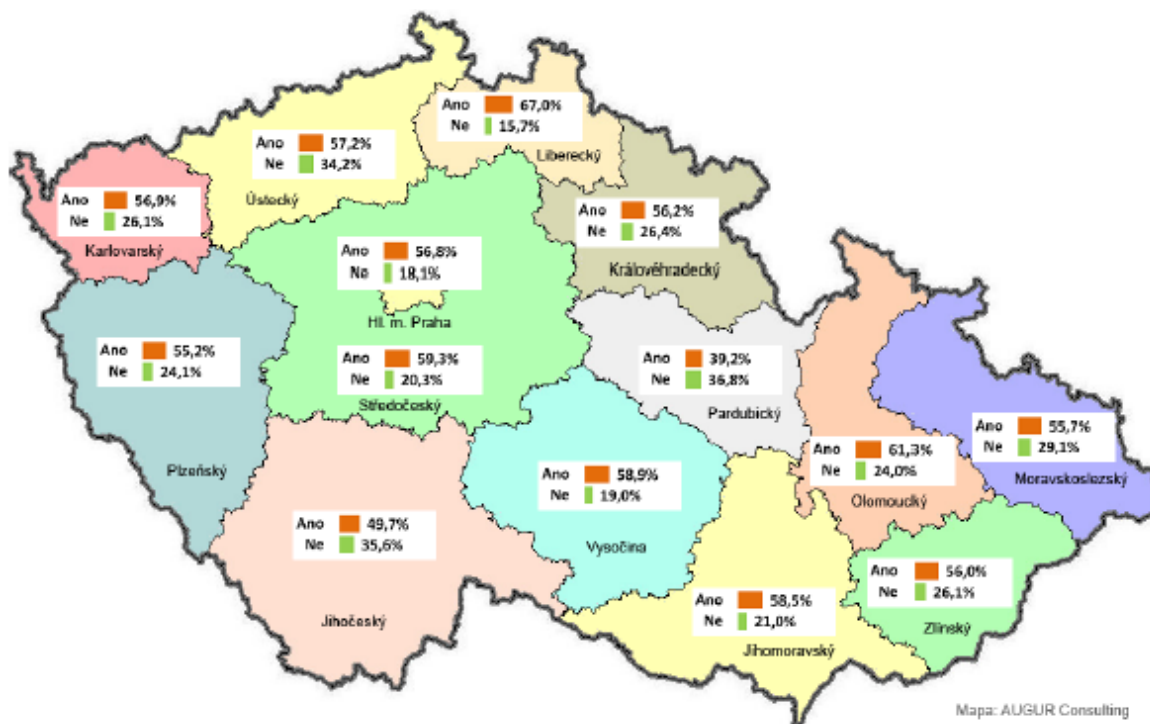

Graf č. 8: Chovají se podle Vás policisté k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel? (Podle vybraných sociálnědemografických charakteristik)

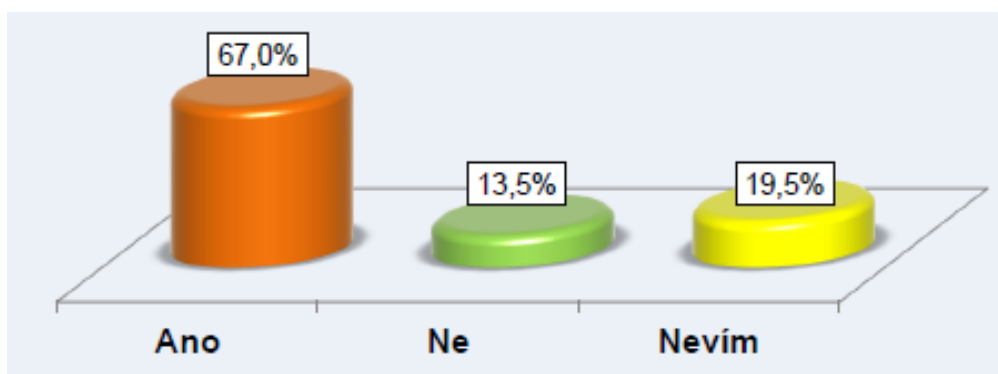
Graf č. 9: Chovají se podle Vás policisté k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel? (Podle zkušeností s policií)

Výsledky se dílčím způsobem liší i podle krajů. Rozdíly však nejsou statisticky zásadní. Mapový rezultat č. 3 uvádíme pro úplnost.

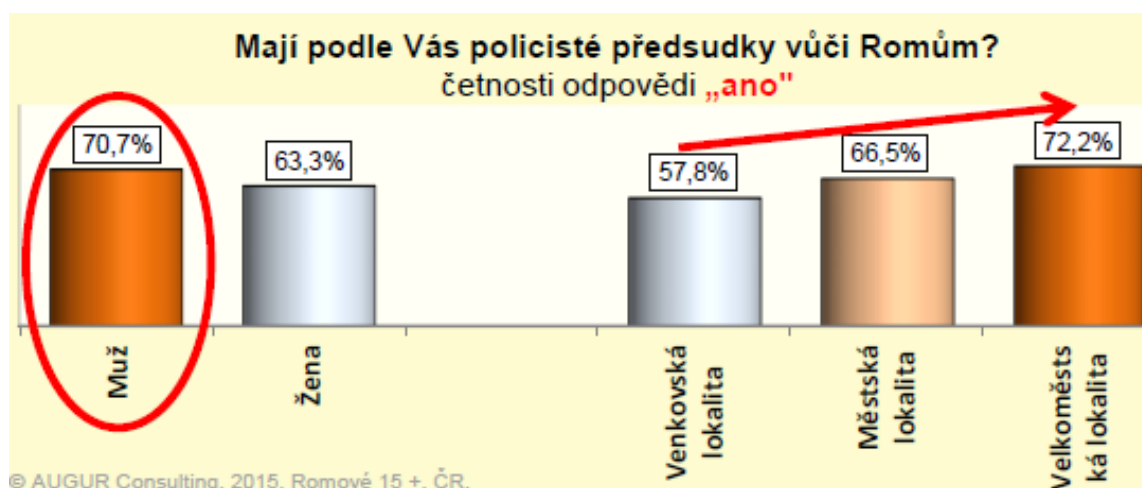
Mapa č. 3: Chovají se podle Vás policisté k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel? (Podle krajů)

Dvě třetiny dotázaných (67,0 %) vyjádřily názor, že policisté mají vůči Romům předsudky. Pouze více než desetina respondentů (13,5 %) zastává opačný názor a téměř pětina dotázaných (19,5 %) odpověděla variantou „nevím“. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 10.

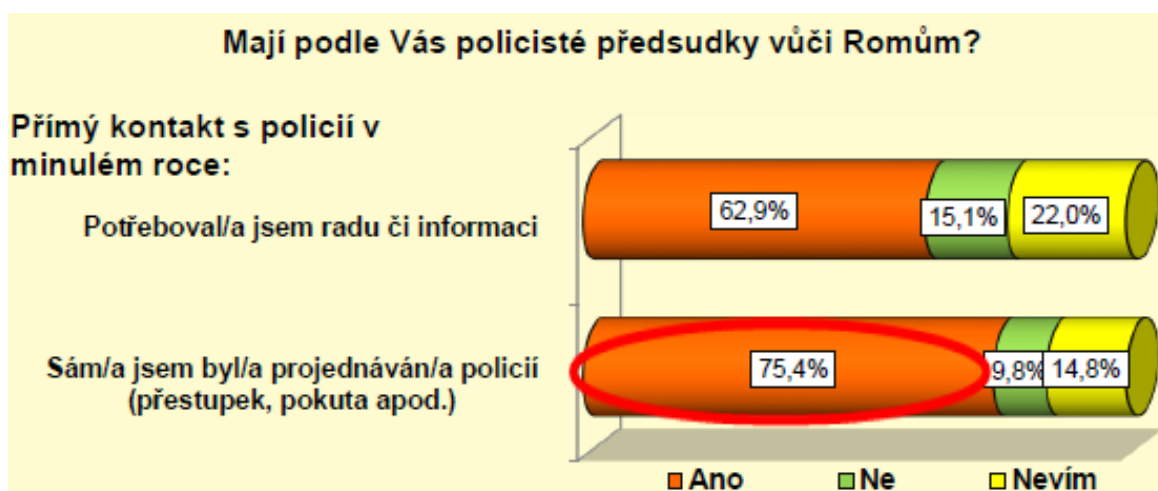

Graf č. 10: Mají podle Vás policisté předsudky vůči Romům?

Výsledky mají souvislosti pouze s některými sociálnědemografickými znaky zkoumané populace. Např. muži (70,7 %) mírně častěji než ženy (63,3 %) uvádí, že policisté mají vůči Romům předsudky. Romové žijící ve venkovských SVL se domnívají méně často (57,8 %) než např. respondenti z městských (66,5 %) a velkoměstských SVL (72,2 %), že mají policisté vůči Romům předsudky. Také Romové, kteří byli sami projednáváni policií (přestupek, pokuta), se domnívají častěji (75,4 %), že má policie vůči Romům předsudky. Rozdíly v odpovědích na sledovanou zjišťovací položku se však neprojevují např. s věkem respondentů. Podrobně jsou výsledky korelací se sociálnědemografickými charakteristikami vzorku dotázaných dokumentovány v následujících grafech č. 11 a 12.

Graf č. 11: Mají podle Vás policisté předsudky vůči Romům? (Podle vybraných sociálnědemografických charakteristik)

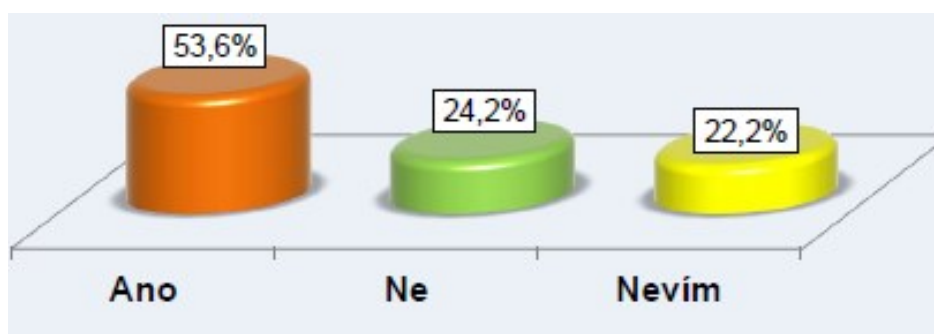

Graf č. 12: Mají podle Vás policisté předsudky vůči Romům? (Ve vztahu ke zkušenosti Romů s policií)

Na základě výše uvedených výsledků lze usuzovat na značné stigma, které Romové žijící v SVL pociťují vůči policii. Romská populace žijící v SVL se průřezově domnívá (ve více než dvou třetinách případů), že jim policie obecně nedůvěřuje. Téměř stejně početná skupina se domnívá, že mají policisté vůči Romům předsudky a více než polovina dotázaných Romů souhlasí s názorem, že se policisté chovají k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel.

Ochota Romů spolupracovat s Policií

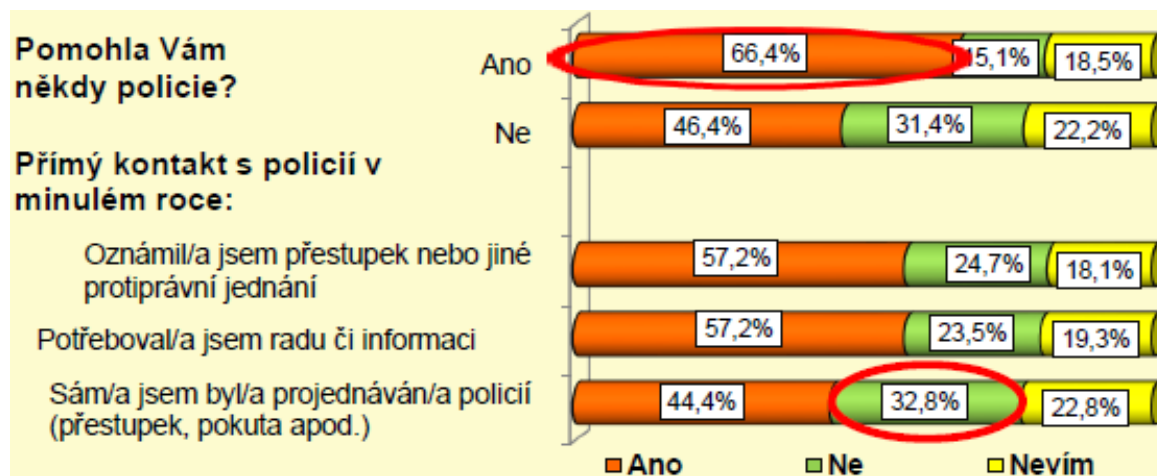
I přes výše prezentovaná zjištění však více než polovina dotázaných (53,6 %) uvádí, že by pomohla policii, kdyby to bylo potřeba. Pouze méně než čtvrtina respondentů (24,2 %) by policii ochotna pomoci nebyla. Více než pětina dotázaných (22,2 %) využila variantu odpovědi „nevím“. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 13.

Graf č. 13: Pomohl/a byste policii, kdyby bylo potřeba?

Odpovědi nemají zásadnější souvislosti se základními sociálnědemografickými charakteristikami, tj. věkem, pohlavím ani velikostí obce. Výsledky se liší podle jednotlivých krajů a především podle zkušeností respondentů s policií.

Ze skupiny respondentů, kterým někdy policie pomohla, by téměř dvě třetiny z nich (66,4 %) pomohly policii, kdyby to bylo potřeba. U skupiny respondentů, kteří byli sami projednáváni policií (přestupek, pokuta), by policii pomohly (v případě, že by to byla potřeba) pouze více než dvě pětiny z nich (44,4 %). Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 14.

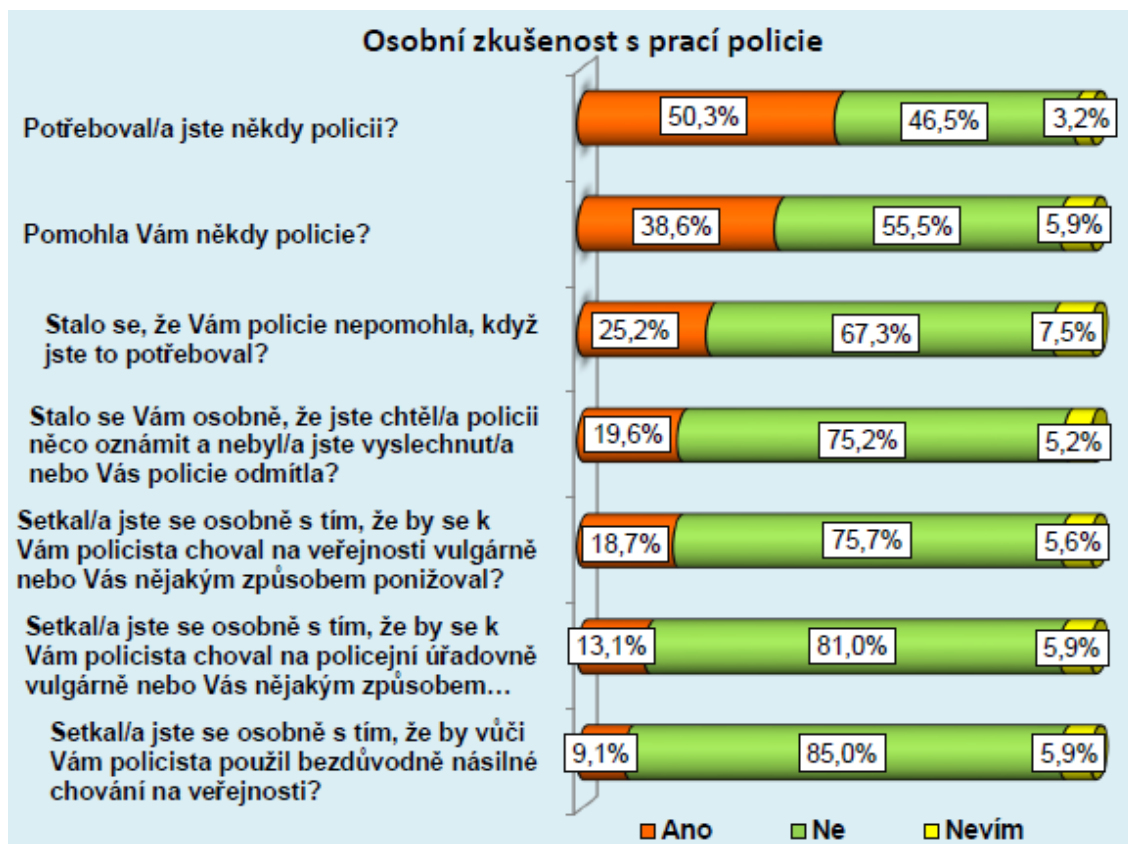

Graf č. 14: Pomohl/a byste policii, kdyby to bylo potřeba? (Ve vztahu ke zkušenostem Romů s policií)

Osobní zkušenosti Romů s prací Policie

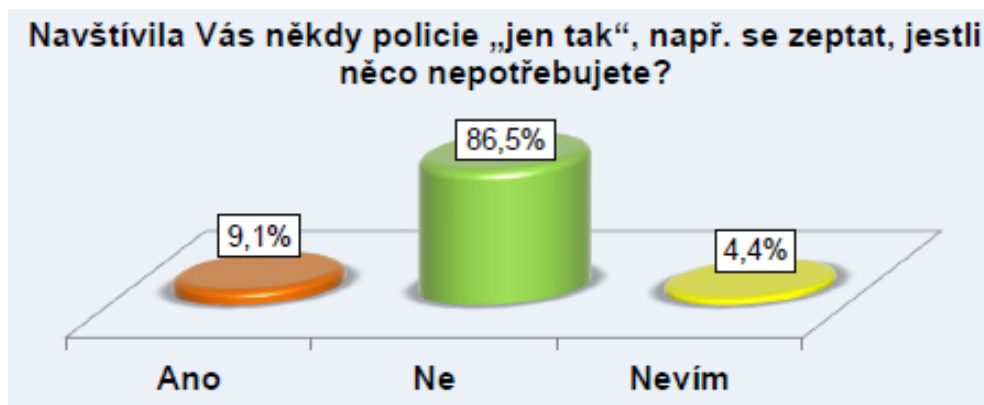
Jak vyplývá z analýzy výsledků, více než polovina dotázaných Romů (50,3 %) potřebovala někdy policii. Téměř dvě pětiny dotázaných (38,6 %) uvedly, že jim policie někdy pomohla. Pouze čtvrtina respondentů (25,2 %) uvedla, že jim policie nepomohla, když to potřebovali. Méně než pětina dotázaných (19,6 %) zaznamenala zkušenost, že nebyli vyslechnuti nebo je policie odmítla, když chtěli osobně policii něco oznámit. Téměř pětina Romů (18,7 %) se osobně setkala s tím, že se k nim policista **na veřejnosti** choval vulgárně nebo je nějakým způsobem ponižoval.

Více než desetina dotázaných (13,1 %) se osobně setkala s tím, že se k nim policista **v policejní úřadovně** choval vulgárně nebo je nějakým způsobem ponižoval. Téměř desetina Romů (9,1 %) se osobně setkala s tím, že vůči nim policista použil bezdůvodně násilné chování na veřejnosti. Názorně jsou výsledky prezentovány v následujícím souhrnném grafu č. 15.

Graf č. 15: Osobní zkušenost Romů s prací policie.

Méně než desetina dotázaných připouští „nezištnou“ aktivitu policie vůči jejich osobě. Pouze 9,1 % Romů odpovědělo, že je policie někdy navštívila „jen tak“, např. se zeptat, jestli něco nepotřebují. Názorně odpovědi respondentů dokumentuje následující graf č. 16.

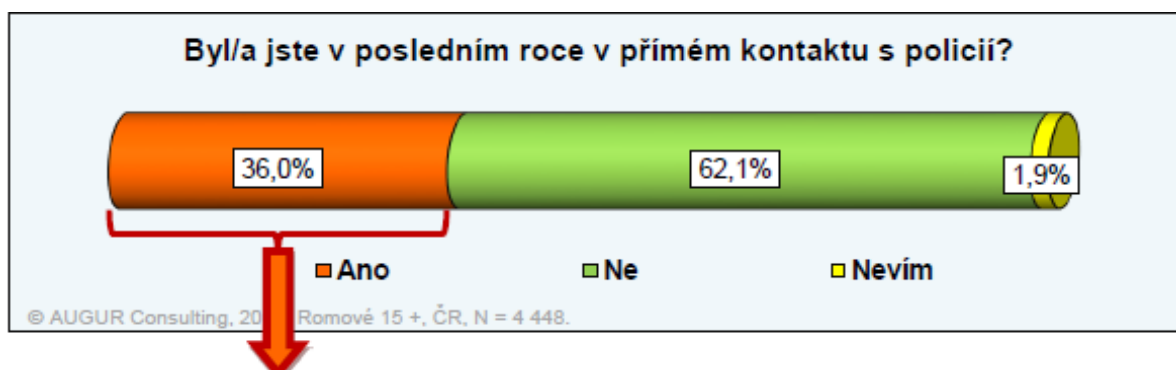

Graf č. 16: Navštívila Vás někdy policie „jen tak“, např. se zeptat, jestli něco nepotřebujete?

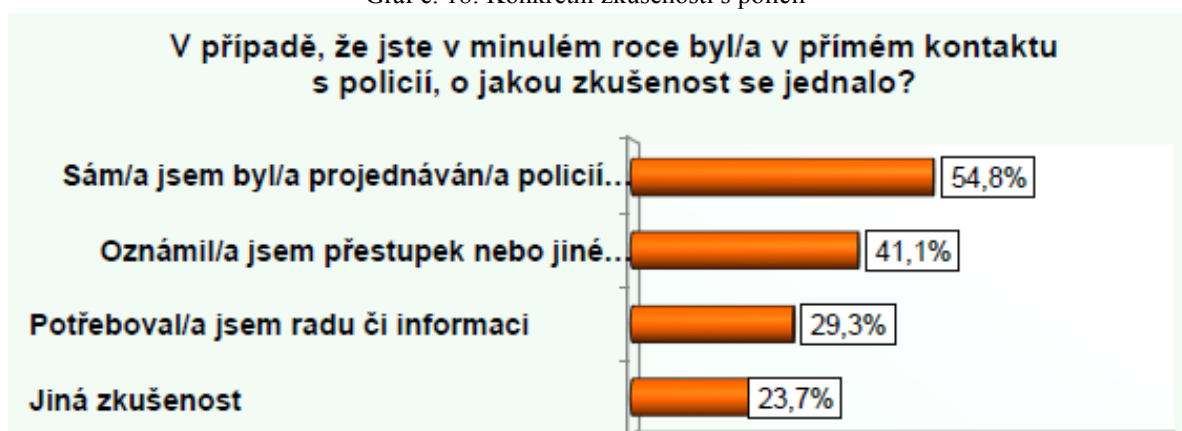

Více než třetina dotázaných (36 %) byla v posledním roce v přímém kontaktu s policií. Nejvíce respondentů (54,8 %) z těch, kteří byli v posledním roce v přímém kontaktu s policií, byli sami policií projednáváni (přestupek, pokuta apod.), dále pak oznámili přestupek nebo jiné protiprávní jednání (41,1 %), potřebovali radu či informaci (29,3 %) nebo měli s policií jinou zkušenost (23,7 %).

Graf č. 17: Byl/a jste v posledním roce v přímém kontaktu s policií?

Graf č. 18: Konkrétní zkušenosti s policií

Do varianty „jiná zkušenost“ patří následující odpovědi respondentů: „předvolán/a jako svědek“, „byl/a jsem ve výkonu trestu“, „poskytl/a jsem sám/a informaci policii“ apod.

Zprostředkovaná zkušenost Romů s prací policie

Téměř třetina dotázaných (31,3 %) uvedla, že ví o případu ze svého okolí, kdy chtěl policii někdo něco oznámit a nebyl vyslechnut nebo byl policií odmítnut. Téměř stejně početná skupina Romů (28,9 %) uvedla, že ví o případu ze svého okolí, kdy se policista choval **na veřejnosti** vulgárně nebo někoho nějakým způsobem ponižoval. Více než pětina dotázaných (22,2 %) ví o případu ze svého okolí, kdy se policista choval **v policejní úřadovně** vulgárně nebo někoho nějakým způsobem ponižoval. Téměř stejně početná

skupina Romů (21,8 %) ví o případu ze svého okolí, kdy policista použil bezdůvodně násilné chování **na veřejnosti**. Téměř pětina respondentů (19,2 %) ví o případu ze svého okolí, kdy policista použil bezdůvodně násilné chování v policejní úřadovně. Názorně jsou výsledky prezentovány v následujícím souhrnném grafu č. 19.

Graf č. 19: Zprostředkovaná zkušenost s prací policie.

Spontánní hodnocení policie ze strany Romů

Hodnocení policie z pohledu Romů bylo identifikováno mj. prostřednictvím volné otázky (bez nabízených variant odpovědí). Jednalo se o zachycení spontánních reakcí respondentů. Na otázku jsme zaznamenali celkem 4180 odpovědí (tj. 93,97 % z výběrového souboru). Jedinečné odpovědi respondentů prošly dvěma úrovněmi kategorizací. Pro transparentnost a pro účely případných následných analýz jsme zachovali všechny tři úrovně odpovědí respondentů.

Více než čtvrtině Romů (28,3 %) na policii vadí arogance, diskriminace, rasismus, agresivita, buzerace, vulgární chování apod. Více než desetinu respondentů (13,7 %) na policii vadí předsudky, nedůvěra, nadřazenost apod. Téměř stejně početné sku-

pině dotázaných (12,7 %) pak vadí lhostejnost a nevšímavost a další desetině (10,1 %) vadí nedostatek policistů, nedostatečné hlídky policie apod.

Kategorizovaná podoba odpovědí respondentů je dokumentována v následující přehledové tabulce č. 1.

Co Vám na policii vadí nejvíce? Jednalo se o volnou otázku bez nabízených variant odpovědí. Odpovědi respondentů byly kategorizovány. Výsledky zohledňují druhou úroveň kategorizace odpovědí.	Počet respondentů	
	Absolutní	Relativní (v %)
Arogance, diskriminace, rasismus, agresivita, buzerace, vulgární chování.	1183	28,3
Nic mi na policii nevadí.	747	17,9
Předsudky, nedůvěra, nadřazenost. Hází všechny Romy do jednoho pytle.	573	13,7
Lhostejnost, nevšímavost, laxní přístup, neochota, nezájem o Romy.	529	12,7
Nedostatek policistů, nejsou vidět, pozdní příjezdy apod.	425	10,1
Policie mi vadí celkově, vadí mi vše.	109	2,6
Jiná odpověď.	154	3,7
Nevím	460	11,0
CELKEM	4180	100,0

Tabulka č. 1: Co Vám na policii vadí nejvíce? (Do varianty „jiná odpověď“ patří následující odpovědi respondentů: „nehlídá herny“, „policisté chodí pořád v uniformách“, „malý kontakt s občanem“ apod.)

Hodnocení policie z pohledu Romů bylo identifikováno také prostřednictvím dalších dvou volných otázek (bez nabízených variant odpovědí). Jednalo se o zachycení spontánních reakcí respondentů a zjištění jejich názoru na to, co dělá policie dobře (na otázku jsme zaznamenali celkem 3 879 odpovědí, tj. 87,2 % z výběrového souboru), a současně názoru na to, co dělá policie špatně (na otázku jsme zaznamenali celkem 3 980 odpovědí, tj. 89,5 % z výběrového souboru). Jedinečné odpovědi respondentů prošly dvěma úrovněmi kategorizací. Pro transparentnost a pro účely případných následných analýz jsme zachovali všechny tři úrovně odpovědí respondentů.

Téměř třetina Romů (31,4 %) na policii oceňuje, že chrání a pomáhá, řeší konflikty, problémy, zajišťuje pořádek, bezpečnost apod. Více než desetina respondentů (14,6 %) na policii oceňuje, že se stará o lokalitu, často hlídkuje, je v lokalitě vidět a má

romské asistenty. Více než dvacetina dotázaných (6,1 %) uvedla, že je policie férová, spravedlivá, má dobrý přístup k lidem a slušné chování.

Kategorizovaná podoba odpovědí respondentů je dokumentována v následující přehledové tabulce č. 2.

Jednalo se o volnou otázku bez nabízených variant odpovědí. Odpovědi respondentů byly kategorizovány. Výsledky zohledňují druhou úroveň kategorizace odpovědí.	Počet respondentů	
	Absolutní	Relativní (v %)
Chrání a pomáhá, řeší konflikty a problémy. Zajišťuje pořádek a bezpečnost.	807	31,4
Stará se o lokalitu, často hlídkuje, je v lokalitě vidět, má romské asistenty.	375	14,6
Celkově dělá svoji práci dobře.	199	7,7
Je férová, spravedlivá. Má dobrý přístup k lidem a slušné chování.	158	6,1
Kontroluje dopravu, rychlost řidičů, parkování.	123	4,8
Stará se o prevenci kriminality, zajišťuje prevenci mezi dětmi a mládeží.	77	3,0
Policie nedělá nic dobře.	561	21,8
Jiné	111	4,3
Nevím	165	6,3
CELKEM	3879	100,0

Tabulka č. 2: Názory na činnost policie. (Do varianty „jiné“ patří následující **odpovědi respondentů**: „policisté mají respekt“, „policisté mají vhodné uniformy“, „policisté jsou dobří řidiči“, „policisté jsou pozitivní“ apod.)

Téměř pětina Romů (18,8 %), kteří na volnou otázku odpověděli (89,5 %) uvádí, že policie dělá špatně především to, že neumí s Romy komunikovat, je laxní, neřeší problémy a nezajímá se o Romy. Více než desetina respondentů (13,1 %) uvádí, že je policie arogantní, diskriminuje Romy, je nadřazená, vulgární, agresivní, a téměř stejně početná skupina (12,7 %) dotázaných uvedla, že má policie vůči Romům předsudky, nedůvěřuje Romům, nemá Romy ráda a je nespravedlivá. Kategorizovaná podoba odpovědí respondentů je dokumentována v následující přehledové tabulce č. 3.

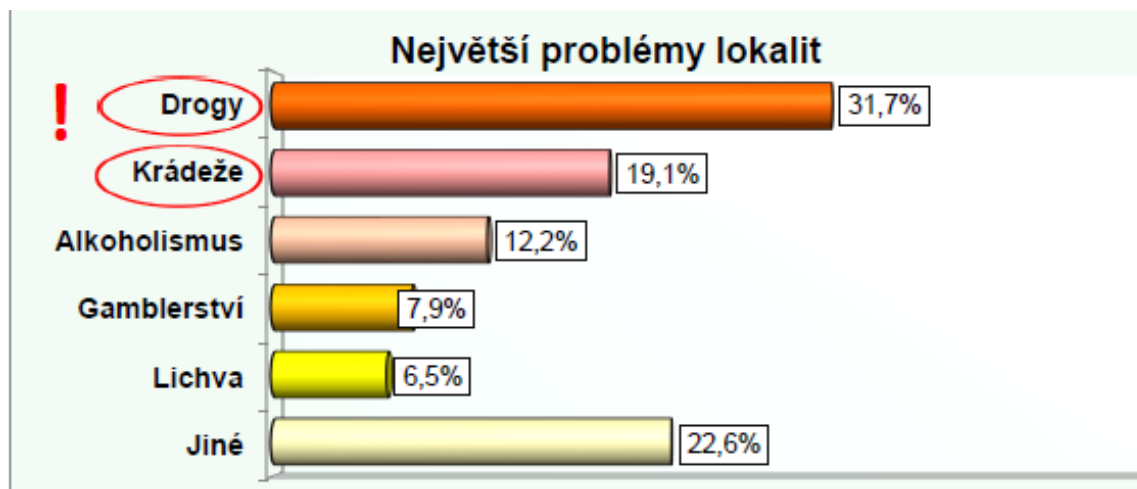
Jednalo se o volnou otázku bez nabízených variant odpovědí. Odpovědi respondentů byly kategorizovány. Výsledky zohledňují druhou úroveň kategorizace odpovědí.	Počet respondentů	
	Absolutní	Relativní (v %)
Je laxní, neřeší problémy, nezajímá se o Romy, neumí s Romy komunikovat.	748	18,8
Je arogantní, diskriminuje Romy, je nadřazená, vulgární, agresivní.	520	13,1
Má předsudky, nedůvěřuje Romům, nemá Romy ráda, je nespravedlivá.	504	12,7
Je nekompetentní, neprofesionální, neumí poradit, pomoci.	324	8,1
Nedostatečný počet policistů, nejsou vidět, v lokalitě je málo hlídek.	243	6,1
Policie nedělá nic špatně.	336	8,4
Policie dělá všechno špatně.	249	6,3
Jiné	110	2,8
Nevím	946	23,7
CELKEM	3980	100,0

Tabulka č. 3: Co podle Vás dělá policie špatně?

Největší problémy lokalit z pohledu Romů

Za největší problém lokality, ve které respondenti žijí, považuje téměř třetina Romů (31,7 %) drogy, dále pak krádeže (19,1 %), alkoholismus (12,2 %), gamblerství (7,9 %), lichvu (6,5 %) nebo „jiné problémy“³² (22,6 %). Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 20.

³² Jednalo se o tzv. polootevřenou otázku. Respondenti měli možnost vybrat z nabídky jeden problém, který považují ve své lokalitě za největší, případně mohli uvést „problém jiný“, který v nabídce nebyl obsažen. Do tzv. volné varianty „jiný problém“ respondenti nejčastěji uváděli odpovědi: „všechny uvedené problémy“ nebo uváděli kombinaci problémů z nabídky.

Graf č. 20: Největší problémy lokalit. (Do varianty „jiné“ patří následující **odpovědi respondentů**: „všechny uvedené problémy“, „krádeže a drogy“, „alkohol, výtržnictví a rušení nočního klidu“ apod.)

Největší problémy lokalit, ve kterých Romové žijí, se liší podle některých sociálnědemografických znaků respondentů. Pro úplnost si dovoluujeme v následující souhrnné tabulce prezentovat výsledky podle krajů i dalších sociálnědemografických znaků zkoumané populace.

Co považujete za největší problém lokality, ve které žijete? Hodnoty uvedeny v %.		Lichva	Gamblerství	Krádeže	Alkoholismus	Drogy	Jiné
Celkem průměr za variantu		6,5	7,9	19,1	12,2	31,7	22,6
Kraj	Jihočeský	4,0	7,7	19,9	19,1	23,4	25,9
	Jihomoravský	4,1	7,4	9,4	9,4	37,4	32,4
	Karlovarský	2,0	13,5	15,3	17,6	38,3	13,3
	Královéhradecký	4,2	8,9	18,6	18,6	28,0	21,6
	Liberecký	5,9	9,3	16,1	10,5	34,0	24,1
	Moravskoslezský	9,6	4,6	23,9	6,1	36,8	19,0
	Olomoucký	5,8	6,7	16,2	10,4	18,3	42,5
	Pardubický	3,0	4,3	17,7	19,0	34,2	21,6
	Plzeňský	5,2	5,8	16,8	5,2	34,1	32,9
	Hl. město Praha	2,9	15,7	31,8	17,1	25,7	6,8
	Středočeský	16,3	6,8	15,6	4,7	31,9	24,7
	Ústecký	10,2	3,3	20,9	7,3	42,3	15,9
	Kraj Vysočina	10,4	11,7	20,3	17,3	24,7	15,6
	Zlínský	4,2	1,0	20,8	12,5	17,7	43,8
Lokalita	Venkovská	1,5	3,8	21,9	14,4	30,4	28,1
	Městská	8,6	9,6	18,0	11,9	31,9	20,0
	Velkoměstská	5,2	6,9	19,7	11,7	32,1	24,4
Věk	15–24 let	5,7	8,3	15,9	11,7	32,5	26,0
	25–34 let	6,6	8,6	18,7	13,2	31,3	21,6
	35–44 let	6,3	8,7	19,6	10,6	32,9	21,9
	45–54 let	8,4	7,2	20,5	12,5	30,4	21,1
	55–64 let	6,4	6,2	21,2	12,6	30,3	23,4
	65 let a více	4,6	1,9	24,1	20,4	31,5	17,6
Pohlaví	Muž	6,7	8,1	18,7	12,2	32,5	21,9
	Žena	6,4	7,8	19,5	12,2	31,0	23,1
Délka pobytu v lokalitě	Méně než dva roky	7,8	7,9	18,5	10,6	31,8	23,5
	Dva až pět let	5,6	8,8	20,3	14,4	29,7	21,1
	Více než šest let	6,5	7,4	18,1	10,7	33,9	23,4
Typ bydlení	Vlastní bydlení	7,1	10,6	23,9	11,4	28,5	18,5
	Nájem/podnájem v bytě	6,3	7,5	18,9	12,2	32,1	23,0
	Ubytovna	7,0	8,2	19,2	13,7	32,8	19,2
	Jiné (podnájem v RD apod.)	6,8	7,4	15,4	9,2	28,9	32,3

Tabulka č. 4: Co považujete za největší problém lokality, ve které žijete?

4.4.2 Jaká by měla Policie být v budoucnu?

Ideální formy kontaktu s Policií

Téměř tři pětiny respondentů (58,5 %) si přejí, aby byla policie v jejich lokalitě vidět častěji. Více než čtvrtina dotázaných (28,7 %) si častější přítomnost policie ve své lokalitě nepřeje a více než desetina (12,8 %) využila variantu „nevím“. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 21.

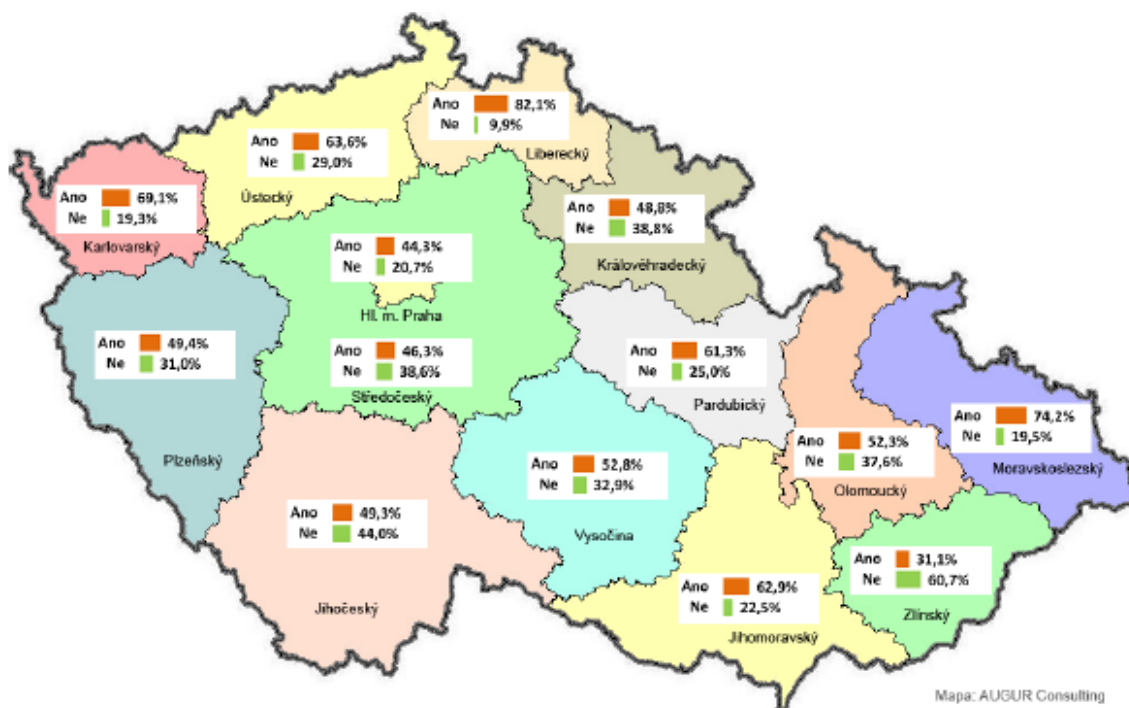

Graf č. 21: Přál/a byste si, aby byla policie ve Vaší lokalitě vidět častěji?

Jak vyplývá z hlubší analýzy, výsledky mají souvislost s některými sociálnědemografickými charakteristikami dotázaných. Ženy (62,6 %) si mírně častěji než muži (54,2 %) přejí, aby byla policie v jejich lokalitě vidět častěji. Souvislosti v datech se však neprojeví zásadněji s věkem respondentů, ani s velikostí obce, ve které se jejich lokalita nachází.

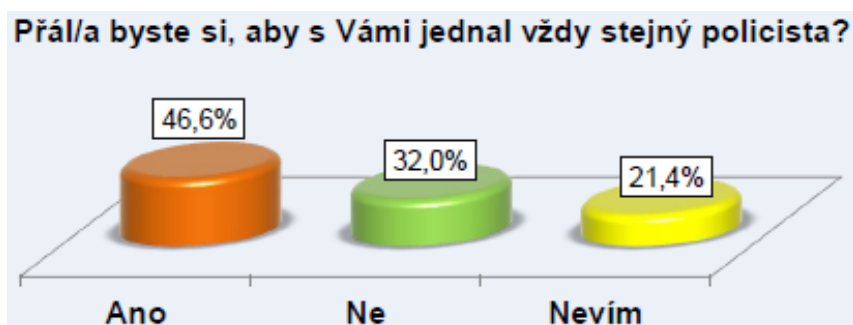
Zásadní rozdíly však byly identifikovány v rámci jednotlivých krajů. Častější přítomnost policie v lokalitě, ve které žijí, si přejí respondenti z kraje Libereckého (82,1 %), dále pak Moravskoslezského (74,2 %), Karlovarského (69,1 %), Ústeckého (63,6 %), Jihomoravského (62,9 %) a Pardubického (61,3 %). Názorně jsou výsledky uvedeny v následující mapě č. 4.

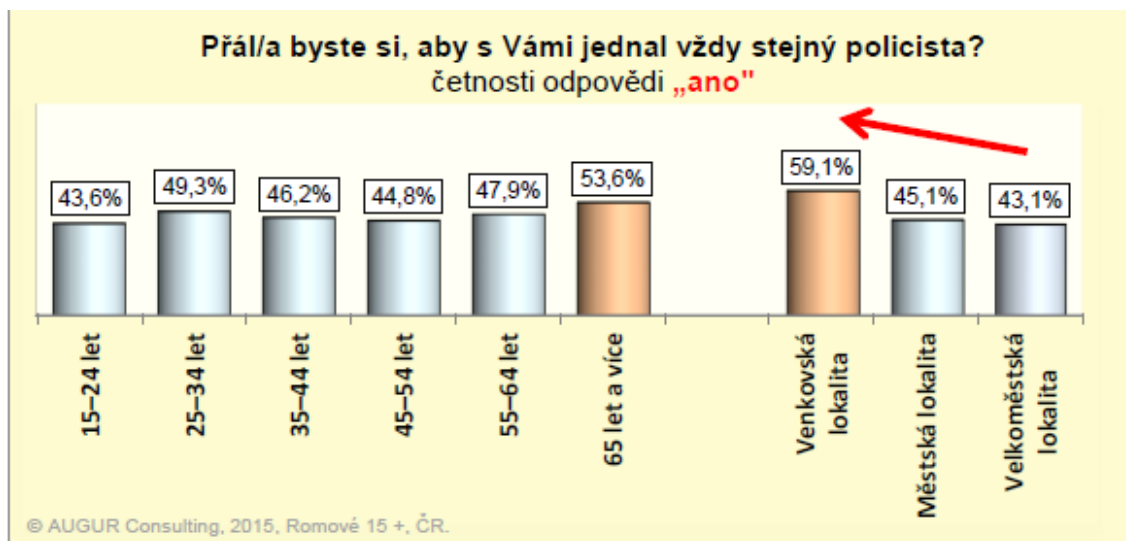
Mapa č. 4: Příklad/a byste si, aby byla policie ve Vaší lokalitě vidět častěji? (Podle krajů)

Téměř polovina dotázaných (46,6 %) si přeje, aby s nimi jednal vždy stejný policista. Téměř třetina respondentů (32 %) však toto přání nesdílí a další více než pětina dotázaných (21,4 %) „neví“. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 22.

Graf č. 22: Příklad/a byste si, aby s Vámi jednal vždy stejný policista?

Výsledky mají souvislost především s velikostí lokality, ve které respondenti žijí. Zatímco ve venkovských lokalitách si téměř tři pětiny dotázaných (59,1 %) přejí, aby s nimi jednal vždy stejný policista, ve městech je to 45,1 % a ve velkoměstských lokalitách pouze 43,1 % respondentů.

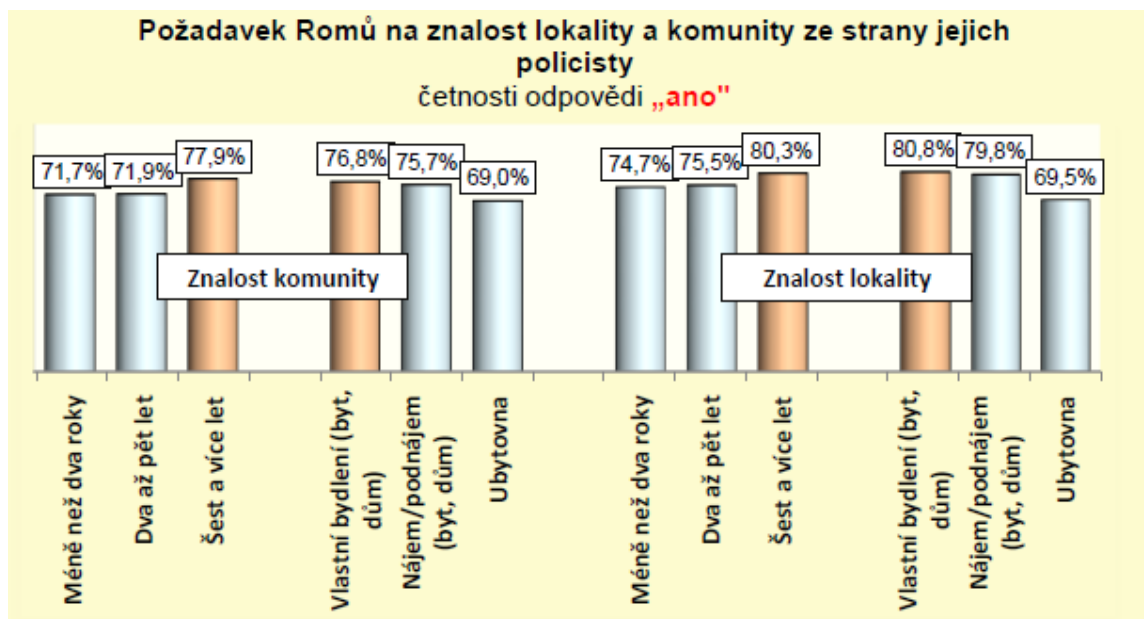
Graf č. 23: Přání jednat vždy se stejným policistou ve vztahu k sociodemografickým ukazatelům.

Téměř tři čtvrtiny dotázaných (74,1 %) si přejí, aby jejich policista znal lépe jejich komunitu, a téměř stejně početná skupina respondentů (77,1 %) si přeje, aby jejich policista znal lépe i jejich lokalitu.

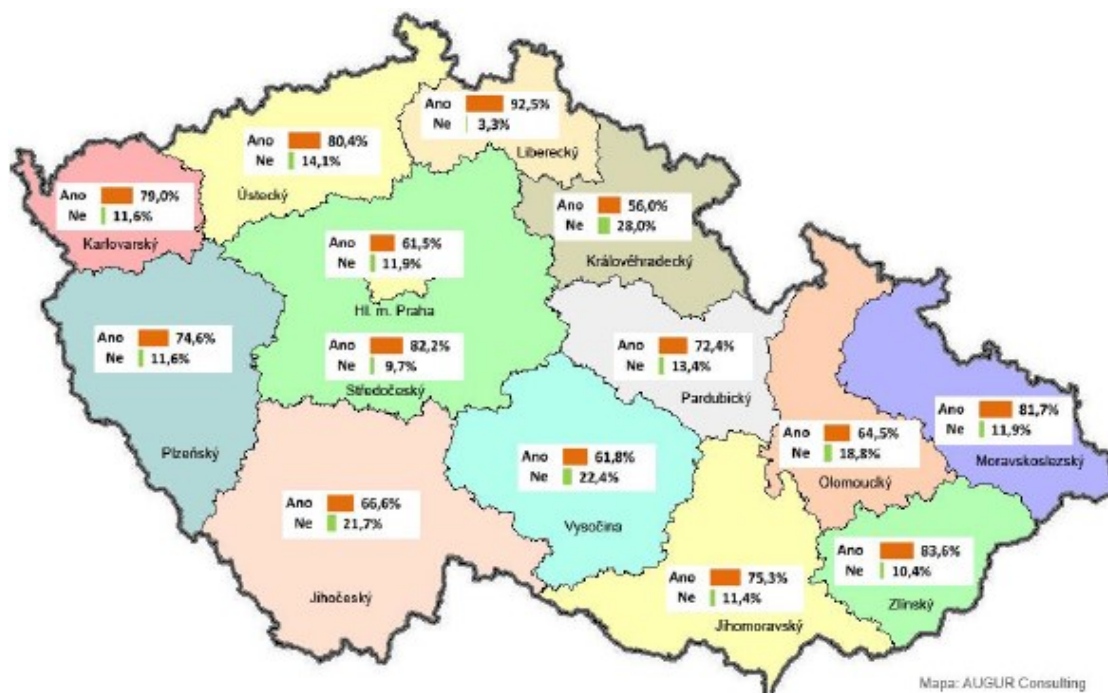
Graf č. 24: Požadavek Romů na znalost lokality a komunity ze strany jejich policisty.

Výsledky mají souvislost především s délkou pobytu v lokalitě a s typem bydlení. Respondenti, kteří žijí v lokalitě déle (šest a více let), si přejí častěji, aby jejich policista znal lépe jejich komunitu i jejich lokalitu. Také Romové, kteří žijí ve vlastním nebo nájemném bydlení, si přejí častěji než Romové žijící v ubytovnách, aby jejich policista znal lépe jejich lokalitu i komunitu. Názorně jsou výsledky dokumentovány v následujícím grafu č. 25.

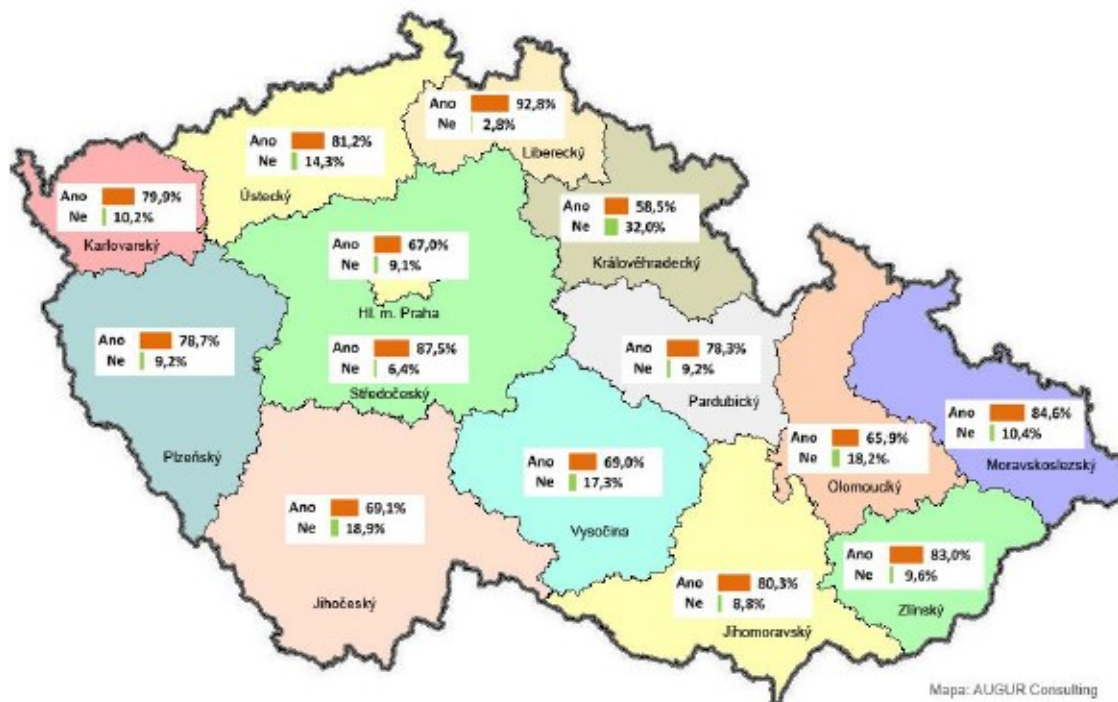

Graf č. 25: Požadavek Romů na znalost lokality a komunity ze strany jejich policisty ve vztahu k sociodemografickým ukazatelům.

Výsledky mají souvislost také s jednotlivými kraji. Přání, aby jejich policista znal lépe jejich lokalitu i komunitu, projevují častěji Romové z kraje Libereckého, dále pak Středočeského, Moravskoslezského, Zlínského a Ústeckého. Názorně jsou výsledky uvedeny v následujících mapových rezultátech č. 5 a 6.

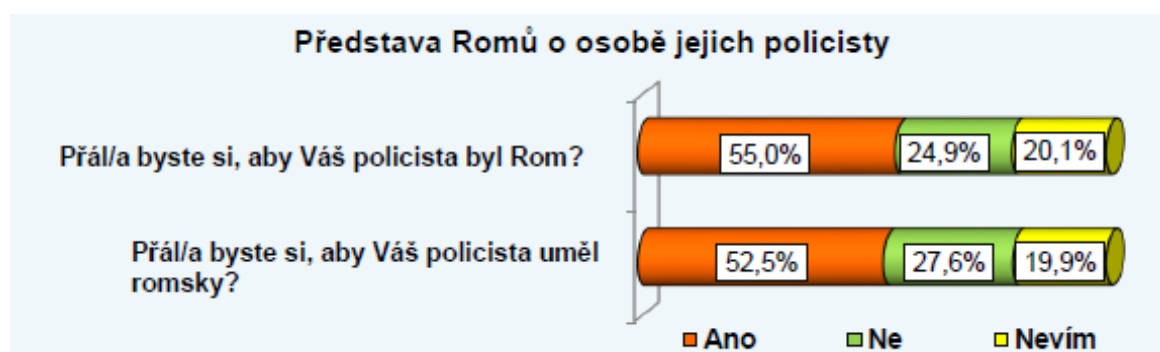
Mapa č. 5: Požadavek Romů na znalost komunity ve vztahu k jednotlivým krajům.

Mapa č. 6: Požadavek Romů na znalost lokality ve vztahu k jednotlivým krajům.

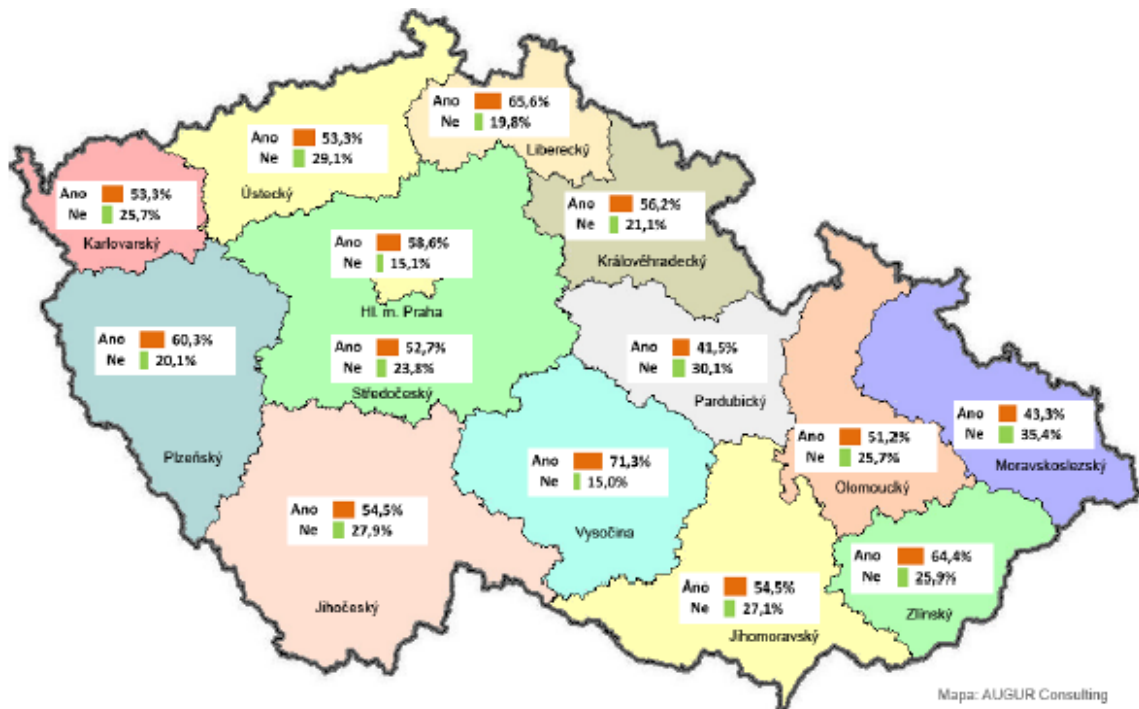
Ideální osoba policisty

Jak vyplývá z analýzy výsledků, **více než polovina dotázaných Romů (55 %) si přeje, aby jejich policista byl Rom, a téměř stejně početná skupina respondentů (52,5 %) si přeje, aby jejich policista uměl romsky.** Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 26.

Graf č. 26: Představa Romů o osobě jejich policisty.

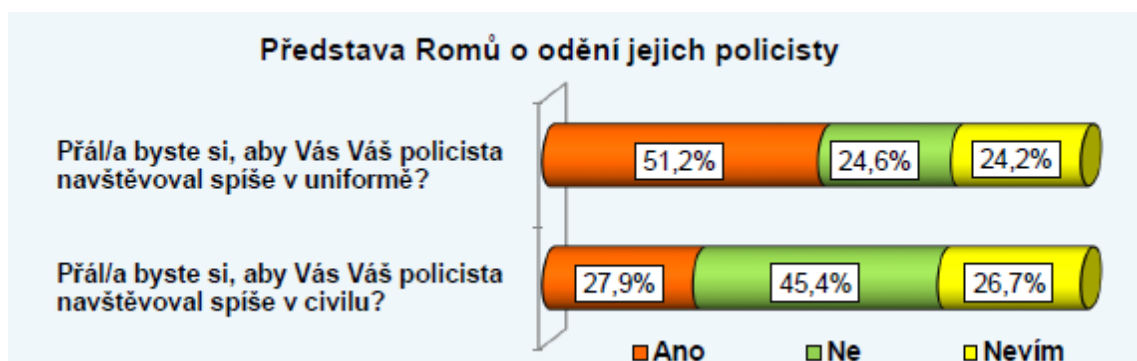
Odpovědi respondentů nemají souvislost s pohlavím, věkem ani velikostí obce, ve které respondenti žijí. Z hlediska krajského členění také nejsou rozdíly v odpovědích statisticky zásadní. Mapu č. 7 však uvádíme pro úplnost.

Mapa č. 7: Přejel/a byste si, aby Váš policista byl Rom? (Podle krajů)

Více než polovina Romů (51,2 %) si přeje, aby je jejich policista navštěvoval spíše v uniformě, a pouze více než čtvrtina dotázaných (27,9 %) si přeje, aby je jejich policista navštěvoval spíše v civilu. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 27.

Také u těchto zjišťovacích položek nemají přání respondentů souvislost s pohlavím, věkem ani velikostí obce, ve které respondenti žijí.

Graf č. 27: Představy Romů o odění jejich policisty.

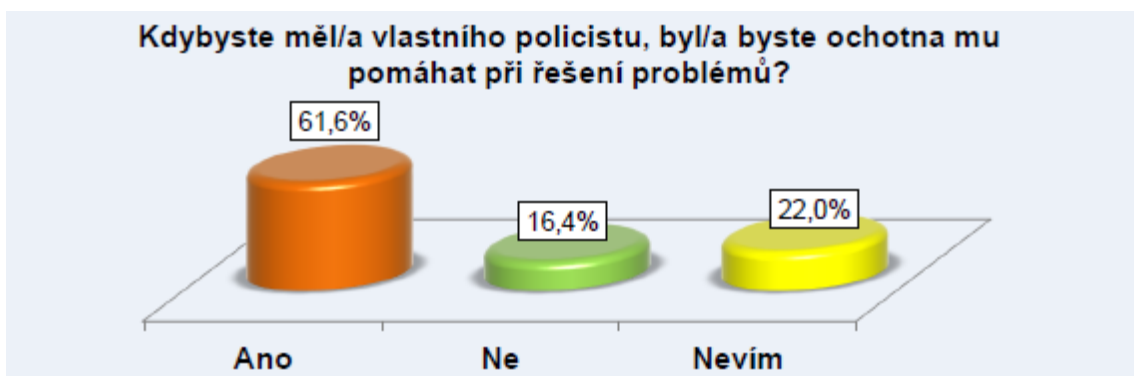
4.4.3 Ideální činnost Policie

Pouze méně než třetina dotázaných (29,3 %) si myslí, že by jim jejich policista měl pomáhat řešit i jejich soukromé záležitosti. Naproti tomu **více než polovina dotázaných Romů (52 %) zastává názor, že by jim jejich policista neměl pomáhat řešit jejich soukromé záležitosti**. Téměř pětina respondentů (18,7 %) využila variantu „nevím“. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 28.

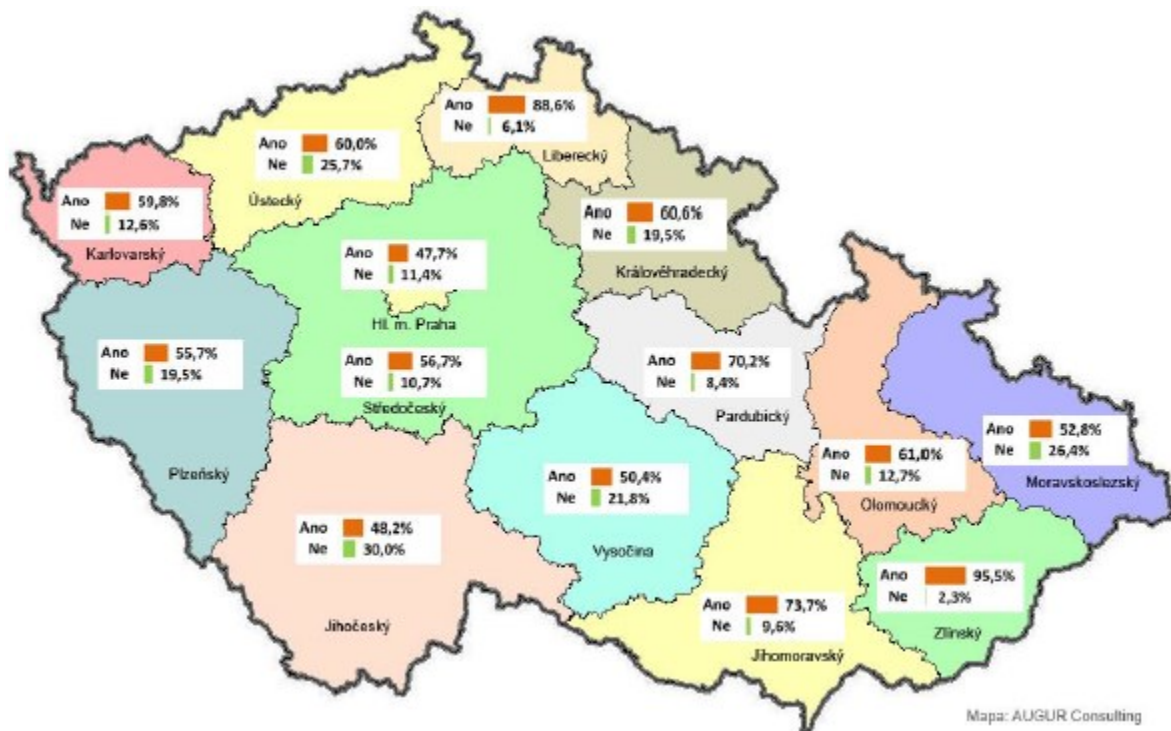
Graf č. 28: Myslíte si, že by Vám policista měl pomáhat řešit i soukromé záležitosti?

V případě, že by měli vlastního policistu, tak by byly tři pětiny Romů (61,6 %) ochotny mu pomáhat při řešení problémů. Pouze méně než pětina dotázaných (16,4 %) by svému policistovi při řešení problémů nebyla ochotna pomáhat. Více než pětina dotázaných (22 %) odpověděla variantou „nevím“. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 29.

Graf č. 29: Kdybyste měl/a vlastního policistu, byl/a byste ochotna mu pomáhat při řešení problémů?

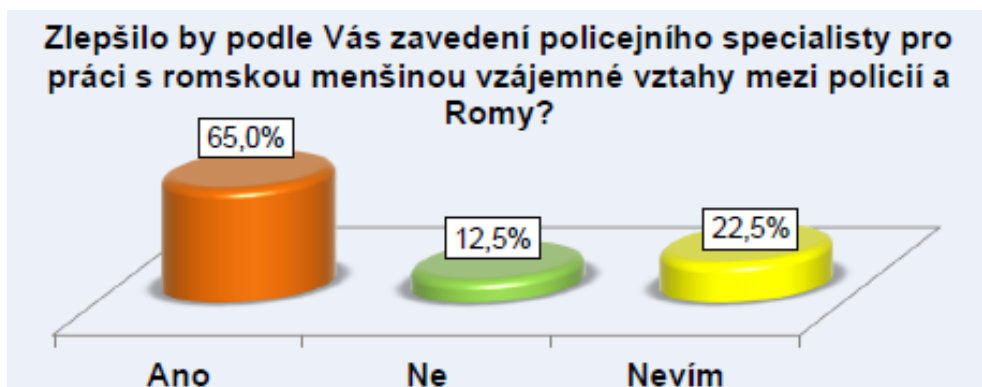
Ochotu pomáhat vlastnímu policistovi při řešení problémů projevují častěji respondenti z kraje Zlínského (95,5 %), dále pak Libereckého (88,6 %), Jihomoravského (73,7 %) a Pardubického (70,2 %).

Mapa č. 8: Ochota policistovi pomáhat při řešení problémů ve vztahu k jednotlivým krajům.

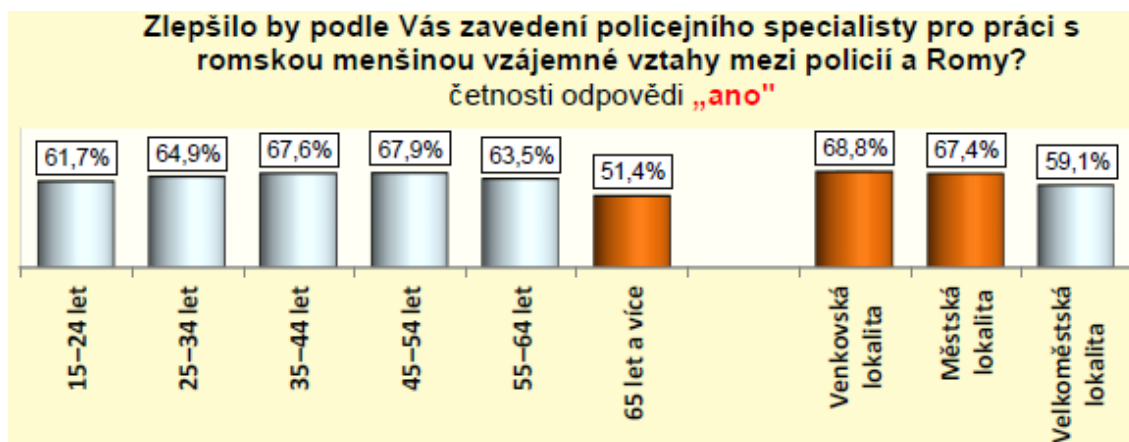
Názory Romů na zavedení policejního specialisty

Jak vyplývá z analýzy výsledků, téměř dvě třetiny dotázaných Romů (65 %) se domnívají, že by zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou zlepšilo vzájemné vztahy mezi policií a Romy. Pouze více než desetina respondentů (12,5 %) má opačný názor a více než pětina dotázaných (22,5 %) využila variantu odpovědi „nevím“. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 30.

Graf č. 30: Zlepšilo by podle Vás zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou vzájemné vztahy mezi policií a Romy?

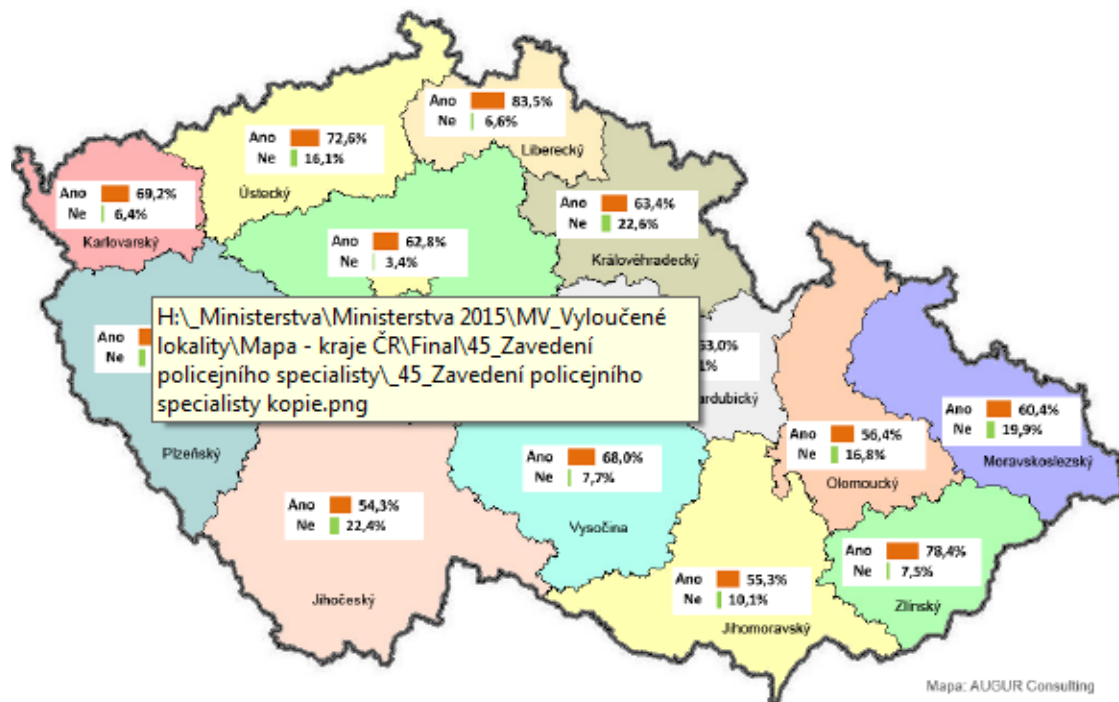
Nejstarší věková kohorta Romů 65 a více let (51,4 %) a současně respondenti z velkoměstských lokalit (59,1 %) se domnívají méně často, že by zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou zlepšilo vzájemné vztahy mezi policií a Romy.

Graf č. 31: Zlepšilo by podle Vás zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou vzájemné vztahy mezi policií a Romy? (Podle vybraných sociálnědemografických charakteristik)

Respondenti z kraje Libereckého (83,5 %), dále pak Zlínského (78,4 %) a Ústeckého (72,6 %) se domnívají výrazně častěji, že by zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou zlepšilo vzájemné vztahy mezi policií a Romy.

Mapa č. 9: Zlepšilo by podle Vás zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou vzájemné vztahy mezi policií a Romy? (Podle krajů)

Spontánní očekávání od policie ze strany Romů

Spontánní očekávání od policie z pohledu Romů bylo identifikováno mj. prostřednictvím volné otázky (bez nabízených variant odpovědí). Jednalo se o zachycení spontánních reakcí respondentů. Na otázku jsme zaznamenali celkem 4 140 odpovědí (tj. 93,08 % z výběrového souboru).

Jedinečné odpovědi respondentů prošly dvěma úrovněmi kategorizací. Pro transparentnost a pro účely případných následných analýz jsme zachovali všechny tři úrovně odpovědí respondentů.

Téměř třetina dotázaných (29,7 %) od policie v budoucnu očekává zlepšení komunikace a spolupráce s Romy a zlepšení chování policie vůči Romům. Téměř pětina Romů (17,2 %) od policie v budoucnu očekává více důvěry, méně předsudků a více pochopení. Téměř stejně početná skupina Romů (16,8 %) od policie v budoucnu očekává, že se zaměří na řešení konkrétních problémů v dané lokalitě a posílí své počty o další policisty a romské asistenty (13,5 %).

Kategorizovaná podoba odpovědí respondentů je dokumentována v následující souhrnné přehledové tabulce č. 5.

Co byste v budoucnu od policie očekával/a? Jednalo se o volnou otázku bez nabízených variant odpovědí. Odpovědi respondentů byly kategorizovány. Výsledky zohledňují druhou úroveň kategorizace odpovědí.	Počet respondentů	
	Absolutní	Relativní (v %)
Lepší komunikaci a spolupráci policie s Romy, lepší chování policie vůči Romům.	1229	29,7
Větší důvěru policie v Romy, méně předsudků a více pochopení.	709	17,2
Zaměření policie na problémy lokality, tj. děti, mládež, drogy, noční klid atd.	696	16,8
Celkově více policistů a více romských asistentů.	558	13,5
Nic od policie neočekávám.	304	7,4
Jiné	210	5,1
Nevím	428	10,3
CELKEM	4140	100,0

Do varianty „jiné“ patří následující **odpovědi respondentů**: „být tvrdší při řešení přestupků“, „více žen u policie“, „chodit v civilu“, „mít svého policistu“ apod.

Tabulka č. 5: Očekávání od policie v budoucnu

Následující tabulka č. 6 dokumentuje korelace kategorizované podoby volných otázek k vybraným sociálnědemografickým charakteristikám respondentů. Výraznější odchylky v datech jsou barevně odlišeny, viz legenda.

Legenda:

- Pro snadnější orientaci v tabulce jsou zvýrazněny vyšší hodnoty (+ 5 %) četností odpovědí u jednotlivých skupin respondentů ve vztahu k celkovému rozložení odpovědí.
- Pro snadnější orientaci v tabulce jsou zvýrazněny nižší hodnoty (- 5 %) četností odpovědí u jednotlivých skupin respondentů ve vztahu k celkovému rozložení odpovědí.

Co byste v budoucnu od policie očekával/a? Hodnoty uvedeny v %.		Lepší komunikaci a spolupráci s Romy, lepší chování.	Větší důvěru v Romy, méně předsudků, více pochopení.	Zaměření se na problémy lokality (děti, mládež, drogy, noční klid aj.), kvalitnější výkon práce.	Celkově více policistů a více romských asistentů.	Ostatní
Celkem průměr za variantu		29,7	17,2	16,8	13,5	22,8
Kraj	Jihočeský	18,9	16,8	19,2	12,8	32,3
	Jihomoravský	27,6	17,7	20,6	10,5	23,6
	Karlovarský	42,2	10,6	15,9	10,9	20,4
	Královéhradecký	27,8	19,1	13,4	8,6	31,1
	Liberecký	28,0	17,7	18,3	15,5	20,5
	Moravskoslezský	29,8	9,9	16,7	24,5	19,1
	Olomoucký	5,2	55,6	21,7	11,6	5,9
	Pardubický	23,5	22,1	19,9	12,8	21,7
	Plzeňský	30,9	17,9	14,8	10,5	25,9
	Hl. město Praha	21,6	15,0	13,0	6,6	43,8
	Středočeský	40,7	17,2	16,5	10,1	15,5
	Ústecký	32,7	15,3	15,1	18,6	18,3
	Kraj Vysočina	31,0	18,8	14,6	18,4	17,2
	Zlínský	39,7	38,8	10,3	2,6	8,6
Lokalita	Venkovská	26,2	18,5	18,0	12,9	24,4
	Městská	29,5	17,1	17,6	14,1	21,7
	Velkoměstská	31,8	16,6	14,9	12,8	23,9
Věk	15–24 let	27,2	16,1	15,2	11,4	30,1
	25–34 let	31,6	16,8	16,0	15,3	20,3
	35–44 let	31,2	17,9	17,1	12,1	21,7
	45–54 let	29,5	17,4	18,9	14,4	19,8
	55–64 let	27,6	19,2	18,7	14,4	20,1
	65 let a více	25,5	13,2	15,1	17,9	28,3
Pohlaví	Muž	30,3	17,4	16,2	14,3	21,8
	Žena	29,2	17,0	17,4	12,8	23,6
Délka pobytu v lokalitě	Méně než dva roky	28,5	16,7	17,7	14,4	22,7
	Dva až pět let	30,2	16,9	16,3	12,6	24,0
	Více než šest let	29,9	17,8	16,9	13,9	21,5

Do varianty „ostatní“ patří následující odpovědi respondentů: „být tvrdší při řešení přestupků“, „více žen u policie“, „chodit v civilu“, „mít svého policistu“ apod.

Tabulka č. 6: Očekávání od policie v budoucnu.

Očekávání aktivity od policie v konkrétní lokalitě z pohledu Romů bylo identifikováno mj. prostřednictvím volné otázky (bez nabízených variant odpovědí). Jednalo se o zachycení spontánních reakcí respondentů. Na otázku jsme zaznamenali celkem 4 036 odpovědí (tj. 93,08 % z výběrového souboru).

Jedinečné odpovědi respondentů prošly dvěma úrovněmi kategorizací. Pro transparentnost a pro účely případných následných analýz jsme zachovali všechny tři úrovně odpovědí respondentů.

Téměř pětina Romů (17,1 %) se domnívá, že by se měla policie v jejich lokalitě zaměřit především na potírání drog, dealerů i závislých osob, dále pak na konkrétní problémy v dané lokalitě obecně (14,4 %) a zajištění bezpečnosti v lokalitě obecně (13,2 %).

Kategorizovaná podoba odpovědí respondentů je dokumentována v následující přehledové tabulce č. 7.

Co by podle Vás měla policie dělat ve Vaší lokalitě především, čemu by se měla věnovat? Jednalo se o volnou otázku bez nabízených variant odpovědí. Odpovědi respondentů byly kategorizovány. Výsledky zohledňují druhou úroveň kategorizace odpovědí.	Počet respondentů	
	Absolutní	Relativní (v %)
Potírání drog, dealerů i narkomanů.	689	17,1
Řešení problémů v lokalitě – kriminality, alkoholismu, gamblingu, lichvy, násilí.	569	14,1
Zajištění bezpečnosti v lokalitě, zvýšení počtu hlídek policie.	533	13,2
Více se zaměřit na mládež a děti, včetně prevence.	488	12,1
Zajištění klidu a pořádku v lokalitě, řešení rušení nočního klidu.	385	9,5
Řešení krádeží.	342	8,5
Zlepšení vztahů a spolupráce s obyvateli, eliminace rasismu a diskriminace, více Romů u policie.	260	6,4
Jiné	400	9,9
Nevím	370	9,2
CELKEM	4036	100,0

Do varianty „jiné“ patří následující odpovědi respondentů: „více se zaměřit na seniory“, „více se zaměřit na majitele psů“, „řešení problému korupce policistů“ apod.

Tabulka č. 7: Co by podle Vás měla policie dělat ve Vaší lokalitě především, čemu by se měla věnovat?

Následující tabulka č. 8 dokumentuje korelace kategorizované podoby volných otázek k vybraným sociálnědemografickým charakteristikám respondentů. Výraznější odchylky v datech jsou barevně odlišeny, viz legenda.

Legenda:

■ Pro snadnější orientaci v tabulce jsou zvýrazněny vyšší hodnoty (+ 5 %) četností odpovědí u jednotlivých skupin respondentů ve vztahu k celkovému rozložení odpovědí.

■ Pro snadnější orientaci v tabulce jsou zvýrazněny nižší hodnoty (- 5 %) četností odpovědí u jednotlivých skupin respondentů ve vztahu k celkovému rozložení odpovědí.

Co by podle Vás měla policie dělat ve Vaší lokalitě především, čemu by se měla hlavně věnovat? Hodnoty uvedeny v %.		Potírání drog, dealerů, narkomanů.	Řešení problémů v lokalitě – kriminality, alkoholismu, gambingu, lichvy, násilí.	Zajištění bezpečnosti v lokalitě, zvýšení počtu hlídek policie.	Více se zaměřit na mládež a děti, včetně prevence.	Zajištění klidu a pořádku v lokalitě, řešení rušení nočního klidu.	Řešení krádeží.	Zlepšení vztahů a spolupráce s obyvateli, eliminace rasismu a diskriminace, více Romů u policie.	Ostatní
Celkem průměr za variantu		17,1	14,1	13,2	12,1	9,5	8,5	6,4	19,1
Kraj	Jihočeský	8,7	15,9	11,1	12,0	11,1	5,1	9,6	26,5
	Jihomoravský	25,4	10,5	16,6	8,5	7,8	1,7	7,1	22,4
	Karlovarský	23,3	13,5	3,7	18,1	5,2	7,2	7,8	21,2
	Královéhradecký	9,5	5,0	16,1	19,6	6,5	5,0	6,5	31,8
	Liberecký	10,7	8,8	23,4	20,3	12,1	1,1	5,6	18,0
	Moravskoslezský	23,8	13,6	10,2	8,1	7,8	21,9	4,4	10,2
	Olomoucký	10,8	17,2	18,9	15,5	10,1	2,4	8,4	16,7
	Pardubický	13,5	20,2	11,2	15,7	12,1	10,8	5,4	11,1
	Plzeňský	27,1	9,6	10,8	3,6	18,7	12,0	5,4	12,8
	Hl. město Praha	13,2	14,1	6,1	11,0	8,0	14,1	3,4	30,1
	Středočeský	23,9	1,2	13,1	5,7	9,1	7,7	3,4	35,9
	Ústecký	22,2	13,3	16,1	8,2	10,4	11,8	3,1	14,9
	Kraj Vysočina	8,4	16,3	11,0	15,0	7,9	5,7	14,5	21,2
Zlínský	3,8	24,1	19,0	2,5	11,4	5,1	17,7	16,4	
Lokalita	Venkovská	17,3	11,6	5,1	21,3	6,1	8,3	7,3	23,0
	Městská	16,1	15,6	15,3	10,5	11,4	6,4	6,9	17,8
	Velkoměstská	18,7	12,7	13,3	10,6	7,9	12,2	5,2	19,4
Věk	15–24 let	15,9	13,5	14,3	9,1	9,3	7,3	8,1	22,5
	25–34 let	17,9	14,9	12,7	11,5	8,4	9,2	5,3	20,1
	35–44 let	17,8	13,9	12,9	13,8	10,3	7,7	6,7	16,9
	45–54 let	16,2	15,5	11,5	13,4	11,1	10,5	4,9	16,9
	55–64 let	15,6	13,3	15,9	12,8	7,9	8,7	8,2	17,6
	65 let a více	21,9	8,6	13,3	12,4	11,4	6,7	4,8	20,9
Pohlaví	Muž	17,0	13,9	13,3	10,2	8,7	8,9	7,1	20,9
	Žena	17,2	14,2	13,2	13,9	10,4	8,0	5,8	17,3
Délka pobytu v lokalitě	Méně než dva roky	20,4	13,6	11,8	9,4	10,3	10,7	6,5	17,3
	Dva až pět let	15,7	14,6	14,4	12,4	9,0	8,3	5,2	20,4
	Více než šest let	16,9	14,2	12,7	13,3	9,7	7,2	7,6	18,4

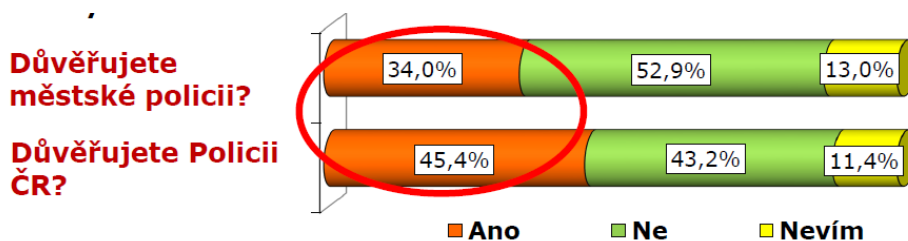
Do varianty „jiné“ patří následující odpovědi respondentů: „více se zaměřit na seniory“, „více se zaměřit na majitele psů“, „řešení problému korupce policistů“ apod.

Tabulka č. 8: Co by podle Vás měla policie dělat ve Vaší lokalitě především, čemu by se měla hlavně věnovat?

4.5 Analytická část - Jihomoravský kraj

Důvěřujete v policii?

Jak vyplývá z analýzy výsledků, **míra nedůvěry respondentů v Policii ČR a v městskou policii je u obou hodnocených složek vyšší než míra důvěry**. Výsledky se však liší. **Zatímco Policii ČR důvěřují více než dvě pětiny respondentů (45,4 %), tak policii městské důvěřuje pouze 34,0 % dotázaných.**

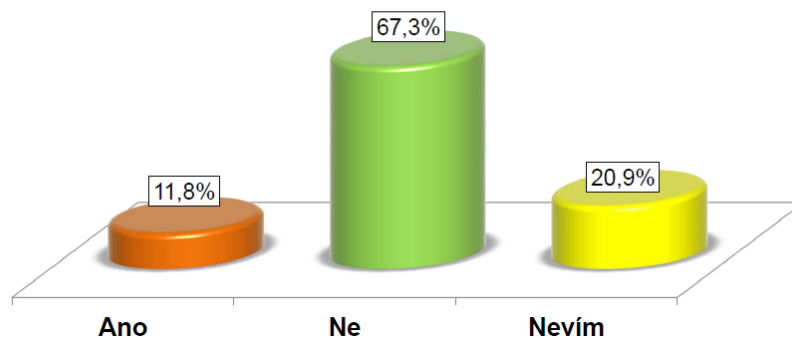
© AUGUR Consulting, 2015, Romové 15 +, v SVL.

- Je však potřeba konstatovat, že celková míra důvěry respondentů (Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách) v policii je výrazně nižší, než je tomu u celkové populace občanů ČR, jak vyplývá např. z výzkumu, který realizovala společnost STEM. „Policii dnes důvěřuje 60 % veřejnosti a v posledních letech pozorujeme stálou tendenci růstu důvěryhodnosti této instituce.“ U Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách je tedy důvěra v policii (obecně) zhruba o pětinu (cca 20 %) nižší než u celkové populace občanů ČR.

Graf č. 32: Důvěřujete městské policii a Policii ČR?

Důvěřuje Policie Romům?

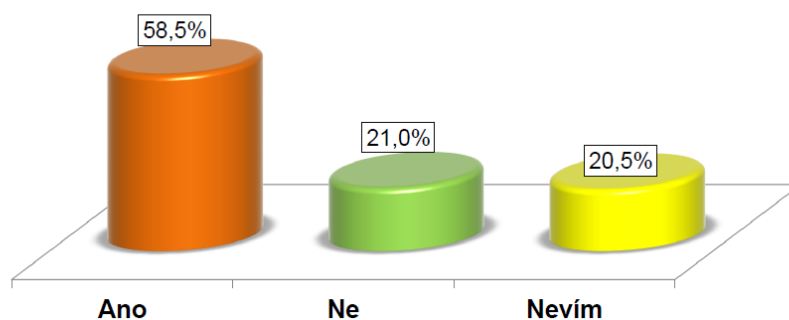
Pouze více než desetina dotázaných Romů žijících v SVL (11,8 %) se domnívá, že policie Romům obecně důvěřuje.

Graf č. 33: Důvěřuje Policie Romům?

Chovají se policisté k Romům hůře, než k ostatním skupinám obyvatel?

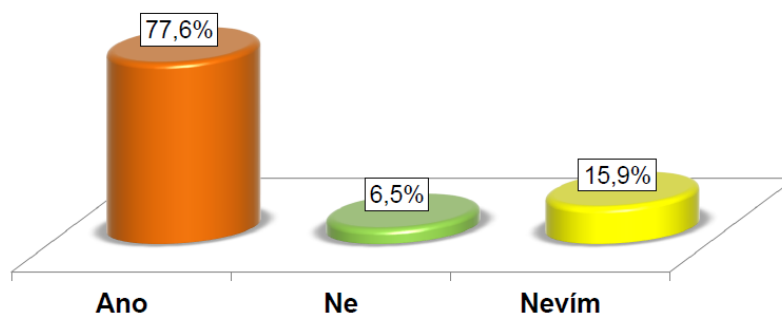
Více než polovina dotázaných Romů (58,5 %) uvedla, že se policie chová k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel.

Graf č. 34: Chovají se policisté k Romům hůře, než k ostatním skupinám obyvatel?

Mají policisté předsudky vůči Romům?

Více než tři čtvrtiny dotázaných (77,6 %) vyjádřily názor, že policisté mají vůči Romům předsudky.

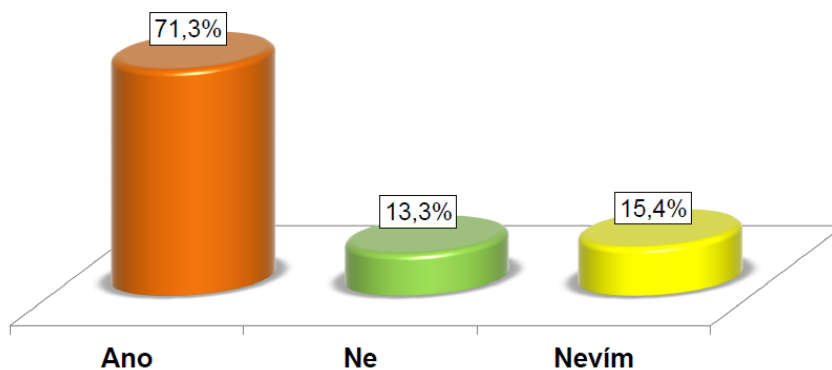
© AUGUR Consulting, 2015, Romové 15 +, v SVL.

Na základě výše uvedených výsledků lze usuzovat na značné stigma, které Romové žijící v SVL pocítují vůči policii. Romská populace žijící v SVL se průřezově (za celou ČR) domnívá (ve více než dvou třetinách případů), že jim policie obecně nedůvěřuje. Téměř stejně početná skupina se domnívá, že mají policisté vůči Romům předsudky a více než polovina dotázaných Romů souhlasí s názorem, že se policisté chovají k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel.

Graf č. 35: Mají policisté předsudky vůči Romům?

Pomohl/a byste policii, kdyby to bylo potřeba?

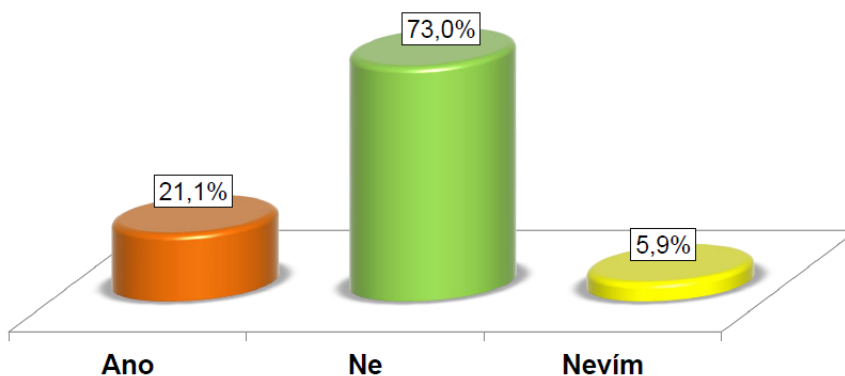
Téměř tři čtvrtiny dotázaných (71,3 %) uvádí, že by pomohly policii, kdyby to bylo potřeba.

Graf č. 36: Pomohl/a byste policii, kdyby to bylo potřeba?

Znáte policistu, který má svěřenou lokalitu, ve které žijete?

Méně než čtvrtina respondentů (21,1 %) uvádí, že zná policistu, který má svěřenou lokalitu, ve které žijí.

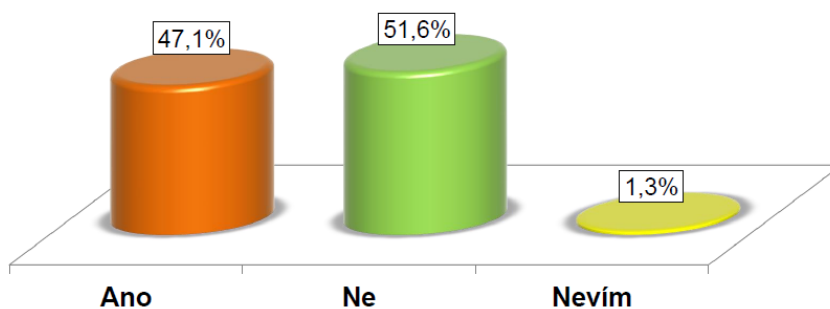

Graf č. 37: Znáte policistu, který má svěřenou lokalitu, ve které žijete?

Znáte osobně nějakého policistu?

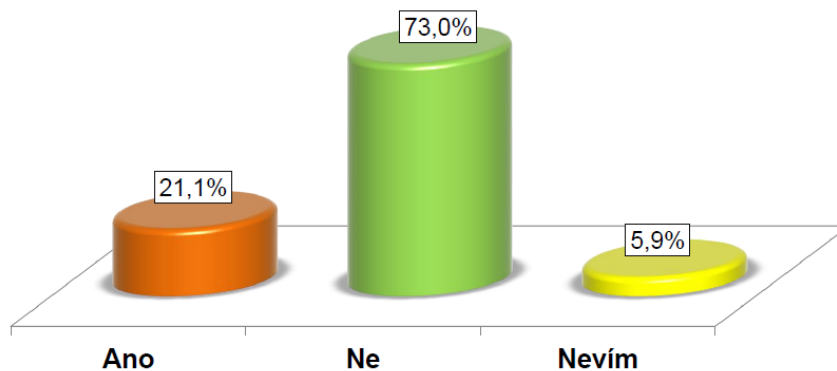
Téměř polovina dotázaných Romů (47,1 %) uvádí, že znají osobně nějakého policistu.

Graf č. 38: Znáte osobně nějakého policistu?

Znáte policistu, který má svěřenou lokalitu, ve které žijete?

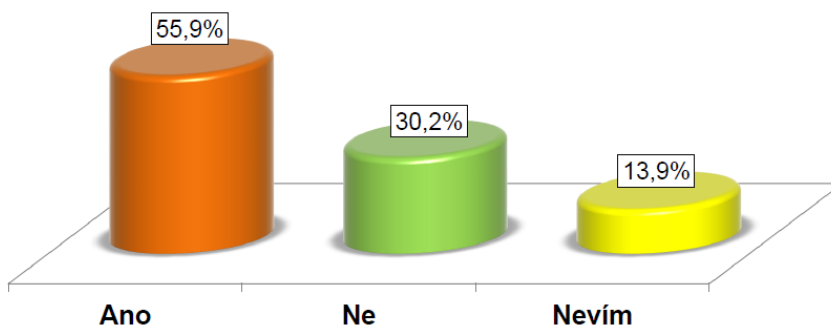
Méně než čtvrtina respondentů (21,1 %) uvádí, že zná policistu, který má svěřenou lokalitu, ve které žijí.

Graf č. 39: Znáte policistu, který má svěřenou lokalitu, ve které žijete?

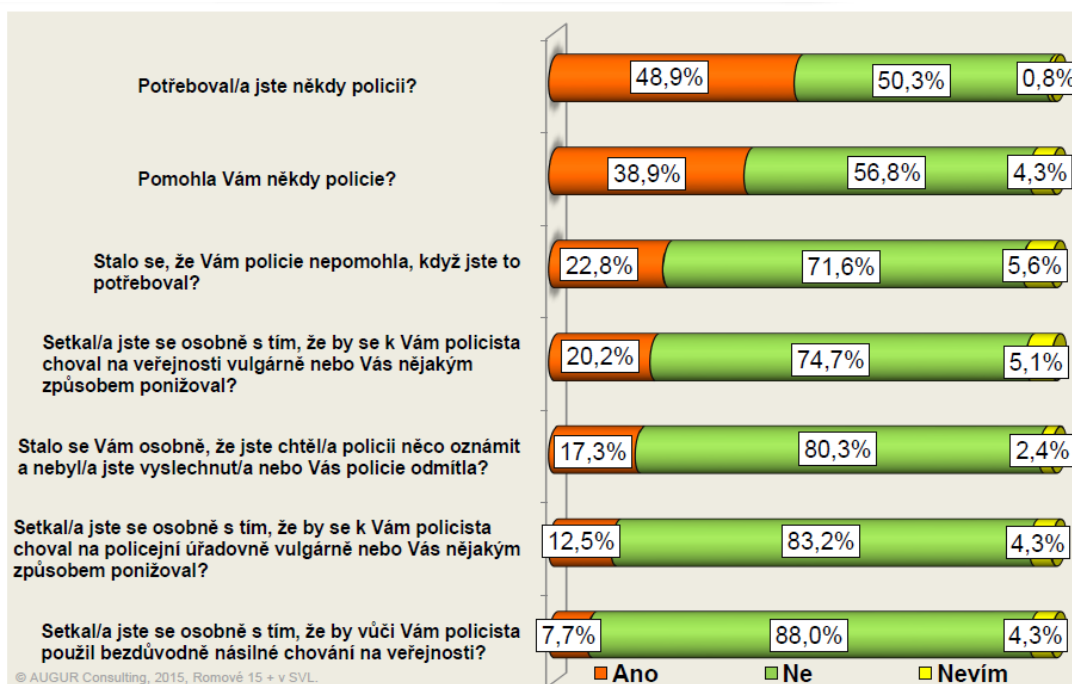
Navštěvují policisté lokalitu jen, když něco potřebují řešit?

Více než polovina dotázaných (55,9 %) zastává názor, že policisté navštěvují jejich bydliště nebo lokalitu, jen když potřebují něco řešit.

Graf č. 40: Navštěvují policisté lokalitu jen, když něco potřebují řešit?

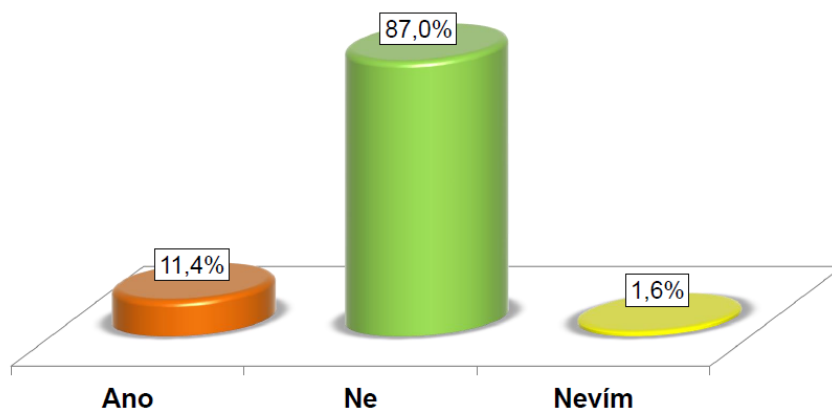
Jakou máte osobní zkušenost s policií?

Graf č. 41: Jakou máte osobní zkušenost s policií?

Navštívila Vás někdy policie „jen tak“?

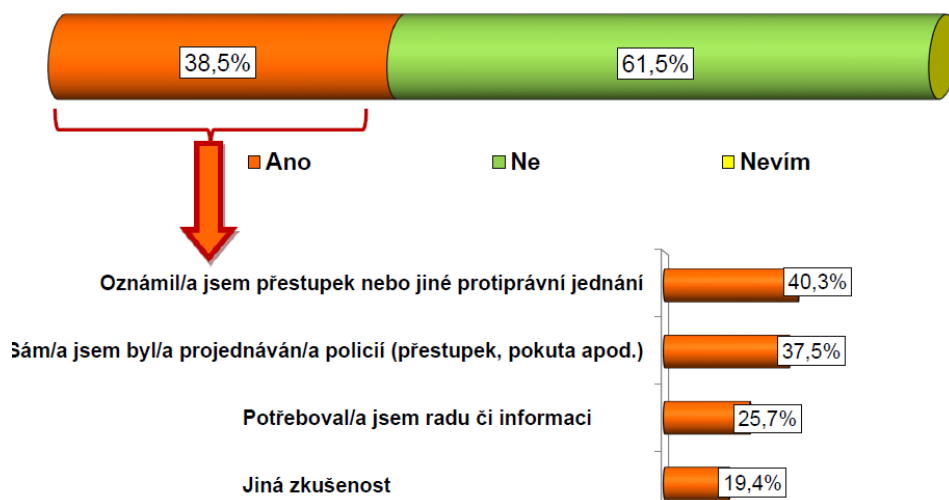
Pouze více než desetina dotázaných připouští „nezištnou“ aktivitu policie vůči jejich osobě, resp. pouze 11,4 % Romů odpovědělo, že je policie někdy navštívila „jen tak“ např. se zeptat jestli něco nepotřebují.

Graf č. 42: Navštívila Vás někdy policie „jen tak“?

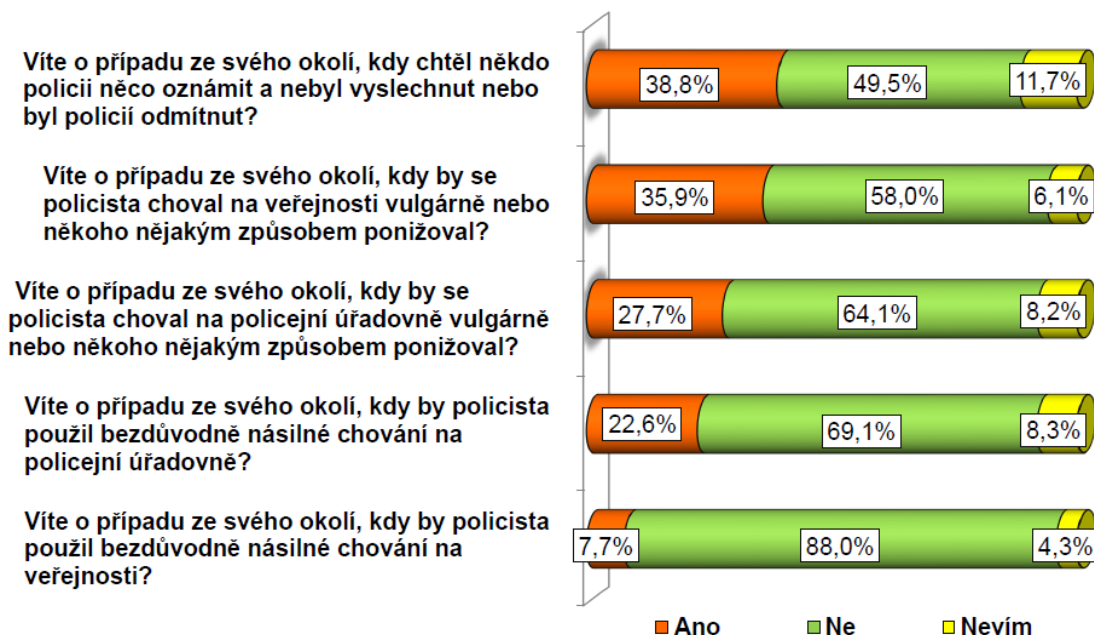
Byl/a jste v posledním roce v kontaktu s policií?

Více než třetina dotázaných (38,5 %) byla v posledním roce v přímém kontaktu s policií.

Graf č. 43: Byl/a jste v posledním roce v kontaktu s policií?

Jakou máte zkušenost s policií zprostředkovanou Vaším okolím?

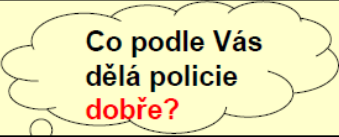
Graf č. 44: Jakou máte zkušenost s policií zprostředkovanou Vaším okolím?

Co Vám na policii vadí nejvíce?

Jednalo se o volnou otázku, bez nabízených variant odpovědí. Odpovědi respondentů byly kategorizovány. Výsledky zohledňují druhou úroveň kategorizace odpovědí.	Počet respondentů
	Relativní (v %)
Arogance, diskriminace, rasismus, agresivita, buzerace, vulgární chování.	31,3
Lhostejnost, nevšímavost, laxní přístup, neochota, nezáměr o Romy.	14,9
Předsudky, nedůvěra, nadřazenost. Házi všechny Romy do jednoho pytle.	12,5
Nedostatek policistů, nejsou vidět, pozdní příjezdy apod.	10,4
Nic mi na policii nevadí.	13,1
Jiná odpověď.	3,3
Policie mi vadí celkově, vadí mi vše.	0,9
Nevím	13,4
CELKEM	100,0

Tabulka č. 9: Co Vám na policii vadí nejvíce?

Co dělá policie dobře?

  	
Jednalo se o volnou otázku bez nabízených variant odpovědi. Odpovědi respondentů byly kategorizovány. Výsledky zohledňují druhou úroveň kategorizace odpovědi.	Počet respondentů Relativní (v %)
Chrání a pomáhá, řeší konflikty a problémy. Zajišťuje pořádek a bezpečnost.	47,6
Stará se o lokalitu, často hlídkuje, je v lokalitě vidět, má romské asistenty.	10,8
Celkově dělá svoji práci dobře.	6,6
Je férová, spravedlivá. Má dobrý přístup k lidem a slušné chování.	5,7
Kontroluje dopravu, rychlost řidičů, parkování.	2,8
Stará se o prevenci kriminality, zajišťuje prevenci mezi dětmi a mládeží.	1,4
Policie nedělá nic dobře.	19,3
Jiné	1,4
Nevím	4,2
CELKEM	100,0

Tabulka č. 10: Co dělá policie dobře?

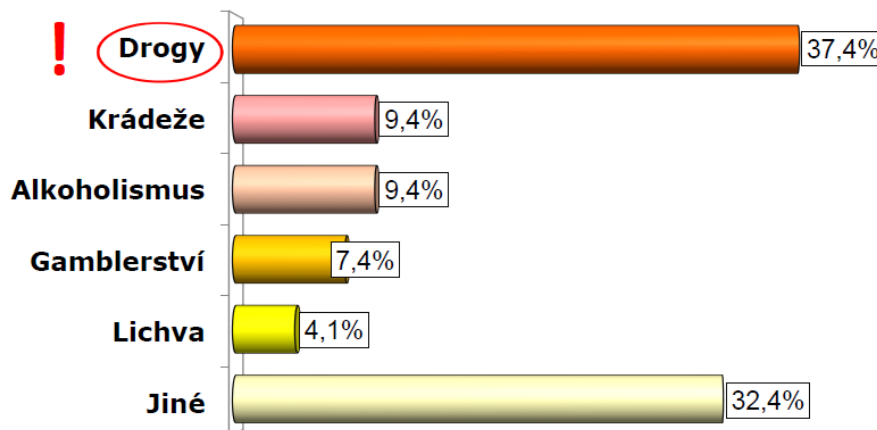
Co dělá policie špatně?

  	
Jednalo se o volnou otázku bez nabízených variant odpovědi. Odpovědi respondentů byly kategorizovány. Výsledky zohledňují druhou úroveň kategorizace odpovědi.	Počet respondentů Relativní (v %)
Je laxní, neřeší problémy, nezajímá se o Romy, neumí s Romy komunikovat.	16,0
Má předsudky, nedůvěřuje Romům, nemá Romy ráda, je nespravedlivá.	14,7
Je arogantní, diskriminuje Romy, je nadřazená, vulgární, agresivní.	11,6
Je nekompetentní, neprofesionální, neumí poradit, pomoci.	9,2
Nedostatečný počet policistů, nejsou vidět, v lokalitě je málo hlídek.	4,8
Policie nedělá nic špatně.	6,5
Policie dělá všechno špatně.	7,5
Jiné.	2,4
Nevím.	27,3
CELKEM	100,0

Tabulka č. 11: Co dělá policie špatně?

Co považujete za největší problém lokality, ve které žijete?

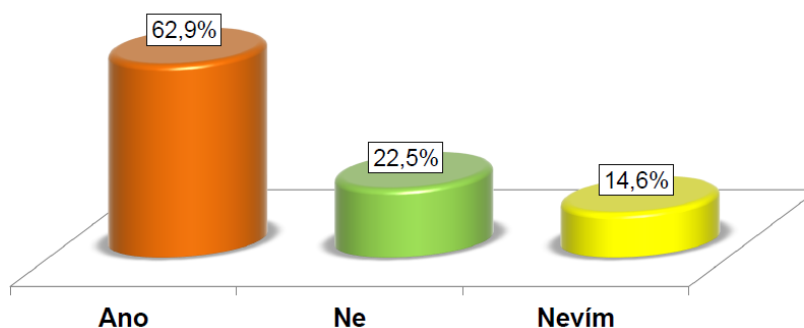
Za největší problém lokality, ve které respondenti žijí, považuje více než třetina Romů (37,4 %) drogy, dále pak krádeže (9,4 %), alkoholismus (9,4 %), gamblerství (7,4 %), lichvu (4,1 %) nebo „jiné problémy“ (32,4 %).

Graf č. 45: Co považujete za největší problém v lokalitě, ve které žijete?

Přání vidět policistu v lokalitě častěji

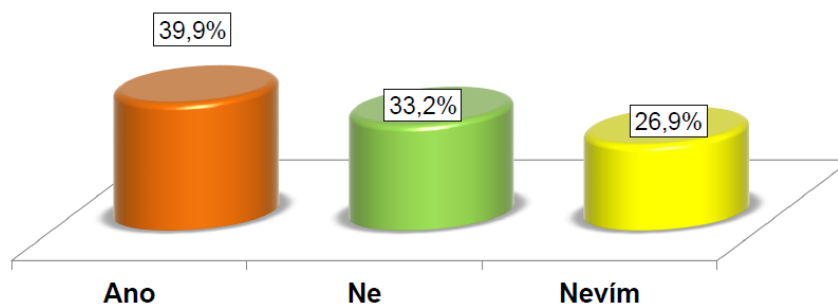
Téměř dvě třetiny respondentů (62,9 %) si přejí, aby byla policie v jejich lokalitě vidět častěji.

Graf č. 46: Přejete si vidět policistu častěji?

Přání jednat vždy se stejným policistou

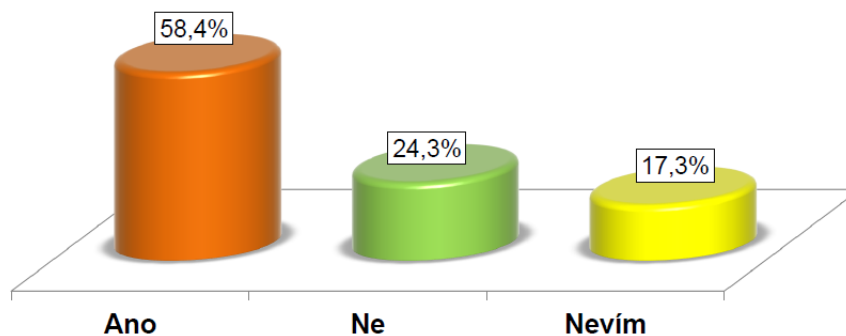
Téměř dvě pětiny dotázaných (39,9 %) si přejí, aby s nimi jednal vždy stejný policista.

Graf č. 47: Přejete si jednat vždy se stejným policistou?

Přání znát svého policistu

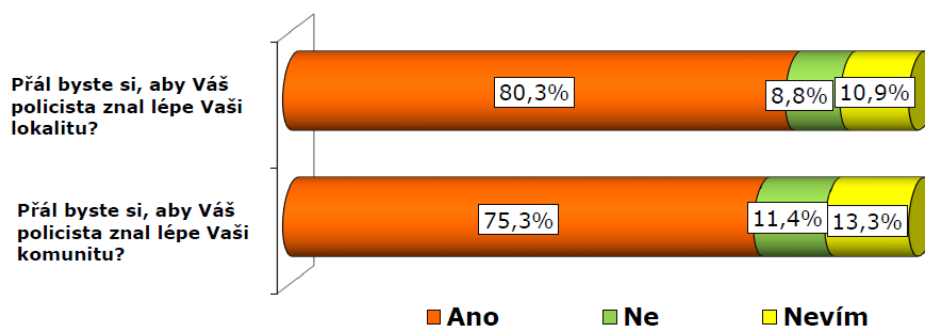
Téměř tři pětiny respondentů (58,4 %) si přejí znát svého policistu.

Graf č. 48: Přejete si znát svého policistu?

Požadavek na znalost lokality a komunity ze strany policistů

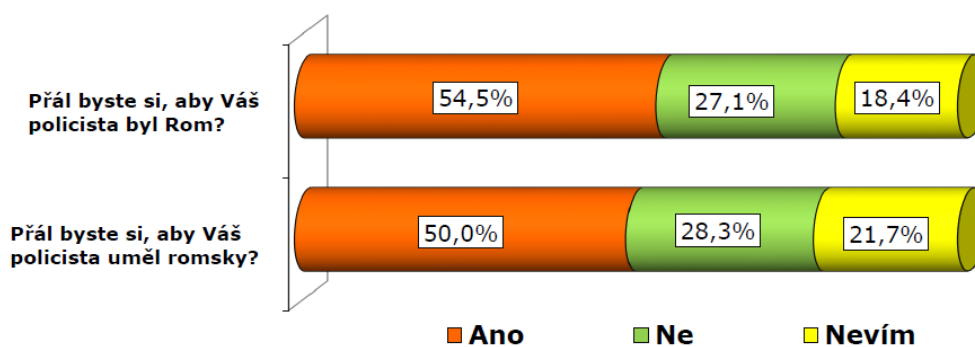
Čtyři pětiny dotázaných (80,3 %) si přejí, aby jejich policista znal lépe jejich lokalitu a téměř stejně početná skupina respondentů (75,3 %) si přeje, aby jejich policista znal lépe i jejich komunitu.

Graf č. 49: Přejete si, aby policista znal lépe Vaši lokalitu a komunitu?

Představa Romů o osobě jejich policisty

Více než polovina dotázaných Romů (54,5 %) si přeje, aby jejich policista byl Rom, a téměř stejně početná skupina respondentů (50,0 %) si přeje, aby jejich policista uměl romsky.

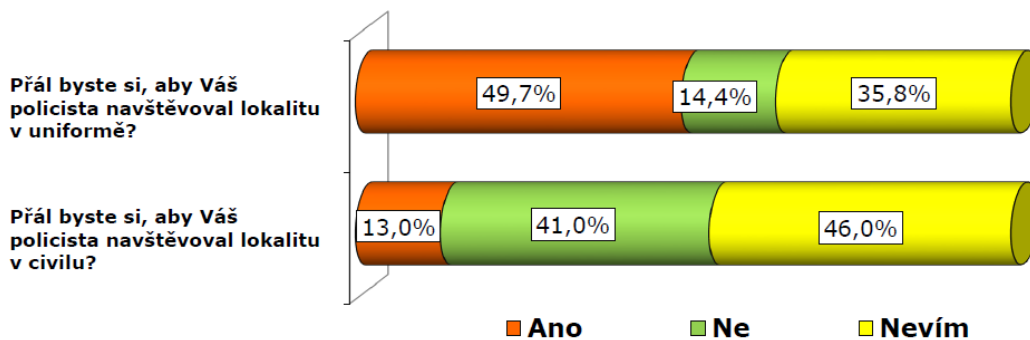

Graf č. 50: Přejete si, aby Váš policista byl Rom/uměl romsky?

Představa Romů o dění jejich policisty

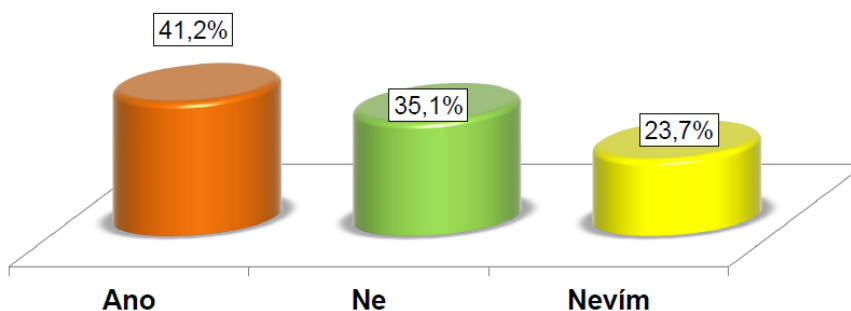
Téměř polovina Romů (49,7 %) si přeje, aby je jejich policista navštěvoval spíše v uniformě, a pouze více než desetina dotázaných (13,0 %) si přeje, aby je jejich policista navštěvoval spíše v civilu.

Graf č. 51: Přejete si, aby Váš policista navštěvoval lokalitu v uniformě/v civilu?

Měl by Váš policista být starší než 30 let?

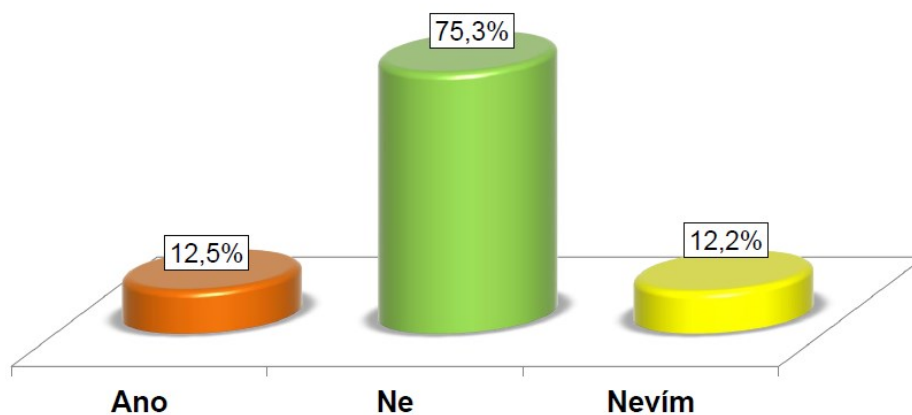
Více než dvě pětiny Romů (41,2 %) si myslí, že by jejich policista měl být starší než 30 let.

Graf č. 52: Měl by Váš policista být starší než 30 let?

Vadilo by Vám, kdyby Vaším policistou byla žena?

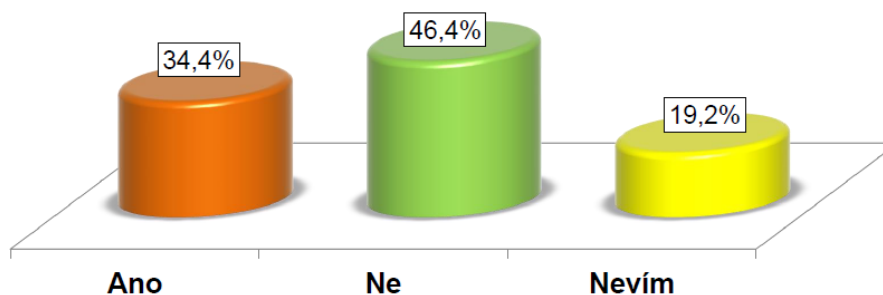
Více třem čtvrtinám Romů (75,3 %) by nevadilo, kdyby jejich policistou byla žena.

Graf č. 53: Vadilo by Vám, kdyby Vaším policistou byla žena?

Měl by policista pomáhat řešit i soukromé záležitosti?

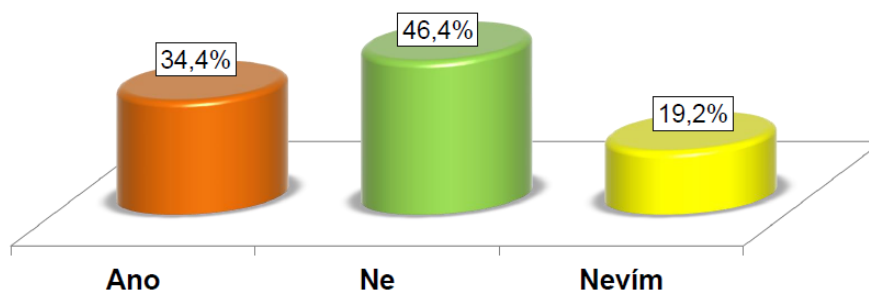
Téměř polovina dotázaných Romů (46,4 %) zastává názor, že by jim jejich policista **neměl** pomáhat řešit jejich soukromé záležitosti.

Graf č. 54: Měl by policista pomáhat řešit i soukromé záležitosti?

Měl by Vás policista doprovázet k jednání na policii apod.?

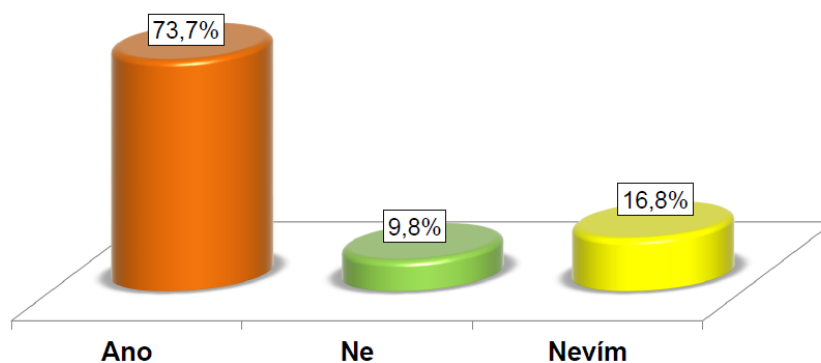
Téměř polovina dotázaných (46,4 %) by **neuvítala**, kdyby je jejich policista doprovázel k jednáním na policii, případně k jiným úředním jednáním.

Graf č. 55: Měl by Vás policista doprovázet k jednání na policii apod.?

Ochota pomáhat vlastnímu policistovi

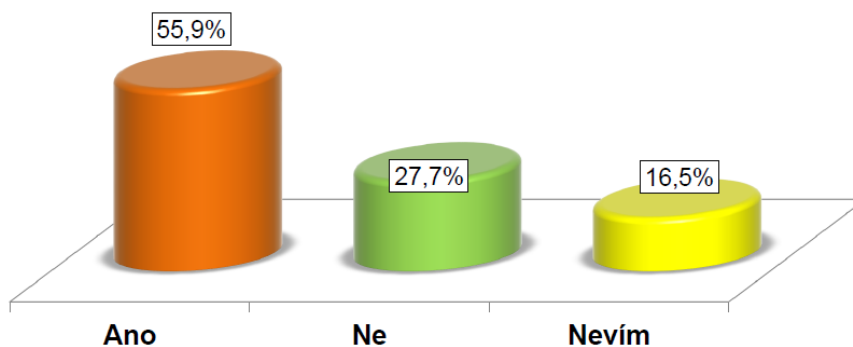
V případě, že by měli Romové vlastního policistu, tak by byly téměř tři čtvrtiny Romů (73,7 %) ochotny mu pomáhat při řešení problémů.

Graf č. 56: Ochota pomáhat vlastnímu policistovi.

Přál byste si být lépe informován o činnosti policie?

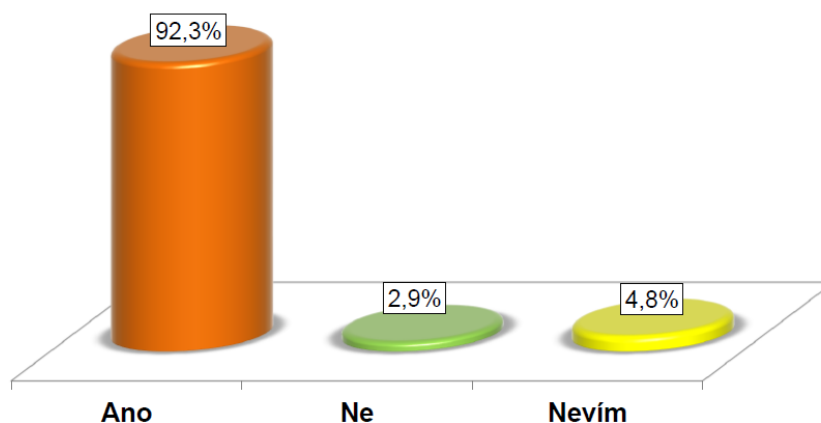
Více než polovina Romů (55,9 %) si přeje být lépe informována o činnosti policie.

Graf č. 57: Přál/a byste si být lépe informován/a o činnosti policie?

Chcete být informován o věci oznámené na policii?

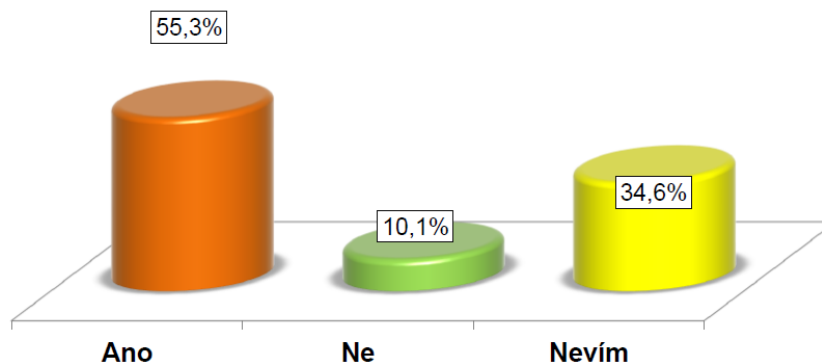
Devět z deseti dotázaných (92,3 %) považuje za potřebné, aby byli průběžně informováni o věci, kterou oznámí na policii.

Graf č. 58: Chcete být informován o věci oznámené na policii?

Zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou

Více než polovina dotázaných Romů (55,3 %) se domnívá, že by zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou, zlepšilo vzájemné vztahy mezi policií a Romy.

Graf č. 59: Zlepšilo by zavedení policejního specialisty vzájemné vztahy mezi policií a Romy?

Co byste v budoucnu od policie očekával/a?

Co byste v budoucnu od policie očekával/a? <small>Jednalo se o volnou otázku, bez nabízených variant odpovědí. Odpovědi respondentů byly kategorizovány. Výsledky zohledňují druhou úroveň kategorizace odpovědí.</small>	Počet respondentů
	Relativní (v %)
Lepší komunikaci a spolupráci policie s Romy, lepší chování policie vůči Romům.	27,6
Zaměření policie na problémy lokality tj. děti, mládež, drogy, noční klid atd.	20,6
Větší důvěru policie v Romy, méně předsudků a více pochopení.	17,7
Celkově více policistů a více romských asistentů.	10,5
Nic od policie neočekávám.	4,9
Jiné	2,9
Nevím	15,8
CELKEM	100,0

Tabulka č. 12: Co byste v budoucnu od policie očekával/a?

Čemu by se měla policie ve Vaší lokalitě věnovat především?

Co by podle Vás měla policie dělat ve Vaší lokalitě především, čemu by se měla věnovat? <small>Jednalo se o volnou otázku, bez nabízených variant odpovědí. Odpovědi respondentů byly kategorizovány. Výsledky zohledňují druhou úroveň kategorizace odpovědí.</small>	Počet respondentů
	Relativní (v %)
Potírání drog, dealerů, narkomanů.	25,4
Zajištění bezpečnosti v lokalitě, zvýšení počtu hlídek policie.	16,6
Řešení problémů v lokalitě – alkoholismu, gamblingu, lichvě, násilí.	10,5
Více se zaměřit na mládež a děti, včetně prevence.	8,5
Zajištění klidu a pořádku v lokalitě, řešení rušení nočního klidu.	7,8
Zlepšení vztahů a spolupráce s obyvateli, eliminaci rasismu a diskriminace, více Romů u policie.	7,1
Řešení krádeží.	1,7
Jiné	10,5
Nevím	11,9
CELKEM	100,0

Tabulka č. 13: Čemu by se měla policie ve Vaší lokalitě věnovat především?

4.5.1 Závěr - shrnutí Jihomoravský kraj

Míra důvěry Romů v policii:

- Romové policii důvěřují o cca 20 % méně než celková populace.

Názory Romů v policii:

- policie by se měla věnovat především potírání drog, dealerů a narkomanů,
- Romové policii vyčítají: aroganci, nadřazenost, předsudky a nedůvěru,
- policie dělá podle Romů dobře: chrání a pomáhá, stará se o lokalitu a má romské asistenty,
- policie dělá podle Romů špatně: je laxní, Romy diskriminuje a je k nim nespravedlivá.

Ideální činnost policie:

- Romové od policie očekávají v budoucnu lepší komunikaci, spolupráci a větší důvěru,
- Romové si přejí, aby se policie věnovala řešení problémů v SVL, zajistila pořádek a bezpečnost.

Ideální policista:

- v uniformě,
- mluví romsky,
- může být i žena,
- měl/a by pracovat v lokalitě a být zde viděn/a,
- Rom.

Romové se jednoznačně přiklánějí pro zavedení policejních specialistů v romských lokalitách.

4.5.2 Shrnutí hlavních zjištění a závěry celá ČR

Míra důvěry Romů v Policii

Jak vyplývá z analýzy výsledků, míra nedůvěry respondentů v Policii ČR a v městskou policii je u obou hodnocených složek vyšší než míra důvěry. Výsledky se však liší. Zatímco Policii ČR důvěřují více než dvě pětiny respondentů (42,3 %), tak policii městské důvěřuje pouze 35,5 % dotázaných.

Je však potřeba konstatovat, že celková míra důvěry respondentů (Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách) v policii je výrazně nižší, než je tomu u celkové populace obyvatel ČR. Současně je potřeba na základě zkušeností konstatovat, že míra důvěry obyvatel ČR v Policii ČR bývá vyšší než míra důvěry obyvatel ČR v policii městské. Společnost AUGUR Consulting měla možnost uskutečnit v minulosti výzkumy v oblasti prevence kriminality na místní úrovni v desítkách měst různé velikosti a téměř ve všech případech byla práce městské policie hodnocena obyvateli hůře (v některých případech výrazně hůře) než práce Policie ČR. Výše uvedená zjištění a konstatování mají celou řadu důvodů a vysvětlení, mj.:

- členové městských policií vstupují do kontaktu a interakcí s obyvateli konkrétních měst podstatně častěji než příslušníci Policie ČR, a to nejen preventivně, ale často také represivně. Jedná se především o pořádkové, pokuty za nejrůznější přestupky (nedovolené parkování, přestupky proti občanskému soužití, dopravní přestupky atd.),
- historicky neměly městské policie zákonem stanoveny stejné pravomoci jako Policie ČR. Městské policie neřešily trestněprávní skutky, ale pouze přestupky. Městské policie byly v minulosti také často technicky hůře vybaveny než Policie ČR a tato nižší image dlouhodobě přetrvává. Tyto a řada dalších důvodů se podílí na negativnějším hodnocení městských policií obyvateli příslušných obcí, měst a lokalit oproti Policii ČR.

Míra důvěry v policii má souvislost také se sociálnědemografickými charakteristikami respondentů, především pak s věkem a pohlavím

Zatímco ve věkové skupině 65 a více let důvěřuje Policii ČR 50,5 % respondentů a městským policiím 50,4 % respondentů, tak u nejmladší věkové kategorie 15–24 let je to pouze 41,7 % respondentů, kteří důvěřují Policii ČR, a 33,3 % respondentů důvěřujících policiím městským. Policiím (obecně) důvěřují více ženy než muži. Policii ČR důvěřuje 47,8 % žen, ale pouze 36,7 % mužů. Městským policiím pak důvěřuje 40,4 % žen a 30,5 % mužů.

Míra důvěry v policii má také souvislost s osobní zkušeností respondentů s policií

U respondentů, kteří byli nějakým způsobem policií „projednáváni“ (pokuta, přestupek apod.), byla identifikována výrazně nižší míra důvěry v policii než u respondentů, kteří policií tímto způsobem projednáváni nebyli. U respondentů, kterým policie někdy pomohla, byla identifikována výrazně vyšší míra důvěry než u těch dotázaných, kterým policie nikdy nepomohla.

Míra důvěry v policii souvisí také např. s krajem, ve kterém respondenti žijí

Vyšší míru důvěry v Policii ČR projevují Romové žijící v kraji Moravskoslezském, dále pak v kraji Pardubickém, hlavním městě Praha, Jihomoravském a Královéhradeckém

kraji. Nižší míru důvěry v Policii ČR pak projevují respondenti z kraje Zlínského, Libereckého, Jihočeského, Ústeckého, Olomouckého a Kraje Vysočina.

Názory Romů na policii

Pouze více než desetina dotázaných Romů žijících v SVL (12,4 %) se domnívá, že policie Romům obecně důvěřuje. Naproti tomu více než dvě třetiny (67,2 %) dotázaných Romů uvedly, že policie obecně Romům nedůvěřuje, a více než pětina dotázaných (20,4 %) použila variantu odpovědi „nevím“. Jak vyplývá z hlubší analýzy, výsledky se zásadněji neliší podle sociálnědemografických charakteristik zkoumané populace. Výsledky se neliší podle věku ani pohlaví respondentů a nemají výraznější souvislost ani s velikostí obce, ve které se SVL nachází. Určitou mírnou souvislost lze nalézt při korelaci s kraji a se zkušeností respondentů s policií. U těch respondentů, kterým policie někdy pomohla nebo od policie potřebovali radu či informaci, je vyšší podíl těch, kteří uvádí, že policie Romům obecně důvěřuje.

Jak dále vyplývá z analýzy výsledků, **více než polovina dotázaných Romů (56,7 %) uvedla, že se policie chová k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel. Více než čtvrtina dotázaných (25,7 %) však s tímto názorem nesouhlasí** a téměř pětina respondentů (17,6 %) využila odpověď „nevím“. Výsledky mají souvislost se sociálnědemografickými znaky zkoumané populace. Muži (61,8 %) častěji než ženy (51,8 %) uvádí, že se policisté chovají k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel. Také všechny mladší věkové skupiny Romů (od 15 let do 54 let) zastávají častěji názor, že se policie chová k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel. Starší věkové kohorty od 55 let tento názor zastávají v menší míře. Zajímavá je korelace s velikostí obce, ve které respondenti žijí. Zatímco ve velkoměstských SVL se více než tři pětiny dotázaných (61,1 %) domnívají, že se policie chová k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel, ve venkovských SVL zastává stejný názor pouze 49,8 % dotázaných Romů.

Dvě třetiny dotázaných (67,0 %) vyjádřily názor, že policisté mají vůči Romům předsudky. Pouze více než desetina respondentů (13,5 %) zastává opačný názor a téměř pětina dotázaných (19,5 %) odpověděla variantou „nevím“. Výsledky mají souvislost pouze s některými sociálnědemografickými znaky zkoumané populace. Např. muži (70,7 %) mírně častěji než ženy (63,3 %) uvádí, že policisté mají vůči Romům předsud-

ky. Romové žijící ve venkovských SVL se domnívají méně často (57,8 %) než respondenti z městských (66,5 %) a velkoměstských SVL (72,2 %), že mají policisté vůči Romům předsudky. Také Romové, kteří byli sami projednáváni policií (přestupek, pokuta), se domnívají častěji (75,4 %), že má policie vůči Romům předsudky. Rozdíly v odpovědích na sledovanou zjišťovací položku se však neprojevují např. s věkem respondentů.

Na základě výše uvedených **výsledků lze usuzovat na značné stigma, které Romové žijící v SVL vůči policii pocítují**. Romská populace žijící v SVL se průřezově ve více než dvou třetinách případů domnívá, že jim policie obecně nedůvěřuje. Téměř stejně početná skupina se domnívá, že mají policisté vůči Romům předsudky a více než polovina dotázaných Romů souhlasí s názorem, že se policisté chovají k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel.

Téměř dvě třetiny dotázaných (58,7 %) zastávají názor, že policisté navštěvují jejich bydliště nebo lokalitu, jen když potřebují něco řešit.

Méně než desetina dotázaných připouští „nezištnou“ aktivitu policie vůči jejich osobě. **Pouze 9,1 % Romů odpovědělo, že je policie někdy navštívila „jen tak“, např. se zeptat, jestli něco nepotřebují.**

Více než třetina dotázaných (36 %) byla v posledním roce v přímém kontaktu s policií. Nejvíce respondentů (54,8 %) z těch, kteří byli v posledním roce v přímém kontaktu s policií, byli sami policií projednáváni (přestupek, pokuta apod.), dále pak oznámili přestupek nebo jiné protiprávní jednání (41,1 %), potřebovali radu či informaci (29,3 %) nebo měli s policií jinou zkušenost (23,7 %).

Jak vyplývá z analýzy výsledků, více než polovina dotázaných Romů (50,3 %) potřebovala někdy policii. Téměř dvě pětiny dotázaných (38,6 %) uvedly, že jim policie někdy pomohla. Pouze čtvrtina respondentů (25,2 %) uvedla, že jim policie nepomohla, když to potřebovali. Méně než pětina dotázaných (19,6 %) zaznamenala zkušenost, že nebyli vyslechnuti nebo je policie odmítla, když chtěli osobně policii něco oznámit.

Téměř pětina Romů (18,7 %) se osobně setkala s tím, že se k nim policista **choval na veřejnosti vulgárně** nebo je nějakým způsobem ponižoval. Více než desetina dotázaných (13,1 %) se osobně setkala s tím, že se k nim policista choval v **policejní úřadovně vul-**

gárně nebo je nějakým způsobem ponižoval. Téměř desetina Romů (9,1 %) se osobně setkala s tím, že vůči nim policista na **veřejnosti** bezdůvodně použil násilné chování.

Téměř třetina dotázaných (31,3 %) uvedla, že ví o případu ze svého okolí, kdy chtěl policii někdo něco oznámit a nebyl vyslechnut nebo byl policií odmítnut.

Téměř stejně početná skupina Romů (28,9 %) uvedla, že ví o případu ze svého okolí, kdy se policista choval na veřejnosti **vulgárně** nebo někoho nějakým způsobem ponižoval. Více než pětina dotázaných (22,2 %) ví o případu ze svého okolí, kdy se policista choval v policejní úřadovně **vulgárně** nebo někoho nějakým způsobem ponižoval. Téměř stejně početná skupina Romů (21,8 %) ví o případu ze svého okolí, kdy policista použil bezdůvodně **násilné chování na veřejnosti**. Téměř pětina respondentů (19,2 %) ví o případu ze svého okolí, kdy policista použil bezdůvodně násilné chování v policejní úřadovně.

Hodnocení policie z pohledu Romů bylo identifikováno mj. prostřednictvím volné otázky (bez nabízených variant odpovědí). Jednalo se o zachycení spontánních reakcí respondentů. Na otázku jsme zaznamenali celkem 4 180 odpovědí (tj. 93,97 % z výběrového souboru). Jedinečné odpovědi respondentů prošly dvěma úrovněmi kategorizací. Pro transparentnost a pro účely případných následných analýz jsme zachovali všechny tři úrovně odpovědí respondentů.

Více než čtvrtině Romů (28,3 %) na policii vadí arogance, diskriminace, rasismus, agresivita, buzerace, vulgární chování apod. Více než desetina respondentů (13,7 %) na policii vadí předsudky, nedůvěra, nadřazenost apod. Téměř stejně početné skupině dotázaných (12,7 %) pak vadí lhostejnost a nevšimavost a další desetina (10,1 %) vadí nedostatek policistů, nedostatečné hlídky policie.

Hodnocení policie z pohledu Romů bylo identifikováno také prostřednictvím dalších dvou volných otázek. Jednalo se o zachycení spontánních reakcí respondentů a jejich názoru na to, co dělá policie dobře (na otázku jsme zaznamenali celkem 3 879 odpovědí, tj. 87,2 % z výběrového souboru), a současně názoru na to, co dělá policie špatně (na otázku jsme zaznamenali celkem 3 980 odpovědí, tj. 89,5 % z výběrového souboru).

Téměř třetina Romů (31,4 %) na policii oceňuje, že chrání a pomáhá, řeší konflikty, problémy, zajišťuje pořádek, bezpečnost apod. Více než desetina respondentů (14,6 %) na policii oceňuje, že se stará o lokalitu, často hlídkuje, je v lokalitě vidět a má

romské asistenty. Více než dvacetina dotázaných (6,1 %) uvedla, že je policie férová, spravedlivá, má dobrý přístup k lidem a slušné chování.

Téměř pětina Romů (18,8 %), kteří na volnou otázku odpověděli (89,5 %), uvádí, že policie dělá špatně především to, že neumí s Romy komunikovat, je laxní, neřeší problémy a nezajímá se o Romy. Více než desetina respondentů (13,1 %) uvádí, že je policie arogantní, diskriminuje Romy, je nadřazená, vulgární, agresivní, a téměř stejně početná skupina (12,7 %) dotázaných uvedla, že má policie vůči Romům předsudky, nedůvěřuje Romům, nemá Romy ráda a je nespravedlivá.

Za největší problém lokality, ve které respondenti žijí, považuje téměř třetina Romů (31,7 %) drogy, dále pak krádeže (19,1 %), alkoholismus (12,2 %), gamblerství (7,9 %), lichvu (6,5 %) nebo „jiné problémy“ (22,6 %).

Téměř polovina dotázaných (46,6 %) si přeje, aby s nimi jednal vždy stejný policista. Téměř třetina respondentů (32 %) však toto přání nesdílí a další více než pětina dotázaných (21,4%) „neví“.

Téměř tři čtvrtiny dotázaných (74,1%) si přejí, aby jejich policista znal lépe jejich komunitu, a téměř stejně početná skupina respondentů (77,1 %) si přeje, aby jejich policista znal lépe i jejich lokalitu.

Jak vyplývá z analýzy výsledků, více než polovina dotázaných Romů (55 %) si přeje, aby jejich policista byl Rom, a téměř stejně početná skupina respondentů (52,5 %) si přeje, aby jejich policista uměl romsky. Odpovědi respondentů nemají souvislost s pohlavím, věkem ani velikostí obce, ve které respondenti žijí. Z hlediska krajského členění také nejsou rozdíly v odpovědích statisticky zásadní.

Jak vyplývá z analýzy výsledků, téměř dvě třetiny dotázaných Romů (65 %) se domnívají, že by zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou zlepšilo vzájemné vztahy mezi policií a Romy. Pouze více než desetina respondentů (12,5 %) má opačný názor a více než pětina dotázaných (22,5 %) využila variantu odpovědi „nevím“.

Téměř třetina dotázaných (29,7 %) od policie v budoucnu očekává zlepšení komunikace a spolupráce s Romy a zlepšení chování policie vůči Romům. Téměř pětina Romů (17,2 %) od policie v budoucnu očekává více důvěry, méně předsudků a více pochopení. Téměř

stejně početná skupina Romů (16,8 %) od policie v budoucnu očekává, že se zaměří na řešení konkrétních problémů v dané lokalitě a posílí své počty o další policisty a romské asistenty (13,5 %).

Téměř pětina Romů (17,1 %) se domnívá, že by se měla policie v jejich lokalitě zaměřit především **na potírání drog, dealerů i závislých osob**, dále pak na konkrétní problémy v dané lokalitě obecně (14,4 %) a zajištění bezpečnosti v lokalitě obecně (13,2 %).

5 SHRNU TÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI A DISKUSE

Na základě realizovaného kvalitativního výzkumu s využitím metody triangulace zdrojů dat jsme se dopracovali ke zjištění, že hlavní příčinou uzavřenosti Romů v Brně, se jeví **drogová problematika**, spojená s **užíváním, výrobou, distribucí a prodejem drog**, kterou lze považovat za **jádro problémů vzájemných vztahů** mezi Romy v Brně a Policií ČR. A to především z důvodu, že drogová problematika je v častých případech spojena s **dalším pácháním trestné činnosti**, následkem čehož se policie stále častěji dostává do kontaktu se skupinou problémových lidí, kvůli kterým si policisté vůči ostatní romské etnické menšině vytváří negativní nediferencované postoje ve formě **předsudků a stereotypů**, s prvky **averze**. K dalším možným příčinám uzavřenosti lze uvést, **vzájemná nedůvěra** mezi Romy a Policií ČR v Brně a **strach obyčejných Romů z Romů olašských**.

V kontextu vzájemných vztahů jsou podstatnými překážkami **předsudky** spojené s prvky **averze; stereotypy; vzájemná arogance; negativní zkušenosti Romů s policií, spojené s opovrhováním, nátlakem, lhostejností, podezíráním, ponižováním, diskriminací; soudržnost uvnitř romské komunity; častá lež na romské straně; vytváření odlišných přístupů k Romům policisty**.

V kvantitativní části bylo za celou ČR hlavním zjištěním, že **Policii ČR důvěřuje** více než dvě pětiny (**42,3 %**) Romů; podle více než dvou třetin (**67,2 %**) Romů **policie obecně Romům nedůvěřuje**; podle více než poloviny Romů (**56,7 %**) se **policie chová k Romům hůře** než k ostatním skupinám obyvatel; podle dvou třetin (**67,0 %**) Romů mají **policisté vůči nim předsudky**; dvě třetiny (**58,7 %**) Romů zastává názor, že **policisté navštěvují** jejich bydliště nebo lokalitu, jen **když potřebují něco řešit**; pětina Romů (**18,7 %**) se osobně setkala s tím, že **se k nim policista choval** na veřejnosti **vulgárně** nebo je nějakým způsobem **ponižoval**; více než čtvrtině Romů (**28,3 %**) **na policii vadí arogance, diskriminace, rasismus, agresivita, buzerace, vulgární chování** apod.; více než desetině (**13,7 %**) Romů **na policii vadí předsudky, nedůvěra, nadřazenost** apod., a stejně početné skupině dotázaných (**12,7 %**) pak vadí **lhostejnost a nevšímavost**; třetina Romů (**31,4 %**) **na policii oceňuje, že chrání a pomáhá, řeší konflikty, problémy, zajišťuje pořádek, bezpečnost** apod.; podle více než dvacetiny Romů (**6,1 %**) je **policie férová, spravedlivá, má dobrý přístup k lidem a slušné chování**; podle téměř pětiny Romů (**18,8 %**) **dělá policie špatně** především to, že **neumí s Romy komunikovat, je**

laxní, neřeší problémy a nezajímá se o Romy. Za největší problém lokality, ve které Romové žijí, považuje téměř třetina Romů (31,7 %) drogy, dále pak krádeže (19,1 %), alkoholismus (12,2 %), gamblerství (7,9 %), lichvu (6,5 %) nebo „jiné problémy“ (22,6 %). Téměř dvě třetiny Romů (65 %) se domnívá, že by zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou zlepšilo vzájemné vztahy mezi policií a Romy.

Za Jihomoravský kraj bylo hlavním zjištěním, že Romové policii **důvěřují o cca 20 % méně než celková populace; policie by se měla věnovat především potírání drog, dealerů a narkomanů, Romové policii vyčítají aroganci, nadřazenost, předsudky a nedůvěru; policie dělá podle Romů dobře to, že chrání a pomáhá, stará se o lokalitu a má romské asistenty; policie dělá podle Romů špatně to, že je laxní, Romy diskriminuje a je k nim nespravedlivá. Podle dalšího zjištění Romové od policie očekávají v budoucnu lepší komunikaci; spolupráci a větší důvěru; přejí si, aby se policie věnovala řešení problémů v SVL, zajistila pořádek a bezpečnost. Ideální policista by měl být v uniformě; mluvící romsky; mohla by jim být i žena; měl/a by pracovat v lokalitě a být zde viděn/a; Rom. V Jihomoravském kraji se Romové se jednoznačně přiklání pro zavedení policejních specialistů v romských lokalitách.**

Je patrné, že výsledky kvalitativního výzkumu se v oblasti vzájemných vztahů Romů a Policie ČR v mnoha skutečnostech s výsledky kvantitativního výzkumu shodují. Kvalitativní výzkum se však hlouběji zabývá vzájemnými vztahy mezi Romy v Brně a Policií ČR, jehož výsledky nám přináší významné poznatky nejen z této oblasti, ale především z oblasti drogové problematiky.

Výskyt negativních skutečností ve vztahu k sociálně nežádoucím jevům a drogové problematice u Romů dokazují vypracovaný výzkum v rámci 7 evropských zemí sítě **Sastipen** (Nesvadbová, Šandera a Haberlová, 2009), studie **Sociálních determinant a zdraví** autorů Wilkinsona a Marmota (2003), **Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti** (Gabal Analysing & Consulting, 2006). Konkrétně ve městě Brně tuto skutečnost dokazuje **Identifikace sociálně vyloučených lokalit a zpracování jejich mapy ve městě Brně** (2008) nebo **Dlouhodobý monitoring situace romských komunit v České republice - Moravské lokality** (Kašparová, Ripka a Janků, 2008), vypracovaný pro Úřadu vlády České republiky. Zde je uvedena rozšířená přítomnost dealerů drog a drogová závislost mezi obyvateli brněn-

ských lokalit Cejl a Bratislavská, jsou zde zdůrazněny drogové závislosti a s nimi spojené sociálně patologické chování, které se v mnoha případech objevují již v raném věku u dětí. Toto zjištění dokládá jedna z místních lékařek, která sleduje silný nárůst drogové závislosti u dětí kolem 14-15 let. Další funkční vzorec, který se podle tohoto výzkumu v brněnských lokalitách vyskytuje, představují děti jako prostředníci mezi rodičem (dealem) a dalším dítětem, např. spolužákem.

V obecné rovině ze strany majoritní společnosti nám přítomnost negativních postojů vůči Romům ve formě stereotypů a předsudků, shodnou s výsledky našeho výzkumu, dokládá také romský zahraniční autor **Prof. Dr. Ian Hancock**, podle kterého se v neromských společnostech nakládá s Romy předpojatě, nebo polský autor **Adam Bartosz**, který potvrzuje negativní postoje majoritní společnosti vůči Romům ve své knize *Nie bój się cygana*.

V České republice dokazuje shodnou přítomnost negativních postojů výzkum **STEM** (2010), jehož cílem bylo prozkoumat vztah obyvatel k menšinám žijícím v naší republice a zjistit, jaký je rozdíl v pohledu na menšiny u celé široké veřejnosti a u lidí, kteří mají blízko k pravicově extremistickým skupinám. Z analýzy dat tohoto výzkumu vyplývá, že negativní postoje české veřejnosti jsou především sociálně zakotvené a souvisejí s tím, že česká veřejnost si Romy spojuje s nepřizpůsobivostí, kriminalitou a zneužíváním dávek. Přibližně čtyři z pěti Čechů (83 %) vnímají Romy jako nepřizpůsobivou skupinu obyvatel, podle valné většiny Čechů je pro Romy nejvýstižnější, že jsou zdrojem kriminality (90 %), ničí a znečišťují okolí (88 %), jsou hluční (82 %), vlastní násilnické chování (77 %) a jsou zdrojem nemocí (51 %). Česká veřejnost má k menšinám diferencovaný vztah, nejlépe hodnotí Slováky, které nevnímá ani jako cizí menšinu, bez problémů přijímá židovské a německé skupiny a nemá ani velké výhrady vůči homosexuálům, zásadní problém však má s Muslimy a zejména s Romy.

Shodně také potvrzuje skutečnost přítomnosti negativních postojů česká autorka **Šotolová**, podle které je oboustranná předpojatost, antipatie, nedůvěra, nevraživost až projevy rasové diskriminace směrem k Romům spojena jak se současnou i předchozí historickou zkušeností, tak zejména s rozdílností hodnotových orientací příslušníků té které skupiny. Dále lze uvést autory **Davidová, Urbanová a Krejčí, Šimíková, Říčan, Sirovátka**, nebo v konkrétním vztahu policie k Romům psycholožku **PhDr. Geraldinu Palovčíkovou**,

CSc., podle které je bláhové očekávat, že se předsudky u policistů odstraní, je však nezbytné dosáhnout alespoň toho, aby byli policisté v problémových situacích schopni adekvátně reagovat bez ohledu na subjektivní postoje.

Je pozitivní, že tyto skutečnosti postřehla také Policie ČR. Ta se podílí na vytváření **Strategie prevence kriminality v České republice** (současná na období 2016 - 2020), kterou předkládá Vládě ČR, a v níž navazuje na poznatky plynoucí z průběžného hodnocení předchozí strategie, určuje cíle, principy a priority vládní politiky v oblasti prevence kriminality a definuje obsah systému prevence kriminality v rámci České republiky na úrovni státu, krajů a obcí na další období.

Součástí strategie je také nejvýznamnější prostředek pro podporu preventivních aktivit a projektů **Program prevence kriminality**, v jehož rámci jsou podporovány programy a projekty prevence kriminality, kdy nejvýznamnějším a nejúspěšnějším projektem v této oblasti je projekt **Asistent prevence kriminality**.

Jako nejdůležitější lze však považovat projekt **Zavádění policejních specialistů v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v sociálně vyloučených lokalitách (2014 - 2016)**, jehož jedním z mnoha cílů je zefektivnění činnosti útvarů Policie ČR v oblasti práce s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách a zlepšení vzájemných vztahů, a který tak vyslal velice silný signál romské menšině, že česká policie se opravdu snaží o dialog.

5.1 Doporučení

Shrnutím praktické části práce jsme dospěli k podstatnému zjištění, že Romové se ve značné míře potýkají s drogovou problematikou spojenou s užíváním, výrobou, distribucí a prodejem drog. A to nejen v Brně, kde je činnost spojená s výrobou, distribucí a prodejem, typická především pro Romy olašské, pro které to je významný zdroj finančních příjmů, a kterého se snadno nevzdají. Důvod může být zcela prozaický, příkladem může být distribuce kokainu.

Značná část se do Evropy dostává v obřích zaoceánských lodích v podobě slisovaných cihel, kdy v tento moment dramaticky stoupne jejich cena. Zatímco v Kolumbii lze pořídit kilo kokainu za 300 dolarů, tak v případě, že se jedná o skutečně dobrou kvalitu (třeba

s koncentrací 90 % účinných látek), pouhým převozem do Evropy lze na jedné kilové cihle vydělat 1000 000 korun. Tím ale celý proces nekončí, na řadu přichází ředění třeba i na pouhých pět procent účinné látky, takže z jedné kilové cihličky pak lze vygenerovat zisk až osmnáct milionů korun. Zisk z distribuce a prodeje drog je zřetelný, čehož si jsou vědomi i olašští Romové, o to více, když se na výrobě drog mohou sami přímo podílet.

Proto je v této oblasti drogové problematiky podstatná a důležitá prevence kriminality, čehož si je vědoma také policie. Proto s ohledem na aktuální situaci v oblasti nelegální výroby metamfetaminu a marihuany a souvisejícím dlouhodobě neřešeným problémem kontaminace bytů a objektů, Národní protidrogová centrála SKPV Policie ČR zpřístupnila 1. listopadu 2016 mapu s vyznačením míst, kde byla Policií ČR odhalena a zajištěna laboratoř na výrobu metamfetaminu, či pěstírna netechnického konopí.³³

Z této mapy je mimo jiné patrné zjištění, že byla v Brně zajištěna jedna laboratoř na výrobu pervitinu v lokalitě Cejl, a druhá v lokalitě Bratislavská. V rámci této prevence se zveřejněním map policie snaží upozornit na rozsah nelegální výroby omamných a psychotropních látek či prekursorů v ČR a s ním souvisejících negativních zdravotních a ekologických dopadů, a iniciovat tím větší zájem o tuto problematiku a předcházení a řešení těchto nežádoucích a nebezpečných jevů.

Cílem zveřejnění těchto údajů je zejména ochrana zdraví a bezpečnosti postižených osob, které nemají možnost tuto informaci jiným způsobem získat. Zároveň chce policie touto cestou informovat o rizicích a trendech spojených s nelegální výrobou drog, a motivovat k větší obezřetnosti a všímavosti.

Preventivní činnost je však nutné také v rámci primární a sekundární prevence směřovat na samotné uživatele návykových látek. Nepochybně závažný problém vzniká v situacích, kdy začínají mít s návykovými látkami zkušenosti stále mladší děti, mnohdy již kolem věku 12 let, a rodiče si s nimi nevědí rady, protože v současné době v Brně ne-

---

³³ KUDLÁČKOVÁ, Barbora. Národní protidrogová centrála SKPV PČR. Mapa odhalených varen a pěstíren. In: Policie České republiky [online]. ©2016 [cit. 17-04-14]. Dostupné: <http://www.policie.cz/clanek/mapa-odhalenych-varen-a-pestiren.aspx>.

existuje žádné zařízení, které by děti pod vlivem návykových látek přijalo a tuto záležitost dále řešilo. Proto by měla být preventivní činnost ve větší míře zaměřena na tuto skupinu dětí, které jsou návykovými látkami lehce postižitelní a zneužitelní.

Jak jsme zjistili, na problematice s umístěním dětí pod návykovými látkami se v současné době intenzivně pracuje, kdy se v Brně plánuje zařídit Ambulance, kde by působil lékař s nepřetržitým provozem. Poté bude velice důležité v rámci primární a sekundární prevence vyhledávat v sociálně vyloučených lokalitách tyto romské rodiny s dětmi, vytvořit si u nich důvěru, a nabízet jim potřebnou pomoc, radu, podporu a péči. Zde spatřujeme značné uplatnění sociální pedagogiky a kompetencí sociálního pedagoga v rámci terénní sociální práce.

Romové se v našem výzkumu při kontaktu policií setkávali s nedůvěrou, arogancí, nevhodným chováním, neprofesionálním přístupem, povýšeností atd. Samozřejmě, vše se odvíjí od osobnosti policisty, jeho nadhledu a lidském přístupu. Ale pokud se policista stále častěji setkává s kriminálním recidivistou, problémovým člověkem závislým na návykových látkách a lhářem, je těžké si takto vytvořit důvěru a nepropadnou negativním postojům. Proto by na romské straně mohla k lepším vztahům přispět snaha o potlačení některých typických romských vlastností, např. neustálé ohánění se diskriminací, teatralnost, hlučnost, soudržnost v komunitě, a v zásadním případě typicky častá lež. Na to pak následně doplácí ostatní Romové, kteří žijí normálním životem, a pokud se pak chtějí obrátit na policii s nějakou záležitostí a žádostí o pomoc či radu, setkávají se s nedůvěrou ze strany policie.

Na straně policistů by k lepším vzájemným vztahům mohla přispět výuka multikulturní výchovy během roční základní odborné přípravy na výkon povolání policisty. Většina policistů našeho výzkumu tento pojem zná pouze z internetu, médií, nebo z vysokoškolských, a věřím, že by případné zavedení multikulturní výchovy do osnov základní odborné přípravy policistů přineslo mnohem pozitivnější postoje a názory na tuto etnickou menšinu.

Proto se přikláním pro zavedení policejních specialistů v romských lokalitách také v Brně, kteří by tak přispívali ke zvýšení vzájemné důvěry, lepší vzájemné komunikaci, spolupráci, ale především ke zlepšení vzájemných vztahů mezi Romy a Policií ČR.

ZÁVĚR

V diplomové práci byly hlavním objektem našeho zájmu Romové, Policie ČR a vzájemné vztahy. V úvodní teoretické části práce jsme představili podstatné problémy Romů v kontextu sociální pedagogiky, kde jsme objasnili některé souvislosti v oblasti bytové problematiky, vzdělávání, zaměstnání a závislostí. Dospěli jsme ke zjištění, že na komplikacích v oblasti bytové problematiky se mohou vážnou měrou podílet minulý společenský režim nebo typické znaky „romství“, které se mohou jevit problematické, kromě diskriminace některých zaměstnavatelů a nízké vzdělanosti Romů, také v oblasti zaměstnání. V oblasti vzdělávání, kterého si někteří Romové stále cení méně než majoritní společnost, a které je stále považováno za jeden z klíčových prvků sociální inkluze Romů do majoritní společnosti, se jeví jako problematická segregace ve školství a vřazování romských dětí do zvláštních škol. V oblasti závislostí u Romů jsme dospěli ke zjištění, že se mohou snáze vyskytovat v důsledku reakcí na sociální vyloučení.

Dále jsme popsali zásadní okolnosti přílivu slovenských Romů v průběhu 90. let do České republiky a do města Brna, představili jsme účel vzniku Mezinárodní romské unie, která dala v roce 1971 v Londýně Romům symboly, vlajku, hymnu, svůj název národa, a požádala Evropu i svět, aby se oficiálně používalo oslovení Rom. Zabývali jsme se výsledky výzkumu STEM, zkoumajícím vztahy mezi majoritní společností a etnickými menšinami, ze kterých vyplývají zásadní problémy majoritní společnosti s Romy, ke kterým přistupuje s nedůvěrou a negativními předsudky, které se vyskytují také u policie.

Představili jsme také hlavní úkoly a povinnosti Policie ČR, činnosti spojené s důležitou úlohou policie v jednotlivých oblastech a stupních prevence, a důležité projekty Asistent prevence kriminality a Zavádění policejních specialistů v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v sociálně vyloučených lokalitách, zavedené za účelem zlepšení vzájemných vztahů mezi Romy a Policií ČR.

Primárním cílem praktické části práce bylo zmapovat příčiny nesdílnosti, odměřenosti, nedůvěřivosti a uzavřenosti Romů vůči Policii ČR ve městě Brně. Na základě realizovaného kvalitativního empirického šetření s využitím konceptu triangulace metod a zdrojů za účelem podpory jeho validity, jsme dospěli k důležitému zjištění, že jádrem problémů vztahů mezi Romy v Brně a Policií ČR se jeví drogová problematika, spojená s užíváním, výrobou, distribucí a prodejem drog. Dále se jako významné překážky jeví vzájemné ne-

gativní postoje ve formě stereotypů a předsudků projevujících se averzí, vzájemná nedůvěra, strach obyčejných Romů z Romů olašských, špatné zkušenosti Romů s policisty a soudržnost uvnitř romské komunity. Důležité je zjištění, že výsledky kvalitativního výzkumu se v mnoha oblastech shodovaly s výsledky kvantitativního výzkumu společnosti AUGUR Consulting.

Vzhledem ke zjištěným skutečnostem a obsahem naší diplomové práce budeme doufat, že uvedené poznatky budou přínosné nejen pro oblast sociální pedagogiky, ale také pro širší okruh veřejnosti se společným zájmem a zaměřením na tuto problematiku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika: (vybrané problémy)*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského, 1994. 80 s. Vysokoškolské skripta. ISBN 80-223-0817-X.
- [2] BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. Bratislava: Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave vo vydavateľstve STIMUL. 2005, 219 s. Vysokoškolské skripta. ISBN 80-89236-00-6.
- [3] BAKOŠOVÁ, Zlatica, 2001. *Podnety teórie sociálnej pedagogiky pre výchovu Rómov*. In: BALVÍN, Jaroslav a Július Tancoš. *Romové a sociálna pedagogika: 18. setkání Hnutí R v Přerově a Levoči, 7.-9. června 2001*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 2001, s. 126-131. ISBN 80-902461-4-1.
- [4] BALVÍN, Jaroslav. *Romové a majorita: (k výchově zdravých vztahů mezi lidmi) : sborník ze 7. setkání Hnutí R ve Speciálních školách pro mentálně postižené v Kladně: 13.-14. prosince 1996*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 1997. .. setkání Hnutí R. ISBN 80-902149-7-5.
- [5] BALVÍN, Jaroslav a Július Tancoš. *Romové a sociálna pedagogika: 18. setkání Hnutí R v Přerově a Levoči, 7.-9. června 2001*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 2001. ISBN 80-902461-4-1.
- [6] BALVÍN, Jaroslav, Małgorzata Ewa Kowalczyk a Łukasz Kwadrans. *Situation of the Roma minority in the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia. Vol. 2*. Wrocław: Foundation of Social Integration Prom, 2011. ISBN 978-83-62969-01-2.
- [7] BALVÍN, Jaroslav. *Společně: (spolu s Romy k multikulturní výchově ve školství): setkání romské i neromské mládeže s pedagogy a přáteli v Brně 12.-14. dubna 1996*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 1997. ISBN 80-902149-2-4.
- [8] BALVÍN, Jaroslav. *Romové a obec: 17. setkání Hnutí R v Pardubicích, 7.-9. prosince 2000*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 2001. ISBN 80-902461-5-X.
- [9] BARTOSZ, Adam. *Nie bój się cygana*. Adam Bartosz ; Fotografie Adam Bartozs...[et al.]. [Sejny : Pogranicze], 1994. 206 s. ISBN 83-901303-1-9.
- [10] COHN, Werner. *Cikáni*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studie. ISBN 978-80-7419-008-7.

- [11] ČECH, Tomáš a Pavla VYKOUKALOVÁ. *K problematice integrace a vzdělávání dětí z národnostních menšin v českých školách*. 2004. In: ŠTĚPAŘOVÁ, Ema a Lenka GULOVÁ. *Multikulturní výchova v teorii a praxi*. Brno: Katedra sociální pedagogiky Pedagogické fakulty MU, 2004, s. 110-114. ISBN 80-86633-14-4.
- [12] DAVID, Roman. *Ústava České republiky: Listina základních práv a svobod: úplné znění doplněné poznámkami, úvodem do problematiky a výběrem ze soudních případů*. 4., aktualiz., přeprac. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2005. ISBN 80-7182-200-0.
- [13] DAVIDOVÁ, Eva. *Romano drom*. 2., přeprac. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. Interface. ISBN 80-244-0524-5.
- [14] DAVIDOVÁ, Eva, 1997. *K současným změnám romského společenství a způsobu života*. In: BALVÍN, Jaroslav. *Romové a majorita: (k výchově zdravých vztahů mezi lidmi) : sborník ze 7. setkání Hnutí R ve Speciálních školách pro mentálně postižené v Kladně: 13.-14. prosince 1996*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 1997. ... setkání Hnutí R. s. 20-26. ISBN 80-902149-7-5.
- [15] DEMETER, Gejza, 1993. *Úryvek*. In: HÜBSCHMANNOVÁ, Milena. *Šaj pes dovakeras*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1993, s. 110-113. ISBN 80-7067-355-9.
- [16] DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.
- [17] DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZLÁMAL. *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha: [Střední policejní škola Ministerstva vnitra], 2005. ISBN 80-239-5689-2.
- [18] EMANOVSKÝ, Petr. *Úvod do metodologie pedagogického výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. Skripta. ISBN 978-80-244-3664-7.
- [19] GJURIČOVÁ, Jitka. *Na okraji: Romové jako objekt státní politiky*. Praha: Themis, 1999. ISBN 80-85821-70-2.
- [20] GULOVÁ, Lenka, 2012. *Reflexe k tématům vzdělávání v kontextu romské populace*. In: KALEJA, Martin. *Romové - otázky a odpovědi v českém a slovenském kontextu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2012, s. 138-155. ISBN 978-80-7464-175-6.

- [21] HANCOCK, Ian. *Země utrpení: dějiny otroctví a pronásledování Romů*. Praha: Signeta, 2001. Droma. ISBN 80-902608-3-7.
- [22] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- [23] HAUŠÍLD, Jaroslav, 2008. *Kořeny chýnovských problémů*. In: JAKOUBEK, Marek a Lenka JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ. *Romové a cikáni - neznámí i známí: interdisciplinární pohled*. Voznice: Leda, 2008, s. 81-93. ISBN 978-80-7335-119-9.
- [24] HNILICA, Karel. *Stereotypy, předsudky, diskriminace: (pojmy, měření, teorie)*. Praha: Karolinum, 2010. Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et Historica. Monographia. ISBN 978-80-246-1776-3.
- [25] HÜBSCHMANNOVÁ, Milena. *Šaj pes dovakeras*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1993. ISBN 80-7067-355-9.
- [26] CHALUPOVÁ, Kateřina, Michaela ŠTEFUNKOVÁ a Jaroslav ŠEJVL. *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky*. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012. Monografie. ISBN 978-80-87258-96-5.
- [27] JAKOUBEK, Marek a Tomáš HIRT. *Romové: kulturologické etudy: (etnopolitika, příbuzenství a sociální organizace)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-83-X.
- [28] JAKOUBEK, Marek a Lenka JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ. *Romové a cikáni - neznámí i známí: interdisciplinární pohled*. Voznice: Leda, 2008. ISBN 978-80-7335-119-9.
- [29] JAKOUBEK, Marek, 2009. *Romská kultura-jedna z výrazných determinant chudoby a ekonomického neúspěchu Romů*. In: KALEJA, Martin a Jan KNEJP. *Mluvme o Romech*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009, s. 78-86. ISBN 978-80-7368-708-3.
- [30] JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*. Praha: Člověk v tísni - společnost při ČT, 2005. ISBN 80-903510-1-8.
- [31] KRAUS, Blahoslav, 2001. *Sociální pedagogika a její význam na prahu nového století*. In: BALVÍN, Jaroslav a Július TANCOSĚ. *Romové a sociální pedagogika: 18. se-*

- tkání Hnutí R v Přerově a Levoči, 7.-9. června 2001*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 2001. s. 76-82. ISBN 80-902461-4-1.
- [32] KALEJA, Martin a Jan KNEJP. *Mluvme o Romech*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009. ISBN 978-80-7368-708-3.
- [33] KALEJA, Martin. *Romové - otázky a odpovědi v českém a slovenském kontextu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-7464-175-6.
- [34] KONÍČEK, Tomáš a Pavel KOCÁBEK. *O zkušenostech policistů z preventivní práce v České republice*. Praha: Themis, 1997. ISBN 80-85821-47-8.
- [35] KRÍŽOVÁ, Lucie a Michal SCHUSTER, 2011. *Muzeum romské kultury Brno, Česká Republika*. In: BALVÍN, Jaroslav, Małgorzata Ewa KOWALCZYK a Łukasz KWADRANS. *Situation of the Roma minority in the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia. Vol. 2*. Wrocław: Foundation of Social Integration Prom, 2011, s. 133-139. ISBN 978-83-62969-01-2.
- [36] LÁZNIČKOVÁ, Ilona, 1997. *Muzeum jako prostředek rozvoje identity Romů*. In: BALVÍN, Jaroslav. *Společně: (spolu s Romy k multikulturní výchově ve školství) : setkání romské i neromské mládeže s pedagogy a přáteli v Brně 12.-14. dubna 1996*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 1997. s. 22-24. ISBN 80-902149-2-4.
- [37] MAPPEŠ-NIEDIEK, Norbert. *Chudáci Romové, zlí Cikáni: co je pravdy na našich předsudcích*. Brno: Host, 2013. ISBN 978-80-7294-869-7.
- [38] MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché. ISBN 80-247-1362-4.
- [39] MOREE, Dana a Iva JANSKÁ. *Než začneme s multikulturní výchovou: od skupinových konceptů k osobnostnímu přístupu*. Praha: Člověk v tísní, 2008. ISBN 978-80-86961-61-3.
- [40] MORGAN, David L. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Tišnov: Sdružení SCAN, 2001. Metodologie. ISBN 80-85834-77-4.
- [41] NAVRÁTIL, Pavel. *Romové v české společnosti: jak se nám spolu žije a jaké má naše soužití vyhlídky*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-741-8.
- [42] NESVADBOVÁ, Libuše, Jiří ŠANDERA a Věra HABERLOVÁ. *Romská populace a zdraví. Česká republika - Národní zpráva 2009*. Sastipen. Praha. 2009. ISBN: 978-84-692-5535-3.

- [43] NĚMEC, Miroslav. *Občan a policie: aktuální problémy vztahů policie k občanům a občanů k policii*. Praha: Naše vojsko, 1996. ISBN 80-206-0524-X.
- [44] NOVÁK, Tomáš. *O předsudcích*. Brno: Doplněk, 2002. ISBN 80-7239-119-4.
- [45] NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-377-5.
- [46] PALOVČÍKOVÁ, Geraldina, 1995. *Některé aspekty výchovy a vzdělávání policistů k překonávání rasových a etnických konfliktů*. In: *Příprava policistů v otázkách národnostních a etnických vztahů: (sborník referátů ze semináře konaného dne 2.6.1994)*. Praha: Policejní akademie ČR, 1995, s. 45-50. ISBN 80-85981-09-2.
- [47] PAVELČÍKOVÁ, Nina, 2008. *Proměny romské komunity v průmyslovém městě* In: JAKOUBEK, Marek a Lenka JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ. *Romové a cikáni - neznámí i známí: interdisciplinární pohled*. Voznice: Leda, 2008, s. 62-80. ISBN 978-80-7335-119-9.
- [48] PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-569-8.
- [49] POSPÍŠILOVÁ, Kateřina. *Sociální vyloučení a úloha Policie ČR: metodická příručka pro realizaci vzdělávacího kurzu*. Praha: Člověk v tísni, c2008. ISBN 978-80-86961-57-6.
- [50] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.
- [51] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.
- [52] PRŮCHA, Jan. *Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-502-2.
- [53] RADVAN, Eduard a Michal VAVŘÍK. *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2012. ISBN 978-80-87182-25-3.
- [54] RAICHOVÁ, Irena, 2001. *Komunitní projekty Muzea romské kultury v Brně*. In: BALVÍN, Jaroslav. *Romové a obec: 17. setkání Hnutí R v Pardubicích, 7.-9. prosince 2000*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 2001, s. 72-73. ISBN 80-902461-5-X.
- [55] ŘÍČAN, Pavel. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-250-5.

- [56] *Sborník Archivu bezpečnostních složek*. 10/2012. Praha: Archiv bezpečnostních složek; Ústav pro studium totalitních režimů, 2012. 425 s. Rejstřík. ISBN 97-8802-603-6098.
- [57] SEKYT, Viktor, 2004. *Romské tradice a jejich konfrontace se současností (Romství jako znevýhodňující faktor*. In: JAKOUBEK, Marek a Tomáš HIRT. *Romové: kulturologické etudy: (etnopolitika, příbuzenství a sociální organizace)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004, s. 188-217. ISBN 80-86473-83-X.
- [58] SAK, Petr, 1995. *Postoje k Rómům a dalším národnostním a etnickým skupinám*. In: *Příprava policistů v otázkách národnostních a etnických vztahů: (sborník referátů ze semináře konaného dne 2.6.1994)*. Praha: Policejní akademie ČR, 1995, s. 7-16. ISBN 80-85981-09-2.
- [59] SEMRÁD, Jiří, ed. *Příprava policistů v otázkách národnostních a etnických vztahů: (sborník referátů ze semináře konaného dne 2.6.1994)*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995. 76 s. ISBN 80-85981-09-2.
- [60] SIROVÁTKA, Tomáš, 2003. *Zaměstnanost a materiální podmínky života Romů*. In: NAVRÁTIL, Pavel. *Romové v české společnosti: jak se nám spolu žije a jaké má naše soužití vyhlídky*. Praha: Portál, 2003, s. 155-164. ISBN 80-7178-741-8.
- [61] SLIVKA, R. 2008. *Snižování rizik sociálního vyloučení romských obyvatel*. In: *Rukověť pro poskytovatele a zadavatele sociálních služeb v oblasti problematiky dětí a mládeže*, Eds. M. Velemínský a P. Studenovský. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7394-064-5.
- [62] SOCIOKLUB. *Romové v České republice (1945-1998) : sborník z konference*. Praha: Socioklub, 1999. 558 s. (Sešity pro sociální politiku). ISBN 80-902260-7-8.
- [63] SROKA, Michal. *Romové jako cílová skupina terénní sociální práce: bakalářská práce*. Brno, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, Institut mezioborových studií. Vedoucí práce: Mgr. Monika Tannenbergerová, Ph.D.
- [64] STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN. ISBN 80-85834-60-X.

- [65] ŠEVČÍKOVÁ, Veronika. *Sociokulturní a hudebně výchovná specifika romské minority v kontextu doby*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003. ISBN 80-7042-282-3.
- [66] ŠČUKA, Emil, 2000. *Romský národ a jeho místo v Evropě*. In: BALVÍN, Jaroslav. *Romové a obec: 17. setkání Hnutí R v Pardubicích, 7.-9. prosince 2000*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 2001, s. 24-27. ISBN 809024615X.
- [67] ŠIMÍKOVÁ, Ivana, 2003. *Romové jako sociálně vyloučená skupina*. In: NAVRÁTIL, Pavel. *Romové v české společnosti: jak se nám spolu žije a jaké má naše soužití vyhlídky*. Praha: Portál, 2003, s. 56-78. ISBN 80-7178-741-8.
- [68] ŠOTOLOVÁ, Eva. *Vzdělávání Romů. 2., rozš. vyd.* Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0277-0.
- [69] ŠOTOLOVÁ, Eva, 2000. *Programy vzdělávání budoucích učitelů romských dětí v České republice*. In: BALVÍN, Jaroslav. *Romové a obec: 17. setkání Hnutí R v Pardubicích, 7.-9. prosince 2000*. Ústí nad Labem: Hnutí R, 2001, s. 31-34. ISBN 80-902461-5-X.
- [70] ŠTEFUNKOVÁ, Michaela, 2012. *Východiska a teoretický rámec prevence kriminality*. In: CHALUPOVÁ, Kateřina, Michaela ŠTEFUNKOVÁ a Jaroslav ŠEJVL. *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky*. Vyd. 1. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012, s. 11-36. ISBN 978-80-87258-96-5.
- [71] ŠTĚPAŘOVÁ, Ema a Lenka GULOVÁ. *Multikulturní výchova v teorii a praxi*. Brno: Katedra sociální pedagogiky Pedagogické fakulty MU, 2004. ISBN 80-86633-14-4.
- [72] ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.
- [73] TOMÁŠEK, Oldřich, 1997. *Úloha Policie ČR v prevenci kriminality*. In: KONÍČEK, Tomáš a Pavel KOCÁBEK. *O zkušenostech policistů z preventivní práce v České republice*. Praha: Themis, 1997, s. 7-8. ISBN 80-85821-47-8.
- [74] URBAN, David, 2011. *Význam sociální opory coby sociální determinanty zdraví u Romů žijících v sociálním vyloučení*. In: BALVÍN, Jaroslav, Małgorzata Ewa KOWALCZYK a Łukasz KWADRANS. *Situation of the Roma minority in the*

Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia. Vol. 2. Wrocław: Foundation of Social Integration Prom, 2011, s. 347- 377. ISBN 978-83-62969-01-2.

- [75] URBANOVÁ M., KREJČÍ P. *Úvodem.* In: SEMRÁD, Jiří, ed. Příprava policistů v otázkách národnostních a etnických vztahů: (sborník referátů ze semináře konaného dne 2.6.1994). 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995. s. 6. ISBN 80-85981-09-2.
- [76] VÍŠEK, Petr, 2002. *Holobyty jako nástroj etnické segregace.* In: *Romové ve městě.* [Ved. kol. Socioklub, Mezirezortní komise vlády České republiky pro ko]. Vyd. 1. Praha: Sociopress, 2002 (Sešity pro sociální politiku), s. 30-48. ISBN 80-86484-01-7.
- [77] WILKINSON, R. a M. MARMOT. *Sociální determinanty zdraví. Fakta a souvislosti.* Přeložil Kučera, Z. Kostelec nad Černými lesy: IZPE, 2003. 53 s. ISBN 80-886625-46-X.
- [78] ZAPLETAL, Josef. *Prevence kriminality.* 3., přeprac. vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. ISBN 978-80-7251-270-6.
- [79] ZAPLETAL, Tomáš, 2012. *Přístup totalitního státu a jeho bezpečnostních složek k romské menšině v Československu (1945-1989).* In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek.* 10/2012. Praha: Archiv bezpečnostních složek; Ústav pro studium totalitních režimů, 2012, s. 13-83. ISBN 97-80-260-3609-8.
- [80] ŽHÁNĚL, Jiří, Vladimír HELLEBRANDT a Martin SEBERA. *Metodologie výzkumné práce.* Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6696-0.
- [81] ŽELEZNÝ, Mojmír, 1997. *Extremistické skupiny – skinheadi versus Romové* In: BALVÍN, Jaroslav. *Romové a majorita: (k výchově zdravých vztahů mezi lidmi) : sborník ze 7. setkání Hnutí R ve Speciálních školách pro mentálně postižené v Kladně: 13.-14. prosince 1996.* Ústí nad Labem: Hnutí R, 1997. ... setkání Hnutí R. s. 57-65. ISBN 80-902149-7-5.
- [82] ŽUROVEC, Ivan, 2012. *Policie České republiky.* In: CHALUPOVÁ, Kateřina, Michaela ŠTEFUNKOVÁ a Jaroslav ŠEJVL. *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky.* Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012. Monografie, s. 51-66. ISBN 978-80-87258-96-5.

SEZNAM POUŽITÝCH PŘÍRUČEK A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

- [1] *Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti* [online]. Praha: ©2006 [cit. 16-12-26]. Dostupné z: http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_MAPA_analyza_SVL_a_AK_CJ.pdf?langSEO=documents&parentSEO=nase_prace_vystupy&midSEO=GAC_MAPA_analyza_SVL_aAK_CJ.pdf
- [2] BÍLÁ, Martina, 2016. *Policejní specialista pro práci v sociálně vyloučených lokalitách: praxe, empatie, komunikace* [online]. ©2016 [cit. 2017-01-18]. Dostupné z: <http://romove.radio.cz/cz/clanek/27091>
- [3] BAREŠOVÁ, Andrea a kol. *Romové ve městě*. Vyd. 1. Praha: Socioklub, 2002. 143 s. Sešity pro sociální politiku. ISBN 80-86484-01-7.
- [4] ČTK. 45 procent Romů z ghett nedůvěřuje policii, má prý předsudky. In: *Deník.cz* [online]. ©2016 [cit. 16-12-26]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/45-procent-romu-z-ghett-neduveruje-ceske-policii-20160405.html
- [5] *Identifikace sociálně vyloučených lokalit a zpracování jejich mapy ve městě Brně* [online]. Moravská Ostrava: VeryVision s r. o., 2008 [cit. 16-11-03]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1423/jaro2015/SPR458/um/Identifikace_SVL_v_Brne_2008.pdf
- [6] JIRÁNEK, Radek. Projekt Asistent prevence kriminality. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. ©2011 [cit. 17-01-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/projekt-apk-ppt.aspx>.
- [7] KABÁTOVÁ, Šárka, 2016. Romští studenti nejsou problémovější než jejich spolužáci ze školy, tvrdí studie. In: *Lidovky.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-12-28]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/romsti-studenti-nejsou-problemovejsi-nez-jejich-spoluzaci-ze-skoly-tvrdi-studie-gi4-/zpravy-domov.aspx?c=A160503_145527_ln_domov_sk
- [8] KAŠPAROVÁ Irena, Štěpán RIPKA a Kateřina Sidiropulu JANKŮ. Dlouhodobý monitoring situace romských komunit v České republice - Moravské lokality. In: *Úřad vlády České republiky* [online]. ©2008 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/vydavatelstvi/vydane-publikace/Monitoring-romskych-lokalit_Morava.pdf

- [9] KVĚTENSKÁ, Daniela. Protidrogová prevence. Preventivní úloha policie. In: *Policie České republiky* [online]. ©2008 [cit. 2017-01-12]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/protidrogova-prevence-800744.aspx>
- [10] NOVÁKOVÁ, Lucie a Kateřina BERÁNKOVÁ. Užší spolupráce MV ČR a ÚP ČR přispěje k větší podpoře asistentů prevence kriminality. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. © 2016 [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uzsi-spoluprace-mv-cr-a-up-cr-prispeje-k-vetsi-podpore-asistentu-prevence-kriminality.aspx>
- [11] NOVÁK, Pavel. V Česku působí téměř devadesát asistentů prevence kriminality, další přibudou v novém roce. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. © 2012 [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/v-cesku-pusobitemer-devadesat-asistentu-prevence-kriminality-dalsi-pribudou-v-novem-roce.aspx>
- [12] NOVÁK, Pavel. Ministerstvo vnitra zmapovalo postoj veřejnosti k extremismu (Výzkum STEM) In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. ©2011 [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-zmapovalo-postoj-verejnosti-k-extremismu.aspx>
- [13] PECINA, Patrik. *Asistent prevence kriminality* [online]. Praha, 2013 [cit. 2016-12-27]. Diplomová práce. Policejní akademie České republiky v Praze, Katedra kriminologie. Dostupné z: http://www.prevencekriminality.cz/evt_file.php?file=245
- [14] POLICIE ČR. Co je to Community policing. In: *Policie České republiky* [online]. © 2017 [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/co-je-to-community-policing.aspx>
- [15] KUDLÁČKOVÁ, Barbora. Národní protidrogová centrála SKPV PČR. Mapa odhalených varen a pěstíren. In: *Policie České republiky* [online]. ©2016 [cit. 17-04-14]. Dostupné: <http://www.policie.cz/clanek/mapa-odhalenych-varen-a-pestiren.aspx>
- [16] POSPÍŠILOVÁ, Kateřina a Michaela VESELÁ. Community policing: manuál pro uniformovanou policii. In: *Společně k bezpečí* [online]. Praha: ©2008 [cit. 2017-01-19]. Dostupné z: <http://www.spolecnekbezpeci.cz/dokumenty-cp>.
- [17] Předkládací zpráva Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016-2020. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. ©2016 [2017-01-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>

- [18] Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012-2015. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. ©2012 [2017-01-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-na-leta-2012-2015.aspx>
- [19] Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. ©2016 [2017-01-16]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>
- [20] Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2015 - 2017. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. ©2015 [2017-01-19]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prace-policie-ve-vztahu-k-mensinam.aspx>
- [21] ŠALLÉOVÁ, Klára. *Program Asistence prevence kriminality - most do sociálně vyloučené lokality* [online]. Brno, 2010 [cit. 2016-12-27]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra sociální pedagogiky. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/69679/pedf_m/DP_final_Salleova.pdf
- [22] VLČEK, Václav. Projekt Zavádění policejních specialistů pro práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách. In: *Policie České republiky* [online]. ©2015 [2017-01-19]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/kancelar-projektu-a-evropskych-fondu-norske-fondy-2009-2014.aspx>
- [23] VOKUŠ, Jiří. *Policie České republiky = Police of the Czech Republic: pomáhat a chránit*. 2. vyd. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2010. 84 s. ISBN 978-80-254-7700-7.
- [24] Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech. In: *Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách* [online]. ©2017 [2017-01-19]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AJ.	A jiné.
A KOL.	A kolektiv
APOD.	A podobně
AV ČR	Akademie věd České republiky
CIT.	Citováno
CPZ	Cela předběžného zadržení
ČR	Česká republika
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
MHD	Městská hromadná doprava
NPC	Národní protidrogová centrála
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dětí
PČR	Policie České republiky
PMS	Probační a mediační služba
SNB	Státní národní bezpečnost
S.R.O.	Společnost s ručením omezeným
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
URNA	Útvar rychlého nasazení
VB	Veřejná bezpečnost
VTOS	Výkon trestu a odnětí svobody

SEZNAM ZÁKONŮ A NAŘÍZENÍ

Zákon č. 117/1927 Sb., o potulných cikánech.

Zákon č. 74/1958 Sb., o trvalém usídlení kočujících osob.

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

Vládní usnesení č. 502 z roku 1965.

Vládní usnesení č. 279 z roku 1970

Dekret prezidenta republiky č. 88/1945, o všeobecné pracovní povinnosti.

Ústava České republiky.

Listina základních práv a svobod.

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Důvěra v policii.....	117
Graf č. 2: Důvěra Policii ČR ve vztahu k vybraným sociodemografickým ukazatelům.....	118
Graf č. 3: Důvěra městské policii ve vztahu k vybraným sociodemografickým ukazatelům.....	119
Graf č. 4: Důvěra v Policii ČR a v městskou policii podle zkušeností respondentů.....	119
Graf č. 5: Důvěřuje podle Vás policie obecně Romům?.....	121
Graf č. 6: Důvěřuje podle Vás policie obecně Romům? (Podle zkušeností respondentů s policií).....	121
Graf č. 7: Chovají se podle Vás policisté k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel?.....	122
Graf č. 8: Chovají se podle Vás policisté k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel? (Podle vybraných sociálnědemografických charakteristik).....	123
Graf č. 9: Chovají se podle Vás policisté k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel? (Podle zkušeností s policií).....	123
Graf č. 10: Mají podle Vás policisté předsudky vůči Romům?.....	124
Graf č. 11: Mají podle Vás policisté předsudky vůči Romům? (Podle vybraných sociálnědemografických charakteristik).....	125
Graf č. 12: Mají podle Vás policisté předsudky vůči Romům? (Ve vztahu ke zkušenosti Romů s policií).....	125
Graf č. 13: Pomohl/a byste policii, kdyby bylo potřeba?.....	126
Graf č. 14: Pomohl/a byste policii, kdyby to bylo potřeba? (Ve vztahu ke zkušenostem Romů s policií).....	127
Graf č. 15: Osobní zkušenost Romů s prací policie.....	128
Graf č. 16: Navštívila Vás někdy policie „jen tak“, např. se zeptat, jestli něco nepotřebujete?.....	128
Graf č. 17: Byl/a jste v posledním roce v přímém kontaktu s policií?.....	129
Graf č. 18: Konkrétní zkušenosti s policií.....	129
Graf č. 19: Zprostředkovaná zkušenost s prací policie.....	130
Graf č. 20: Největší problémy lokalit.....	134

Graf č. 21: Přál/a byste si, aby byla policie ve Vaší lokalitě vidět častěji?.....	136
Graf č. 22: Přál/a byste si, aby s Vámi jednal vždy stejný policista?.....	137
Graf č. 23: Přání jednat vždy se stejným policistou ve vztahu k sociodemografickým ukazatelům.	138
Graf č. 24: Požadavek Romů na znalost lokality a komunity ze strany jejich policisty.....	138
Graf č. 25: Požadavek Romů na znalost lokality a komunity ze strany jejich policisty ve vztahu k sociodemografickým ukazatelům.	139
Graf č. 26: Představa Romů o osobě jejich policisty.	140
Graf č. 27: Představy Romů o odění jejich policisty.	141
Graf č. 28: Myslíte si, že by Vám policista měl pomáhat řešit i soukromé záležitosti?	142
Graf č. 29: Kdybyste měl/a vlastního policistu, byl/a byste ochotna mu pomáhat při řešení problémů?.....	142
Graf č. 30: Zlepšilo by podle Vás zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou vzájemné vztahy mezi policií a Romy?	144
Graf č. 31: Zlepšilo by podle Vás zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou vzájemné vztahy mezi policií a Romy? (Podle vybraných sociálnědemografických charakteristik)	144
Graf č. 32: Důvěřujete městské policii a Policii ČR?	150
Graf č. 33: Důvěřuje Policie Romům?	150
Graf č. 34: Chovají se policisté k Romům hůře, než k ostatním skupinám obyvatel?.....	151
Graf č. 35: Mají policisté předsudky vůči Romům?	151
Graf č. 36: Pomohl/a byste policii, kdyby to bylo potřeba?.....	152
Graf č. 37: Znáte policistu, který má svěřenou lokalitu, ve které žijete?.....	152
Graf č. 38: Znáte osobně nějakého policistu?	153
Graf č. 39: Znáte policistu, který má svěřenou lokalitu, ve které žijete?.....	153
Graf č. 40: Navštěvují policisté lokalitu jen, když něco potřebují řešit?	154
Graf č. 41: Jakou máte osobní zkušenost s policií?	154
Graf č. 42: Navštívila Vás někdy policie „jen tak“?	155
Graf č. 43: Byl/a jste v posledním roce v kontaktu s policií?	155
Graf č. 44: Jakou máte zkušenost s policií zprostředkovanou Vaším okolím?.....	156

Graf č. 45: Co považujete za největší problém v lokalitě, ve které žijete?	158
Graf č. 46: Přejete si vidět policistu častěji?	158
Graf č. 47: Přejete si jednat vždy se stejným policistou?	159
Graf č. 48: Přejete si znát svého policistu?	159
Graf č. 49: Přejete si, aby policista znal lépe Vaši lokalitu a komunitu?	160
Graf č. 50: Přejete si, aby Váš policista byl Rom/uměl romsky?	160
Graf č. 51: Přejete si, aby Váš policista navštěvoval lokalitu v uniformě/v civilu?	161
Graf č. 52: Měl by Váš policista být starší než 30 let?	161
Graf č. 53: Vadilo by Vám, kdyby Vaším policistou byla žena?	162
Graf č. 54: Měl by policista pomáhat řešit i soukromé záležitosti?	162
Graf č. 55: Měl by Vás policista doprovázet k jednání na policii apod.?	163
Graf č. 56: Ochota pomáhat vlastnímu policistovi	163
Graf č. 57: Přál/a byste si být lépe informován/a o činnosti policie?	164
Graf č. 58: Chcete být informován o věci oznámené na policii?	164
Graf č. 59: Zlepšilo by zavedení policejního specialisty vzájemné vztahy mezi policí a Romy?	165

SEZNAM MAP

Mapa č. 1: Důvěřujete Policii ČR? (Podle krajů)	120
Mapa č. 2: Důvěřuje podle Vás policie obecně Romům? (Podle krajů)	122
Mapa č. 3: Chovají se podle Vás policisté k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel? (Podle krajů).....	124
Mapa č. 4: Přál/a byste si, aby byla policie ve Vaší lokalitě vidět častěji? (Podle krajů).....	137
Mapa č. 5: Požadavek Romů na znalost komunity ve vztahu k jednotlivým krajům.	139
Mapa č. 6: Požadavek Romů na znalost lokality ve vztahu k jednotlivým krajům.	140
Mapa č. 7: Přál/a byste si, aby Váš policista byl Rom? (Podle krajů)	141
Mapa č. 8: Ochota policistovi pomáhat při řešení problémů ve vztahu k jednotlivým krajům.	143
Mapa č. 9: Zlepšilo by podle Vás zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou vzájemné vztahy mezi policií a Romy? (Podle krajů)	145

SEZNAM TABULEK**Celá ČR**

Tabulka č. 1: Co Vám na policii vadí nejvíce?	131
Tabulka č. 2: Názory na činnost policie.	132
Tabulka č. 3: Co podle Vás dělá policie špatně?.....	133
Tabulka č. 4: Co považujete za největší problém lokality, ve které žijete?	135
Tabulka č. 5: Očekávání od policie v budoucnu	146
Tabulka č. 6: Očekávání od policie v budoucnu.	147
Tabulka č. 7: Co by podle Vás měla policie dělat ve Vaší lokalitě především, čemu by se měla věnovat?	148
Tabulka č. 8: Co by podle Vás měla policie dělat ve Vaší lokalitě především, čemu by se měla hlavně věnovat?	149
Tabulka č. 9: Co Vám na policii vadí nejvíce?	156
Tabulka č. 10: Co dělá policie dobře?.....	157
Tabulka č. 11: Co dělá policie špatně?.....	157
Tabulka č. 12: Co byste v budoucnu od policie očekával/a?	165
Tabulka č. 13: Čemu by se měla policie ve Vaší lokalitě věnovat především?	166

SEZNAM PŘÍLOH

- I Rešerše použité literatury
- II Souhlas ředitele ženské věznice v Opavě s provedením výzkumu
- III Seznámení účastnic s výzkumem ve věznici v Opavě; seznam otázek - skupina Romové
- IV Upravený přepis rozhovorů a analýzy dokumentů účastnic výzkumu Opava
- V Seznam otázek k ohniskovým skupinám - skupina Policie ČR Brno
- VI Upravený přepis ohniskové skupiny a analýzy dokumentů skupina Policie ČR Brno
- VII Seznam otázek k rozhovoru - skupina Odborníci dlouhodobě zabývající se romskou problematiku ve městě Brně
- VIII Upravený přepis rozhovorů skupiny Odborníci na romskou problematiku ve městě Brně
- IX E-mail dohledání kvantitativního výzkumu
- X E-mail získání kvantitativního výzkumu
- XI E-mail „Žádost o souhlas se zveřejněním kvantitativního výzkumu v DP“
- XII E-mail „Souhlas se zveřejněním výsledků kvantitativního výzkumu v DP“
- XIII Dotazník kvantitativního výzkumu
- XIV Foto romských asistentů prevence kriminality MP Brno s Policií ČR

PŘÍLOHA I:

BALVÍN Jaroslav - Společně: (spolu s Romy k multikulturní výchově ve školství): setkání romské i neromské mládeže s pedagogy a přáteli v Brně 12.-14. dubna 1996. Ústí nad Labem

Tento sborník vznikl na základě setkání Hnutí spolupracujících škol R dne 12. – 14. 4. 1996 v Brně za účelem výměny teoretických i praktických zkušeností učitelů a dalších odborníků, kteří se zabývají multikulturní výchovou se zaměřením na romského žáka.

BALVÍN Jaroslav a Július Tancoš - Romové a sociální pedagogika: 18. setkání Hnutí R v Přerově a Levoči, 7.-9. června 2001

Také tato i další publikace, vznikající z pravidelných setkání Hnutí spolupracujících škol R, slouží k výměně teoretických i praktických zkušeností učitelů a dalších odborníků, kteří se zabývají multikulturní výchovou se zaměřením na romského žáka.

BALVÍN Jaroslav, Małgorzata Ewa Kowalczyk a Łukasz Kwadrans - Situation of the Roma minority in the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia. Vol. 2

Texty, které jsou prezentovány v angličtině a v národním jazyce autorů, aby byl zajištěn širší přístup ke čtenářům, se týkají čtyř zemí Visegrádské čtyřky (Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko) a prezentují problémy týkající se sociální integrace, sociální práce a situace Romů, jejich kulturní dědictví a historie, jsou výsledkem studií provedených vědeckých pracovníků a osob pracujících s dětmi a pro romskou menšinu. Spisy byly rozděleny do několika částí, první z nich obsahuje informace o romské historii a kultuře, druhá část se zabývá romskou sociální integrací a sociální prací. Autoři textů obsažených v této publikaci jsou zástupci různých vědních oborů, akademického prostředí a společenských organizací, publikace má tedy interdisciplinární charakter. Tato kniha může být bohatým zdrojem informací o romské sociální situaci, historii a kultuře, pro výzkumné pracovníky, studenty společenských věd, romské pedagogické asistenty, učitele, sociální pracovníky, romské aktivisty zabývající se otázkami romské minority a iniciátory vládních programů.

BARTOSZ Adam - Nie bój się cygana

Polský etnolog a uznávaná autorita Adam Bartosz se studiu romské kultury věnuje již několik desítek let, je zakladatelem prvního muzea romské kultury na světě v polském Tarnowě. V patnácti kapitolách se před čtenářem postupně odkrývají zákoutí světa Romů, autor je odkrývá s láskou k romské kultuře velmi citlivě, ale současně s nadhledem. Bartoszovo vidění totiž není jen pohledem výzkumníka, který se někde zastaví na pár dní, aby posuzoval a odsuzoval. On s nimi žije a s jejich kulturou se ztotožňuje. Dle něho poznal Romy, ne však natolik, aby mohl pochopit odlišnost jejich kultury a přijmout ji. Protože zjistil, že se s Romy stále častěji identifikuje, odvážil se napsat tuto knihu, která se ve velké míře zrodila z jeho osobních zkušeností. Co se týče informací a objektivitu vyprávění, tak záběr multirozměrnosti knihy splňuje všechny náročné požadavky přírodovědeckých věd, ač není psaná vědeckým jazykem a nevyhýbá se místy ani gustu anekdoty. Pro některé čtenáře může být tato kniha podaným zajímavým rozměrem k pochopení romské komunity. Sáhnutí po knize *Neboj se cikáni*, to je záruka zajímavých informací, které mohou pomoci nejen romistům a etnologům.

COHN Werner - Cikáni

V této knize (autora nar. roku 1926 v Berlíně), kterou z anglického originálu do českého jazyka přeložil Marek Jakoubek, se jednotlivé kapitoly zabývají nejvýznamnějšími oblastmi ciganologického bádání - původem Cikánů, charakteristikami cikánského života, příbuzenstvím Cikánů, rozmanitostí cikánských skupin atd. Je koncipována jako uvedení do problematiky studia Cikánů, takřka po jejím vydání v roce 1973 stala se světovou ciganologickou klasikou.

DAVIDOVÁ Eva - Romano drom: Cesty Romů 1945 – 1990

Knihy vyšla poprvé již v roce 1995, současné nové a částečně přepracované vydání knihy shrnuje osudy romských komunit v České i Slovenské republice od roku 1945 až do roku 1990, s občasnými zmínkami o dalším vývoji. Zaměřuje se zde na popis tradičního života českých a slovenských Romů a výsledkem je vyvážený obraz, jenž spojuje to nejlepší z obou hodnot, jak vědecké objektivitu, tak i zevnitř prožitého vnímání romské komunity. Kniha je doplněna fotografiemi Evy Davidové.

DISMAN Miroslav - Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele

Autor se v této knize snaží o značně humanistický přístup k technickým aspektům výzkumu, podává ucelený pohled na metody kvalitativního výzkumu a věnuje se také problémům kvantitativního výzkumu. Jejím cílem je porozumění logice výzkumu a porozumění smyslu statických operací.

EMANOVSKÝ Petr - Úvod do metodologie pedagogického výzkumu (skripta)

Tento studijní text je psán formou studijní opory a je určen především pro potřeby předmětu Základy pedagogického výzkumu, který byl nově implementován do studijního programu učitelského studia na Přírodovědecké fakultě UP. Slouží jako přehled základní problematiky s cílem poskytnout studentům základní poznatky z metodologie pedagogického výzkumu.

GJURIČOVÁ Jitka - Na okraji: Romové jako objekt státní politiky

Tato publikace je přednostně určena realizátorům preventivních programů měst zapojených do Komplexního součinnostního programu prevence kriminality na místní úrovni. Obsahuje několik doporučení pro přípravu programů zaměřených na zlepšení existenčních poměrů sociálně deprivovaných romských komunit a jejich členů, úvod publikace se věnuje historii Romů na území České republiky.

Prof. Dr. HANCOCK Ian - Země utrpení - dějiny otroctví a pronásledování Romů (přeložili Karolína Rovolová a Helena Sadílková)

Autor přednáší na Texaské univerzitě v americkém Austinu, je ředitelem tamějšího Romského archivu a dokumentačního centra, a napsal okolo 180 publikací o romské historii, romském jazyce a romských právech. Od sedmdesátých let 20. století se aktivně věnuje boji za práva Romů v USA i ve světě. V naší knize popisuje, jak předpojatě se s Romy nakládá v neromských společnostech, a to v celé Evropě a Severní Americe. Pokouší se zde naznačit historický původ tohoto proticikánského postoje a důvod jeho přetrvávání do současnosti. Ian Hancock se narodil v roce 1942 v Anglii, kdy v Evropě stále ještě zuřila druhá světová válka. V této souvislosti v závěru dodává: „Dodnes děkuji Bohu, že dopustil, aby se moji rodiče zavčas vystěhovali z Maďarska, takže jsme nezažili holocaust!!!“

HENDL Jan - Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace

Tato přepracovaná a aktualizovaná příručka se již stala standardní učebnicí metod výzkumů u nás. Ukazuje, z jakých zdrojů metody kvalitativního výzkumu vycházejí, a předsta-

vuje hlavní výzkumné plány užívané v této oblasti. Popisuje kvalitativní metody sběru dat, jejich kódování, vyhodnocování a interpretaci. Pozornost věnuje i počítačovým nástrojům sloužícím kvalitativnímu výzkumu, psaní zprávy o výzkumu a hodnocení jeho kvality.

HNILICA Karel - Stereotypy, předsudky, diskriminace: (pojmy, měření, teorie)

Knih, která vznikla na základě autorových přednáškových kurzů na Filozofické fakultě a Pedagogické fakultě Karlovy univerzity, je snahou o orientaci, zjednodušení, selekci a seznámení se s problematikou předsudků, stereotypů a diskriminací.

HÜBSCHMANNOVÁ Milena - Šaj pes dovakeras

Autorka ve své monografii hovoří o schopnosti „se dorozumět“, a to nejen z pohledu jazyka, ale především z pohledu ochoty dorozumět se. Tento pohled začíná v postojích, v toleranci a v pozitivním přístupu. Zabývá se silou stereotypu, nehumánním a humánním reakcím na odlišnost, mylné iluzi civilizační nadřazenosti. Autorka k této knize uvádí, že by ji měl čtenář považovat za něco jako skizzu k dílu o porozumění mezi Romy a neromy.

CHALUPOVÁ Kateřina, Michaela ŠTEFUNKOVÁ a Jaroslav ŠEJVL - Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky

Tato publikace přináší poněkud širší pohled na problematiku prevence, v přiměřeném rozsahu tuto problematiku zpracovává a zpřístupňuje ji tak pedagogickým pracovníkům. Cílem je nabídnout čtenáři možnost základní orientace v této oblasti a za tímto účelem přináší pohled různých pojetí a koncepcí prevence kriminality v zahraničním i domácím kontextu.

JAKOUBEK Marek a Lenka JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ - Romové a cikáni - neznámí i známí: interdisciplinární pohled

Cílem tohoto sborníku je pomocí multidisciplinárního přístupu předložit čtenáři celou paletu různých přístupů vycházejících z odlišných sociálně-vědních disciplín. Jsou zde zařazeny studie antropologů, sociologů, etnologů, historiků, demografů, politologů či romistů, a to jak zahraničních, tak tuzemských.

JAKOUBEK Marek a Tomáš HIRT - Romové: kulturologické etudy: (etnopolitika, příbuzenství a sociální organizace)

Tento soubor studií navazuje na publikaci Romské osady v kulturologické perspektivě, oproti které se snaží rozšířit diskurz uvedením nových kontextů a extenzí tematického vý-

běru. Vedle antropologických příspěvků jsou zde články vedené z pozic dalších vědních disciplín (ekonomie, sociální práce, lingvistika, historie a etnografie).

JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ Lenka a Tomáš HIRT - Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR

V této publikaci jsou představeny vybrané aspekty různých sociálních, kulturních a náboženských rámců, v nichž se odvíjejí životy jedinců, kteří jsou většinou společností považováni za odlišné či jiné. Jsou zde prezentovány základní informace vztahující se k romské populaci v České republice, k cizincům pobývajícím na území ČR a k některým náboženským vyznáním, se kterými se můžeme na území ČR setkat. Cílem této publikace je poskytnout policistům pomůcku pro výkon jejich povolání v multikulturním prostředí české společnosti.

KALEJA Martin a Jan KNEJP - Mluvme o Romech: Aven vakeras pal o Roma

Tato neprodejná publikace vyšla v rámci Programu na podporu vzdělávání sociálně znevýhodněných dětí, žáků a studentů. Je dílčím výstupem projektu, jehož primárním cílem bylo vytváření materiálů určeného studentům pomáhajících profesí pro práci s dětmi, žáky a studenty se sociálním vyloučením, je složená z příspěvků deseti českých a slovenských odborníků

KALEJA Martin. Romové - otázky a odpovědi v českém a slovenském kontextu

Tato monografie vznikla s cílem poskytnout aktuální interdisciplinární poznatky s ohledem na Českou a Slovenskou republiku, aby alespoň z části mohla vytvořit komparativní pohled, nastínit stav bádání v daných vědních oborech. Jde zde o interpretaci výzkumných otázek, které ve vztahu k romskému etniku nalézáme a které poskytují odborníci s dlouholetou vědecko-výzkumnou praxí.

MAPPE-S-NIEDIEK Norbert. Chudáci Romové, zlí Cikáni: co je pravdy na našich předsudcích

Vydané nakladatelstvím Christoph Links Verlag v Berlíně roku 2012, z německého originálu *Arme Roma, böse Zigeuner* přeložila Veronika Patočková. Dlouholetý zpravodaj touto knihou reaguje na zvýšený ohlas vyvolaných u článků o Romech. Východiskem knihy se staly četné předsudky, které vůči Romům panují jak ve východní, tak v západní Evropě, proto se rozhodl zjistit, co je na předsudcích vůči Romům pravdivé.

MORGAN David L. - Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu

Tato monografie podává srozumitelný a ucelený popis metodologických východisek a možností využití této kvalitativní metody, která se během její krátké existence využila v ČR v obsáhlých výzkumných studiích zabývajících se drogovou scénou či marketingem. Je vnímána jako další pokus zaplnění bílého místa v oblasti výzkumné metodologie.

NAVRÁTIL Pavel - Romové v české společnosti: jak se nám spolu žije a jaké má naše soužití vyhlídky

Úkolem této knihy je nabídnout čtenářům pohled na problémy ve vztazích mezi Romy a majoritou z hlediska konceptu sociálního vyloučení. Autoři vycházejí spíše z přesvědčení, že pohled na Romy jako na sociálně vyloučenou skupinu umožňuje věrohodněji zachytit povahu obtíží a dává tak nové impulzy pro hledání vhodných nástrojů na řešení situace. Jsou zde zahrnuty výzkumné zprávy z výzkumů z roku 2001, které proběhly v lokalitách deseti měst ČR, a to jak těch „problémových“ (Ústí nad Labem, Ostrava) tak i těch "bezproblémových" (např. Český Krumlov, Uherské Hradiště). V závěru se publikace věnuje perspektivám integrace ve světle výzkumu a uvádí příklady "dobré" praxe v boji proti sociálnímu vyloučení.

NOVÁK Tomáš – O předsudcích

Autor této publikace je psychologem Manželské a rodinné poradny v Brně, jehož předmětem celoživotního zájmu je aplikovaná psychologie. Je autorem řady popularizujících a odborných publikací, které se týkají předsudků a ostatních nejfrekventovanějších pojmů psychologie. V této publikaci se zaměřuje na předsudky, stereotypy, pověry, mýty, diskriminaci a ostatními pojmy. Publikaci věnuje svému vysokoškolskému profesorovi PhDr. Prokopu Novákovi z katedry psychologie FF UJEP v Brně, který mu vedl v letech 1967-1969 jeho diplomovou práci.

NOVOTNÝ Oto a Josef ZAPLETAL - Kriminologie

Jedná se o vysokoškolskou učebnici kriminologie, která je určena především pro studenty Právnické fakulty UK a pro studenty Policejní akademie. Kolektiv autorů se zde snaží představit současnou kriminologii, její problémy a současně upozornit na slabiny dosavadního kriminologického poznání a provokovat ke kritickému myšlení.

PELIKÁN Jiří - Základy empirického výzkumu pedagogických jevů

Smyslem této knihy je uvedení čtenáře do procesu výzkumu od formulace problému až po zpracování dat získaných výzkumným šetřením, které jsou analyzovány výzkumnými strategiemi s uvedením poměrně rozsáhlých baterií výzkumných metod a technik. Seznámení s možnostmi jejich využití, přednostmi a nevýhodami každé z nich, dává čtenáři možnost orientace a vhodné kombinování různých přístupů při řešení badatelských problémů.

POSPÍŠILOVÁ Kateřina - Sociální vyloučení a úloha Policie ČR: metodická příručka pro realizaci vzdělávacího kurzu

Jedná se o metodickou příručku pro přípravu a realizaci kurzu Sociální vyloučení a úloha Policie ČR, která vznikla v rámci projektu *Od sociálního vyloučení k občanské společnosti: podpora posílení lidských a občanských práv Romů v sociálně vyloučených lokalitách*, který v roce 2006-2008 realizovala společnost Člověk v tísni, o.p.s., pobočka Plzeň. Je určena všem, kteří se zamýšlejí uskutečnit vzdělávání příslušníků či pracovníků policie zaměřené na problematiku sociálního vyloučení v ČR. Obsahuje konkrétní doporučení týkající se přípravy, výběru lektorů a témat, metodiky, návrhu obsahu jednotlivých tematických bloků a řadu dalších užitečných informací a praktických postřehů.

PRŮCHA Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ - Pedagogický slovník

Hlavním záměrem této publikace je vytvoření odborného slovníku středního rozsahu pokrývající oblast školství, teorii pedagogiky (včetně pedagogické psychologie a sociologie výchovy) a pedagogického výzkumu, obsahuje asi 1600 hesel.

PRŮCHA Jan - Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele

Tuto publikaci, která si za cíl klade poskytnout poznatky, které tvoří základ multikulturní výchovy, lze tímto považovat za základní učebnici multikulturní výchovy. Nahlíží na problematiku soužití a spolupráce lidí z různých etnických, rasových a kulturních společenství, která se stala v dnešním světě vysoce závažnou. Multikulturní výchova je zakotvena jako nedílná součást školního vzdělávání, avšak její realizace v praxi stále není dostatečně zajištěna. Proto si příručka klade za cíl zveřejnit poznatky a myšlenky, které tvoří základ multikulturní výchovy vůbec. Autor objasňuje teorii a praxi multikulturní výchovy na četných příkladech a výzkumech jak z českého prostředí, tak ze zahraničí. Tato kniha je určena nejen učitelům a studentům pedagogických oborů, ale také jiným odborníkům a zájemcům z širší veřejnosti.

Příprava policistů v otázkách národnostních a etnických vztahů: (sborník referátů ze semináře konaného dne 2.6.1994)

Tento sborník referátů ze semináře konaného dne 2. 6. 1994, vydaný Policejní akademií ČR, uspořádal doc. PhDr. Jiří Semrád, CSc. Obsahuje např. referáty na téma Postojů k Romům a dalším národnostním skupinám, Přípravě policistů v otázkách národních etnických vztahů, Přípravě policistů v otázkách rasismu atd.

ŘÍČAN Pavel - S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti

Prof. PhDr. Pavel Říčan, CSc. je vědecký pracovník Psychologického ústavu AV ČR a český psycholog se specializací na oblast psychologie osobnosti, vývojovou a klinickou psychologii. Kniha se věnuje dějinám romského národa, mapuje putování Romů z Indie přes kontinenty až do Evropy, popisuje historii Romů na Slovensku, Moravě i v Čechách. Další kapitoly se zabývají vymezením úskalí soužití většinové společnosti v ČR s Romy, vztahy mezi oběma skupinami, identitou romského národa a v neposlední řadě taktéž romským dětstvím a postavením romského dítěte ve škole. Závěrem se apeluje na všechny občany, aby se učili s Romy vzájemně žít, slovy „Je třeba změnit stav ducha“.

Sborník Archivu bezpečnostních složek. 10/2012 - Archiv bezpečnostních složek; Ústav pro studium totalitních režimů

Toto desáté číslo periodiky Sborník Archivu bezpečnostních složek přináší badatelské výsledky odborné a vědecké práce pracovníků Archivu a dalších odborníků, zabývajících se problematikou blízkou této instituci. V naší diplomové práci jsme použili studii archiváře Archivu Moravské galerie v Brně Mgr. Tomáše Zapletala, která souhrnně pojednává o tématu bezpečnostních složek a romského obyvatelstva v období tzv. totalitního státu. Nejedná se o studii o Romech, ti byli „pouhým“ sekundárním objevem autorova zájmu, ale soustřeďuje na aparát ministerstva vnitra a jemu podřízené složky. Sleduje utváření a postupné proměny přístupu bezpečnostních složek vůči Romům a všímá si rovněž jejich postihu.

SOCIOKLUB - Romové v České republice (1945-1998) : sborník z konference

Tato publikace přináší výsledky výzkumné studie pod názvem „Problémy soužití romské minority a majoritní populace v kontextu sociální politiky, kterou v roce 1988 vypracoval SOCIOKLUB (Sdružení pro podporu rozvoje teorie a praxe sociální politiky). Pro tuto

studii byl vytvořen multidisciplinární výzkumný tým, tvořený z devatenácti předních českých odborníků dlouhodobě se zabývajících problematikou Romů v určitém věcném kontextu.

ŠTĚPAŘOVÁ Ema a Lenka GULOVÁ - Multikulturní výchova v teorii a praxi

Tato publikace, jejíž „duchovní matkou“ je Lenka Gulová, je sborníkem příspěvků z konference Multikulturní výchova v dnešní společnosti. Obsahuje odborné a metodické články, a příspěvky vypovídající o pestrých a zajímavých zkušenostech pedagogů a dalších pracovníků z oblasti sociální práce, pedagogiky a multikulturní výchovy.

ZAPLETAL Josef - Prevence kriminality

Tato monotematická učební pomůcka autorského kolektivu katedry kriminologie Policejní akademie ČR byla zpracována jako podklad ke studiu volitelného předmětu Prevence kriminality v rámci bakalářského programu. Výchozím bodem jsou zde teoretická východiska prevence kriminality, zahrnující zejména klasifikaci kriminality a jejích komponent, v užším pojetí se detailněji zabývá prevencí kriminality.

ZHÁNĚL Jiří, Vladimír HELLEBRANDT a Martin SEBERA - Metodologie výzkumné práce

Tento studijní materiál Masarykovy univerzity v Brně byl financován z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost a je jedním z výstupů projektu IMPACT, zaměřeného na inovace a modernizace studijních oborů Fakulty sportovních studií Masarykovy univerzity. Autoři se tímto pokusili o sestavení stručného avšak dostatečně uceleného základu pro hlubší proniknutí do problematiky vědeckého výzkumu.

PŘÍLOHA II:

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY
Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava
Oddělení výkonu trestu
Krnovská 68, poštovní příhrádka 115, 746 49 Opava
Tel.: 553 707 111, Fax: 553 707 211, ISDS: e2cd3ps

VÁŠ DOPIS Č. J.:
ZE DNE: 31. 8. 2016
NAŠE Č. J.:

Bc. Michal Sroka

- poštou -

V Opavě dne 05. 09. 2016

Sociální výzkum - sdělení

ve věci Vaší žádosti o provedení výzkumu ve Věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava sděluji, že výzkum pro diplomovou práci povolují.

S pozdravem

Vrchní rada
plk. Mgr. Ivo Turok
ředitel věznice a ústavu pro VZD

PŘÍLOHA III

V XXX16.10.2016

Vážené účastnice výzkumu...

jmenuji se Michal Sroka, bydlím v XXX a jsem studentem posledního ročníku fakulty humanitních studií univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, obor Sociální pedagogika. Tímto se na Vás obracím s žádostí a prosbou o pomoc s výzkumem k mé diplomové práci na téma: Romové a vztahy s Policií ČR v aktuálních podmínkách ve městě Brně. Toto téma jsem si vybral z následujících důvodů.

Často se setkávám se skutečností, že Romové v Brně nevěří Policii ČR, v případě potřeby pomoci se na ni z tohoto důvodu nechtějí obrátit a když už přece jen s nimi musí řešit nějaké oznámení, podezření z protiprávního jednání či jiné problémy, tak jim Policie často nechce věřit. A to především z důvodu, že jsou Romové. Dalším důvodem je to, že ve středisku DROM – romské středisko na ul. Bratislavská 41 (nově ul. Hvězdová 9) v Brně tento rok vznikl nový program s názvem: Pomoc obětem trestných činů, který je právě zaměřen na tyto osoby - klienty, především Romy, kteří se z nějakého důvodu s jejich problémy nechtějí nebo bojí obrátit na Policii ČR. Mým hlavním cílem a úkolem je tedy zjistit, jak tomu ve skutečnosti opravdu je a proč tomu tak je. K tomuto jsem si připravil několik otázek, ze kterých budu následně vypracovávat praktickou část své diplomové práce a která bude v případě Vašeho zájmu k dispozici v tomto středisku. Pevně věřím, že výsledky tohoto výzkumu budou nejen velkým přínosem pro moji diplomovou práci i pro toto středisko a jeho další činnost, ale i pro Vás. A to především proto, že se tak tímto způsobem bude moci veřejnost dovědět, jak to opravdu v Brně mezi Romy a Policií ČR funguje a chodí.

Na závěr Vás chci ubezpečit a ujistit, že tento výzkum je zcela anonymní (odporovalo by to všem etickým pravidlům a bylo by to za určitých okolností nezákonné), a že se v žádném případě nikdo nedoví, která konkrétní osoba se tohoto výzkumu zúčastnila.

Předem mnohokrát děkuji za Váš čas strávený s tímto výzkumem, a pokud budete v budoucnu potřebovat jakoukoli radu či pomoc, neváhejte se obrátit na středisko DROM – romské středisko na ul. Bratislavská 41 nebo na ul. Hvězdová 9 v Brně.

Děkuji Bc. Michal Sroka

Otázky k rozhovoru - věznice Opava

1. Jaký je Váš věk?
2. Jak dlouho bydlíte v Brně?
3. Považujete se za Romku?
4. Za jaký čin si odpykáváte trest a v jaké délce?
5. Popište, jak probíhal Váš nástup do VTOS (výkon trestu a odnětí svobody)? (*sama, příkazem k zatčení, souhlas se zadržením = byla u toho policie? viz. další otázka...*)
6. Pokud Vás zatýkala a následně umísťovala do VTOS policie, jak to probíhalo, jak se k Vám chovali? (*arogance, fyzické násilí, sdělili mi srozumitelně, co se bude dál dít...*)
7. Popište, jak probíhalo vyšetřování ze strany policie? (*chování policie, porozuměla jste všemu, nátlak, rasistické urážky...*)
8. Pokud jste odsouzena opakovaně, byl přístup PČR k Vám vždy stejný? (*popř. v čem byl jiný?*)
9. Jak byste charakterizovala (popsala) práci Policie ČR? (*co je jejím úkolem*)
10. Obrátila jste se někdy na PČR s nějakým problémem nebo žádostí o pomoc, jakou? (*popř. proč jste se na ni neobrátila?*)
11. Popište, jak tento zákrok (řešení) policie probíhal, a jak to dopadlo? Dokázala Vám pomoci?
12. Obrátil se někdy někdo z okruhu Vašich známých, rodiny, s nějakým problémem nebo žádostí o pomoc na policii? Jak to probíhalo a jak to dopadlo? *Popř. proč se na ni neobrátil?*
13. Když se řekne Policie České republiky, co se Vám vybaví?
14. Využila jste někdy pomoci (*jaké pomoci*) nějaké instituce, střediska, organizace a jaké?
15. Jaké jsou nejčastější problémy Romů v Brně?
16. Když potkáte na ulici policistu, co Vás napadne?
17. Mohla byste popsat, jak u Vás probíhá běžný den mimo vězení = doma v Brně? (*nejlépe týden*)
18. Jak probíhá tento běžný den (*týden*) u Vašich blízkých přátel, rodiny, kamarádů, sousedů?

19. Jak je to u Romů s příjmy? Co je hlavním zdrojem příjmů? V Brně se proslýchá, že velkým zdrojem příjmů u Romů jsou drogy...???
  20. Slyšel jsem, že u Romů je to tak, že pokud Rom-muž nebije svoji ženu-Romku, tak to není muž, je to tak? Proč tomu tak je? Může to být důvodem, že v těchto případech a z tohoto důvodu ženy policii nevolají, protože je to běžná věc?
  21. Popište, jak vzájemně vychází v Brně obyčejní Romové s olašskými...???(*stýkají se spolu a při jakých událostech, popř. proč ne, bojí se jich???*)
  22. Jak se řeší vzájemné prohřešky-přestupky mezi sebou, uprostřed romské komunity? (*probíhají vlastní soudy a při jakých prohřešcích? Může to být důvod, proč Romové v těchto případech policii nevolají a řeší si to „po svém“? Bývá to často?*)
  23. Napadá Vás, jak nebo čím by se mohla vzájemná spolupráce mezi Romy a PČR zlepšit?
  24. Vážila byste si víc policie, kdyby znala vaše romské zvyky, tradice, kulturu a kdyby ovládala romský jazyk a mohla by s Vámi mluvit romsky???
  25. Kdyby četl moji práci nějaký policista, co byste mu vzkázala? Zde máte prostor k tomu, abyste mohla policii sdělit vše, co Vám na ni vadí, co dělají podle Vás špatně, jak by se měli chovat, co naopak dělají dobře, čeho si u nich vážíte (pokud si něčeho vážíte), pokud z nich máte strach tak z čeho, co by měli při své práci změnit???
- Prostě cokoliv, co se týká vztahů Romů a Policie ČR...Děkuji mnohokrát

PŘÍLOHA IV:

R1:

1. 38 let – XXX dozor
2. 34 let
3. Nejsem Romka, ale dlouhou dobu jsem se mezi Romy pohybovala.
4. Drogy – 3 roky, Maření úř. rozhodnutí za řízení bez ŘP – 14 měsíců
5. Příkazem zatčení, zatykač v rámci EU s převozem PČR z Rakouska
6. Sdělili mi srozumitelně a vše podstatné.
7. Arogance, nátlak na mou výpověď, proti mému příteli a spoluobviněným.
8. Stejně, pouze se změnilo oslovení, t. j. z paní na oslovení křestním jménem a tykání.
9. Pomáhat a chránit, doslova.
10. Ne. Kvůli předpokládanému „výsledku“=Pachatel neznámý
11. /
12. Rodiče se obrátili na PČR. Když jim byla vykradena restaurace. Pachatel nebyl dopaden.
13. Uniformy.
14. Ne.
15. Drogy, nezaměstnanost, nevzdělanost, tr. činnost
16. Pokud se nezajímá o mou osobu, nevšímám si ho.
17. Běžný den matky na mateřské dovolené. Péče o dceru, domácnost, partnera, procházky s kočárkem, nákupy, návštěva rodiny, kamarádek.
18. Obdobně, většina z nich chodí navíc do zaměstnání.
19. Velká část starších Romů je zaměstnána. Popř. jejich příjem je z důchodů, soc. dávek. U mladších ročníků je zdrojem jejich příjmů, kromě soc. dávek, trestná činnost. Převážně krádeže, distribuce drog.
20. Nemyslím si, že by dnes platilo, že Rom musí svou ženu být.
21. Většina obyčejných. Romů se s olašskými moc nestýká. Podle mého názoru kvůli jiným životním „pravidlům“ i způsobu žití.
22. Vlastní soudy už dnes pamatují asi opravdu jen staří Romové, je ale fakt, že většinu prohřešků řeší Romové mezi sebou, bez asistence Policie, která když je přivolána, tak až v případech ublížení na zdraví, výtržnosti, při rvačce.
23. Opravdový zájem PČR pomoci Romům.
24. Ano.
25. Nejsem Romka, a proto si myslím, že má odpověď na tuto otázku by nebyla adekvátní.

R2:

1. Je mi 18, néé, kecám 38 let, XXX - dozor
2. No v Brně jsem dobrých 36 let, narodila jsem se na Slovensku.
3. Ano, ale za slušnou. Ne „Degeš“. Jsem taky trochu nechápavá, ale mám ráda zodpovědnost a upřímnost. Nemám ráda lež a oblbování, který mě raňuje. Momentálně jsem citlivá a nervózní.
4. Sedím za EL-PASO (loupežné přepadení) a dostala jsem nejnižší hranici 2,5 roku.
5. Nastoupila jsem na termín, v Brně.
6. /
7. Chovali se slušně. První výslech byl v nemocnici, měla jsem zápal plic s abcesem. Přišel „vyšetřovák“ a já jsem měla po morfiu. Dal si židli do prostředka a ptal se: „Pamatujete si, co se stalo?“ Já: „NE!!! On teda počkal, až se proberu – nebyla jsem schopna vypovídat a vzpomenout si. Já jsem byla venku a šla jsem po Francouzské ulici a vlítla jsem mezi ty dva chlapy. Abych je rozdělila. Jeden byl semnou. A chlap si zavolal sanitu. Ztratilo se 14 000 Kč, ale já jsem je v životě neviděla. Sedím nezaslouženě. Zachránilo mi to život. Já jsem už ztratila sebevědomí, sama sebe. Trest mě probral. Já bych zdechla. Na soudě ukázali „veřejnej“ rasismus, při odsouzení. Ten kluk už předtím seděl. Měl EL-PASO a podmínku. Ho vzali hned a mě až po měsíci. Myslím si, že mě odsoudili právě proto, že jsem Romka. Chtěli hranici 4-5 let. Ten soudce. I na kameře bylo, že je poškozenej 15 x soudně trestanej. On byl od 18-23 v hospodě, je to i v rozsudku. A my jsme ho potkali až v jednu večer. Kluk řekl, že jsem řekla pravdu a pak, že jsem šla s ním. Gádžo jeden zasranej.
8. Sedím podruhé. Předtím to bylo 2010 za řidičák. Poprvé byl hnusnej přístup. Škaredě mluvili: „Drž piču pičo zfetovaná... Neserte se sní... Musela jsem čurat před dvěma chlapama. Říkali jim, že jsem feťačka, ať mi vezmou krev. Hádala jsem se

- s něma v Brně na Cejlu, hned mě dali na CPZ. Našli u mě „fet“. Porušila jsem podmínku zákazu řízení a měla jsem „fet“ v sobě. Pod vlivem. Tahali mě poutama a řvali, že je nezajímám a že na mě není nikdo zvědavěj.
9. Být normální a nebýt „zmrdi“. Říkají: „Držte hubu!!!“ Jsou bezcitní a „zmrdi, lháři a falešní“. A chtějí jenom pro svůj prospěch profitovat. Když konfiduješ, tak tě pustí a vrátí ti „fet“, nebo ti na něj dají. Venku ti telefonují kvůli „fetu“, aby ho ode mě mohli koupit. Mám mluvit a dostanu pokutu 50 000 Kč... A když mám „fet“ pro sebe, tak to nerespektují.
  10. Jak jsem čekala odvolačku. Jedna Cikánka mi řekla, že mě hledají policajti s fotkou. Tak jsem se šla sama zeptat, jestli mám nástup a co po mě chtějí. Oni byli hodní a řekli, že ať jsou v klidu.
  11. Na Výstavišti jsem šla na policajty obnovit tel. číslo. Řekl mi, že jsem ten telefon musela ukrást, že je hlášená ztráta. Řekl, že zjistí, jestli telefon není kradený, a že jsme všichni Cikáni stejní. Začal mi nadávat do „pičí a kurev?, já mu do starejch „čuráků“. Říkám mu: „Kdo by sem vlezl, ty zmrde, kdyby byl kradený??“ A to je případ strachu, proč jim nevěřím...
  12. Nevím
  13. Vězení. Nespravedlnost. Nesnáším je, jak odsuzují. Jsou nespravedliví, bezcitní. Nééé všichni.
  14. Hledala jsem práci v DROMu u pana XXX a paní XXX, ta byla i v TV. Děkala jsem si přes ně školu, na XXX univerzitě – jako učitelka v roce XXX. Chytila jsem se blbě party, fetovala jsem a chodila na brigády. A pomáhali mi ještě před trestem. Už tam je jen pan XXX.
  15. Peníze.... A děti, trápení. Ale teď hodně Cikánů, co vím, i ti největší „čorkaři“, si hledají práci. Jsou tak zahořklí cikánským životem... Nemají naději. Cikán řeší srdcem, ne rozumem. Tak se vrací k „fetu“ a chlastu a myslí si, že mají sebevědomí, ale ztrácejí se. A mají vztek na ženy a děti a Čechy a vrací se do kriminálu... Ta generace 30-40 letých. Můj děda byl XXX Horváth. Má syna doktora. Ti staří Cikáni žijou čestně a normálně a je to vidět a umí se chovat... Já i sestra jsme po rodičích... Cikáni jsou z kriminálu rozdivočelejší a vrací se do starých kolejí...
  16. Strach... Já jsem srab a neumím s nimi ani mluvit. Nemám k nim cit.
  17. Dlouho jsem to nezažila. Ale jinak si pamatuju jeden den. Ráno jsem šla ven. Měla jsem od mamy peníze, byla jsem zkurvenej degeš a zmrdohromady. Ale předtím jsem taková nebyla, šla jsem si koupit „fet“ - heroin. Potkala jsem známé, a když chtěli koupit, tak jsem jim šla koupit. Ve velkoskladu v Brně na Olomoucké jsem kupovala „trenky“ a pak jsem to prodávala. Koupila jsem si 3-5 gramů a fetovala jsem. Ale nekradla jsem. To jediný neumím. Dělam úklidové práce, brigády
  18. Mama vstane, dá si kafe.....telefonuje s dcerou do Anglie atd.
  19. Ano, ano, ano, drogy, ale u olašských Romů - Vlachů. A normální Romové na tom jenom doplácí a jsou bez příjmů.
  20. Aano, je to tak. Né, není to pravda, u Vlachů to tak je. V naší rodině ne. Někdy si holka spíš myslí, že ju nechce. A sám je hovno, sám nemá nic a chytřejší je jenom v kriminále. Pro ženskou je ostuda od něj odejít. A on sám si čistí svědomí na ní. Může být, že se policajti nevolají...Cikánky ani nechodí udávat, tehdy by zakročila jeho rodina. Kvůli dětem.
  21. Jenom když jdou k nim. K Vlachům pro drogy. Nemáme se rádi, kvůli mentalitě. Vlaši jsou namyšlení, povýšiví a hloupi... Vlach se cítí jak Al-Capone, jako těžká mafie a v tom žije.
  22. Ne, ne...U nás Romů ne. Teď Cikáni udávají normálně. Cikáni jsou víc Češi. Vlaši asi jo... Kdyby mě okradl, půjdu za jeho rodinou, ale neudám ho. Ať to vrátí, domluvili jsme se. Kdyby mě chtěl znásilnit, tak jdu a napráším ho...To bych v sobě nedusila.
  23. Míň krádeží. Slušnost-kdyby byli on slušní. Je to vzájemný, někdy mají policajti pravdu.
  24. Určitě. Brala bych je, jakože mají k tomu přístup a že mě víc vnímají a poslouchají mě. V Anglii takoví nejsou, bydlela jsem tam.
  25. Ať normálně mluví s člověkem, když ví, že jsou na nás vycvičení. A že když je člověk slabší myslí, ať na nás netlačí a nevyčítá druhý. A když jim člověk nevyhoví, tak vyhrožují. Ať tu práci dělají s citem, rozumem ať si té práci váží, protože je to dar od Boha. Jsou to vyvolení andělé, ať si váží zákona. My je porušujeme, ale oni, ať si toho váží...

R3:

1. 31 let
2. Od narození
3. Ne
4. Manipulace a jiné nakládání s omamnými látkami a jedy... Mezinárodní rozsah, délka trestu 12 let.
5. Policie přišla ke mně domů s příkazem k zatčení, chovali se slušně. Po domovní prohlídce mě nechali vzít si základní věci a odvezli na stanici k výslechu.

6. Nástup do VTOS byl pro mě jednodušší, protože jsem byla 1,5 roku ve vazbě. Sama, tudíž jsem už věděla, resp. tušila, jak vězeňský řád funguje. I když po příjezdu do věznice jsem byla velice nervózní, protože mě čekalo zařazení do „kolektivu“. Po 1,5 roce samoty.
7. Vyšetřování probíhalo nenásilně, pouze ze začátku byl mírný psychologický nátlak od vyšetřující kapitánky, a to před umístěním do CPZ, kdy se chovala i povýšeně. U dalšího výslechu už ale nebyla. Co se týče rasistických urážek, nenazvala bych to přímo urážkami, ale spíše zaujatostí vůči některým východním národům, neboť v mém případě figuruje několik cizinců.
8. Jsem odsouzená poprvé, nikdy dřív jsem neměla problémy se zákonem.
9. Policii chápu jako orgán, který vyšetřuje kriminalitu v zemi, „napravuje nedostatky v systému a pomáhá spravedlivě “ubližované” straně, pokud tam došlo k porušení zákona či přestupku. Jestli tomu tak ale skutečně je, nevím. Mě nikdy nepomohla, když jsem volala.
10. Ano, zejména když mi hrozilo napadení ze strany romských spoluobčanů, momentálně vypuštěných z VTOS. Paradox, že?
11. Policie přijela téměř okamžitě (6 policistů), zkontrolovala všem občanské průkazy, mě se ptali, co se stalo a konečné řešení bylo, abychom na pár hodin opustili místo našeho bydliště, než se situace zklidní. Učinili jsme tak, ale konfliktní problém zůstal i nadále.
12. Ne, a pokud ano, nevím o tom.
13. Zbytečnost městské policie, poněvadž nemají téměř žádné pravomoce, a policie ČR jako bezohledné komando, páchající škody.
14. Několikrát jsem navštívila romské středisko na ul. Bratislavská ohledně zprostředkování práce pro mého tehdejšího přítele (původem Rom) i středisko na ul. Hybešova. Dostali jsme několik nabídek i pomoc hledat jiné cesty k získání práce.
15. Drogy a velmi lehký přístup k nim.
16. Přejdi na druhý chodník.
17. Práce, nakoupit, pak něco uvařit nebo aspoň nachystat a buď s zvolím zbytek dne pro sebe (lenošení –PC, TV) nebo zkontaktuji přátele a jdeme někam posedět.
18. Moc opravdových přátel nemám, pouze jednu nejlepší přítelkyni-shodou okolností spolu vykonáváme i trest. Jinak navštěvuji pouze rodinu. Mluvíím pouze o dnech volna, pokud chodím do práce, moc času nemám.
19. Ano, to je pravda pravdoucí. Hlavním příjmem je prodej drog a krádeže. Znáím asi dva Romy, kteří se živí poctivě. Pouhé dva z celého BRONXU. Zbytek se živí krádežemi různých železných traverz či mědi nebo si vyřídí všemožné příspěvky na cokoliv od státu, či jak jsem uvedla, z drog.
20. Něco takového slyším poprvé a rozhodně si nemyslím, že tomu tak je. Znáím pár, kteří svou ženu nikdy neuhodili, a nikoho z okolí jsem o nich neslyšela říct, že by nebyli muži. Na druhou stranu je ale opravdu jen pár takových, co je nebijí a ten zbytek bohužel ano. Já mám takové zkušenosti se soužitím s Romem.
21. To nemůžu moc posoudit, ale přímo strachem z olašských bych to asi nenazvala. Spíše respekt, protože olašští Romové jsou více temperamentní. Z mé zkušenosti jsou olašští mnohem víc agresivnější, pokud není po jejich. A co vím já, tak se spolu stýkají snad jen skrze drogy. Ovšem znám i případy, kdy jsou mezi sebou promícháni jako rodina. Žena-Romka to má těžké, protože většinou dochází, nebo žijí ve strachu z domácího násilí-viz. otázka 20.
22. Slyšela jsem pouze o tom, že vlastní soudy mají spíše olašští Romové. Např. když neschvalují partnerské vztahy svých dětí, poněvadž ve většině případů jsou dcery zaslíbené někomu už od malička. Pokud třeba ta holka uteče k jinému klukovi než k tomu, kterému ještě neoficiálně patří-ale patří...Je problém na cestě. To je jediný případ, co znám a kterého jsem byla svědkem, že se řešil se zbraněmi. Pak se teprve do toho vložila Policie. Bohužel i v dnešní pokročilé době se stále řeší tyto zastaralé tradice. Co se normálních Romů týče, je pravdou, že Policii volá minimálně a to hlavně proto, že policie je většinou zaujatá. Rasisticky zaujatá. Např. no jo, zase Cikáni... apod. A ano, bývá to často.
23. Nenapadá, protože u nás existuje ve všech vrstvách jednostranný rasismus. Jamile Vy jako „bílý“ – ať už policista nebo obyč. člověk – něco vytknete či upozorníte osobu snědé pleti, už je to bráno jako rasismus, ale z jejich strany se může v podstatě cokoliv. To utlačování není. Romové jsou, byli a budou komplikovaní a policisté mají velmi těžké zjistit, kde a v čem je vlastně pravda.
24. Půl na půl. Kdyby PČR znala zvyky a tradice, kulturu, byla by určitě lepší komunikace či spolupráce (nebo jak to chcete nazvat), ale aby znala jazyk a mluvila romsky-na to říkám rozhodně NE!!! Jsme v ČR, národní jazyk nebo oficiální jazyk je čeština a Romové by se měli přizpůsobit. To by pak mohli chtít všichni, aby se s nimi mluvilo v jejich rodné řeči. Pokud jedete do ciziny, tak se taky přizpůsobíte a snažíte se aspoň trochu mluvit jejich řečí, respektovat jejich zvyky apod. Tak proč by se proboha měla naše bezpečnostní složka státu přizpůsobovat lidem, kteří nemají ze zákona téměř žádný respekt??? Proč by se

státní orgány přizpůsobovali nepřizpůsobivým, co chtějí vyždímat ze všeho co nejvíc peněz na auta, byty, ze kterých jsou pak holobyty a další nepotřebné věci, bez kterých se obyčejný „bílý“ člověk obejde?? Za odměnu s nimi ještě mluvit romsky??? Tato otázka mě poněkud nervově rozhodila...

25. Podívejte se, přes 2 roky jsem se pohybovala v romské rodině, 1,5 roku jsem pracovala v brněnské, BRONXU. Policisté velmi dobře vědí, ve kterých domech a v kterých ulicích se prodávají drogy, a to ve velkém. Ty drogy se tam prodávají do teď a nic se neděje. Žádný záťah, nic. Pokud někoho legitimují v rutinní kontrole na ulici a najdou drogy pro vlastní potřebu, putuje člověk do vazby. Jak je možné, že mi v restauraci sedí policista, sice není momentálně ve službě, ale v podstatě přímo naproti němu prodává olašský Rom heroin u automatu:: Policista se opije, odejde a nic se neděje... Z takového zástupce st. orgánu má pak mít člověk respekt?? Když trestnou činnost ve velkém nechají být a menší zlo postihují??? Pak se všichni diví, že jsou vězení přeplněná??? Čemu se divíte, 19-letá holka odpykává trest 70 dní za nesplnění prospěšných prací??? Např. zastávám názor, že se PČR velmi nerada pouští do akcí týkajících se Romů, ale pozor.“ Rozprávili jsme drogový gang skládající se z česko-albánských osob“!!! Takoví jsme frajeři, ale že v tom gangu jsou začlenění i Romové, to už nikde zveřejněno není!!! A proč??? Protože je nikdo nepotrestal. Strach z PČR nemám, to určitě ne. Respekt z PČR mi taky ještě nikdo nevzal, vím, že člověku v nouzi opravdu dokážou, ale co se týče téma PČR versus Romové, jsou u mě policisté velmi, velmi nízko. Momentálně nevím, co by měli nebo mohli při své práci změnit, možná by mohli být o něco ráznější v řešení konfliktů, zrovna třeba v domácím násilí. „Neuklidniš se hned, putuješ do CPZ“!!! Nelíbí se ti to??? Tvůj problém, CPZ!!! Ne že opustíte místo na tolik a tolik hodin a jakmile odejdou, „násilník“ se v zápětí vrátí. Já vím a chápu, že policisté opravdu jednoduchou práci nemají, že pokud nedojede aspoň k přestupku, nic dělat nemohou... Ale právě to by se mělo změnit. A co policisté dělají nebo umí dobře??? Výsledky!!! Za to je chválím!!!

R4:

1. 32 let
2. 25 let
3. Ne
4. Majetková TČ 5 let
5. Vazebně stíhaná, zatčena ve městě.
6. Byla jsem zadržena PČR a 3 dny umístěna na CPZ, dokud neproběhlo líčení o vzetí do vazby. Chovali se ke mně slušně a všechno řešili s advokátem, na kterýho jsem je odkázala.
7. Žádný negativní přístup jsem nezaznamenala.
8. Jsem odsouzená opakovaně a přístup byl stále stejný.
9. Jejich úkolem je eliminovat páchaní trestné činnosti. Myslím si, že by policie měla být oporou občanům ČR.
10. Ne
11. /
12. Obrátila se moje matka, kterou fyzicky napadl soused. Proběhlo to tak, že ho vyslechli u přestupkové komise, kde dostal pokutu. Dál už si s ním nikdo nevěděl rady, protože policie tvrdí, že pokud neudělá něco horšího, tak jsou na něho krátký. Slovní urážky souseda jsou i nadále na denním pořádku.
13. Zákon a pořádek.
14. /
15. Drogy, krádeže, hlučnost, mentálně zaostalí, negramotnost, nepřizpůsobivost, rasismus
16. Běžné zaměstnání, bezpečnost
17. Běžné ráno-hygiena, venčení psa, odvést dítě do školy, uvařit oběd, úklid, zpět pro dítě...
18. Skoro stejně + zaměstnání
19. Sociální dávky, trestná činnost, 1 ze 100 chodí do zaměstnání. Převážně prodej drog.
20. Jsem přesvědčena o tom, že ženy v romské komunitě tak, že muže poslouchají na slovo, u nich to běžná věc je. Policii nevolají, protože jim to přijde normální, že jsou fyzicky napadány.
21. Mám takový pocit, že mezi sebou soupeří, stýkají se hlavně při obchodování s drogama. Olašští Romové působí jako větší menšina, než Romové. Olašští Romové dokazují všem, že jsou na tom finančně lépe než ostatní. Myslím si, že se Romové BOJÍ olašských Romů.
22. Olašská komunita má vlastní soudy, kde tresty řeší finanční pokutou. Nebo vykázaní z komunity. U normálních Romů se tohle neřeší.
23. Romové nikdy nebudou schopni začlenit se mezi obyčejné obyvatelstvo, takže nijak.

24. Jedině v případě, že by policista byl Rom. Jinak si tuto spolupráci nedokážu představit.
25. Každý policista je jiný. Každopádně si vážím jejich práce. Jsou lidé, kteří je opravdu potřebují. Změnit bych chtěla spíše zákony, než chování policistů. Strach z policistů nemám.

R5:

Jmenuji se XXX a narodila jsem se v XXX. Před nedávnem jsem oslavila už čtvrt století podruhé, ale na 50 let se opravdu necítím.

V Brně jsem bydlela jako malá holka s rodiči, pak jsem se odstěhovala a za čas jsem se do Brna – XXX stěhovala k příteli, kterého jsem si později také vzala za manžela. Nejsem Romka, nýbrž po matce a babičce z části Židovka, ale s Romy jsem byla ve velice úzkém kontaktu, i když jimi velmi pohrdám. Jsem, ale objektivně odpovědět na Vaše otázky bez předsudků a bez zášti.

Ve výkonu trestu jsem počtvrté a pokaždé za výrobu, distribuci a prodej metamfetaminu-pervitinu. Poprvé jsem dostala 3 roky, podruhé 20 měsíců, potřetí 2 roky (no víc tam byly proměny podmínek za řízení motorového vozidla pod vlivem návykových látek a navíc bez řídičského oprávnění i proměna neodpracovaných VPP). A teď počtvrté jsem dostala 4 roky. Do konce trestu mi zbývá 19 měsíců.

Do výkonu trestu jsem sama nikdy nenastoupila. Vždy na mě byl proveden zátaž pomocí složek URNA „muži v černém“. Poprvé, když mě zatýkala URNA, byl v domě i můj 14-letý syn a i když drogy nejsou násilný, nýbrž závažný trestný čin, Policie pochybila a i syn se ocitl v poutech a s černým plátěným pytlkem na hlavě. Po zjištění, že se toto stalo, velitel zásahu ihned zrušil sice toto opatření, ale přes to syna odvezli také k výslechu na ul. Příční v Brně, vyslyšeli ho bez sociálního pracovníka z oboru a zaměření Péče o dítě a dokonce ho bili, když nevypovídal. 4. dubna v 21:30 hod. ho propustili na ulici, aniž by se ho zeptali, zda zná cestu do XXX, zda má prostředky atd.

Syn v té době XXX neznal, protože vyrostl 30 km od Brna, a se mnou v XXX bydlel krátce. Z centra až do XXX šel pěšky v noci a tam byl v domě sám až do rána, kdy telefonoval mé matce, která pro něho neprodleně jela. Toto jednání Policie mělo pochopitelně dohru, když jsem se to od mé matky všechno dozvěděla. Další zásahy pak vždycky probíhaly v souladu se zákonem. Vždy pak se mnou už jednali raději jako s člověkem slušně.

Policie by měla vždy brát ohled na případné děti, protože pokud se k dítěti chovají špatně, anebo je dítě svědkem brutálního chování členů polic. složek, vedených proti rodičům, zanechá to nutně na děti psychologický šrám.

Nikdy jsem se na Policii s žádostí o pomoc neobrátila. Nebyl k tomu žádný důvod.

Jak bych charakterizovala práci Policie? Jsou to státní složky dobře sehnáných lidí, kteří se snaží každodenně zabránit páchání krádeží, přepadení, a ostatním trestným činům., které jsou neslučitelné se zákonem. Hledá viníky dopravních nehod a snaží se pomáhat oběm, co pomoc eventuálně potřebují. Mám pár známých, kteří se na Policii obrátili s žádostí o pomoc. V prvním případě se jednalo o krádež automobilu před domem, kde známý bydlel. Auto bylo zamčené a známý předložil dva klíče od auta, doklady i jiné papíry o koupi. Po čase mu Policie sdělila, že případ byl odložen a auto zaevidováno v Policejních seznamech jako kradené. Nic víc, ale pojišťovna nahradila škodu.

V druhém případě se jednalo o domácí násilí. Opilý manžel napadal slovně i fyzicky manželku, později i děti. Díky Policii byl nakonec případ vyřešen soudně na základě policejních protokolů o provedeném opakovaném zásahu z její strany.

Při vyslovení PČR se mi vybaví komando URNY se samopaly v plné výzbroji. Snad také dva policajti lelkující u auta někde na silnici, co občas zastaví auto a zbytečně otravují otázkami, kam jedu a co mám v kufru. Občas policajti na koni, ze kterého padají koblížky.

Pomoc institucí moc nevyhledávám, a když tak I-centrum, pokud potřebuji výměnu jehel.

Problémy Romů v Brně??? Jde o neshody ohledně peněz, které mizí v automatech. Pouliční rvačky a hádky mezi jednotlivými rodinnými klany, prodávajícím heroin i pervitin. To v posledních letech způsobuje vysokou kriminalitu u všech Romů. Krádeže a kapsařina jsou až na druhém místě.

Když potkám na ulici policistu, napadne mě, kde má auto a kolegy.

Běžný den u Romů je podobný, jako v mnoha jiných etnikách. Je o něco hektičtější. Více křiku, pláče, dětí, co nechtějí vstávat a jít do školy. Běžný den u přátel, kamarádů i u sousedů je také ráno hektický a v průběhu dne se postupně zklidní.

To, že jedním z hlavních příjmů Romů jsou drogy, je pravda, a mají v tom už docela dobře propracovaný systém. Jeden člověk rodiny jede do Prahy (ve většině případů) a nakoupí tam od Albánců heroin. Doma pak ostatní členové rodiny heroin naředí (naporcují) a rozdají to mezi další členy rodiny, aby prodávali. Ruku v ruce s tímto „podnikáním“ jde prostituce. Okolo hotelů Slovan na Lidické u Intersparu na Cejlu nebo před divadlem Mahenovo divadlo, se dá koupit šlapka za 150 Kč. Udělá všechno a bez kondomu. Orál, anál, co si budete jen přát. Ať jste v Praze nebo v Brně, vždycky jenom oparň... S gumou.

Jinak se pohybuje vždycky raději s někým a s pepřovým sprayem. Mě Romové znají, a proto se mohou pohybovat v noci po Bratislavské, Francouzské, Úzké v Husovicích, Židenicích, Zábrdovicích či Černovicích bez problémů sama. Ví, co by následovalo, kdyby mi někdo jen vlas na hlavě zkrivil.

Velká část Romů pak žije ze sociálních dávek, takže po dávkách je rodiny vidět na nákupech ve zlatnictvích a elektroprodejnách. Po týdnu už toto nakoupené zboží opět vozí do zastaváren za zlomkovou cenu, aby přežili do dalších dávek nebo podpory.

To, že Romové bijí své ženy, je pravda, ale je to i naopak. Vznikající spory zapřičiňují hrací automaty, restaurace, alkohol, DROGY- Čím nižší životní úroveň, tím více křiku, ran, facek a Policejních zásahů.

Rozdíl mezi Rumungry (normální Romové) a olašskými už v současnosti není tak velký, jako v minulosti. Olašští Romové drží víc při sobě, a proto se jich ostatní trochu bojí. Soudy u olašských Romů probíhají a tresty jsou peněžní pokuty. Když rodina nezaplatí, dostane se do hanby „do prasta“. Spory jsou různé a dodnes se u olašských Romů domlouvají svatby za peníze. Nevěsta by měla být panna, a pokud není nebo má děti, cena za ni klesá. Romové si tyto prohřešky řeší sami mezi sebou a spíš než PČR volají záchranku, když někdo vytáhne nůž... PČR většinou přijíždí až na zavolání lékařů ZZS.

Mezi Romy a PČR se spolupráce asi nikdy nezlepší. Mnoho případů násilí, domácího násilí, obchodu s bílým masem, prodeje drog, se PČR nikdy nedoví, protože Romové nebudou spolupracovat, pokud z toho nebudou mít profit.

R6:

1. 31 let
2. Narodila jsem se v XXX, od peřinky bydlím v Brně
3. Ano. Za německou romku - světská
4. Drogy, krádeže, trest 6 let
5. Sama jsem nenastoupila, zatkla mě PČR
6. Arogantní, rasistické chování, vulgární, zbili i mého přítele, od nich taky nic jiného nemůžete čekat.
7. Výhrůžky, hnusné chování a rasistické urážky
8. Jsem odsouzená opakovaně a přístup PČR byl vždy stejný
9. Policie je tady od toho, aby pomáhala a chránila. Ale ani jedno není. Když jsem opravdu potřebovala pomoc, nepomohli mi, ale byli proti mně!!!
10. Jednou jsem se obrátila na policii, byla jsem těhotná a můj bývalý přítel mě týral, když se mi narodil syn. Utekla jsem od něj se synem k mým rodičům a on mě udal na Policii, že jsem unesla svého vlastního syna a na policii si na mě vymýšlel další věci. Je to olašský Rom a policie věřila jemu, než mě, že mě týral a byla celá modrá. Nevěřili mi a udělali tak, že mi odebrali syna a on ho dostal do péče, tak co to je spravedlnost?? Žádná neexistuje a „kór“ ze strany policie... Od té doby je nenávidím a nevěřím!!!
11. Přišla jsem v Brně na policii, ul. Příční, i se svým synem... Místo, aby mě vyslechli, odebrali mi syna a předali ho jeho otci, vyhodili mě ze stanice a já přišla o syna.
12. Ne, nikdy, aspoň já si myslím
13. PČR? Jen samý zlo...
14. Ne, bohužel...
15. Drogy, krádeže
16. Že by potřeboval prožít, to co oni.
17. Žiju se svým přítelem v Brně v podnájmu na Cejlu, to je nejhorší ulice u nás. Furt jsem byla většinou dom a chodila ven, večer do města se projít, a starala se o své děti, od svých 14 let se starám sama o sebe.
18. Má rodina bydlí též v Brně, má matky má v péči mé 3 dcery. Pokaždé jim zavolám, abych mohla jít za dětmi i když jsou u mé matky. O své dcery se starám, dávám jim peníze a kupuju jim vše, co si přejí. Přátele nemám, to jsou jenom pouze známí. A samí narkomani. Mám jenom přítele.
19. U Romů s příjmy??? Žijí jenom z podpory, nikdo jim, teda nám nechce tady dát práci. A z podpory se člověk měsíčně nemůže uživit – teď zaplatí nájem, jídlo, ošacení, školu, děti, to nestačí... Pak člověku nic jiného nezbyvá, než aby kradl nebo prodával drogy. V ČR je velký rasismus a pak se diví, že jsme takoví, co nechceme... U nás v Brně se hodně prodává heroin, ale většinou olašští Romové. Znáám to podle sebe, za ten paragraf sedím.
20. Ano, je to pravda, Romové muži mlátí Romky-ženy. U chlapů je to běžná věc a normální. Ženy se spíš bojí chlapů a ze strachu je nejdou udat na PČR.
21. Jak kteří Romové, olašští se stýkají a vycházejí spolu, většinou nemusejí, v Brně vládou Olašští Romové, kteří jsou bohatší než obyčejní... Taky nemají chování, jsou negramotní a zlí!!!
22. Vlastní soudy probíhají u olaš. Romů, ne u normálních. Když někdo udělá větší přestupek, musí tomu největšímu králi zaplatit pokutu, i za nevěru. Ale u normálních Romů to řeší mezi sebou, ale neudají to PČR, protože vědí, že nic nevyřeší... Protože jsme pro ně ne Romové, ale špinaví Cikáni.

23. U nás to problém není, my se chováme PČR chováme tak, jako oni k nám. Policie by se měla zlepšit, a to většina, ve všem.
24. Pokud vím, PČR umí mluvit romsky i rozumí, oni se to museli učit. Oni si nikdy nezvyknou na naše zvyky a tradice, furt nás budou odsuzovat...Ale samozřejmě že bysme si toho vážili...
25. Když toto bude čist nějaký policista??? Tak mu chci vzkázat, aby se nad sebou zamysleli a jeli podle zákona a nic neporušovali... A to mám hlavně na mysli – nenechat se podplácet, nedělat mezi lidmi rozdíly, aby všem pomáhali a chránili je, nebyli rasisti, nenapadali nás a nevyhrožovali, nebyli arogantní... Vadí mi, že nejsou při Romech, dělají většinou vše špatně...

R7:

1. 40 let
2. Narodena ve XXX, v Brně od 2-3 let.
3. Jo, nestydím se za to.
4. Teď 26 měsíců, za napomáhání krádeže sedím počtvrté.
5. Nikdy jsem nešla sama. Neměla jsem na to srdce.
6. Minulej trest mě brali z domu. Brali mi XXX z ruky a nechali mě v klidu, ať se sbalím, kvůli dětem.
Teď z CPZ- Čapli mě v obchodě, protože jsem měla nástup a jsem recidiva, tak mě „udělali“.
7. Kolikrát věděli, že lžu, ať nezapírám, ale já si jela svou písničku. Když jsem fetovala a udělali zátah na Vietnamce, tak s nama mluvili jak s odpadama. Kolikrát byly rasistické nářky.
8. Každěj policajt je jinej. Jinej přístup. Policajt: „je vás škoda, buďte v klidu“!!! Nebyli na mě zlí, když jsem nevyskakovala já!!!
9. Buzerovat člověka a vychutnávanou si práci a zneužívají postavení. Mě se to sice netýká, ale týkalo se to známých. Holka byl těhotná, jeli jsme koupit fet. Policajt ju hodil na zem a málem by do ní kopl, ale byl tam můj chlap. Nic u ní nenašel, jen jí pohrdal. Můj bratranec byl taky policajt, už tam nedělá.
10. Jo, když jsem se hádala s XXX.
11. Dojeli a prostě věděli, že jsme Cikáni, ale viděli přístup a děti. Odvedli ho – málem dostal. Vyřizovala jsem si vykázaní. Dal mi tel. Číslo, až zavolám, že to budou řešit. Dobrá služba.
12. Určitě.
13. Strach. Prostě cokoli. Dobro i strach. I my děláme špatný věci a neočekáváme spravedlnost. Policajti dělají, jen co musí, nic víc, nic navíc. My jsme se hádali na ulici a oni řekli: Dejte pokoj a odjeli a bylo jim jedno, jestli se zabijeme.
14. Ne.
15. Finance, hádky, opilost. Těm co žijou normálně, dělají ostudu. Je to generací, dobou. Lidi tak kolem 30-40 let, už ti mladí jsou jiní.
16. Co jsem zas udělala? Bojím se ho. Nedělala jsem dobrý věci, tak si říkám: A do prdele, strach!!! Mám ústřížek (2 roky jsem byla bez fetů) a chodila jsem do práce. A hrdě jsem před policajtama stála a neměla jsem strach.
17. Vstanu, káva, úklid, vaření. S dětma do parku. Od 8-14:30 chodím do pizérky. Když jsem fetovala, týden jsem byla pryč. Kradla jsem oblečení. Nejlepší doba je tak 15:00 – 17:00, před zavíračkou. Měla jsem období, kdy jsem kradla každý den.
18. No u rodiny...Kámoši věděli, že BERU. Stejně, jak já...
19. No, je to tak. Je jich většina. Pak kopáči, ale víc je těch špatnejch. Já bych nikomu nedala „fet“. Holka se z jednoho „pasní“ předávkovala. Radši bych „fet“ sežrala a řeknu, že nic nemám. Já žiju z čórek. Beru herák i perník. Kopáči taky.
20. Jo, dokazují si to. Je to tak půl na půl. Ti mladí někteří už ne. Čím víc tě miluje, tím víc tě bije. Je to o mentalitě. Taky jak kdo to měl v rodinách. Máma to nikdy nezažila, ale já jo. My jsme blbí. Necháme to tak. Všechno je to o nás. Víme, že se něma budeme.
21. Nesnáší se. Majou jinou mentalitu, Vlaši jsou horší. Práce = NIC. A nemají žádnou pokoru. Vzájemně se bojíme. Vlaši jsou boxeři, pohrdají našima, normálnima.
22. To mají Vlaši. U nás to neexistuje. U nich je to o penězích, oni mají krále. Myslím BILKO se jmenuje a je asi z Ostravy. Oni ho ale nerespektují, protože „bere“..
23. Tím, kdyby měli normální chování, neodsuzovali = Rasismus.
24. Samozřejmě. Mám policajta bratrance. Je tam tolerance. Není to o jazyku, ale o přístupu chování.
25. Měli by si hledět své práce a být lidský, aby se jich Cikáni nebáli a mohli za něma jít. Nedůvěra k nim = u fetáka to pochopím. Nepomáhají tak, jak mají. Odbývají je a jejich práce je zbytečná.

PŘÍLOHA V:

Otázky k ohniskovým skupinám - Policie ČR:

1. Věděl(a) bys, jaký je rozdíl mezi označením Cikán x Cigán x Rom? Jak je označuješ Ty?
2. Dokázal(a) bys říct, jak Romové vnímají PČR? (důvěřují jí x nedůvěřují jí, mají x nemají z ní respekt, buzeruje je?)
3. Jak bys popsal(a) jednání svých kolegů s Romy? Jednají s nimi jinak než ty, případně v čem je rozdíl?
4. Co je podle Tebe jejich hlavním zdrojem příjmů?
5. Co Ti vadí na Romech?
6. Co si představíš pod pojmem „romská drogová problematika???”
7. Slyšel(a) jsi někdy pojem Multikulturní výchova???. Kde???. Věděl(a) bys, co jej je-
jím hlavním cílem?
8. Odkud a proč podle Tebe Romové k nám přišli?
9. Co Tě napadne, když na ulici spatříš postávat skupinku Romů?
10. S jakými problémy se Romové podle Tebe nejčastěji potýkají?
11. Postřehl(a) jsi někdy v něčem rozdílnost při řešení protiprávního jednání Roma a
běžného občana ze strany Tvého kolegy? V čem?
12. Jak bys Romy charakterizoval(a)?
13. Jak bys popsal(a) komunikaci s Romem? Je podle Tebe odlišná než s běžným ob-
čanem a v čem?
14. Věděl(a) bys, co je pro Roma na prvním místě? Proč myslíš, že to tak je?
15. Obrátil se na Tebe v minulosti Rom s nějakým problémem (prosbou o pomoc, ra-
du)? S jakým nejčastěji, jak to probíhalo a jak to dopadlo?
16. Někdy se mi stává, že mi Rom řekne: „Vy mi stejně věřit nebudete, protože jsem
Rom...“ Stalo se Ti to taky? Proč tomu tak podle Tebe je?
17. Závěrečná otázka!!! ☺ Kolik procent Tvých (nebo kolegů) doposud zajištěných
Romů byli uživatelé drog???

PŘÍLOHA VI:

P1:

18. Cikán je oficiální název této rasy, cigán je nespisovné a rom je pozpátku mor. Označuji je cigáni, cigoši, cīga...
19. Cigáni mají z PČR respekt a to díky bývalým časům, kdy se mlátili...
20. Chovám se ke každému tak, jak se chová on ke mně a jak si zaslouží.
21. Sociální dávky.
22. Nemusí pracovat a stejně mají peníze
23. Vyrábí a prodávají drogy, naštěstí je taky ve velkém množství berou a tím pádem degenerují.
24. Nechci o tom ani slyšet.
25. Je to kočovný národ, ale vznik bych viděl někde v Rumunsku.
26. Flákačka, prodej drog, čekání na oběť.
27. Že zrovna u sebe mají málo fetu či peněz.
28. Jejich postih bývá většinou tvrdší a to na základě toho, že se většinou jedná o recidivistu.
29. Absolutně nepotřebná sorta lidí do dnešní společnosti.
30. Nemůžu mu absolutně věřit.
31. Víím, že si dávají jako základ rodinu, proč to tak je to nevím.
32. Ne to se nikdy nestalo.
33. Stalo. A je to z důvodu, že pořád lžou a jelikož jsou hloupí tak se na to téměř vždy přijde
34. 98 %

P2:

1. Rozdíl nevím, cikán
2. Důvěřují, mají respekt
3. Jednání kolegů je stejné.
4. Sociální dávky.
5. Nízká zaměstnanost.
6. Velké procento závislých na drogách
7. Ne
8. Z východu, byli vyhnáni nebo kočovali.
9. Nic.
10. Nedostatek financí.
11. Ne
12. ----
13. Stejná.
14. Rodina, rodina je na prvním místě.
15. Ne.
16. Ano, zakořeněno z minulosti, protože často lžou.
17. cca 40 %

P3:

1. Rozdíl nevím, já osobně je označuji všechny za Cigány.
2. Cigáni PČR celkem respektují. Samozřejmě drbani nás mají v... ale při jednání nás respektují.
3. Myslím, že každý policista jedná s cigány rozdílně. Někteří na ně mají velkou „alergii“, tak jim dávají zabrat. Jiní zase nějak neřeší, jestli je to Cigán nebo bílej.
4. Krádeže, drogy, sociální dávky.
5. Že pobírají dávky od státu, nepracují a neplatí pro ně v podstatě žádné pravidla, co musí běžný člověk dodržovat.
6. Organizovaný zločin, je to jeden z jejich hlavních příjmů.
7. Neslyšel, nevím, o co jde.
8. Z Indie.
9. Jsou to drbani a přemýšlí, kde koho okrást a jak získat peníze.
10. Špína, kriminalita.

11. Určitě ano, třeba v blokovém řízení. Cigán dostává automaticky CT (cigánská taxa=nejvyšší)
12. Zloději co vymýšlí jak kde co okrást a ošidit.
13. Určitě ano, Cigáni více v komunikaci řvou a gestikulují rukama a je potřeba si držet odstup.
14. Rodina, to je asi jediné co ctí a drží při sobě.
15. Na mě osobně ne, podle mě nemají důvěru v PČR.
16. Říkají to pořád a podle mě se to učí už v 1. třídě tuhle větu, protože do druhé už nechodí. Ať je to jak chce, v 90 % v tom jedou.
17. Nejsem schopný říct, předpokládám, že tak 50% to je čistě odhad jenom.

P4:

1. Nevěděl, i když používám všechny tři označení.
2. Mají respekt, ale moc nedůvěřují, protože si všechno řeší mezi sebou.
3. Někteří kolegové jsou až moc přísní.
4. Jak u které rodiny, někteří žijí z dávek, jiní roznáší noviny, někteří prodávají drogy a kradou, někteří chodí na fušky (na stavby atd.)
5. Na Romech mi nevadí nic.
6. Že jsou Romové závislí na drogách, jak při užívání tak při prodeji.
7. Hl. cílem je sjednotit kultury, aby si každá „vzala“ od jiné co jí vyhovuje (např. zvyky)
8. Z Indie, kde je vyhnal král Maharádža.
9. Nic.
10. S drogami
11. Ano, kolega to řešil přísněji.
12. Temperamentní.
13. Není to stejné jako s kýmkoli jiným.
14. Rodina, protože drží pohromadě.
15. Ano, chtěl poradit, co dělat s nezaplacenou pokutou, poradil jsem mu a poděkoval.
16. Ano stalo, protože dost lidí má předsudky a oni (Romové) to vědí.
17. To netuším, ale odhadem polovina.

P5:

1. Žádný, všechno jsou „morgošiči“.
2. Nemají nás rádi, je to vzájemný naštestí. Cigáni moc nekladou odpor, horší jsou ožralí studenti.
3. Moji kolegové s nimi jednájí podobně jako já, s úctou a respektem k lidské bytosti.
4. Práce
5. Nemačejí, kradou, lžou, jsou to agresivní svině.
6. Všichni fetujou.
7. Hlavním cílem je vodit cigánata do školy, aby jejich rodiče nemuseli vstávat z postele.
8. Nevím, z Indie?
9. Že bych jim nejradši dal přes držku, protože zas nic nedělají.
10. Drogy, chlast, dělání děcek, nula vědomostí.
11. Ne.
12. Černý „mrdky“
13. Jsou to hlupáci.
14. Zábava, mají to v krvi.
15. Ne, a ani bych mu nepomohl.
16. Stalo, mají pravdu.
17. 93.7 %

P6:

1. Cikán=cikán=tak je oslovuju já, ale myslím si „kurvy černý“, Rom=cikánský člověk, myslím, Cigán=to je nejspíš slang
2. Z policistů mají strach (většinou). Respekt tváří v tvář uniformě jim ještě zbývá=jsou nástrojem (PČR) úřední moci a tu oni využívají jako zdroj příjmů. Strach, nedůvěra x neštětí se PČR volat v případě jejich konfliktu s jiným cikánem.

3. Většinou si zachováváme profesionální tvář, jinak to nejde, protože když je jich víc, okamžitě reagují na vše, co se jich dotýká! V krajních případech s nimi jednáme jako s jakýmkoli jiným pachatelem.
4. Sociální či jiné dávky – krádeže – dealerství pervitinu – prostituce – práce
5. Jejich postoj k životním hodnotám.
6. Pervitin – dealerování, užívání – krádeže, prostituce atd. a začarovaný kruh pervitin-dealerování...
7. Určitě slyšel. Cílem je vymýtit jakýkoliv předsudky (kulturní, rasové, etnické atd.). Je to krásná myšlenka, ale jak společnost mohla již zjistit na příkladem pána Marxe a Engelse – Utopie nikdy fungovat nebude - rozdíly, předsudky a nenávisť zde vždy budou.
8. Původní domovinou těchto kočovníků byla Indie. Proč přišli? Je jim tady zřejmě lépe než tam.
9. Nemají co na práci, to je jejich běžné chování. Postávat a flákat se nebo vymýšlet, kde a co odcizit nebo kam to jít zastavit = proto taky často stojí před zastávkami.
10. Romové problémy nemají, to jen my pořád něco řešíme = oni chtěli kočovat, my jsme jim vzali koně a povozy a dali jsme jim nejluxusnější byty v lukrativních čtvrtích. A stalo se tak proto, že MY pořád řešíme = oni jsou FREE a tak i žijou...
11. Cikán to dostane za 5000,- a slušný za 100,- Teda ne, to se nikdy nestalo ☺, vždy jednáme profesionálně...
12. Myslím, že předchozí stránka mluví za vše.
13. Běžnému občanovi záleží na svém okolí, na své budoucnosti, má hodnoty, které běžně uznává naše společnost = cikáni žijí dneškem. Dnes – to je jejich jediná budoucnost. Čili běžný postih je prostě nezajímá.
14. Rodina-sociální citění mají poměrně na vysokém stupni. A proč? Když žijete jako Indiáni – musíte se spolehnout alespoň na svou krev (diskutabilní)
15. Ano. Většinou udával svého kumpána. Nebo pro prohrané bitce.
16. Tomu se říká KAUZALITA=příčina a následek, akce a reakce = předchozí zkušenosti nás vždy poučí = myšleno na obě strany
17. Nedokážu přesně říct: Většina z nich = sami tuto skutečnost doznávají (a je jedno, zda jde o teenagera nebo dospělého cikána) drog??? = Cikáni znají jen pervitin. A potom Riváč (RIVOTRIL) jako náhradu za „pěčko“ (piko, peří, nebo jak tomu vlastně teď říkají)...

P7:

1. Cikán je neformální označení příslušníka romské národnosti a Romové slovo „Cikán“ cítí jako hanlivé...?? Já je označuji jako „Cigány“
2. Ve většině případů převládá respekt, na druhou stranu si mohou připadat šikanováni kvůli své národnosti. Např. v případě namátkové kontroly osob jsou Cigáni vždy „tí podezřelí“ pro PČR a vědí to. Nedůvěřují PČR.
3. Jednají slušně, „neuniformě“-ne jako policista, ale jako obyčejný člověk, většinou tykají (já zásadně nikomu netykám), z konverzace je většinou vždy cítit nějaké podezření, že daný Cigán je určitě kriminálník, resp. má problémy se zákonem.
4. Dávky, zisk z prodeje drog a odcizeného zboží.
5. Žijí z dávek a nepracují, páchají trestnou činnost
6. Většina Cigánů co potkám, mi připadají jako feťáci, takže asi vysoký počet uživatelů drog mezi Cigány.
7. Moc o tom nevím, asi je cílem vychovat své dítě tak, aby nemělo předsudky vůči jiným národnostem.
8. Dokočovali sem z oblasti dnešní Indie a zjistili, že se tu budou mít dobře.
9. Prodávají drogy nebo čekají, až si vyhlédnou oběť, kterou následně okradou
10. Drogy, předsudky.
11. Jednání není tolik „úřední“ – tykání
12. Ve většině případech nepracují, ždímači státu, kteří mají problémy se zákonem
13. Jsou hlasití, mají nekultivovaný projev, skáčou do řeči, jsou příliš temperamentní a emocionální, někteří se projevují jako neandrtálci. Běžný občan většinou nedělá ani jedno (ne tolik).
14. Rodina – asi tradice.
15. Nemám tu zkušenost.
16. ANO – jsou to předsudky, že každý Cigán je lump a darebák.
17. 99 %

P8:

1. Pro mě v tom rozdíl není, označuju je většinou slovem Cigán.
2. Těžko říct, možná nás vnímají jako ty, kteří je buzerují a otravují.

3. Jednání s nimi je rozdílné od běžných občanů, spousta věcí se s nimi dá řešit neoficiální cestou. Jednají s nimi obdobně jako já.
4. Sociální dávky, zisky z prodeje drog a krádeží
5. Jejich hlučnost, a neschopnost zařadit se do společnosti.
6. Spousta mladých je závislých na návykových látkách a podílí se na jejich výrobě a distribuci.
7. Netuším kde je a jaký má cíl.
8. Z okolí Rumunska, protože ze začátku byli zvyklí kočovat.
9. Že zabíjejí čas.
10. Drogy, nezaměstnanost.
11. Ano, postřehl., ale raději se nebudu vyjadřovat...
12. Paraziti sociálního státu.
13. Jsou v tom velké odlišnosti, jsou velmi hluční, impulzivní, nechápou běžné morální a společenské hodnoty.
14. Myslím, že RODINA, protože je to to jediné, na co se mohou spolehnout.
15. Ano, většinou o právní radu v trestněprávních otázkách.
16. Nestalo, ale z vlastní zkušenost vím, že stále lžou.
17. Cca 90 %.

P9:

1. Rozdíl bude asi v etymologii, já o nich mluvím jako i Cigánech (stejně jako oni sami).
2. Myslím, že policii vnímají jako službu, která je buzeruje, ale respektují ji v případě, když policista ukáže patřičný důraz a převahu.
3. Záleží na procesním postavení konkrétní osoby, jistá část kolegů a nimi však jedná nekorektně a přezíravě za všech okolností.
4. Sociální dávky a drobné krádeže.
5. Jejich přístup k životu, spočívající v přesvědčení, že se o ně postarají druzí.
6. Závislost značné části především mladé generace na pervitinu, která je způsobena především tím, že jsou snadnou kořistí pro dealery., jelikož zanedbávají školní docházku, poflakují se po ulicích, a tudíž nemají pevný denní řád a povinnosti, z čehož vyplývá značné množství volného času a nuda. "
7. Asi slyšel, nevím kde a mám za to, že se jedná o pokus vštípit dětem myšlenku o rovnoprávnosti všech národů a možnosti jejich bezproblémového soužití.
8. Pokud je myšleno původně, tak z Asie a zřejmě proto, že mají v povaze kočovný život a tamní podmínky jim zřejmě nevyhovovaly. Pokud je myšleno k nám do Brna, tak po druhé světové válce je sem ze Slovenska místo odsunutých Němců nastěhovali komunisti, jelikož si mysleli, že jejich přesunem do velkoměsta je odnaučí jejich způsobu života a myšlení a zařadí je do moderní společnosti 20. století.
9. Jelikož bydlím v Židenicích, je to pro mě častý jev, že při jeho výskytu už nic nenapadá.
10. ---
11. Zejména v asertivnějším přístupu při vytěžování podezřelého.
12. Žijí přítomností, nestarají se o to, co bude za týden nebo za měsíc, pevné vazby s širokou rodinou.
13. Rom automaticky očekává už při oslovení policistou, že bude z něčeho podezírán a velmi často oprávněně. Proto ihned přechází do přehnané defenzivy typu: a co sem udělal??? Koho jsem zabil??? Je za tím, zřejmě snaha oslabit policistovu koncentraci a jeho možnost získat potřebné informace, nebo úspěšně dokončit potřebné úkony.
14. Pro starší generaci je to rodina, pro mladou (15-30) peníze.
15. Pouze v malém množství, jednalo se veskrze o žádosti rodičů o vypátrání potomka, který utekl z dětského domova, nebo výchovné působení na dítě, které užívá DROGY. V prvním případě části pozitivně, v druhém případ vždy negativně.
16. Ano stalo a důvod je prozaický – Romové policistům v drtivé většině LŽOU, pokud nejsou okolnostmi (ať už je to násilí popřípadě hrozba omezení osobní svobody jeho samotného nebo blízkého – pochopitelně v případech, kdy to zákon umožňuje) nuceni říkat pravdu. Z toho logicky vyplývá absolutní ABSENCE jakékoli DŮVĚRY policie k Romům.
17. To si vůbec netroufám odhadovat, statistiky si nevedu. Jejich podíl je však znatelně vyšší, než v populaci ostatních národností, žijících na území ČR.

P10:

1. Cikán, bylo mi řečeno přímo od jedné Romky, že takto se opravdu nazývají a neuznávají, když je někdo nazývají Romové.
2. Nedůvěřují, respekt někteří ano, ale spíš ne.

3. Ne, nejednají...
4. Žijí převážně ze sociální podpory, anebo mají příjmy z trestné činnosti (drogy, krádeže, vloupání, loupežná přepadení).
5. Neochota začlenit se do společnosti, přijde mi, že už po delší dobu Romové odmítají se dále vzdělávat, případně si zajistit lepší budoucnost, než jejich rodiče, kteří jen „přežívají“ na podpoře a vidí, že bez snahy a vůle se o ně stát postará.
6. V romské komunitě jsou drogy jako například pervitin velice jednoduché k dostání a to především díky ceně, (dávka se dá sehnat do 150 Kč a účinek drogy může být dlouhý, což je lákavější, než například Marihuana, z důvodu, že s drogami má zkušenost velká část Romů, děti vyrůstají a přímo jsou ovlivňovány, jak jejich rodiče konzumují drogy, nechodí do školy, do práce, nudí se, začínají zkoušet nové věci (páchat trestnou činnost, nebo užívat drogy)
7. Ano, domnívám se, že hlavním cílem je, aby lidé různých národností a vyznání dokázali společně žít, bez ohledu na jejich vyznání, zvyky atd. což si myslím, že je nesmysl, protože každý národ má jiné tradice, zvyky, víru a vždy se najde něco, co tomu druhému bude vadit, protože mu to nepřijde normální, takže mi nevadí, že zde žijí různí lidé, ale měli by mít na paměti, že pokud chci žít v jiné zemi, než ve své vlasti, měl bych naplno respektovat víru, zvyky a zákony dané země, a přizpůsobit se jim, a ne, že se daná země bude přizpůsobovat jim.
8. Původ Romů je myslím v Indii, kde Romové zastávají jednu z nejnižších kast, což jsou odklízeči odpadků, zdechlin atd. a přestup do vyšší kasy v Indii, je, dá se říci skoro nemožný. V Indii byl také hladomor a to Romy donutilo začít z Indie postupně odcházet a hledat jiná útočiště v Asii a v Evropě a později vy zbytku světa.
9. Mám zkušenost, že pokud skupinka Romů vidí menší počet osob, než mají oni sami, většinou to vede k provokaci, velmi často jsem slyšel, (nemáš cigaretu, kolik je hodin, což vede dále k „nemáš peníze“ a pak eskaluje k „dej mi peněženku a telefon nebo dostaneš“ atd., a k následnému konfliktu, velmi často z jejich strany. Pokud se ale ukáže, že z nich „napadení“ nemají strach, případně se začnou intenzivněji bránit, Romové se stahují.
10. Drogy, nezaměstnanost (z velké části jejich rozhodnutí)
11. Ne, nepostřehl.
12. Soudržní mezi sebou, konfliktní, nedůvěřiví vůči většině, hluční, jednodušší.
13. Musí se k nim přistupovat jinak. Romové mají odlišnou mentalitu od většiny, danou především jejich zvyky, výchovou a vývojem.
14. Rodina a soudržnost s ostatními Romy.
15. Ano, většinou, když ho někdo sleduje, pak přišlo na to, že byl pod vlivem drog, špatná komunikace, člověk jim kolikrát vůbec nerozumí.
16. Ne, nestalo.
17. Takových 85 %.

P11:

1. Z pracovního hlediska říkám Rom. Ale jinak Cikán. Když s nimi jednám, tak jim slovo Cikán nevadí. Rozdíl není asi žádný, ale Cigán neznám.
2. Dle mého názoru nedůvěřují. Mají z nás prdel. Ale když ji teče do bot, nebo zkouší dostat dál prachy ze sociálky, tak jsme jim dobří.
3. Myslím, že s nimi jednají dobře.
4. Stát-sociálka-přídavky-krádeže. Málo jich pracuje.
5. Jsou moc hluční, když jsou ve skupině, v tramvaji je to hrozný, ale jinak to jde...
6. Když je to baví, tak ať si to píchají třeba do ucha. Proto potom kradou, aby měli dávky.
7. Myslím, že někde na Bratislavské je muzeum romské kultury a tam jsou přednášky, jak mají zapadnout do společnosti.
8. V minulosti byli Romové kočovný národ, tak jich tu pár zůstalo. Teď jsou zde hodně slovenští cikáni. Ale asi původně pocházejí někde z Albánie, Turecka.
9. To zase bude průser...☹
10. Zřejmě, že je všechny házíme do jednoho pytle. Někteří by třeba i rádi pracovali, snažili se, ale jsou cikáni, tak jim většina ani nedá šanci.
11. Asi v tom, že u cikánů si dáváme větší pozor. Vydávají se za někoho jiného.
12. Všechno ukecat.
13. Odlišná je, veliteli. Já nic.
14. Řekl bych, že rodina. Žijí hodně spolu.
15. Že mu odcizili mobil. A nakonec se našel a děkoval.

16. Jak jsem psal výše. Házíme je do jednoho pytle. Podle mě je to tak: Když se narodím třeba pták, tak už od narození má dané, že umí létat. Tak je to i u Romů. Ti mají od narození dané, že umí lhát. Třeba jako Fxxxxc, lže, jak když tiskne.
17. Viděl bych to tak pade na pade.

P12:

1. Cikán – z historického hlediska správné označení pro etnickou skupinu obyvatel původem z Indie, vyskytující se na území ČR, slovo je zaneseno i do slovníku spisovné češtiny. Cigán – hanlivé slovo odvozené ze slova cikán. Rom – původní název pro evropské obyvatele-nesprávně je tímto slovem nahrazováno slovo cikán. Já tyto lidi označuji jako cigány, cikny, cigoše, negry, morgly, a dalšími vulgárními výrazy, protože tato skupina lidí si absolutně nezaslouží můj respekt.
2. Cikáni mají respekt pouze ze svých interních zákonů a pravidel. Absolutně odmítají hodnoty většinové společnosti. Respekt k policii absolutně nemají, protože ví, že PČR je svázaná legislativou ČR.
3. Ano, s touto skupinou je třeba jednat jinak než s majoritní skupinou. S Cikány je třeba mluvit nahlas a z pozice autority. Chovají se jako zvířata, proto je třeba vždy vystupovat z pozice síly a dokazovat svoji nadřazenost. V případě projevu slabosti je vždy narušen průběh zákroku.
4. Sociální dávky a výnosy z trestné činnosti.
5. Hlučné chování, nezáměr o platné společenské normy, věčný bordel, trestná činnost, nemoci, hluk, smrad, vysávání sociálního systému, drogy, alkohol, hraní automatů, prostituce.
6. Klasického cikána. 90 % cikánů začíná s drogami před 15 rokem života. Většina cikánů jsou ale pouze koncovými uživateli, protože nemají dostatečnou inteligenci a trpělivost nějaké drogy uvařit nebo vypěstovat.
7. Ano. Nejčastěji jde tento pojem slyšet z úst samozvaných humanistů, kteří se snaží cikány začlenit do majoritní společnosti. Můj názor je naprosto jiný. Cikány začlenit nejde. Nemají zájem, a proto není možné někoho začlenit. Cikáni k tomu musí přijít sami. Do té doby by měli bydlet v ghettech za městem a neobtěžovat slušné pracující obyvatelstvo ČR.
8. Přišli z indického poloostrova. Nejspíš přišli za lepším životem v rámci historického kočování. Přišli hodně dávno a do dnešního dne se jim nepodařilo začlenit. Proto by měli zkusit odtáhnout zpět. Třeba by tam byli spokojenější.
9. Instinktivně si zkontrolují své věci. Pečlivě pozorují, jestli skupiny někoho neobtěžuje. V případě, že by tomu tak bylo, okamžitě bych zasáhnul, protože vím, že tyto skupiny bezdůvodně napadají třeba důchodce nebo ženy. Také se dívám, jestli ve skupině nekolují drogy. Dále pozorují, zda není nějaký z cikánů v pátracích evidencích PČR-
10. Jejich problém je nechuť k práci, různé formy závislosti, škála nakažlivých nemocí, neschopnost se začlenit do normálního života.
11. K běžnému občanovi je přístupováno vlídněji, protože každému z nás se může stát nějaký přešlap určených zákonných norem. U cikánů jde většinou o recidivu a podle tomu je s nimi zacházeno. Celkově potřebují tvrdší přístup i v rámci taktického dokončení úkonu nebo zákroku.
12. Skupina obyvatel, která se nikdy nezačlení, vysává sociální systém, a páchá na území ČR trestnou činnost, především majetkového drogového a násilného charakteru.
13. S touto skupinou lidí je třeba jednat jinak než s majoritní skupinou. S Cikány je třeba mluvit nahlas a z pozice autority. Chovají se jako zvířata, proto je třeba vždy vystupovat z pozice síly a dokazovat svoji nadřazenost. V případě projevu slabosti je vždy narušen průběh zákroku. Občas je třeba se snížit na jejich úroveň a do komunikace začlenit vulgarismy.
14. Pro cikány je důležité pohodlí, přísun alkoholu a drog. Vše nejlépe zdarma a s donáškou až k posteli. Potom si myslím, že by mohli být spokojeni.
15. Nikdy se na mě žádný cikán nestihl obrátit, protože problémy cikánů mě nezajímají a nechci s nimi mít nic společného. V případě prosby většinou končí po dvou slovech, protože je zarazím slovy, že mě to nezajímá.
16. Z tohoto jejich postoje jasně vyplývá, že vše hrají na diskriminaci. Přitom se jedná o samé lháře, kteří pro svůj prospěch udělají cokoli.
17. Dle mého názoru 90-100%.

P13:

1. Domnívám se, že rozdíl není žádný. Hovorově osobu označuji jako Cigán, při psaném textu používám slovo Rom.
2. Obecně si myslím, že PČR spíše důvěřují. Až na drobné výjimky ji respektují.
3. Občas nadřazené, neadekvátní, urážlivé. Myslím si, že jednání kolegů je prakticky totožné s mým jednáním.
4. Páchání trestné činnosti a zneužívání sociálního systému v podobě nadměrného čerpání sociálních dávek.
5. Nepřízpůsobitelnost, nevzdělanost, kriminalita.
6. Nadměrné užívání drog ze strany romské populace.

7. Ano, ve škole. Hlavním cílem je výchova členů společnosti k toleranci občanů různého etnického původu (kultury).
8. Přiznám se, že to nevím.
9. Že mě nebo někoho jiného chtějí okrást.
10. Nedostatek finančních prostředků, drogová závislost, kriminalita, vysoká nezaměstnanost, nevdělanost versus nevdělavatelnost, obydlí nevyhovujících prostor.
11. Ano, občas postřehl/a. V případě blokového řízení je osobě romského etnika uložena např. vyšší bloková pokuta. V případě správního řízení není činěn žádný rozdíl.
12. Nepřízpůsobiví občané.
13. Zpravidla problematická. Většinou ano, neboť Romové nejsou schopni vyjádřit nebo popsat slovy, co požadují. Do jisté míry je tento fakt zapříčiněn jejich nedostatečnou slovní zásobou a nevdělaností. Nedokáží komunikovat v klidu, neustále křičí a snaží se protistranu poučovat, že jsou diskriminováni. Ve zkratce řečeno jsou neukáznění v komunikaci..... Občas mám pocit, že je problém se domluvit i s „běžným občanem“. ☺
14. Nevím, co je pro tyto osoby na 1. místě, takže nedokáží na tuto otázku odpovědět.
15. Ano, obrátil. V mimopracovním životě s nimi nezavádím žádný dialog. Za předpokladu, že jsem ze strany těchto osob osloven/a, tak „neslyším“. Jednalo se o dotazy: Kolik je hodin, jestli nemám zapalovač, apod.
16. Ano, stalo. Domnívám se, že samotní Romové cítí, že ve společnosti nemají rovný přístup, jako „běžný“ občan. Je tomu tak proto, že se nedokáží začlenit do společnosti a respektovat nastavená pravidla ve společnosti.
17. Domnívám se, že většina, takže odhaduji 90%.

P14:

1. Cigán a cikán je hovorový výraz pro Roma. Jinak je to pro ně (některý) hanlivý výraz. Já sama používám spíš Róm.
2. Podle mého jí moc nedůvěřují a mají pocit, že je buzerujeme a řešíme jen je, protože jsou černí.
3. Vše je v jednání s lidmi individuální, za každého ruku do ohně dát nemůžu, ale ti co jsou v mém nejbližším okolí, tak se chovají stejně jako já.
4. Kromě dávek, nelegální činnost.
5. Chování a zápach
6. Představím si pod tím to, že většina Romů (a jiných osob ze sociálně vyloučené lokality) berou různé drogy (unik do jiné reality)
7. Ano toto jsem slyšela, především v médiích. Podle mého se jedná o výchovu dětí, aby měli rádi i jiné kultury a menšiny. Tyto aby akceptovali.
8. Přišli k nám s největší pravděpodobností z Asie, datace není přesněji určena. V době před 2 sv. válkou bylo na území ČR celkem 32 Rómských rodin (kolik měli v té době členů nevím)
9. Ono není skupinka jako skupinka. Záleží na věkové kategorii, vzhledu a chování.
10. Podle nich diskriminace (což bych netvrdila, jelikož zde je diskriminace naopak), drogy a finanční tíseň, která na sebe nabaluje spoustu jiných problémů.
11. Ne nevšimla.
12. Řádně nevdělaný, nevychovaný, hlučný a bordeláři
13. Jj je odlišná. Romové kolikrát nechápou, co jim říkáme a co po nich chceme.
14. Podle mě rodina, jelikož nic jiného nemá.
15. Ano obrátila se na mě celá rodina, s tím, že v jejich domě je někdo ohrožuje už několik měsíců, a oni si neví rady. Na místo jsem s kolegy přijela, na osobu si políčila, ale i přesto, že tam někdo byl, tak se nám jej nepodařilo zajistit a ani zjistit, kdo to byl. Od té doby se tam již neukázal. Tak těžko říct, zda si dala osoba pokoj, anebo to Romové vzdali.
16. Několikrát, spíš bych řekla, že to je na denním pořádku. Oni se cítí diskriminováni a neustále se nám to snaží předhazovat. To, že jim moc lidí (kolegů) nevěří je tím, že se snaží soustu svých oznámení zveličovat.
17. 90 %

P15:

1. Cigán má z mého pohledu vulgární tón. Nicméně mezi sebou se ze zkušenosti často oslovují Cigán. Osobně mužské jedince této národnostní menšiny označují slovy Cikán anebo Rom.
2. Setkal jsem se i s kladnými reakcemi a to zejména v případech, kdy potřebovali Romové od policie pomoci. Převážně ale mám pocit, že Romové (na území města Brna) policii nemají rádi, na druhou stranu když přijde na věc, tak policii většinou respektují.

3. Kolegové, se kterými pracuji, se k Romům chovají podobně jako já. Většinou na Romy „platí“ neformální způsob jednání, jiným způsobem je vzájemná komunikace obvykle velmi těžká a to zejména kvůli emočnímu rozsahu komunikace z romské strany. Romům se z tohoto důvodu v praxi více tyká, než ostatním občanům ČR. Osobně mám kolegu, který situaci předem příliš nevyhodnocuje a tyká téměř vždy a všem – u něj ale mám pro toto snad pochopení, protože je také Rom. ☺
4. Sociální dávky, invalidní důchody, příspěvky na bydlení apod. Dále brigády „na černo“ a příjmy z drobného prodeje odcizeného zboží do zastaváren anebo mezi narkomany. Zakládání firem a následně braní si půjček jménem tzv. „bílého koně“. Dále příjmy z výroby a prodeje pervitinu. Osobně mám za to, že co se týče Romů na území města Brna, zejména na území městské části Brno-Sever, tak legálně pracujících Romů bude do 10% z celkového počtu.
5. V zaměstnání se setkávám jen s těmi nejhoršími. Z tohoto důvodu můžu říct jen to, že na této „pracovní“ skupině mi nejvíce vadí jejich recidiva (nepoučitelnost – opakovaně trestání), velké riziko přenosu nakažlivých onemocnění (časté: žloutenky typu A,C, AIDS, svrab...), a to že jsou uživateli drog. Dalšími maličkostmi, kterými mě Romové iritují, jsou: příliš hlasné vystupování, „nadutost“ a arogance vůči ostatním občanům ČR.
6. Představím si to, že 90% Romů na výše zmiňovaném území do 40 let jsou drogově závislí, šíří mezi sebou závažné choroby, aktivně se podílí na růstu kriminality v místě bydliště a dobří lidé z příspěvkových organizací se jim snaží v tomto ošklivém osudu pomoci.
7. Ano, v médiích na základní škole apod. Hlavním cílem je zejména děti seznámit s odlišnými kulturami, zvyky a náboženstvími, kdy se tímto (snad) zabraňuje šíření xenofobie a jiných nenávistí. Dále tato výchova má přispět k lepší integraci obyvatel z kulturně odlišných prostředí.
8. Přece z Říma. ☺ Tuším, že z oblasti balkánského poloostrova.
9. „Kde mám peněženku a teleskop?“ Čistě pragmatický přístup – co se osvědčilo, co je užitečné.
10. Nejspíš s problémy ohledně bydlení, řešení finanční situace, osobní hygieny atd.
11. Většinou jsou „klienti“ ze strany Romského etnika v ohledu dopadu jejich protiprávního jednání zkušení a informovaní (osobní zkušenost, zkušenost otce/bratra...). Sami vědí, co bude následovat a policejním prostředím nejsou tak šokováni. Proto je někteří kolegové méně poučují oproti jiným občanům.
12. Velmi aktuální lidé s minimálním rozhledem do budoucnosti. Lidé, kteří milují svoji rodinu, a bezstarostný a hýřivý životní styl.
13. Viz. odpověď u otázky č.3. Je odlišná, aby Rom respektoval a poslouchal pokyny policisty, tak při zákroku musí být komunikace ze strany policisty hlasitější a úsečnější, než u ostatních spoluobčanů. Pokud Rom z komunikace neucítí autoritu, tak si policista vytváří „hlasitý problém“.
14. Viz. otázka č. 13. Nevím, asi zvyklost, výchova, genetik?
15. Většinou s prosbou o informaci, o příbuzném ve výkonu trestu – takové info. nejsme oprávněni poskytovat.
16. To se mi ještě nikdy nestalo.
17. Odhadem 98%.

P16:

1. Toto etnikum označuji slovem Rom. Rozdíl nevím...Snad je to administrativní (úřední) označení etnika (národnosti)
2. Respekt ano, důvěra ne.
3. Jednají podobně. Záleží na chování a vystupování Róma, se kterým jednají popřípadě i trestní minulost.
4. Sociální dávky, práce na černo, (bez pracovní smlouvy), trestní činnost, zaměstnanecký poměr.
5. Využívání sociálního systému.
6. Prodávání drog touto etnikou na Nádraží a Cejlu. Toto mám však spojeno i s drogovou problematikou obecně. Tudiž nemám romské etnikum spojené s hlavním drog. Distribucí.
7. Toto slovo jsem již v minulosti slyšel. Přesné cíle však nevím – snad přizpůsobení a pochopení různých etnik k společnému soužití na určitém území (státu)
8. Původně přes Balkán z Indie
9. Nic, pokud nehlučí
10. Žijí převážně v rámci své komunity... A proto začlenění se do společnosti
11. Vždy se s dotyčným jedná na základě jeho chování a trestní minulosti.
12. Hluční, společenští, žijící převážně ve své komunitě
13. Ano, je vzhledem k jeho gramotnosti v převážně většině ztížena a chce více trpělivosti.
14. Údajně rodina, kryjí se navzájem, bydlí jich často několik generací v jednom bydlíšti

15. Nepamatuji se, že by se na mne obrátil róm o pomoc
16. Toto mi nikdy neřekl. Nedůvěra vůči PČR
17. Odhadem minimálně 50 procent a 90 procent s nimi má minimálně zkušenost.

P17:

1. Nic konkrétního mě nenapadá, Cigán-hovorově hanlivě, Cikán-hovorově (archaický výraz), Rom-společensky korektní
2. Myslím, že Romové mají z PČR respekt, možná i strach, nechtějí s ní mít nic moc společného, snaží se z průšvihů dostat lži za každou cenu. A ano Policie je buzeruje, protože u Romů se vždy najde nějaký přestupek.
3. Určitě s nimi jednájí více obezřetně, Romové mají často u sebe injekční jehly, nože, často trpí na hepatitidu. A jak jsem již psal, u Romů není těžké najít projevy protiprávního jednání, takže se u nich vždy nějaký přestupek najde, mívají často značnou trestní minulost, takže sankce bývají přísnější.
4. Sociální dávky, spousta Romů je v invalidním důchodě, a v neposlední řadě prodej a distribuce drog případně drobné krádeže.
5. Vadí mi životní styl, jsou hluční, nepořádní a nejsou schopní socializace i po řadu generací.
6. V podstatě každodenní kolorit, jak vím z práce u PČR s tvrdými drogami začínají klidně i ve 12- ti letech, jednájí bez rozmyslu a ohledu na budoucí následky. Jsou schopni udělat cokoliv pro okamžité ukojení své touhy a potřeby. Drogy často ředí (čímkoliv) a prodávají dále mezi Romy, bez ohledu na možné zdravotní následky
7. Předpokládám, že je to snaha o harmonické fungování společnosti, v které se vzájemně prolétají kultury a rasy z celého svět.
8. Určitá část byla přesídlena ze Slovenska, za dob Československa, byl to kočovný národ, takže se přesouvají za lepším životem.
9. Kolik z nich je v pátrání, s kolika jsem se už setkal v zaměstnání.
10. Diskriminace, člověk vidí Roma a hned ho zaškatulkuje jako cigána, který krade, zneužívá dávky a fetuje.
11. Romové zpravidla nejsou moc inteligentní, takže se po chvíli práce zamotají do vlastních lží. Vždy se snaží z průšvihů dostat lži a pro svůj prospěch jsou ochotni udat a prozradit kohokoliv, vždy ale neveřejně.
12. Minorita s problematickou socializací, v podstatě ji vidím, jako uzavřenou skupinu obyvatel, kteří jsou hrdí na to, jací jsou a nechtějí se měnit, ale zároveň to jací jsou, dávají za vinu majoritní společnosti.
13. Určitě je velmi odlišná, Romové i při běžné komunikaci křičí nebo zvyšují hlas. Výrazně gestikulují, jejich jednání může vypadat agresivně, i když není. Neuvádí pravdu a lžou ve vlastní prospěch.
14. Hádám, že rodina a vlastní blahobyt jsou na první příčce.
15. Ano mnohokrát a většinou se skreslenou představou o fungování PČR. „Zatkní ho, teď hned, to byl on!“ Většinou se na příslušníka PČR obrací v případě, že mají o sebe strach, chtějí si z PČR dělat vlastní ochranku. Většinou to nedopadlo podle představ Romů, kdy po krátkém poučení o právním systému a legálnosti postupu v ČR vidí policii jako neochotnou konat.
16. Romové o sobě mluví jako o Cikánech, nikdy jsem se s tím nesetkal a Romové své (často dětské) lži prezentují jako jednoznačně pravdivé.
17. Jsou to odhady, ale příležitostní uživatelé 95%, pravidelní uživatelé 50% a těžce závislí 30%

P18:

1. Označení Cigán se v dnešní době již nepoužívá, snad pouze v případě vyjadřování o kulturním dění tohoto etnika. Cikán je běžné označení tohoto etnika, a pokud se týká označení Rom, pak se jedná o endo-etnonym, který užívá většina Romů v Evropě. Já je označuji názvem Cikáni.
2. Myslím, že Romové PČR nedůvěřují, nemají z ní respekt.
3. Kolegové i já jednáme s Romy stejným způsobem jako s každým jiným etnikem. Samozřejmě v některých konkrétních případech, musí být důraznější verbální komunikace. Cikáni jsou velmi hluční až uřvaní. Mají pocit, že když na tebe budou řvát, budeš se jich bát.
4. Trestná činnost a sociální dávky, i když samozřejmě existují výjimky, které podnikají, nebo pracují v trvalém pracovním poměru.
5. Vadí mi jejich hlučnost, potřeba až nutnost vyjít z každého problému, jako ublížený a neviný. Velmi rozvinutá fabulace.
6. Myslím, že cikáni si velice dobře osvojují věci a dovednosti, které jim přinesou zisk, či cokoli jiného. Takže i drogy patří v současné době do jejich repertoáru, ať už uživatelského, či distributorského. Společně s vietnamským etnikem se podílejí velkou měrou na šíření toxikomanie v ČR.
7. S pojmem Multikulturní výchova jsem se seznámila na internetu. Multikulturní výchova má žáky a žákyně připravovat na ty aspekty života společnosti, které souvisejí s kulturní a sociální rozmanitostí.

8. Nejrozšířenější názor na původ Romů byl, že pocházejí z Egypta, odkud se rozptýlovali do křesťanských zemí, jako kočovné tlupy.
9. Prvotně nic, pak ale vyhraje pracovní deformace a pořádně si je prohlédnu, abych věděla, kdo se v tom daném místě zrovna pohybuje.
10. Stále z jejich pohledu nemají dost – nemají dostatek sociálních dávek, pozornosti, tolerance. Staly se kočovným národem, protože jejich potřeba „žít po svém“ (tedy krást a nepracovat) je k tomuto donutila a to přetrvává dodnes, i když nyní tak nemigrují, protože dostávají sociální dávky.
11. Nepostřehla.
12. Vyžírkové.
13. Komunikace je stejná, jako s každým jiným občanem, ale v některých konkrétních případech, musí být důraznější verbální komunikace.
14. Rodina – souvisí to s jejich kočovným životem v minulosti, vždy byli tzv. stát ve státě.
15. Ano, obrátili s dotazem týkajícím se změny výchovného prostředí. Vysvětlila jsem jim postup, možná rizika. V takovou chvíli, když něco potřebují, dokáží být příjemní, úslužní až vtíraví vyslovenými superlativními komentáři. Informace jsem jim napsala na papír, tyto si vzali a odešli.
16. Nestalo. A proč tomu tak je – jsou stále přesvědčeni o tom, že jim celý svět ubližuje a rádi se litují.
17. Odpověď bude jen odhadem – myslím, že tak 80%.

P19:

1. Cikán – dřívější označení pro romy Cigán – slangové hanlivé označení Rom – oficiální označení nepřizpůsobivých.
2. Záleží od kusu, někteří ji respektují a nemají s ní problém, někteří ji nerespektují a z toho pramení případné problémy a nedůvěra.
3. Kolegové s Romy jednájí stejně jak já. Jak vy k my, tak my k vy.
4. Sociální dávky, drogy, sběr surovin.
5. Jejich mizivá snaha přizpůsobit se našemu stylu života (práce, režim, atd.)
6. Prodávají drogy, aby měly peníze a nemuseli chodit do práce. Kolik je jich závislých v poměru s bílými netuším.
7. Slyšel, ale už si nevzpomínám kde. Cílem je tolerance všech kultur mezi sebou?
8. Přišli dle mého názoru odněkud z jihovýchodních zemích když kočovali. Komunisté jim dali na výběr, buď zde zůstanou a budou právoplatnými občany republiky nebo půjdou jinam. Pracovníci zůstali, ostatní odešli. Po 2. světové válce se situace změnila...
9. Nemají co na práci a jen se poflakují.
10. S předsudky, rasismem, špatným soc. zázemím, kriminalitou.
11. NE
12. Svěrázný národ, který se nechce odpoutat od svých (špatných) tradic a zvyků.
13. Romové jsou více hluční a lžou do poslední chvíle, což je psychicky náročnější.
14. Rodina. Je to pro ně základ.
15. Ano, chtěl vědět kolik je hodin. Řekl jsem mu to ☺
16. Stalo. Buď je to z důvodu, že lžou pořád a jsou si toho vědomi, tak se bojí, že když říkají konkrétně teď pravdu, tak jim niko věřit nebude, nebo mají špatnou zkušenost s policií, anebo hrají na city a staví se do role obětí.
17. 46 % ale špatně se to odhaduje. Málo kdo řekne, že bere drogy, pokud se to u něj přímo neprokáže.

P20:

1. Cikán-označení s hanlivým podtextem
Cigán - historicky vzniklé označení, tuším z nějakého latinského nebo řeckého výrazu. Rom - označení z romského jazyka - romale
V práci vždy užívám označení "osoba romského etnika", v soukromí při komunikaci, rychlém toku řeči Cigán.
2. Jak kdy, jak kdo. Jsou to silně emotivní osoby se sklonem k teatralitě. Žijí životem tady a teď. (Těch, co myslí na budoucnost jsem potkala velmi málo). Pokud cílíš na skupiny žijící v komunitách jako ce Brno Cejl, tak ty příliš nedůvěřuj, důvěra je svázaná se situací, kdy jsme pro ně výhodou nikoli trestem.
3. Mnohdy kolegové jednájí s Romy odměřeně, nadřazeně, nevysvětlují - ale nechci to nijak zobecňovat. Někdy si to situace prostě vyžaduje.

4. Hlavní zdroj příjmu - Spíš bych se zaměřila na koncentraci příjmu. U Romů je velmi důležité žít v komunitě - velmi často v širší rodině, kdy hlavou komunity/rodiny je nejstarší muž, který komunitu řídí a komunita je mu podřízena. K tomuto ústřednímu členu komunity směřují veškeré oficiální finance - dávky, mzdy a on je pak přerozděluje podle potřeby. No co si budeme povídat, podle mě u Romů z oblasti Cejlu převažují dávky a pak malé drobné kapesní krádežičky, a nějaký ten šrot, co se ho všude válí mraky
5. V práci je beru za klienty a nepřísluší mi je soudit...
6. Romská drogová problematika - nákup, prodej, užívání již od školního věku. Vzájemně krytí se. Nezodpovědnost.
7. Zaklínají se jí různé organizace od škol počínaje státními úřady konče. Hlavním cílem je soužití různých skupin obyvatel (etik, konfesi), které by čerpaly inspiraci ze svých osobitých projevů. Což podle mě nefunguje, fungovat nebude a nikdy v minulosti nefungovalo.
8. Přišli někde z blízkého východu - Indie, přišli, protože migrují, stále jsou na pohybu.
9. Napadne mě mnoho otázek: Na co čekají? Co tam dělají? - Co se stalo? - dost často otázky s negativní konotací.
10. Nezaměstnanost (nemožnost sehnat zaměstnání), stigmatizace, vyloučení z majoritní společnosti, neschopnost žít samostatně, závislost na pomoci druhých.
11. Rychlost jednání s Romy, nevysvětlování, bagatelizace.
12. Text viz výše.
13. Otázka 11 je celkem o tomtěž. Odlišná je komunikace s Romy rozhodně, akceptují teatrálnost, křik, hádky. Klidnou věcnou komunikaci nejsou schopni akceptovat.
14. Na prvním místě je rodina.
15. V práci nikdy - pouze my jezdili na základě vyslání operačního důstojníka,
16. Nestalo. Myslím, že to tak je z důvodu špatné zkušenosti (občas domnělé).
17. Tak procenta bych odhadovala. Netuším. Ale vzhledem k tomu, že jich pár mělo žloutenku a sami se k užívání drog doznali, tak drogy užívali.

P21:

1. Rozdíl nevím, ve spisech jsou to Romové v běžné komunikaci Cigáni
2. Řekl bych, že ti starší mají respekt, mládež je hodně drzá
3. Myslím si, že jednání je stejné jako s jinými lidmi či podezřelými
4. Krádeže, dávky
5. Nepřizpůsobivost, zneužívání dávek, drzá mládež
6. Závislost na drogách už od mladého věku
7. Řekl bych, že jde o snahu začlenit romskou mládež mezi ostatní děti školního věku v ČR
8. Přišli asi někde od Rumunska a proč? Asi si mysleli, že se zde budou mít dobře
9. Jak to, že nejsou ve škole? Nebo, oni nemají co na práci?
10. Závislost na drogách, negramotnost, žravost
11. Nepostřehl
12. Skupina lidí, kteří si myslí, že jim nic nehrozí, dále si myslí, že nemusí pracovat, stačí mít hromadu dětí a brát na ně sociální dávky
13. Asi záleží, na kterého člověka narazí. Mladí jsou drzí, staří mají aspoň trochu respekt. Pak záleží, v jakém je stavu. Pokud má abstrák, tak s ním není řeč.
14. Řekl bych, že asi rodina. Zbytek jim asi nic neříká.
15. Nevzpomínám si.
16. Stalo se mi to. Je to tím, jakou mají pověst. Hodně lžou, takže je těžké jim věřit.
17. Řekl bych, že tak 60-70%

P22:

1. Rozdíl pořádně nevím, vím, že jedno z nich je uráží, ale nikdy sem to neřešil. Označuji je jako: Cigáni, špíny, „mrdky“.
2. Romové jsou poslední, kteří z PČR mají ještě trochu respekt. Jestli důvěřují? To asi záleží na jedinci.
3. Myslím, že 90% policistů je proti nim vysazenější. Nic méně svým chováním si za to můžou sami.
4. Stát a nelegální činnost
5. Jejich hluchost, nepracovitost, chování ve společnosti, ničení všeho co jim stát dá
6. Mezi Romy se hodně s drogami obchoduje. Z tohoto důvodu se už jako malý k drogám dostanou a „spadnou do toho“

7. Netuším co to je.
8. Nikdy jsem se o to nezajímal.
9. Problémy. Přijde mě, že čekají na jakoukoliv příležitost jak něco vzít ukrást, nebo někoho okrást. Myslím, že každý člověk by v této situaci měl být maximálně opatrný. Člověk už si nemůže být jistý co od nich čekat
10. Nezaměstnanost. To je ale bohužel jejich styl života., drogy.
11. Určitě... Jak jsem už napsal, minimálně 90% kolegů jsou proti nim vysazenější. Projevuje se to hlavně na částce za pokuty, ale i arogancí, až agresí v chování
12. Jako zbytečný lidi pro tuto společnost.
13. Jak jsem napsal výše u kolegů, tak to stejné platí u mě... pokuty dostávají větší a nebojím se na ně hned zařvat a chovat se odtažitě
14. Myslím, že rodina... od někoho vím, že se o tebe rodina bude starat až do tvé smrti a nezavrhnou tě...
15. Jednou se mě malej Cigán zeptal při nějaké demonstraci „jsou už tady nějakí ti „neonarcisti“?,,, odvětil jsem, že jo, a jestli má strach? Řekl, že jo, a že půjde domů.
16. Ano stalo. Ale jak říkám můžou si za to sami... z 90% lžou
17. 80 %

PŘÍLOHA VII:

Otázky k rozhovoru - odborníci

1. Jak byste charakterizoval/a vztahy mezi Romy a Policií ČR v Brně?
2. Jako vnímají podle Vás Romové Policii ČR v Brně?
3. S čím se nejčastěji obrací/neobrací Romové v Brně na Policii ČR a proč?
4. Jak byste charakterizoval/a romskou problematiku ve vztahu k sociálně nežádoucím jevům?

PŘÍLOHA XIII:

01:

Úvod o tématu mé diplomové práce, zmínění o výsledcích výzkumu-nedůvěra...

Tak ona ta nedůvěra je vzájemná, běžný občan nevěří Policii, natož Rom... Já si vzpomínám, když jsme začínali s tou spoluprací, tak jsme se šli v týmu na policejní škole, mluvili s policejní psycholožkou a o tomto jsme uvažovali... A já jsem tenkrát říkal, že policajt je na tom stejně, srovnatelně jako Rom, v tom smyslu, že když jde policajt po ulici v uniformě, tak vůči němu mají ostatní lidi předsudek, tak jako vůči Romovi... To je prostě takový to, jak děcka se testují, které ta zebra, je správná, jestli s černýma pruhama nebo nebo ta s bílýma pruhama... To jsou takové ty zavádějící otázky, které pak nasměrujou to děcko do nějakých falešných představ a vytváří se potom jakýsi jůz, takže to mají ti Romové a policisté úplně stejně... A priori na první pohled má každý člověk nějaký ten předsudek v rámci... A pak u těch policajtů je zásadní věc, že se člověk, když pořád pracuje s pachateli, tak se apriori stává podezřívavý vůči té skupině, takhle to prostě je přirozený... Musí se tomu člověk postavit a obrnět se tomu, aby to překonal, díval se na to s nadhledem a bral to individuálně... To chování přirozeně vyplývá z toho, že jsou s tím činem nějak spojeni a pak jsou předsudeční, že ta skupina je častým pachatelem, a tak častěji dochází k tomu, že si to tímto zjednoduší... V rámci té vzájemné spolupráce se vydefinovali skupiny policistů, kteří měli být jakoby průvodci, kontakty pro Romy, a ona dělala s těma policistama nějaký testy a pak jsme je i školili a pak to vyšumělo... To už je tak minimálně 10 let zpátky... Na škole se jednu dobu vyučovala romština na základě projektu, kdy se zaváděli speciální třídy pro Romy, když ten projekt skončil, tak se romština vyučovala ještě nadále...

Jak byste charakterizoval současnou spolupráci mezi Romy a PČR???

My jsme na tom pracovali docela intenzivně, ale tam to bohužel naráželo poměrně často na personální změny... My jsme vždycky v rámci nějakého projektu vyškolili nějakou skupinu, a ve chvíli, kdy projekt končí a nejsou tam kontinuální vazby, tak se to celý rozpadlo... Ale je pravda, že to bylo vždycky velmi užitečné, že jsme se scházeli s ředitelem školy, probíhaly pravidelné porady, kterých se zúčastňoval i krajský a městský policejní ředitel... A to bylo zajímavé, že u té policie je to jednoduché v tom, že na té vrcholové úrovni z centra je to повеlem... Takže, pak se i ti policisté setkávali i s našema asistentama a s našema lidma a byl to takový krátký kurz v rámci projektu, kdy se jednou za měsíc potkávali Romové a policisté a volně se diskutovalo na to téma, které máte na diplomku... Bylo to zajímavé v tom, že jsme to chápali jako zprostředkování takového mostu a odstraňování vzájemných předsudků... To je jeden z největších problémů, ty předsudky... A také to, že jsou tak jako všichni, policisté ovlivňování médií a vším tím okolím... Dochází k velkému zkreslení, aby ta informace byly zajímavé... Je to komplikované, pak se často vytrhne něco z kontextu a je to už úplně o něčem a jiným, a také to, že lidé věří tomu, čemu chtějí...

Tady v Brně jsou daleko lepší podmínky pro tu spolupráci, než například v severočeském kraji... a je to dáno tím, že tady existují instituce, které se tím docela zabývají a díky těm fungujícím institucím vznikly takové přátelské vztahy s Policií, že jsme si tak vzájemně občas zavolali a pobavili jsme se o tom, třeba s městským ředitelem Vaňkem... Za něho z pohledu té spolupráce to bylo na lepší úrovni, než nyní...

S čím se podle Vás nejčastěji obracejí na Policii???

To je komplikovaný v tom, že oni obecně selhávají vydržet v tom překonat nějakou překážku... Ted' nemluvím obecně, protože se to týká jen určité části Romů... Oni v podstatě, řešíme problém, třeba že získáme děcka na střední školu a oni tam první rok v podstatě tu školu opustí, protože tam jsou jako jediní Romové a oni pak řeknou, že jsem to nemohl vydržet, protože se do mě pořád trefovali, že jsem Rom atd. Takže to je takový obecný jev u určité části, skupiny Romů, že neumí překonávat překážky... Oni si často myslí, že někde přijdou a hned z fleku se to vyřeší... A když se to nevyřeší, tak pak z toho hned ustoupí, mají očekávání, že při prvním jednání se to nejlépe všechno vyřeší... Nejsou ty překážky ochotni překonávat... Samozřejmě u nás je birokacie velká, že je ohromně složitý všechno, a oni to vidí jednoduše a chtějí to tak řešit, a když se to nepodaří napoprvé, tak pak už to vzdají...

Další věc je, že oni ten prostor ořukávají a pokud nevnímají z té druhé strany nějakou velkou podporu nebo ochotu, tak to taky vzdají... Oni, pokud se nesetkají hned od začátku s nějakou podporou toho, co řeší oni, vzdají taky... To si myslím, že to je tím překováváním těch překážek, že normální člověk, který přijde, tak si je vědom toho, že to trvá všechno dlouho. Pak taky ve škole jsou neúspěšnější tam, kde si ten učitel vytvoří blízký vztah s tím žákem... Oni potřebují nějaký vztah, aby mohli spolupracovat... A to samozřejmě v práci s policisty není úplně tak snadný a policista nemá tolik času, aby se tomu věnoval... A má to policista těžký, když pořád pracuje s tou skupinou problémových Romů, vždycky k tomu člověk může sklouznout, k tomu zobecnění, a je to jednodušší... Minimálně je to pracnější, neskouznout...

Pak je ještě u Romů taková jedna zvláštnost, a mám pocit, že to je vlivem minulého režimu, že je navykli, s těch minulých dob, že se tady všechno řeší institucionálně... Jakože my na to nemáme být aktivní v tom směru, takže to má řešit úřad, nebo někdo... Např. jsme měli nějakou schůzi s těma lidma a oni říkali, že by tam chtěli houpačky a další věci pro děcka, tak se to udělalo, i pingpongový stůl se tam dal, a pak někdo na nějaké schůzi zase chtěl, myslím že to byli ti samí, že to máme dát pryč... A proč to máme dát pryč??? Protože ty děti tam jsou do noci... A ptáme se, a čí jsou ty děti??? No, naše... Oni, než aby si udělali zle mezi sebou, tak to nechají řešit instituce, za ně... Oni když někdo něco řeší, tak chtějí mít dobré vztahy, oni se nepostaví a neřeknou, nechce toho... Nechceme si mezi sebou dělat zle a to je častý projev... Vloni byla porada s paní, která řešila domácí násilí, a říkala, že často se stává, že žena volá na Policii, že jí muž bije a ona to teda oznámí, i když to tak není časté mezi Romama, něco oznamovat... A když to pak teda začne Policie řešit, tak se postaví proti těm policistům a obhajuje toho manžela... *Proč to tak je???* No tam totiž působí více faktorů... Tam je to, že ona to nechce řešit, 1. že si nechce dělat to zle, že je to manžel a otec jejich dětí, 2. že se nechce vystavit tomu, že ho práskne... A pak ten policista, když zasahuje, tak někdy zasahuje fyzicky a ten chlap se brání a to je další 3. faktor... S tím domácím násilím to je povětšinou tak, že často se ty manželky nedají odradit od toho, že to nahlásí a pak to zase stahují... To je u Romů mnohem citlivější záležitost, než u většinové společnosti...

Tady v Brně si myslím, že ten vztah mezi Policií a Romy není až tak hrozný, i když dochází občas k některým extrémům... Jako je pravda, že teď se ta propast zvětšuje, obecně, a ono se to odráží i na vztazích s Policií, že dřív chodili romské a většinové děti společně do školy... Teď se vzhledem k těm ghettům, které tady jsou, tak chodí už jenom do romských škol... A dřív spolu i pracovali, a dneska vznikly romské firmy, takže oni jsou dnes jen v kontaktu s Romama a pak se pro ně stává většinová společnost nepřátelská, v jejich očích... To předpokládám, že vytvoří do budoucna další problém... Tak jako když se ti lidi nepotkávají, tak to ještě může být... Jak jsme se bavili, že se potkávali, tak bylo osobní přátelství, ale jakmile to přestalo, tak ještě nějakou dobu to poběží ale pak už bez těch kontaktů, když se to nebude udržovat, tak to vyšumí a bude to stejný, jako na začátku...

Tady se jednou za měsíc potkávají policisté z OOP Brno-sever s asistenty prevence kriminality... Ti byli původně pod námi, pod městem, za tu dobu je to už asi třikrát přejmenované... Teď tu jsou 2 APK v organizaci a další 2 asistenti prevence kriminality přímo pod městskou policií, respk. pod městem. Tady to v podstatě běží od toho prvotního projektu na vytvoření míst APK a od té doby začala ta spolupráce s městskou i státní policií... To se různě prolínalo, někdy to bylo ze státní, někdy s městskou, pak s tou střední policejní školou v rámci toho náboru romů do škol, pak jsme se pravidelně potkávali... Ale teď nastává doba, kdy ty kontakty vyšumí, tehdy to bylo ještě za starýho pana ředitele školy, teď už je v důchodu... To bylo takový, ty osobní vazby jsou vždycky fajn... U té policie se to fakt mění rychle, přijde někdo nový a vyšumí to... Zaprvé nebyla síla, abychom dělali pořádek ty školení, protože ty lidi se vyškolili, to nějakou dobu trvalo, pak šli do terénu, protože to bylo cílené přímo na ty, kteří jsou na ulici... Tak to teda nějakou dobu trvalo, pak nastoupil a za půl roku byl zase někde pryč... Chtělo by to aspoň jednou za rok vyškolit ty další lidi... My jsme se také zúčastnili té centrální spolupráce v rámci norských fondů, a mám pocit, že to má větší význam, na té lokální úrovni, protože ty lidi se znají a mají šanci se potkávat ještě i dál... A teď se školili v té Praze na centrální úrovni, zase to nebyli řadoví policisté, ale byli to ti šéfové, styční důstojníci... Ti působí v každém kraji po jednom... A teď vlastně začal ten projekt policejních asistentů v těch čtyřech rizikových krajích, a uvidíme, jaké to přinese výsledky... Ta původní myšlenka přišla z Anglie, kde jsme se také byli tenkrát inspirovat, když to začalo...

...ten výzkum mezi těmi Romy, kde se zjišťovaly názory Romů na Policii, nakonec prováděla shodou okolností brněnská firma, kdy se ho zúčastnilo 5000 Romů...

Tam pak bude podstata, jak ten projekt skončí, jak to bude pokračovat dál, chtělo by to pak nějakým způsobem udržovat... A to nevím, jestli se pak na to seženou peníze, takhle zkolabovala celá ta naše předchozí spolupráce a všechno... A fakt bych raději podporoval tu lokální úroveň, než tu celostátní, protože je potřeba, aby se setkávali jednak ti šéfové těch institucí, ale tak i prostě řadoví policisté s Romama, na té nejnižší úrovni, protože pak to ztrácí význam, když si to ti šéfové potom jen povykládají, odkývají to a pak ti řadoví policisté se o tom mnohdy ani nedoví... *To já mohu potvrdit z vlastní zkušenosti, že nebýt této diplomové práce, tak jsem neměl ani nejmenší tušení, že něco takového vůbec probíhá...* A ono se to i zhoršuje, jsou případy, kdy policie je pod tlakem veřejnosti, že téměř neví, jak se má chovat, když zasáhnou, tak je to špatně, když nezasáhnou, tak je to zase špatně... Teď jsem zaregistroval nějakou rvačku na nádraží v pátek... *(tam jsem by já s kolegou jako první na místě... Vznikl tam konflikt mezi třemi Romy třemi Neromy, a jednalo se o to, ...)* A teď mě napadlo, jestli je vůbec nutné, aby v těchto případech policie vůbec zasahovala??? *Je to nutné, při takové potyčce je ohrožen život a zdraví osob a majetek, tak to policie musí zasáhnout... Navíc se jedná o přestupek a může se za určitých okolností jednat také o podezření z trestného činu...*

Teď byl taky celkem velký zákrk na cca 60 olšských Romů u sv. Anny, kdy tam jeden Olach umíral... To je taky taková věc, ta západoevropská společnost je založena na individualitě a tyhle jsou založeni na rodině, tam se schází celá velká rodina... To je nakonec ten

největší problém těch Romů, teď v současnosti...Protože oni nejsou na individualitu připraveni, řeknu Vám příklad, že se pracovalo dlouho s mladým klukem, který začal podnikat celkem úspěšně, ale po nějakých dvou letech ho ta rodina stáhla zpátky, protože oni nepracují, a on neodolal tomu, že se musí starat o manželku a svoje děti a ta rodina chtěla prostě od něj podporu...Takže on chodil do práce a dělal na všechny...(čel jsem, že se stává, že jeden pracuje a musí odevzdávat výdělek všem, rozdělit se...) Ale bohužel to tak ten princip je, že ta rodina je na prvním místě!!!! Je to prostě jiný, celá ta logika těch věcí je takhle postavená...*To ano, matka nemá pro dítě svačtinu do školy, tak ho raději do té školy nepošle...Teď je o tomto zajímavá kniha BRNOX, kde se třeba píše, že je pro romské dítě ostuda mít ve třetí dítě na svačtinu chleba, oni chodí do KFC na hamburgery, hranolky...Nebo mají na svačtinu brambůrky...*

Co byste mohl říct k romské problematice v kontextu sociálně nežádoucích jevů?

Tak třeba alkohol, ten už tak pomíjí, to je prostě samozřejmost, že se chlastá...Ale u těch drog, to je teďka průšvih velkej, protože nám do toho zapadá čím dál víc lidí a čím dál mladších...A taková ta specifika u Romů je v tom, že to je rodinná záležitost, že rodiče fetují a děcko taky...Pak se tam prolíná užívání a dealerství...To bude aktuální zásadní problém Romů...Oni v tom jedou prostě, není úplně nedstandartní pro 30-letýho člověka, kterej ještě v životě nepracoval jinak než tady tímto...

No to je šílený no... Já vím že prostě čas od času se obrátí na nějakou neziskovku rodiče, aby jim pomohli s dětmi, skrz tuto drogovou problematiku, ale to výjimečně...Ty rodiče hlavně tedy z kraje to nechcú vůbec připustit, že by to jejich děti mohli vůbec brát...A pak to teda, když už výjimečně, řeší pouze přes instituce, policii v tomto nevěří...S těma drogama to fakt směřuje do pekel a pak se ta situace docela zhoršuje, teď se kvůli tomu inicioval vznik Ambulance tady přímo v lokalitě, která by přímo spolupracovala s neziskovkou...To má být přímo lékařská ambulance a má to být provázáno s asistenty kriminality a terénníma sociálníma pracovníkama... Od těch drog se to potom odvíjí jedno k druhému, potřebují dávky, tak kradou, na ulici se pak čas od času potká i nějaký čichač, a ti jsou teda úplně vymaštění, to už je pak úplně na hranici...Ty starší, jako rodiče, to ještě řešit zájem mají... Občas i starší uživatel, ale velice zřídka...Další věc je ten přístup k drogám i ve vězení...Teď dlouhodobě spolupracuje neziskovka s jedním Romem, který se na ni obrátil, že jejich kluk fetuje, tak se mu doporučila drahá odvykačka... Pak spáchal nějaké trestné činy a pak ho zavřeli, a když se ho pak ptali, teď je teda myslím už po třetím trestu, nedávno se vrátil a zdá se je už čistý, ale říkal, že to tam v tom prvním výkonu taky běžně bral...Jsme ještě říkali, taková drahá odvykačka...Ty drogy sem měli přinést olaši, ale teď v tom jedou olaši i ti ostatní...Jakože pro ty olachy je to typické a je vysoký předpoklad od začátku, ty olaši vždycky jako pracovali, oni se neobrací na právní pomoc, vždycky si poradí sami...Ale to jsou ti, kteří dříve obchodovali s koňma a teď už jen mění ten sortiment, lehký přísun zdrojů, drogy. Prostě akorát vyměnili to zboží, to je takovej zavedenej multimarketing, kdy to dělá celá rodina, celá rodina se na tom podílí včetně dětí, tak pak to celkem hučí...Oni samozřejmě vyřvávají do světa, že jsou proti drogám, ale i do neziskovek chodí často olaši, aby se něco dělalo s drogama, přitom oni sami užívají a je to jejich zdroj...To je taková hra...Oni si vyžadují tu institucionální pomoc, a ví, že tam to někdo od nich prodává, ale oni si přece nerozhádají svoji rodinu...Nedávno byla zveřejněna mapa varen a pěstíren, tak zde byla Bratislavská, Cejl...Na to se dlouho upozorňovalo, ale nevím, jaký tam jsou ze strany NPC postupy a jak se to musí dlouho vysledovávat... Protože to normálně šlo vidět pod okna, lidi kolem toho chodili a trvalo to fakt dlouho...A mám taky zkušenost, že zřejmě i mezi policistama jsou lidi, kteří s nimi spolupracují, s těma dealerama, nevím, připadá mi to tak... Jednou na Bratislavské byla s jedním pracovníkem z neziskovky nějaká paní, šel kolem nějaký policista a ona mu něco říkala a měli se k sobě a ona v tom dosti jela...Zřejmě tam ty vazby taky nějaký budou, ale to je taková těžká věc, která se dá už těžko nějak dokazovat...Tak jsou to jenom lidi a nejde přece jen předpokládat, že tam budou všichni na straně zákona...To samý, jak byl ten berdychův gang, kde byl bývalý policista...On v tom prostředí to má bližší, najít si cestu k tomu podsvětí...Když se do toho namontuje, tak věřím že se na tom pak má třeba líp... A je to zvláštní, tady působí jeden drogový dealer už několik let a furt mu to prochází...Oni teda jsou postupně zavírání, pak zase propuštění a jedou v tom dál...Tady se objevil taky v parku jakýsi cizý člověk ze severních čech, vždycky se objeví, ví se, že dyluje, a pak se najednou zase vytratí, těžko říct, jak mu to prochází...Jde to fakt těžko vychytat...On přijde z kriminálu, pak se to hodí třeba zase na někoho jinýho, třeba na manželku, tak jak to je u Romů zvykem, že to odsedí někdo jiný...*I NPC je kolikrát touto prací znechucená, jeden zdroj se pozavírá a už hned v zápětí funguje jiný...Kolumbie...*To jo no, tak taky všichni zařvali, co proti tomu chtěli nějakým způsobem bojovat...

Tady se to asi fakt úplně neodstraní, spíš se musí hlídat, aby to se to nespustilo ještě víc, než to je teď...K té ambulanci, už se něco začalo, akorát ta ambulance ještě není fyzicky postavená, ale už se tady nějaké věci realizují...Ta osoba teď sídlí někde jinde, ale už to tady obcházel a TSP ho tady s tou situací seznámili...Ten bude mít určitě zajímavé informace ohledně drogové problematiky...

U těch olachů je ještě taková věc, že ono pro veřejnost jsou jako prioritní, jakože všichni jsou Romové, ono to funguje tak jako „plano-vě“, tady v Brně je třeba 5 velkých rodin, všichni ostatní jsou na ně jakoby navázány... Sice nefungují úplně že, ten šéf toho rodu to tak jako vede...Ale částečně to má jako vliv na ty...Už to nefunguje, jako to fungovalo dřív, ale částečně to tak aspoň je...Ty Romové, to jsou vlastně klany, tam funguje, že to jsou rody a oni mezi sebou pak jako soupeří, práskají se navzájem...Pak i ve věznicích, tak když

z toho mají nějakou výhodu...Pak ještě funguje u Rom takové to kritérium úspěšnosti, nejprve je to hudebník a bohatý, a pak už i v poslední době i vzdělaný...A to jsou takové ty priority...Důležité je, když umí dělat peníze...Ty mají největší podporu u ostatních Romů...Pak jsou romské firmy, které dělají na nějakých rodinných tradicích a některé firmy dokonce nechtějí zaměstnávat romské dělníky, protože jsou nespolehliví a taky kvůli dohadování, když je nějaký zpoždění v platbě, tak těžko se bráchovi řekne nemám, počkej...To se říká hůř než cizímu...A když to je široká rodina, tak jsou pak bez peněz všichni...A to je u i bílých, akorát u Romů je pak větší haló...Ale zas když je krize, tak je to vždycky těžký, protože když já si mám udržet nějaký komfort, tak musím ošidit toho dělníka...

S tím vztahem také souvisí ještě to, že oni jsou furt jakoby i ti, kteří nežijou kriminálním životem, jsou mimo společnost v tom smyslu, že pracují většinou na černo...Jak se říká že nepracují, tak oni většinou Romové pracují, ale načerno...Tam pak padnou úplně jiné vazby na všechno a vzhledem k exekucím jsou nuceni hledat klíčky, i v tom ostatním životě, protože, když se domlouvají na tom hlavním zdroji příjmu, tak to už není legální, legitimní, a pak už jsou všichni zvyklí na to, že se musí hledat, pohybovat se v jiném prostředí...Oni se hledají vždycky nějakou tu cestu, tu klíčku, prostě nic standardního metodou...Člověk, když se rozhodne jít k lékaři, tak si vybere podle internetu nebo někde, ale oni ne, přes známý, řekni mi kdo je...Jeich první vždycky nápad je, je to vždycky na hraně, jako než aby šli tou normální cestou, tak mají pořád pocit, že to normálně nejde...Oni teda jsou občas situace, kdy to nejde jinak...Ale taky že to jde, a pak jsou zvyklí, že to tak berou automaticky...Tak jako s bydlením, řekne že je Rom, tak nejde... Prostě to je oddělená společnost a má svoje pravidla, kteří se pak chovají úplně jinak, než to standardně ve společnosti funguje. Oni pak jsou tak zvyklí, že se tak pohybují celý život. Pak taky často lžou a pak se stává, že už tomu i sami potom věří, to co říkají...To často dělají, ne že by se na to nějak připravovali, ale tomu fakt jako uvěří a když vím, že to tak není, slyšel to člověk jinak, tak se pak začnou třeba ještě hádat... I z pohledu vztahů, jak se tyto věci formují, tak i vztahy k policistům jsou přes tu deformaci takto ovlivňovány...

O2:

V Brně je velkej problém romská drogová problematika...Aji teda v Ostravě, ale tam je to hlavně díky tomu, že tam je hodně Romů olašských...tam si teda myslím, že ten problém je ještě větší, než tady v Brně...jednu dobu měli romové dokonce 2 romské krále, v Ostravě a v Brně...Problém byl v tom, že to byly dvě větve, jedna větev nechtěla uznat toho druhého, teď ta první zase toho prvního...teď přesně nevím, jak to je, protože jeden z nich umřel...myslím že ten ostravskej...Další věc je, že on samotný měl problémy s drogami...Někteří nezůstali jen u té distribuce a hodně jich do toho padlo, že to začali brát a to je pak cesta do pekla...tím si pak moc nevydělají, protože sami na to peníze potřebují...

Hodně se stává, že některé krádeže berou na sebe za toho druhého, např. když ten druhý je mladý a nebyl ještě nikdy trestanej, tak aby mu tím nekazil hned život...nedávno byl případ, kdy byli chyceni dva Romové v knihkupectví, nevlastní otec se synem přítelkyně, ten syn kradl, chytila je Policie a ten otec uvedl, že to vzal on, protože už byl několikrát trestanej a ten nevlastní syn ještě nikdy... Když se pak umísťoval do policejní cely, tak u lékaře uvedl, že se již několik let užívá léky na tlumení závislosti na drogy...rivotril a tramal...Říkal, že už několik let teda úspěšně nebere, ale když bral, tak potřeboval denně 6-8 gramů pervitinu, což je denně 6-8 tisíc korun a za měsíc to je 200 000 korun...Když u lékařky uvedl, jaké množství denní dávky 2-2-2 mu lékař předepíše a kolik toho tedy denně bere, tak lékařka nevěřičně koukala a uvedla, že mu takové dávkování v žádném případě nepředepíše, že to jsou koňské dávky a že je v podstatě potlačil závislost na drogách ale získal si závislost na těchto lécích...Oni to pak tímto nahrazují a toto je přesně v kriminálech...Oni jsou pak fakt úplně jak vyblblí, některý kluky když vidím, tak jsou fakt úplně mimo...I kluci o kterých třeba vím, že začínali doma a pak šli do kriminálu, tak je to úplně absurdní, oni vyjdou z kriminálu a jsou na tom ještě hůř než doma...

Jakmile se do toho dostanou, tak začnou okamžitě páchat trestnou činnost, protože potřebují na to peníze...Ne každý se dostane do fáze, že potřebuje litr na den, ale i kdyby potřeboval 200 na den, tak pořád jsou to peníze...A čím větší dávky, tak tím víc těch peněz potřebují...Od toho se pak automaticky všechno odvíjí, krádeže, kriminalita, prostituce...Čím další mladší děti si na to pak navykají, dávají jim to za babku, je to zlo...Bývají třeba i kampaně, že udělají třeba čaru i za stovku...Což je pro ně nic, ale pak je to už za 200...A hlavně u těch mladých děcek, ty děcka vědí, kde všude se to dá sehnat...

Řeší to ty rodiče nějak???

Jak kdy...Ty rodiče mají strach z Olachů, ale nejsou dealři jenom mezi něma, ale i mezi obyčejnýma Romákama...Nebo mají kontakty na drátě, ale spíš to, to je ale obecně u všech u rodičů, že to nechtějí dlouho přiznat, že jejich děcko něco takového dělá... To jeden typ rodičů, pak jsou takový, kde je to vícegenerační záležitost, teď to může být i dědeček a syn a ti už mají třeba vnuky, kteří nejsou v tom věku, aby užívali a nebo někteří to i chtějí řešit ale fakt je, že pro ty děcka v podstatě není moc možností co s něma...Protože v tuto chvíli není žádný zařízen, který by se věnovalo vyložení děckám, který mají problém se závislostí...Instituce jako HELP MY a podob-

ně, tak ve chvíli, kdy má to dítě v sobě nějakou látku, tak je tam nevezmou... Takže to je problém, kam s nimi... teď na to upozorňujeme, s OSPODAMA, že toto je fakt problém... Teď mělo vzniknout nějaké zdravotně školské zařízení někde v Račicích, minulý týden jsme se dozvěděli, že zas je jako problém, že ta budova zas jako nee, takže zas by to mělo být někde jinde, ale tohle je furt dokola, nekonečný koloběh... Další fakt je ten, aby ty rodiny v tom byly intenzivní, když už aspoň tak k psychologovi, i toto je problém, nějaká systematickост a nějaká pravidelnost... Obzvláště ve chvíli, kdy je v té rodině třeba 4-5 dětí, a jsou třeba ještě na ubytovně a nemají střechu nad hlavou, a neví, kde budou za měsíc, tak tohle je pro ně často věcí na posledním místě... Není to vůbec lehký...

Úvod proč provádím tento rozhovor, tento výzkum...

Důvodem odlišného nebo negativního přístupu některých policistů může být také to, že jsou dlouho na ulici a řeší neustále dokola takové ty negativní věci, potkává se se samým lhářem a s takovým slušným méně... To už musí být taková ta osobnost s nadhledem, aby si řekl ano, potkávám se pořád dokola jen s tou samou skupinou, která má nějaké problémy, ale pořád tady jsou takoví ti normální nebo slušní a to právě policisté nerozlišují... Někteří, Vám řeknu třeba příklad na ukládání pokut. Když přejde bílý na červenou, tak dostane třeba 200 Kč, a jde cikán a dostane pokutu mnohem vyšší, třeba 1000 Kč – 2000 Kč...??? Je to smutný, ale je to tak, a při tom to je úplně absurdní, protože musí vědět, že zrovna ten Cikán vůbec na to nebude mít, kdyby dostal ty dvě kila, tak je možná i zaplatí a někdo je uvidí, ale prostě tisíc korun už nikdy nikdo neuvidí... A z toho vznikají zase jenom nějaký exekuce a další problémy... Oni se teda nehádají, jsou takoví odevzdaní... S touto souvislostí si myslím, že ten problém je na obou těch stranách... Jak mezi Romákama je spousta těch, kteří mají strach, prostě Policie je pro ně něco co budí respekt... Samozřejmě jak kdo, existuje spousta typů lidí, např. ta starší generace Romáků. Oni mají fakt strach, protože Policie je pro ně jakoby nějaká represe, ti mají strach... Pak jsou ti, kteří přebírají takový ty „někde slyšel“ a tak už to je, takže prostě klasický předsudky a stereotypy... A pak jsou ale bohužel i ti, kteří tu špatnou zkušenost zažili a mají, takže s těma je úplně nejtěžší pracovat a přesvědčovat, že to tak není, že i mezi policisty jsou féroví lidi, kteří jsou slušní a to je hrozně těžký... A pak jsou ještě ty lidi, kteří to vnímají jako že nebudou prostě bonzovat, protože jsme tady nějaká skupina a to se mezi sebou nedělá... Tím, že díky programu Asistent prevence kriminality a Pomoc obětem trestných činů jednáme jak s pachatelama, tak teda teď i s oběťmi, tak se snažíme celou dobu toto odbourávat na obou stranách... Jak na straně té Policie, tak na straně těch lidí... A přesně tohle je jeden z těch důvodů proč tento program vznikl... My jsme se inspirovali Ostravákama, kteří začali dělat ty Asistenty kvůli lichvě... Tam to celý vzniklo, i tady samozřejmě lichva byla a nějakým způsobem je do teď, ale takový ty oficiální lichvy nebankovní půjčky... Tam to bylo ale mnohem vyhrčenější, tam docházelo i k vážnějším fyzickým napadáním, vydíráním, což tady v Brně jsme se s tímto ve velké míře nepotkávali. Ale zase jsme tady v mnohem větší míře řešili právě DROGY, u mladých děcek, prostitutek kolem Alberta a pak takový to nedůvěra, jak tam tak tam... takže jsme začali někdy v roce 2006, abychom jednak jako trošku i do té Policie popichovali, protože fakt nemůžou ke každému přistupovat jako k těm s prominutím h...m, protože někdy... samozřejmě, narazí na 120 lhářů a darebáků, ale prostě ten 121 může být v něčem fakt nevinně, je to strašně těžký, ale pořád je to člověk od člověka, já třeba za to taky nemůžu, že třeba nějaká např. paní Ševčíková zabila svoje děcko, jenom že to je prostě jedna... tak to prostě nejde fakt takhle posuzovat... U Policie je teď hodně nových policistů, co si nasadí uniformu a hned si tím „honí“ EGO a je to špatný, mají třeba averzi k Romům, a tohle fakt nepomůže k nějaké harmonii a k tomu, aby to alespoň trochu na nějaké úrovni fungovalo, aby se neprohlubovaly věci, který se nemají prohlubovat... Tak prostě pokud tam budou chodit jenom ty lidi, kteří si chtějí jenom něco dokazovat a sami mají nějaký i komplexy... prostě bohužel, s tím musí počítat, že nebude řešit samý bezproblémový kauzy a měl by jednat profesionálně a s určitým nadhledem a nezaujatostí... Pokud se bude fakt takový to podvědomí jen jako utvrzovat, tak je to špatně...

Ale fakt tady máme a zažíváme případy, kdy ty lidi nemají absolutně žádný problémy se zákonem, ti se prostě snaží vést úplně normální život, a pak jsou lidi, kteří jsou v takových s prominutím „sračkách“, že se přesto vůbec nedivím, že sklouznou, že ty dobrý vyhlídky v něco dobrýho jsou tak minimální a život na ubytovnách, to není šance se z toho vyhrabat... Ubytovna POHODA, tam třetina lidí fetuje nebo to prodává... tam to je katastrofa... Tam všichni vědí, se seženou všechno... Tady působí jeden dealer, který se už taky několikrát řešil, ale ve chvíli, když se nad ním stahují mračna, tak se přestane, nebo se to prostě někam přesune... Nevím, jestli dostává nějaký echa, ale tohle není proboha jedinej člověk, kterej tohle to dělá... tyto věci má rozpracovaná protidrogová a vím, že to taky není pro obyčejnou Policii jednoduchý se do toho nějakým způsobem zapojovat, aby to nějak nepřekazili... Celkem to není snadný, oni mají různé telefony, vím že zas se nad někým schylovalo a prostě bum... Mezi sebou se pohádali, vyměnili si telefony a prostě bylo po akci... Tohle fakt, nevím... Víme že chytne někoho, kdo má u sebe 5 gramů, je o ničem, pak to státní zástupce shodí a ani se nedostanou k soudu... Víme, že to není úplně lehký, zároveň kdo co všechno se děje, co ani mi nevíme, ale jakože jsou tady takovýto věci, který jim fakt prochází, to tak je... Ale zase na druhou stranu o kde kom se říkalo, že to má mít u policajtů koupěný, ale stejně na něho přišla řada... To je kauza od kauzy, na některý se chystají velmi dlouho a ne vždycky se všechno podaří... Je jasný, že je důležitý chytne ne

toho na ulici, který toho má nejmíň, ale chytout to někde tam u toho pramene...J to nekonečný příběh, jedna varna se zajistí a pozavírají se lidi a vzniká hned už druhá...To je nabídka x poptávka.

Tady paní, které zavřeli manžela na Slovensku a údajně potřebovali peníze na nájem, a on prostě do toho šel a převezl...Dostal 10 let Leopoldov, jeden z nejtvrdších kriminálů... Je to nepoměr, kolik dostanou fakt blbci, za blbosti, jaký pátky dostávají a pak když vidím, že se děje takový svinstvo a buďto se prostě nestane vůbec nic nebo vyvážnou s podmínkami, tak to je strašně těžký k těm lidem promlouvat a vysvětlovat, že je nějaká spravedlnost...Já často cítím, že ta spravedlnost není, když se pracuje i s lidma po návratu z výkonu, tak vím, že často ani v tom kriminálu to není rovný, že to je prostě Cikán a hotovo...Jsme v kontaktu i s lidma ve výkonu, kteří nás kontaktují nebo i lidi co jsou doma, příbuzní, tak nás vyhledávají, kvůli třeba přemístování...

Jsou věci, který moc nejdu změnit úplně systémově, protože prostě jsou v našich hlavách nebo v hlavách těch lidí a s tím se úplně nejhůř pracuje...I tady to vidám, že se tady občas něco odehraje, že přijíždí Policie, ať už městská nebo státní a taky jsou vidět fakt ty rozdíly, mezi těma jednotlivýma lidma, mě je z toho trapně, někteří se fakt chovají absolutně neprofesionálně... Vezmou si občanku a začnou před lidma diktovat osobní údaje a mě je trapný jim říkat, přece tohle, vždyť tady nahlas diktujete osobní údaje a oni stojí...Ale pak zase přijdou chlapci, kteří jsou úplně v pohodě, mají nadhled a ještě s těma děckama udělají nějaký fórek a je to fakt úplně o něčem jiným, a tak mají tisíckrát větší šanci k něčemu se dobrat...Protože když si tady někdo hraje na „kriminálku Miami“ a vyznačuje z něho takový to pohrdání a takový ty komentáře, tak i pro nás je to úplně nepřijemná situace...Když z těch lidí dělají fakt idioty a ještě před náma... Já nechci tady dělat aktivistu, který je bude ponižovat, já musím být na obou stranách, ale zase když pak naši klienti uvidí, že já nereaguji na nějaký nemístný věci, tak zase to taky nejde pořádk, protože pak zase nebudou mít k nám důvěru, takže to si pak někdy říkám, panebože, to snad není ani možný, že ty lidi jsou taková...

Co se týče důvěry, tak určitě není ani na jedné straně, Romů k Policii a obráceně...A čím to je??? Buď teda je to špatný mezi sebou, nebo je to přenášení od známých, rodičů a tohle já nenávidím, za tohle fakt některý klienty „buzeruju“, nebyls u toho, nezažils to, tak prostě nemluv... Jenže pak jsem svědkem něčeho, co si řeknu, to fakt teď byla potřeba...Jdu po ulici s Romem, zastaví nás Policie a kontroluje jen jeho a mě si ani nevšímá...A mě to je v tu chvíli trapný, kdyby řekl aspoň, prosím Vás, máme nějakou akci, podezření, ne... Oni prostě jenom, fakt tak arogantní...Mě to fakt...Nemám potřebu se cpát do nějaké nepřijemné situace, ale zeptám se, a ode mě občanku nepotřebujete??? A jako fakt slušně, tak jeden policajt mi vůbec neodpověděl, tak znovu říkám, a můžu teda vědět proč, tak potom teprve zas takovým nějakým arogantním „je akce“... A jak se ten člověk pak má cítit a jak si má vytvořit kladný přístup k policii...??? Já říkám těm Romům, ale pokud se budete dívat na ty konflikty, jak myslíte, že se dívají oni na nás? Vždyť vy jste taky plní těch stereotypů úplně stejně...Jaký zase..., tam nejsou přeci všichni stejní...

My to nemáme úplně lehký, že jsme vůči Policii vstřícní, otevření k tomu pak jsme na druhou stranu vnímání, jako že teď jsme ti zaprodanci, div ne bonzáci, u Romů...To samý měl ten romský asistent, co teď působí v Anglii. Toho měli za bonzáka a dokonce mu vyhrožovali i smrtí...A to je naším cílem, aby ti Romové nebyli jen běžní kopáči, uklízeči, ale třeba ti asistenti nebo aby byli i u těch policajtů... Ale to je fakt těžký...Jednoho Roma teda znám u Policie a to je fakt poznat, pořád lže, vykrukuje se ze všeho... To není ani tak, že to má v krvi, ale tím předáváním těch vzorců...

Jednu dobu se tu v Brně vyučovala romština, to bylo podle mě velmi užitečný, rozumět romštině, protože ve chvíli, kdy se dostanete do nějaké situace, tak se dozvíte tolik věcí, protože se mezi sebou budou bavit cikánsky... Okamžitě, kdy se objeví policajt, začnou se mezi sebou bavit cikánsky... A to není u Romů žádoucí, aby policajt uměl romsky, protože jim v tu chvíli bude rozumět, na čem se domlouvají...To je jediná jejich výhoda, protože oni dobře vědí, že jsou v té situaci velmi malí páni, takže aspoň se drží tady toho, že si udržují tady ten jazyk...

Podle toho výzkumu, jak tady v Brně probíhal, není tu zas taková nedůvěra v Policii, jako jiných v krajích...A tomu věřím, já si myslím, že v Brně, už nějakou dobu funguje síť a myslím si, že na tom máme určitou zásluhu i my, že fakt jme v kontaktu jak s městskou, tak se státní, jak s klientama, tak s jinýma, s probační a mediační službou, snažíme se aktivizovat jak ty, tak ty, a myslím si, že Brno na tom není fakt tak špatně a že se tady najdou lidi, kteří na tom mají zájem. Třeba v době, kdy byl ředitel pan Vaněk, tak to byly zlatý časy...Teď to je takový, ne ticho po pěšině, ale v kontaktu s vedením to zas až tak není...My jsme v kontaktu s oddělením na ul. Příční, s toxi týmem, s krajským ředitelstvím a styčným důstojníkem, který je zaměřený na romskou menšinu. Ale s těma úplně nejvyššíma v kontaktu nejsme, ale myslím si, že v nějakým povědomí jsme. Ta spolupráce je pak u nějakých konkrétních kauz, nějaký zakázky, ale že by vedení nějakou spolupráci iniciovalo, tak to nedá říct. Teď je aktuální ten policejní asistent, který je teda jen v těch čtyřech krajích, Brno ne že by to nechťelo, zájem na tom mělo, a podle styčného důstojníka se asi uvidí, jak to fungovat podle toho pilotního programu...V Brně je to oproti jiným obcím, ve kterých pracuje celej tým a má přehled o celé té obci, horší, protože je velký a je to tady v podstatě nereálný...To může být akorát tak na nějakým menším území ošefovaný ale to nezabrání všemu... Tady na severu, na ul.

Příční byl vedoucí K., byl tady leta a on to znal, on věděl moc dobře, přesně jak to tady chodí, jaký jsou psaný nepsaný pravidla, nic se nemuselo nic dlouze vysvětlovat a bylo hned jasno, věděl, že jsme my a bylo to fajn...A já chápu, že u policie není záviděníhodná pozice, že to ocenění té práce je prostě minimální, ale nemůže se tím omlouvat to, že se někdo bude chovat jak nevím co, že někteří nemají soudnost...Taky na druhou stranu, že člověk sám tam těžko něco zmůže něco změnit, když tam platí nějaký řád a pravidla...

Jako podle Vás vnímají Romové Policii???

To fakt nejde říct úplně jednoznačně, tak skupina není jednoduší...Takže najdeme lidi, kteří (jak jsem říkala) budou i důvěřovat a ve chvíli, kdy jsou v úzkých, tak se na Policii obrátí, pak jsou lidi, kteří se budou držet nějakých těch svých tradic a stát si zatím, že volat Policii není úplně „košér“, prostě že to neexistuje, a pak jsou lidi, kteří budou fakt podle svých zkušeností nebo podle převzatých úplně nevěří...

Co se tak s nimi nejčastěji řeší???

Nejčastěji, co řešíme i my s nimi, tak je to neoprávněný vystěhovávání, pak je to domácí násilí... Jenomže, tam je to často, v tom první afektu ano, voláme, ale ve chvíli, když už to musíme řešit nebo i ta Policie to chce řešit, tak oni prostě třeba přestanou spolupracovat, ti Romové, protože se buď to ty ženský nechají zastrašit, nebo se to prostě u Romů nedělá, bonzovat na svého manžela... To se stává velmi často, že v afektu zavolají a pak si to rozmyslí, a když přijede policie na místo, tak uvedou, že se nic nestalo...I my jsme tady často svědkem, že div se mezi sebou nezabijí a my když to toho vstoupíme, tak to si často koledujeme, že dostaneme po tlamě ještě my, od té ženy, nebo dostáváme tu ženu ještě do horší situace, protože ona o to víc, jakoby dostane, protože se jí někdo zastal...To je fakt strašně těžko uchopitelný problém...A nebo hodně věcí vnímají jako že je to normální, že on ju jako bije, to je prostě normální, protože to tak je, a on, pokud ji neuhodí, tak ji vlastně nemiluje...!!! Ale zase to není v každé chvíli stejné, takže nejde to, je těžký to rozlišit, jakože přijedu tam, a jak to tam uvádí...Ale bohužel to vidím, že často ty ženský se cítí spokojeny, když ten jejich dělá scény, ale zase ne vždycky, někdy už fakt mají strach...Kolikrát ani nechtějí nic řešit, protože se bojí...Ale mnohdy, jakože fakt to je normální a takhle to je jako, on je tím pádem ten pravý muž a on ji miluje, on by za ni zabil...Ale samozřejmě ve chvíli, když je to vyhrocený, má ta osoba strach a fakt vyloženě jde o život nebo i o děcka, tak prostě volá policii... Jenom že se odehraje všechno dalšího potom, jenom už od toho zavolání, nebo i když ta policie přijede a ona ho bonzne, jenomže pak zůstane doma i klidně s ním...I když se může vykázat, tak on druhý den přijde a ona nezavolá...Jako nechat prostě někoho, navíc manžela a otce svých dětí, nechat jako by zavřít nebo nechat vykázat, to už musí být, aby k tomuhle došlo, protože tohle se v romských rodinách fakt nedělá, aby se někdo nechal fakt na holičkách na ulici, to jsou fakt výjimky... *Je pravda, že neznám romský bezdomovec...* Ano, je jich fakt strašně málo, vím, že kdyby zůstala teď na holičkách, tak mě nenechají a už vůbec ne, že by mi nedali najíst...To je absolutně nemožný... *To je u nich jiný, taková ta soudržnost...* Rodina, děti... Matka nemá svačtinu a raději nepošle dítě do školy, než aby tam bylo bez svačiny...

Takže nejde to říct jednoznačně, jakože je tady důvěra...V tom našem programu se někdy stane, že tady nic neuděláme a řekneme, že to se musí hlásit... Ale stane se, jakože dělají se tady podvody „romákama“ navzájem, třeba černý odběr elektřiny, ne přímo černý, ale že nahlásí někoho jiného, to byl jednu dobu velký trend...Což zase, dřív, to by neexistovalo, že někdo udělal nějaký podvod na sourozencích, členech rodiny, ale najednou to možný je...Ale dlouho trvá, jako že přece neudám svoji „švicu“ nebo švagra, ale teď už se to klidně stane, v tomhle už ta soudržnost polevila...teď už řeknou, udělal jsi to, tak já tě udávám, i v těch krádežích...není to už jako dřív jak to bývalo, že se v žádném případě neudal, pořád to ale někde trochu je a konkrétně v tom domácím násilí, to musí být extrém... Měli jsme paní, našli jsme ji skrytou adresu, aby ji nemohl kontaktovat, ale to je u o obětí obecně, bez ohledu Rom Nerom... Ti chlapi jsou neoblomní a ženský víc odpouští...protože to se musí opakovat nevím kolikrát, a pak to skončí třeba nejhůř, jak může, pak to nevydrží a bodne...nebo musí utéct někam úplně pryč...Ale zase je pravda, že tam není úplně takový ten „psychoteror“, ale spíš rovnou fyzicky, vulgarity, ale žádný psychický vydírání... Na jednu stranu je asi dobře, že to až tak nevyužívají, to bývá na jednu stranu mnohdy ještě odpornější...Jedna facka, možná i někdy pomůže... to člověk přespí, ale když pak někdo hraje na city...

K té uzavřenosti Romů... Může to být i tím, že mají strach z olachů, skrz drogovou problematiku... Nejen teda skrz ní, oni se celkově vzájemně nemusí...Ale ty drogy budou asi zásadní, oni kdyby chtěli obyčejní Romové něco hlásit, tak mají z olachů strach, protože by se jim mstili a neměli by se kam před nimi schovat...Nebudou se s nimi pouštět do křížku, to prostě nechtějí, ideálně s nimi nic nemít...Oni se tak pozdraví...Ale ve své podstatě to může být jeden z důvodů, proč se Romové nechtějí obracet na policii...Nebo ten důvod může taky být, že když ten dealer je někdo blízký, tak to se nedělá, aby bonzli...A nebo fakt, že z nich mají strach...!!! Do toho nepůjdou, tam už pak jde o krk, o život, to už je vysoká hra...Tak půl roku zpátky, na Bratislavské, tam bydlí taky olašští, a tam došlo ke konfliktu a on ji nějak žduchl a ta spadla na zem...Tak se volala policie, oni přijeli a bylo to v takovém tím duchu: „Tak kde má tu starou?“ Tak to tak trochu ztrácí...nevykázali ho teda, on ji tam táhl nějak po zemi, bylo to fakt nepřijemný...Ale nestalo se nic takovýho a on navíc taky fetuje, takže on byl v nějakým rauší, ale nestalo nic takovýho, aby on dostal dojem (policista), že tohle je prostě

špatně... Tak může to být taky tím, že před chvílí řešil něco podobného a v podstatě se policista setkává nejčastěji jen s takovými problémovými lidma a je těžký to pak hned po příjezdu rozlišovat... A špatnou reklamu dělají obyčejným Romům taková ta maďarští Romové, co přijedou, napáchají tady trestnou a činnost a vypaří se... To pak mají ti obyčejní těžký vysvětlovat, že oni takoví nejsou... Jenže nemůže se někdo na někoho dívat podle barvy, typologie, prostě je to ten a ten a uvidí se... Je to o těch stereotypch, policie dostane oznámení, pojeděš na romskou hádku, tak už vidí, jak bude haló... Může se ale stát no, to samé u bílých, některý incidenty taky nejsou příjemný...

Ty drogy u Romů, to je téma... Pro ty mladý generace, a ještě je taky strašný průser, že to je i v těch kriminálech, kde toho je ještě tolikrát ještě víc, než venku... Podle mě to není jen vina těch odsouzených, ani zdaleka, podle mě teda... Klienti mi třeba říkají: „Ty vole jako, v pátek vůbec nic nebylo, nedalo se sehnat vůbec nic, a ten mu hlásí, běž do Rapotic, tam mají všechno...!!!“ Takže podle mě nemají věznice vůbec výchovný a nápravný efekt!!! A nemluvím jen o tom, že tam je k dispozici cokoliv, ale že se tam s těma lidma opravdu ve velké míře vůbec nic neděje... Ano, oni tam jsou zavření, jsou izolovaní od svých blízkých, ale zaplat'pánbůh, že jdou aspoň do práce, že nejsou furt jen mezi těma stejnýma muklama a neposlouchají jen furt ty stejný povídačky, ale dál ten efekt je strašně nulovej... A pak se můžeme divit, že furt je obrovská recidiva... A proč? Protože tam je jeden psycholog na já nevím kolik odsouzených a to ještě aby se k němu vůbec propracovali, tak to trvá třeba 10 dnů než se dostane... A když se dělají kontroly vězňů, tak ti dozorcí většinou dělají, že nic nevidí, protože je to pro ně obrovská administrativní zátěž... V té věznici se kolikrát naučí ještě to, co neuměli, a kolikrát když se tam dostanou tady ti naši mladí chytrácci, tak ti tam dělají, jak říkají „koniny“, tzn. Holky pro všechno, a tím se v nich jenom probere to, co v nich ještě probranýho nebylo... U někoho se třeba stane, že si řekne, tak tohle u fakt nechci nikdy zažít, ale pak jsou ti co řeknou, tak co, teď jim to vrátím ještě... Chápu, že to množství, těch lidí, kteří tam jsou, že to je strašně těžký, ale myslím si že by to bylo fakt mnohem přínosnější, kdyby se tam jenom nehlídali, teď nemluvím o takových těch závažných, jako vraždy, tam to je samozřejmě ještě něco jinýho, ale tady tyhle „blbánci“ a čorkaři a nějaký nesmyslný podvůdky, tak kdyby se tam s něma něco dělo, nějak pracovalo, je to o práci s tou osobností... Nikdo se nenarodí jako zloděj, něco se tam muselo prostě stát a ať se s tím něco dělá... Ale když tam budou jen zavření a pak si předávají jenom zkušenosti...??? Nebo kdyby aspoň byli vytíženi pracovně... Každý má nějaký škody, a když je zavřou, tak co se tím vyřeší, když nejdou do práce??? Akorát narostou dluhy a penále a je to fakt nesmyslný... Místo jo, budeš dělat, teď ty škody odpracuješ, aspoň nějakou část a nebudeš tady prostě zadarmo... A ještě by se mohl naučit něco užitečného...

Možná v těch starších generacích může být ještě zakořeněna nedůvěra v policii z dob holocaustu, kdy dělalo četnictvo seznamy pro transporty, a i když dostalo od některých Romů veškeré své šperky a peníze jen proto, aby je na ten seznam neuvedli, tak i přesto je tam uvedli... A Romové, když se teda rozhodli bránit soudem, tak jim to zamítli, protože jsou Romové a ti lžou... Ale to asi jen opravdu v těch starších generacích, většina dnešní mládeže ani neví, co to holocaust je... A to by se mělo předávat, předávají se zvyky, tradice a to co by se mělo předávat, tak ne... Předávají se blbosti jako pověřivost, strach z mule a nadpřirozena...

Romové mají menší možnost společně se majoritou setkávat na běžných místech typu škola, protože jsou segregovaný školy, školy, kde je 80% romských děcek, zaměstnání, kde velká část chlapů dělá kopáčský práce, kdy to jsou furt romácký party... Dřív to tak nebylo, dřív to bylo běžný třeba v továrnách, potkávali se Romové tak neromové, takže teď je každej překvapenej, když se objeví Romák... Tím se pak jenom prohlubuje jenom ta nedůvěra, protože se neznáme a jak ti tak ti nemají k sobě důvěru... Nejenom v Policii, ale obecně... Nevěří si a je to oboustranný proces... To jsou věci, které jen tak opravdu nezměníme během, já si myslím, že já se toho nedožiju... Ale hlavně, ať to není ještě horší... Byla vlna, kdy na tom byli Romové líp, kdy vládlo téma uprchlíků, tak to byli trošku převálcovaní, a překvapilo mě, jak oni proti byli tomu... Já jim říkám, vy nejste normální, vy se tady bouříte proti nějakým skupinám, ale vy jste na tom úplně stejně, vždyť vy jste nenávidění a budete si to tady vylívat na někom jiným... A hlavně kde tady v ČR jsou, vždyť se sem nikdo nehrne... A vy moc dobře víte, jaký to je, jeden za všechny a všichni za jednoho a vy děláte úplně to stejný... Což taky není cesta, pokud se budou prohlubovat jen nějaký nenávisť, tak to nebude nikdy dobrý... nějaký nebezpečí tady je, ale to není od těch lidí, kteří sem utíkají před něčím... A hlavně to má asi vyřešit někdo úplně jiný někde jinde, tak se to neřeší...

O3:

Teď jedna, co furt někde kradla, v Intersparu a tak, si žádala o trest na půlku, tak soudkyně jí řekla, že jí nedá půlku, protože že jsou nepolepšitelní... Prostě ona má názor takovej, že zloději, co kradou po těch samoškách, že budou krást až do smrti, takže jí tu půlku nedá... Že radši pustí vraha, protože ten se napraví. Dovedeš si představit, že tohle ti soudkyně vpálí do huby??? Říkal mi můj bývalý známý soudce, kdysi za komunistů... Když bys měl jít k soudu, tak se snaž, abys šel v lednu, a ne v prosinci. Říkám, co je to za p.....u??? Ke konci roku se plní plán!!! Oni měli určený, kolik mají rozdat roků... A on když tam měl manko, tak nemohl dávat někomu jen 2 roky, ale musel 4... To bylo za komárů, ale já věřím tomu, že to je i dnes... Za prvé nemají furt volnou ruku, za druhé v nich zůstalo z těch komárů to nabytí přesvědčení... Soud nabyl přesvědčení a bez důkazu Tě tenkrát poslal sedět!!! Dneska to dělají úplně to stejný,

mají nepřímý důkazy...Hele, když seš cigoš, tak by ses to rychle dozvěděl...Na Cigána jim stačí dva nepřímý důkazy a valíš...Už to, že je u soudu, tak je podezřelý a je hned zločinec, anebo je ze zločinecké rodiny, a to už je špatně... Řekli, tvoje matka kradla, tvůj otec kradl, tvoji bratři kradli, tak ty kradeš určitě taky. Jsou sice jen 2 nepřímé důkazy, ale ty taky kradeš... A nějaká presumpce nevinu u černých??? Neexistuje!!! S tím se špatně žije... Já jsem přesvědčený, furt o tom mluvíme a chtěl bych si někdy vést statistiky, že soudci přistupují k Romům jinak, a jenom pro to, že jsou Romové, tak jim dávají automaticky vyšší sazby...Pro Romy v podstatě neexistují podmínky...Vím o mnoho případech, kdy byl Rom poprvé souzený, nikdy předtím žádný problém neměl a dostal hned několik let natvrdo... Soudci jsou to taky jenom lidi, přišli s holým zadkem a odejdou s holým zadkem...A takhle rozhodují o životech, někdy podle toho, jak se vyspí...

Nebo lékaři a jejich přístup lékařů, některých...To je fakt už úplně to poslední, i když doktor složí přísahu, tak v poslední době doktoři často pochybí... Nebo doktor...Přece jenom ten zedník, když něco posere, tak dobře, je křivá omítka, naštvete tě to, ale dá se to opravit... Ale doktor??? Když špatně odoperuje, tak můžeš umřít nebo Ti zkurví celý život... To teď bylo v případě toho olacha u sv. Anny, špatně ho diagnostikovali, léčili ho jen na infarkt a on měl mozkovou o za dva dny umřel... A nikdo nic nezmožil, to jim nikdo nedokáže, to je fakt smutný, když už nemůžou Romové ani lékařům věřit...

A Policii??? Tě taky nevěří...Oni se na ni neobrací nikdy s ničím, nebo fakt hodně zřídka. A to si mezi sebou řeknou, kdo měl jakou zkušenost s Policií, rozkřiknou si to... Tak to pak nemá nikdo důvěru. Oni si mezi sebou tak předávají veškerý informace i třeba skrz nějaké výhody nebo dávky...Támhle si Mařka něco vyřídí a dostane to, nějaký příspěvek, tak to hned pustí do oběhu a oni si to pak mezi sebou předávají a druhý den to pak chtějí všichni. A když to stát umožňuje a ty různé příspěvky jim umožňuje, tak toho samozřejmě využívají. Na to mají nárok všichni, i bílí, jen si to nevyřídí nebo se třeba za to i stydí...

Co je tutovka, tak to je fakt, že obyčejní Romové mají strach z Romů Olašských...A to fakt velicej. Olaši nikdy nedělali a dělat nebudou, obyčejným Romům co makají se jen vysmívají...U nich jsou hlavním zdrojem příjmu drogy, tam se točí obrovský peníze, o kterých nemá člověk ani představu... A to je zdroj, který si nenechají jen tak vzít... Taky je pro nedůležitý a zásadní to, jak s bílým nebo policajtem vyběhnout. Oni je to učí matky už jako malé děcka, od narození, to je jejich zásadní cíl výchovy...Jak vyžrát na gádžovi a hlavně na Policii, to je pro ně prioritá...

U těch drog mě nejvic štve to, že berou čím dál mladší, děti...Dají jim dávku třeba za kilo nebo první zdarma, pak je na to navyknu a vytvoří jim závislost...Taky je častý jev, že to berou staří, pak jejich děcka a pak těch děcka...Třeba tři pokolení, a ty děcka to pak berou jako automatický a není jim na to nic divného... To má velký vliv, že v té komunitě žijí a berou to jako normální, jde o to, co je v té rodině norma...U nás třeba byl norma, že otec kouřil, matka, já...Ale když to dítě žije v rodině, kde bratranec bere, druhý bratranec bere, sestřenice, otec si vezme, tak to je norma...A jde o to, že oni pak vůbec neví, že normální lidi chodí třeba do práce...Oni žijí v té jedné komunitě, lokalitě, tam nikdo do práce nechodí, a tam všichni chodí na sociálku, to je pro ně norma... Je to o těch společenských normách, o tom nastavení... Ale jak chceš pak někoho převychovat, když to tak někdo bere jako normální, že mu na tom nepřipadne nic divného a jiného??? Ty školy co jsou tady, to je úplně v prdeli, to nastavení, všechno jde, jakože dolů, průměrem...Dne k tomu přistupují všichni tak, že když je negramotná rodina, tak je velký předpoklad, že máš automaticky negramotný dítě, nemusí to být samozřejmě vždycky pravda...A všechno klesá, ty požadavky...Dnes vyleze dítě tady třeba na Merhautce z devítky, má známky mezi dvojkama nebo trojkama, pak jdou do učení a za dva tři měsíce končíjou, protože mají takové obrovské mezery... Oni totiž jsou na úrovni, jako by vyšli na normální škole se sedmičky. Takže oni pak mají na něco navázat a mají problém a nechytají se pak...Některí pak teda chodí na doučování, třeba do romského muzea, do Dromu...Ty neziskovky jsou v tomhle fakt dobří, DROM je v tomhle tom nejlepší...Ten třeba zorganizoval, že každý měsíc se sejde městská policie, státní policie, veškerý neziskovky, co jsou v Brně plus OSPOD a probační a mediační služba, sednou si ke kulatému stolu a každý řekne, na čem se zrovna dělá, co je za problém tady v lokalitě BRONXU. To se ti nepošestí v lokalitě Staré Brno, Brno-střed, Kr. pole, tam levá ruka neví, co dělá pravá...Je pravda, že tady to je nejvic potřeba...

Je to špatný, i ten sport není dnes nějak vidět, dřív jsme hrávali fotbal, a dnes...vždyť to je i o té kolektivitě, jeden za všechny a všichni za jednoho...I umět prohrát, zkousnout to a říct si, tak v tomto musím zabrat, víc makat, když chcu příště vyhrát. Děcka neví, co je to být fér, co je to být poctivý...To nám, tedy naší generaci, bylo úplně jasný...Já jsem chodil na normální školu, žádnou cigánskou... Byly i cigánský třídy, pak školy, dávali se i do zvláštních škol, protože to měli i blíž...

Tenkrát, ta naše generace, co sem přišla ze Slovenska, to bylo úplně něco jiného... Tenkrát jsme chodili normálně do práce, já pracoval ve fabrice, chodili jsme se bavit, tancovat, žádný drogy nebyly... To bylo akorát nějaký téčko a tenkrát na to umřel nějaký 16-letý kluk...Tak samozřejmě když by to pak někdo stokrát nabízel i zadarmo, tak bych si to já ani nikdo nedal...

Dnes má každý v rodině nějakýho feťáka, já teda ani otce ani sourozence ani děti, ale bratrance... To by chtělo ty lidi, co sem nepatřijou, ne jako tím, že jsou cigáni, ale že se tak nechovají, že mají zdravou rodinu, jak je normálně odsud vypakovat, mezi normální lidi, co nejdříve pryč, než to začnou ty jejich děcka dělat fakt je to zlo, to se šíří jak mor. Normální romové pak na to doplácí, dát těm normálním romům šanci, ale jen tak nejde. Někdo si dá odsud s Cejlu požadavek na bydlení třeba do Kéniku, a před tím, než se tam chce nastěhovat, tak už tam je proti tomu třeba z pěti baráků několik petice... To by nemělo být, měla by se jim dát třeba nějaká smlouva na zkoušku, třeba na půl roku a uvidí se... Tady jsou i slušní lidi, co chodí do práce, děcka do školy mimo tuhle lokalitu, tak proč by to nedělali i tam??? A pak k tomu díky tomu, co se tady děje, můžou sklouznout.

Taky nechápu, proč tu v Bronxu působí už 7 let jeden dealer a furt mu to prochází a dýluje pořád dál... Někdy jsem viděl třeba policajta v civilu, jak se má za dobře s jednou feťáčkou, jako že se k sobě fakt měli... Nechci nic vykřikovat, ale myslím si, že někteří policisté v tom podle mě taky asi jedou, myslím to tak, že z toho něco mají, z toho prodeje, za to, že to přehlíží... Tak mi to připadá... Taky se někdy potkávám s policajtama, zvláště od městské, a to jsou fakt někteří paka. Tady dává jeden třeba 100, 200, 300, když je někdo hodně drzý nebo arogantní, a druhý dá třeba za pět... Ale co zase vím, že pak za to má pořád odměny... A teď jak změnili to, že se může dát až 5000, tak když to někdo dostane, tak ho to může fakt jako zničit... 200-300 třeba zaplatí, ale 5000??? To nemám šanci jednorázově zaplatit, nějaký splátkový kalendář nehrozí, tím pádem pak narostou penále... Z toho jsou pak třeba exekuce, pak potřebuješ do banky půjčit na něco důležitýho a nepůjčí ti, protože jseš zapsanej v systému pomalu jako zločinec...

Já mám teda raději PČR než MP, kde jsou rozumnější lidi... Romové se na PČR obracejí jen fakt ve vážných případech, a to třeba když už teče krev a volá nějaká romka, že ji napadl přítel... Ale pak to stejně nechce hlásit, protože mu nechce dělat problémy, dělat si problémy v rodině a taky nechce třeba aby šel sednout a vzala tak otce dětem... Je to takový začarovaný kruh. Ale jedině v těchto případech, v domácím násilí, co vím, tak se na PČR obrátí... Ale jak říkám, pak toho litují a chtějí to brát zpět... A někdy mi připadá, že si Policie na Romy víc troufá, nebo že je jako víc za něco řeší, za nějaký přestupky... A někdy se dovím, že dostanou i větší pokutu než gádžo...

Problém taky spatřuju třeba při zatýkání nějakého romského feťáka, který je agresivní a dělá nějaký vyvrál... To je pak těžký, na ně kolikrát běžný páky nefungují, necítí bolest, jsou gumoví...

Ted' jsem si vzpomněl na případ rodiny, normálně funkční, chlap dělá na stavbě soboty neděle, vydělá si 35 tisíc měsíčně, v životě neměl dluh na byt, a protože má dvě děti a dvoupokojový byt, tak nechce nic jinýho, než jen ten byt vyměnit za třípokojový... A už chodí po úřadech 2 roky a nejde to. A mezitím dostalo 50 jiných rodin, kteří byty neplatili... Tak co to je za pořádek, k... a??? Nad tím zůstává rozum stát... On platí holkám i soukromý školy, škoda mluvit... Slušný borec, který v životě nebyl trestaný, není teda úplný cigán, je na půl... Ale nemá nárok na ten byt... A takových rodin je tady víc, co by si zasloužili normálně bydlet.

Já furt odbučuju od tématu, že??? Ale furt se tady bavíme o těch cigánech... A kdybych teda měl říct, co je jádrem problémů Romů tady v Brně, tak jsou to na prvním místě DROGY a pak vzdělání... Samozřejmě ten kdo droguje, sere na pak na školu... A společenská norma, když je to tak posazený, že když prostě v každé té... Nebo tak, tady nenajdeš rodinu, kde by někdo nedrogoval... Ne přímo třeba u mě doma, ale třeba bratranec... A tak jsou cigánské rodiny, že spolu jako držíjou, nebo aspoň takhle, že ví o sobě, že to je můj bratranec, tak tady prostě o sobě ta rodina ví že, tam se droguje, tam se bere, ti berou perník, ti herák,... Takže ti nemůžou odsud jít, nemůžou odsud vyskočit, a kdyby chtěli odsud vyskočit, tak nedostanou byt... A ještě ke všemu teda že na to má hlavou, že ví, že se chodí do práce, do školy... Takže je to začarovaný kruh... A pak ta všeobecná nenávisť vůči Cigánům, což teda udělali hlavně média, všechno nafukují, předělávají si informace podle svého a pak vše sdělí tak, že to jen vytváří vůči ostatním Romům vytváří nenávisť. Minimálně averzi, pokud to není nenávisť... A pak ta averze třeba i na úřadech práce... Jak oni můžou mít rádi Cigány, když Cigáni sem chodí třeba pro 30 tisíc měsíčně, a ta baba sem dojíždí možná až z prdele, 30-40 km dojíždí, a bere 12 litrů??? Cigánka přijde, má čtyřčlennou rodinu, dostane na bydlení, na děcka... To se nasčítá a má třeba přes dvacet tisíc... To tak je, ale to je sociální program, pro všechny, ne jenom pro Cigány... Ale ti toho jen nejmíc využívají!!! A jak mají na něco nárok, tak si to hned mezi sebou rozkřiknou... Tady nechtěla jedna úřednice přiznávat některé dávky, ale jak se rozkřiklo, že na to mají nárok, ta sklapla a přiznala to... Ale oni to měli nařízené ministrem, nepřiznávat některé dávky, byly pod tlakem...

Ted' bylo na Cejlu, děda 93 let... Šel o dvou berlich, kolem ruky měl takovou tu taštičku, borec to viděl, se rozběhl a strhl mu to i stou berlou a on spadl... Naštěstí se mu nic nestalo, ale u takových lidí může být zlomenina konečná... A to je ten fet, oni nehledí, vidí příležitost, jak získat peníze na dávku... A to byl takovej malej hajzlík, vykrádal i sklepy atd. Kolikrát teda i rodiče nabádají děti, protože nemají 15 let, nejsou trestně odpovědní a tak je nikdo neodsoudí a odloží se to. Dokázat mu, že ho někdo navedl, to je pak těžký... Jako dokázat prostitutce, že ji za to dal někdo love... Podle mě by se ta trestní odpovědnost měla snížit...

...protože obzvláště teda fakt v té naší oblasti, když je to spojený jak jsem říkala s těmi sociálně patologickými jevy, užíváním drog...

...máme i takový vytvořený tým, vycházíme pravidelně jednou za měsíc, kdy řešíme víc věcí, jednak na takové ty obecný témata který tady páli všechny, jako užívání drog, prostituce, gamblerství a všechny tady tyto jevy a zároveň prostě je tam možnost řešit individuální problémy, zakázky, a tím že jsou tam všechny ty zainteresovaný subjekty tak se to řeší prostě komplexně, že jako ne aby každý pořád si jel po své linii a deset jiných řečí co teď ale jako různě zbytečně...

... je pravda, že většina těch patologických jevů nebo kriminalit, která se páchá, třeba z našich klientů tak je spojena s návykovými látkama. Ať už prostě je to tak že na základě toho že užívají, tak páchají trestnou činnost, protože samozřejmě na to potřebujou finance,, a nebo páchají trestnou činnost a tím pádem se dostanou do fetu, protože prostě se pohybujou mezi těma lidma, kterýma je to v podstatě běžná, bohužel, jako součást. Ta věková kategorie klesá čím dál níž, jakože to nejsou žádný marihuany a tvrdý drogy. A tím že heroin se stal velkým zdrojem příjmu pro olašské Romy, což je prostě specifická skupina, která, u které, jako donedávna to bylo úplně jiný, tabu, a znamenalo to vyloučení z jejich komunity, oni mají fakt svůj svět, svoje zákony vnitřní, nikoho tam nepustí a fakt to jsem zažila ještě i já tady na vlastní oči a uši, tak pořádají takový ty platný soudy, a tady přímo na dvoře, jakože jednou fakt jsem toho byla jednou svědkem a právě se jednalo o problémy s těma drogami, jednak si dávají finanční pokuty a co bylo pro ně ten nejvyšší trest tak to bylo vyloučení a to bylo na základě že se tam objevily drogy, jenomže prostě peníze jsou peníze, pro olašské Romy hodnota na prvním místě, a jakmile zjistili, že to je zdroj velkej, a že prostě takový ty typický fyzický krádeže už nejsou tak jednoduchý že prostě kamerový systém je tak všude tady rozšířen, že je to pro ně čím dál obtížnější, nebo kreditní karty že lidi nemají už u sebe takový hotovosti, tak ty drogy jsou rychlý peníze, jakmile mají u sebe nějaký množství, který prodají, tak mají prostě obrovským ranec oproti tady drobným krádežím a zjistili že to je prostě kšeft. Takže zákony nezákony, propadli tomu, dost, včetně užívání bohužel, takže z toho ve finále nemají úplně to, co původně kdo očekával. Protože do toho celá řada z nich i padla, mám obavu, nebo spíš je to jejich vál, ale tady v Brně, ne všude je to stejný, ale tady v Brně tady heroin zavalil romskou komunitu velkým způsobem...Ale stejně tak tady jsou pořád uživatelé pervitinu, ale tam je to zase, ten styl je trošičku jinej, ale tam je problém ten, že obě ty látky bývají tak strašlivě šizený a ředěný že to množství účinných látek je tam úplně minimální, tím pádem je spotřeba pro ně obrovská, obstarat si prostředky na to, na každé den, to jsou v podstatě nejpracovitější lidi, protože to vidíte jenom jak oni kmitají, v jednom kole, Protože jednu dávku si dají a už musí, pokud nemají větší množství naráz, tak už musí přemýšlet jak získat prostředky na další. A obtížný je to potom ale i pro policii, pokud zabaví něco, tak se taky může stát, že tam z toho vypreparují fakt minimum té látky tak že je není třeba ani za co potom odsoudit. Snažíme se i v tomhle být té policii nápomocní, protože je to problém, který páli i ty klienty, i ty rodiče těch děcek, kteří samozřejmě nechtějí aby jejich děcka toto dělali, mají fakt obavu. Nebo když už to dělají, tak je to už pro ně hodně neřešitelný, protože jít do konfliktu, z olašských Romů mají obavu, takže svědčení je v těch případech úplně minimální, samozřejmě tam fakt funguje vyhrožování a podobný věci a navíc ty děcka to sami nepustí, nepůjdou proti těm, kteří jim to sami dávají. Možnosti nějaké léčby s těma mladšíma jsou minimální, prostě neexistují zařízení pro ně, v Jihomoravském kraji není žádný zařízení, který by se věnovalo uživatelům nezletilým a i psychiatři nebo psychologové mají problém s těmito klientama pracovat, protože to sněma neumí, většinou jejich argumenty jim rozhodí tu celou ordinaci nebo ten celý koncept, nejsou prostě zvyklí tady na tohle. Pokud se třeba zadrží klient pod vlivem, tak policie má obrovskej problém s děckama, protože do diagnostiku je nepřijmou, protože jsou pod vlivem návykové látky a tam nemůžou být, takže jediná možnost je pro ně nějaký zdravotní zařízení, tam je zase nechtějí přijmout, protože často jsou agresivní, což tyhle látky způsobují, tam se jich bojí, tak se stává, že policie jezdí celou noc s děckama a předají je ráno, protože je není prostě kam umístit. Nebo jsou to děcka na útěku, které policie zadrží a sotva je předá do ústavu a ne že dojedou na služebnu tak jsou zas na útěku. Takže je to boj s větrnými mlýny ale ještě si myslím, že je tu fakt, že na těch místech pokud ty lidi mají zájem to řešit a hledat jako možnosti, tak to jde...

PŘÍLOHA IX:

Výzkum Romové a důvěra k PČR - Prošba o kontakt na kompetentní osobu

SROKA Michal

Komu: [PP OTP - tisková mluvčí](#)

27. října 2016 11:20

Vážený kolegové...,

jsem služebně zařazen na jsem dálkovým studentem posledního ročníku magisterského studia oboru Sociální pedagogiky na fakultě humanitních studií ve Zlíně a v současné chvíli pracuji na své diplomové práci s názvem: **Romové a vztahy s Policií ČR v aktuálních podmínkách ve městě Brně**. Na internetu a také v tisku DENÍK jsem narazil na článek, ve kterém je uvedeno, že si PČR nechávala provést po celé České republice **výzkum na téma Důvěra Romů Policii ČR**, jehož výsledky byly zveřejněny někdy na jaře letošního roku. V tomto článku je vše popsáno velice stručně, proto se na Vás obracím s žádostí o poskytnutí rady, v nejlepším případě na kontakt na kompetentní osobu, která by mi mohla a byla ochotna k tomuto výzkumu poskytnout více informací, které bych rád zveřejnil v mé diplomové práci. Bohužel se mi ji nikde na intranetu nepodařilo vyhledat.

Předem mnohokrát děkuji za Váš čas a odpověď, přeji hezký den a také mnoho úspěchů ve Vaší potřebné a **velice důležité** práci.

S pozdravem nstržm. Sroka Michal

PŘÍLOHA X:

VLČEK Václav

Komu: SROKA Michal

Přílohy: (2) Stáhnout všechny přílohy

 TEXT realizace reprezentat~1.pdf (7 MB) [Otevřít v prohlížeči]; image001.png (8 kB)

31. října 2016

• Odpověděli jste dne 3.11.2016 6:56.

Dobrý den.

Posílám Vám kompletní výzkum.

S pozdravem

JUDr. Mgr. Václav VLČEK

referent fondů EU a ekonomické spolupráce se zahraničím

Tel.: +420 974 834 307

Mobil: +420 603 190 467

Email: vaclav.vlcek@pcr.cz

www.policie.cz

POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY

Ředitelství pro podporu výkonu služby

Kancelář projektů a evropských fondů

Strojnická 27
170 89 Praha 7

PŘÍLOHA XI:

Žádost o souhlas se zveřejněním výsledků výzkumu ve své DP

SROKA Michal

Komu: VLČEK Václav

19. listopadu 2016 14

Vážený pane Vlček,

předem bych Vám ještě jednou rád poděkoval za poskytnutí výsledků z provedeného sociologického výzkumu: *Shromáždění názorů Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách na činnost Policie České republiky a názorů a podnětů na změnu a zkvalitnění její činnosti.*

Protože jsou výsledky tohoto výzkumu zajímavé a velmi důležité pro moji diplomovou práci na téma: **Romové a vztahy s Policií ČR v aktuálních podmínkách ve městě Brně**, chtěl bych Vás tímto poprosit a požádat o **souhlas** s jejich zveřejněním v této diplomové práci. Váš případný souhlas by zároveň byl součástí příloh této práce.

Předem mnohokrát děkuji za pochopení a vstřícnost, s přáním hezkého dne
Sroka Michal

PŘÍLOHA XII:

VLČEK Václav

Komu: SROKA Michal

Přílohy: (2) Stáhnout všechny přílohy

 Jihomoravský kraj.pdf (2 MB) [Otevřít v prohlížeči]; image001.png (8 kB)

Dobrý den.

Se souhlasem rozhodně problém nemám. Posílám Vám ještě výsledky zvlášť za Jihomoravský kraj.

JUDr. Mgr. Václav VLČEK

referent fondů EU a ekonomické spolupráce se zahraničím

Tel.: +420 974 834 307

Mobil: +420 603 190 467

Email: vaclav.vlcek@pcr.cz

www.policie.cz

POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY

Ředitelství pro podporu výkonu služby

Kancelář projektů a evropských fondů

Strojnická 27
170 89 Praha 7

EVROPSKÁ UNIE
FOND PRO VNITŘNÍ BEZPEČNOST

PŘÍLOHA XIII:

DOTAZNÍK

„Zavádění policejních specialistů pro práci s minoritní skupinou Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách“

- Vyhledejte respondenta podle přiložených charakteristik.
- Představte se a představte agenturu AUGUR Consulting zabývající se průzkumy veřejného mínění.
- Prokažte se respondentovi tazatelským průkazem.
- Vysvětlete respondentovi, že v současné době probíhá na území celé České republiky sociologický průzkum a že tento výzkum provádí AUGUR Consulting pro potřeby Ministerstva vnitra ČR. Ve spolupráci s obyvateli ČR se tímto Ministerstvo vnitra snaží identifikovat názory a postoje občanů k práci Policie České republiky v jejich lokalitě. Výsledky výzkumu budou sloužit jako inspirace pro realizaci konkrétních opatření vedoucích k nastavení parametrů a metodiky práce Policie ČR v konkrétních lokalitách.
- Ubezpečte respondenta, že byl vybrán zcela náhodně a že agentura AUGUR Consulting zaručuje naprostou anonymitu a důvěrnost odpovědí. Všechny poskytnuté odpovědi budou statisticky počítačově zpracovány spolu s odpověďmi dalších 5000 lidí, kteří se výzkumu účastní.
- Sdělte respondentovi, že rozhovor trvá cca 10 minut.
- Začněte s dotazováním. Přejeme Vám mnoho úspěchů.

Část A: Jaká je policie v současnosti?

Otázka	ANO	NE	Nevím
1. Chovají se podle Vás policisté k Romům hůře než k ostatním skupinám obyvatel?	1	2	9
2. Důvěřujete městské policii?	1	2	9
3. Důvěřujete Policii ČR?	1	2	9
4. Důvěřuje podle Vás policie obecně Romům?	1	2	9
5. Potřeboval/a jste někdy policii?	1	2	9
6. Pomohla Vám někdy policie?	1	2	9
7. Stalo se, že Vám policie nepomohla, když jste to potřeboval/a?	1	2	9
8. Pomohl/a byste policii, kdyby to bylo potřeba?	1	2	9
9. Mají podle Vás policisté předsudky vůči Romům?	1	2	9
10. Stalo se Vám osobně, že jste chtěl/a policii něco oznámit a nebyl/a jste vyslechnut/a nebo Vás policie odmítla?	1	2	9
11. Víte o případu ze svého okolí, kdy chtěl někdo policii něco oznámit a nebyl vyslechnut nebo byl policií odmítnut?	1	2	9
12. Setkal/a jste se osobně s tím, že by se k Vám policista choval na veřejnosti vulgárně nebo Vás nějakým způsobem ponižoval?	1	2	9
13. Setkal/a jste se osobně s tím, že by se k Vám policista choval na policejní úřadovně vulgárně nebo Vás nějakým způsobem ponižoval?	1	2	9
14. Víte o případu ze svého okolí, kdy by se policista choval na veřejnosti vulgárně nebo někoho nějakým způsobem ponižoval?	1	2	9
15. Víte o případu ze svého okolí, kdy by se policista choval na policejní úřadovně vulgárně nebo někoho nějakým způsobem ponižoval?	1	2	9
16. Setkal/a jste se osobně s tím, že by vůči Vám policista použil bezdůvodně násilné chování na veřejnosti?	1	2	9

17. Víte o případu ze svého okolí, kdy by policista použil bezdůvodně násilné chování na veřejnosti?	1	2	9
18. Víte o případu ze svého okolí, kdy by policista použil bezdůvodně násilné chování na policejní úřadovně?	1	2	9
19. Myslíte si, že policisté navštěvují Vaše bydliště nebo lokalitu jen, když potřebují něco řešit?	1	2	9
20. Navštívila Vás někdy policie „jen tak“, např. se zeptat, jestli něco nepotřebujete?	1	2	9
21. Znáte osobně nějakého policistu?	1	2	9
22. Znáte policistu, který má svěřenou lokalitu, ve které žijete?	1	2	9
23. Byl/a jste v posledním roce v přímém kontaktu s policií?	1	2	9
24. V případě, že jste v minulém roce byl/a v přímém kontaktu s policií, o jakou zkušenost se jednalo?			
1. Oznámil/a jsem přestupek nebo jiné protiprávní jednání	1	2	
2. Potřeboval/a jsem radu či informaci	1	2	
3. Sám/a jsem byl/a projednáván/a policií (přestupek, pokuta apod.)	1	2	
4. Jiná zkušenost, prosím vypište	1	2	

25. Co Vám na policii vadí nejvíce?	1. .....
	2. .....
	3. .....
26. Co podle Vás policie dělá špatně?	1. .....
	2. .....
	3. .....
27. Co podle Vás policie dělá dobře?	1. .....
	2. .....
	3. .....

28. Co považujete za největší problém lokality, ve které žijete? (Označte pouze jednu odpověď)	1. Lichvu
	2. Gamblerství
	3. Krádeže
	4. Alkoholismus
	5. Drogy
	6. Jiné, prosím vypište .....

Část B: Jaká by měla být policie v budoucnosti?

Otázka	ANO	NE	Nevím
29. Přál/a byste si, aby byla policie ve Vaší lokalitě vidět častěji?	1	2	9
30. Přál/a byste si, aby s Vámi jednal vždy stejný policista?	1	2	9
31. Přál/a byste si znát svého policistu?	1	2	9
32. Přál/a byste si, aby Váš policista znal lépe Vaši komunitu?	1	2	9
33. Přál/a byste si, aby Váš policista znal lépe Vaši lokalitu?	1	2	9
34. Přál/a byste si, aby Váš policista byl Rom?	1	2	9
35. Myslíte si, že by měl být Váš policista starší než 30 let?	1	2	9
36. Vadilo by Vám, kdyby Vaším policistou byla žena?	1	2	9
37. Přál/a byste si, aby Váš policista uměl romsky?	1	2	9
38. Přál/a byste si, aby Vás Váš policista navštěvoval spíše v uniformě?	1	2	9
39. Přál/a byste si, aby Vás Váš policista navštěvoval spíše v civilu?	1	2	9
40. Myslíte si, že by Vám policista měl pomáhat řešit i soukromé záležitosti?	1	2	9
41. Přál/a byste si být lépe informován/a o činnosti policie?	1	2	9
42. Považujete za potřebné, abyste byl/a průběžně informován/a o věci, kterou jste na policii oznámil/a?	1	2	9
43. Kdybyste měl/a vlastního policistu, byl/a byste ochotna mu pomáhat při řešení problémů?	1	2	9
44. Uvítal/a byste, kdyby Vás Váš policista doprovázel k jednáním na policii, případně k jiným úředním jednáním?	1	2	9
45. Zlepšilo by podle Vás zavedení policejního specialisty pro práci s romskou menšinou vzájemné vztahy mezi policií a Romy?	1	2	9

46. Co byste v budoucnu od policie očekával/a?	1. ..... 2. ..... 3. .....
47. Co by podle Vás měla policie dělat ve Vaší lokalitě především, čemu by se měla hlavně věnovat?	1. ..... 2. ..... 3. .....

Na závěr bychom Vás chtěli požádat při zachování naprosté diskrétnosti o několik údajů ke statistickým účelům.

48. Věk respondenta

1. 15 – 19 let	7. 45 – 49 let
2. 20 – 24 let	8. 50 – 54 let
3. 25 – 29 let	9. 55 – 59 let
4. 30 – 34 let	10. 60 – 64 let
5. 35 – 39 let	11. 65 let a více
6. 40 – 44 let	

49. Žijete v
1. bytovém domě – byt ve vašem osobním vlastnictví
  2. bytovém domě – v podnájmu
  3. rodinném domě ve vašem osobním vlastnictví
  4. rodinném domě v podnájmu
  5. ubytovně
  6. jinde, prosím vypište .....
50. Kolik osob s Vámi žije v bytě/domě/ubytovně?
1. Žiji sám/sama	5. Čtyři osoby
2. Jedna osoba	6. Pět osob
3. Dvě osoby	7. Šest a více osob
4. Tři osoby	
51. Jak dlouho žijete v této lokalitě?
1. Méně než jeden rok
  2. Jeden až dva roky
  3. Dva až tři roky
  4. Čtyři roky
  5. Pět let
  6. Šest a více let

VYPLŇÍ TAZATEL

52. Pohlaví respondenta
1. Muž
  2. Žena
53. Kraj
Vypište prosím: .....
54. Město/obec
Vypište prosím: .....
55. Lokalita (ulice, ubytovna název apod.)
Vypište prosím: .....
56. Velikost lokality
1. Malá venkovská lokalita (do 50 obyvatel v obci do 5 000 obyvatel)
  2. Velká venkovská lokalita (více jak 50 obyvatel v obci do 5 000 obyvatel)
  3. Malá městská lokalita (do 100 obyvatel v obci od 5 000 do 50 000 obyvatel)
  4. Velká městská lokalita (více jak 100 obyvatel v obci od 5 000 do 50 000 obyvatel)
  5. Malá velkoměstská lokalita (do 150 obyvatel v obci nad 50 000 obyvatel)
  6. Velká velkoměstská lokalita (více jak 150 obyvatel v obci nad 50 000 obyvatel)

Děkujeme Vám za spolupráci.

PŘÍLOHA XIV:

(Romští asistenti prevence kriminality MP Brno s Policií ČR - zdroj: vlastní archiv)